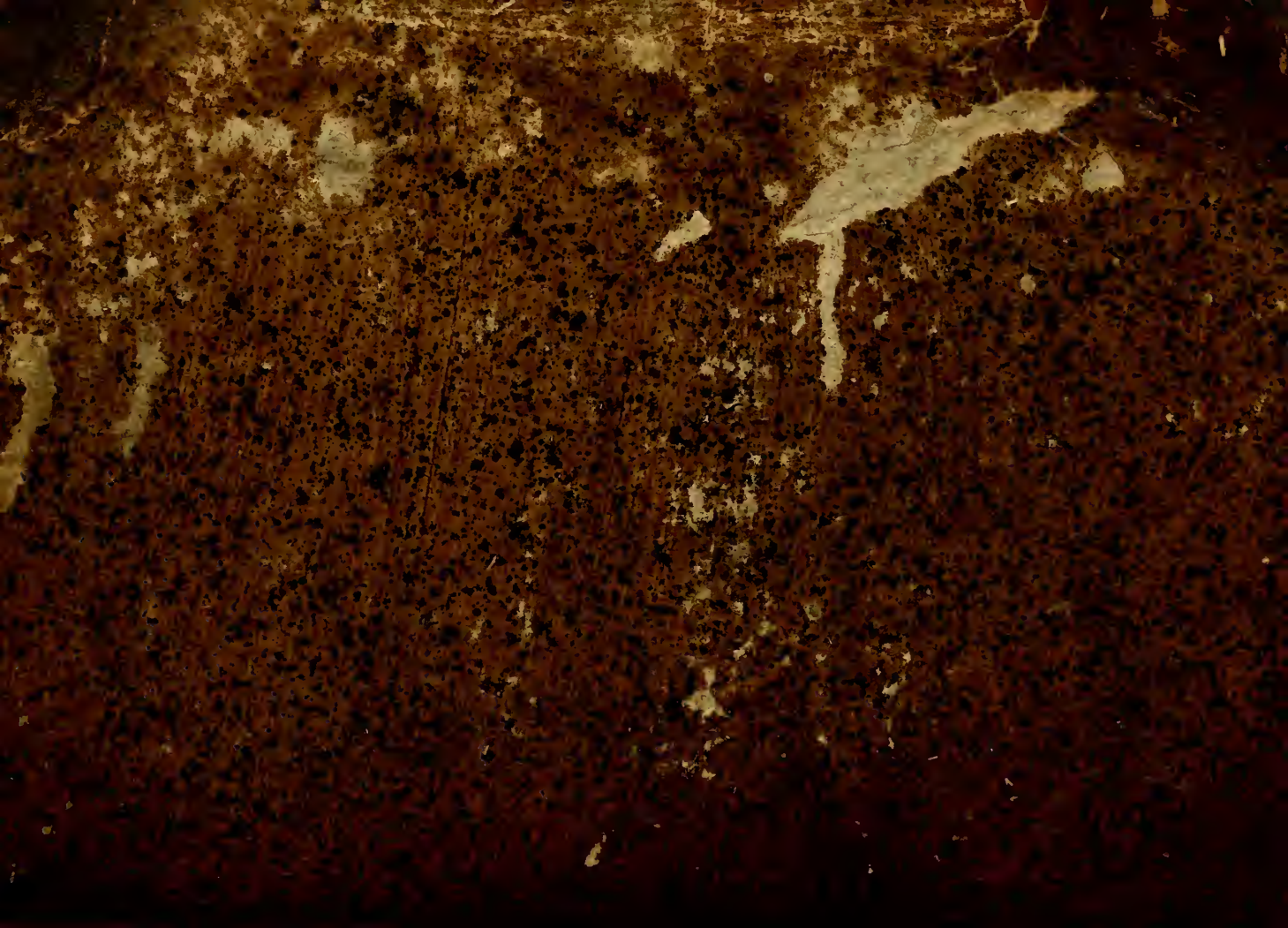

EX LIBRIS
Desiderii de Lange
GANDENSIS.

EX BIBLIOTHECA
ANSELMI VANDEN BOGAERDE.

THE
WILLIAM R. PERKINS
LIBRARY
OF
DUKE UNIVERSITY

Rare Books

Digitized by the Internet Archive
in 2013

http://archive.org/details/dichtenzedekundi01broe

DICHT- EN ZEDEKUNDIGE

ZINNEBEELDEN

EN

BESPIEGELINGEN.

VERKLAARING
DER
TYTELPRENTE.

De WAARHEID, die hier op een Koets van *Wolken* daalt,
En, door een heldren *glans*, de Poëzy beſtraalt,
Poogt door den *Spiegel*, die de ſchoonheên en de vlekken
Van 't Lichaam toont, haar d'aart van 't *Zinnebeeld* te ontdekken,
Van 't *Zinnebeeld*, waarin de Deugd, in al haar licht,
En haatlyke Ondeugd, in 't vertreeden van haar pligt,
Als in een' Spiegel, wordt gezien door kundige oogen.
De ſchoone POËZY, wier afkomst en vermogen
Verbeeld wordt, door haar *Kroon* en *ſtarreryk Gewaad*,
Gelyk haar Zangkunst door de *Lier*, die by haar ſtaat,
Vat ſtraks de *Dichtpen*, om, door nutte Kunsttafreelen,
't Opmerkzaam oor en oog te ſtichten en te ſtreelen;
Daar ze aangeſpoord wordt door de ZEDEKUNDE, een Maagd,
Die, wyl zy in haar hand den *toom* en 't *paslood* draagt,
Toont dat ze 't woest gemoed beteugelt door de Reden,
En leert ons 't juiste ſpoor der waare Deugd betreeden.
De zuivre GODVRUGT, op wier hoofd een *heilvlam* blaakt,
Doet door haar houding zien, hoe zeer haar dit vermaakt,
En wyst ons, door den *Hoorn des Overvloeds*, wat zegen,
Wat vrugt in 't Zededicht voor andren is gelegen:
Terwyl de nyvre JEUGD de *Boeken* ſaam vergaart
Van Dichtren, in de Kunst der Beeldenſpraak vermaard,
En *zespaar Beelden*, in het Lystwerk opgehangen,
Een deel vertoonen van den inhoud deezer Zangen.

J. P. B.

DICHTKUNDIGE
BESPIEGELINGEN,
door
JAN PIETER BROECKHOFF.
By P.J. Entrop.
J.C.Philips inv. et fecit

VERKLAARING

DICHT- EN ZEDEKUNDIGE

ZINNEBEELDEN

EN

BESPIEGELINGEN.

DOOR

J. P. BROECKHOFF.

Verſiert met Een-en-Vyftig KOPEREN PLAATEN.

TE AMSTERDAM,

By PIETER JAN ENTROP, Boekverkooper op de Hoek van de Heerengragt en 't Konings Plyn. 1770.

D. DE LANGE
GAND
JUGE A LA COUR D'APPEL

RBR B865D

VOORREDEN.

Verſcheiden' Vermaarde Mannen hebben op verſcheiden tyd en wyze, en met verſcheiden oogmerk, den oorſprong der BEELDENSPRAAK, *of het eerſte gebruik der* ZINNEBEELDEN, *uit de Aloudheid opgedolven. Onder dezelve, meen ik, dat zy niet mistaſten, die vaſtſtellen, dat het gebruik van deeze Kunſtoefening by den Egiptenaaren wel voornamelyk heeft plaats gehad, dog dat men haare geboorte niet by deeze Volkeren, maar in vroegren tyd zoeken moet. Zy, die dit gevoelen, bewyzen niet alléén, dat de Chaldeeuwen, die den Egiptenaaren, zo niet in Oudheid overtreffen, ten minſten evenaaren, reeds gewoon zyn geweeſt door* ZINNEBEELDEN *te onderwyzen; maar zy voegen daarby, dat, ſchoon men ook de Egiptiſche Prieſteren de uitvinding hunner Beeldſpraakige Letteren of Tekens toeërkent, dit nog niet bewyſt, dat het gebruik der* ZINNEBEELDEN *door hun uitgevonden is; vermits de Goddelyke Geſchiedeniſſe, door den meerverlichten* MOZES *beſchreven, leert, dat de bron der* Zinnebeeldige *Geleerdheid reeds in de leere der Aartsvaderen te vinden is, en dat van daar haare wateren tot andere Volkeren zyn voortgevloeid. Ja! zy gaan nog verder, en klimmen zelfs op tot het aanbiddelyk Opperwezen, dat genoegzaam in de eerſte ontdekking, die het van den weg des heils aan het afgevallen Menſchdom gedaan heeft, zig van* Zinnebeeldige *Spreekwyzen bediende. Het is myn oogmerk niet, om het een en 't ander uit de heilige Gedenkſchriften te bewyzen. Alléén merk ik hierby aan, dat, gelyk dus de oorſprong der* ZINNEBEELDEN *uit God is, zy dierhalven ook tot God gebragt, dat is ter verheerlyking van zynen Naam, moeſten aangewend worden.*

Behoorde in 't gemeen, naar het zeggen van een' voornamen Dichter, de Poëzy, gedoſt in een kleed van ſtarren, om haaren hemelſchen oorſprong, en met lauweren om den ſchedel, om haare

onſterflykheid te verbeelden, geen ander doelwit te hebben, dan God groot te maaken; ik meen dat vooral dit gedeelte dier edele Kunſtoefening, tot zulk een betaamelyk einde moet gebruikt worden; vooral zeg ik, om dat, wanneer men zyne ZINNEBEELDEN *aan een ydele Waereld wydt, men zeer ligt niet alléén het oor door een dartel gezang, maar ook het oog door een ergerend gezigt mishaagen of verleiden zal.*

Dat de ZINNEBEELDEN *mede onder die werken behooren die te gelyk ſtichten en vermaaken, is reeds van uitmuntende Verſtanden aangetoond.* „ *Met wat eene vermogende kracht (zegt zeker Schry-*
„ *ver) wordt onze pligt niet op ons harte gedrukt, wanneer re-*
„ *delooze dieren, ja! levenlooze dingen en ſtomme beelden zelfs ons*
„ *leeren, welke Deugden wy moeten najaagen, en welke Ondeug-*
„ *den ſchuwen!*

Leerzaame ZINNEBEELDEN *zyn (naar 't oordeel van den Zedichter* K. BRUIN) *heldere Spiegels, daar yder zyn' pligt in beſchouwen kan, dierbaare vrugten vol geeſtelyk voedſel, en koſtelyke Paarlen, die 't gemoed verſieren. En wie zal een oogenblik aan de Nuttigheid der* ZINNEBEELDEN *twyffelen, die, met ſchuldige hoogachting de heilige Schriften inziende, bevindt, dat de gewyde Schryvers zig daar van telkens ter leeringe, overtuiginge, beſtraffinge en vertrooſtinge van Stervelingen bedienen.*

Niet alléén ontmoeten wy die in het Oude Verbond, daar ze vooral in die Boeken, die op een' dichtkundigen trant geſchreven zyn, als DAVIDS *Goddelyke Harpzangen,* SALOMONS *geeſtryke Spreuken, het Lied der Liederen, dat geheel* Zinnebeeldig *is, de Geſchiedeniſſe van* JOBS *Lydzaamheid, en anderen meeſt voorkomen: maar ook ontdekken wy die in 't Nieuwe Verbond, daar de Opperſte Wysheid zelve, de gezegende* HEILAND, *boven allen 'er in uitmunt, en 'er, op eene onnavolglyke wyze, in zyne Goddelyke Leeringen van gebruik maakt. Te recht zingt dierhalven de braave Dichter* H. SCHIM:

De

De Zienders Gods, de heilige Profeeten,
Verſierden zelfs met beeldenſpraak Gods blaên.
De Wysheid Gods, van niemand af te meeten,
Scheen mede om dees verniste taal begaan:
Zy zendt ons ſchool by mieren, duiven, ſlangen,
En ſcherpt ons in voorzichtigheid en vlyt,
En laat alzins een heilig loofwerk hangen
Van Letteren, Gods Vredekerk gewyd.

Geen wonder dierhalven, dat wakkere Dichters in deeze en voorige Eeuwen, naar 't voorbeeld van Grieken en Romeinen, hunne gaaven tot het ontwerpen van leerzaame en ſtichtelyke ZINNEBEELDEN *aangewend hebben. De Geleerde* BEZA, *die groote Kerkhervormer, deelde zyne Tyd- en Landgenooten een Vierenveertigtal van dezelven mede, die hy, nevens zyne Waare Afbeelding der Doorluchtige Mannen, aan* JAKOBUS den VI. *Koning van Schotland, (naderhand Koning van Grootbrittanie, onder den naam van* JAKOBUS den I.) *opdroeg. Onder de Nederlanders muntte daar al vroeg in uit Hollands groote Raadpenſionaris, de Vermaarde* JAKOB KATS, *en de* Zedeprinten *van den beroemden* KONSTANTYN HUIGENS, *mogen ook onder de* Zinnebeeldige *Werken geteld worden; insgelyks zou men, wat het* Zinnebeeldige *betreft, hierby konnen voegen de* Minne-Zinnebeelden *van den grooten* P. C. HOOFT. *De Dichter* KORNELIS ZWEERTS *gaf in het begin van deeze Eeuw zyn* Tafereel van Deugden en Ondeugden, *zyn* Zede- en Zinnebeelden over Koning Davids Harpzangen, *en anderen, in het licht, en de berymde Tafereelen van* P. VLAMING, *(ſchoon weinig in getal) zyn kort daar na gevolgd; ik zwyg thans van de* ZINNEBEELDEN, *door den bovengemelden* K. BRUIN, van de Zinnebeelden der Tonge, *door* Mr. BROUERIUS VAN NIDEK *geſchreven, en die van anderen nog mogten vervaardigd zyn.* ZEEUS, SCHIM *en* DE BOSCH, *Mannen door het uitgeeven van hun voortreflyke Dichtſtuk-*

ſtukken in Nederland vermaard, hebben in laatren tyd den Liefhebberen van diergelyke Kunſtoefeningen, eenen onwaardeerbaaren ſchat van dezelve medegedeeld.

Men verdenke my dierhalven niet, dat ik, hoewel met ongelyke ſchreden in het ſpoor dier voortreflyke Voorgangeren ſtappende, myne minbekwaame Dichtkunde ook beproefd heb, door eenige onderwerpen op zulk eene wyze te behandelen.

Het zal mogelyk aan veelen vreemd en te veel gewaagd ſchynen, dat een, die niet alleen in Nederland nog geboren nog opgevoed is, maar ook buiten hetzelve de plaatze zyner Wooninge heeft, zig onderwindt in Neêrlandſch Dicht te ſchryven, vooral daar Nederlandſche Dichteren zelf, in aanmerking neemende de Kiesheid onzer Eeuwe, niet zonder ſchroom hunne Werken in 't licht geeven.

Verwacht niet dat ik deeze bedenking, als geheel ongegrond, verwerpen zal; neen! het is 'er zo verre van daan, dat zy zelfs de oorzaak is geweeſt, waaron ik zo dikwils aarzelde, eer ik tot het beſluit kon komen van mynen arbeid het licht te doen zien. Menigmaal dacht ik dan by het beſchouwen van myn Kunſtgebrek:

Had myne Morgenjeugd het onderwys genoten
Van Neêrlands Dichtren, die, in taal en zang vermaard,
Hun Kunsttrezooren voor den voedſterling ontſloten,
Misſchien was dan myn Werk der Braaven achting waard.

Het ſcheen my dierhalven te vermetel toe, dat ik, wyl de eêlſte Kunſtbloemen zo weelig in Batoos vryen Tuin bloeiden, met uitheemſchen van minder geur en kleur zou te voorſchyn komen. Het vonnis dat de Leeurik over het zingen der beide Zwaluwen ſtreek, in de volgeeſtige Fabel van den alomberoemden GELLERT, *ſchrikte my van zulk eene onderneeming af.*

Wanneer men 't Veldlied hoort der ſchelle Nachtegaalen,
Dan kan het uw geen' prys behaalen.

In

In weerwil van dit alles, hebbe ik het nogtans gewaagd, om deeze myne Lettervrugten, geen vrugten van eene aankomende Lente, maar eêr van eenen naderenden Herfſt U, Dichtlievende Leezer! aantebieden. Myn Leven klom tot zulk eene hoogte, dat het my dacht, zo ik ooit iets van myne Dichtlievende Uitſpanningen wilde in de Waereld door den Druk doen verſchynen, de tyd daar toe nu geboren was. Ik zal onder de reden, die my tot deeze Uitgaave bewogen hebben, niet bybrengen dat Mannen, in Taalen Dichtkunſt beroemd, genoegen vindende in myne Poëzy, my daar toe aangeſpoord hebben, vermits, wanneer ik zulke drangreden by anderen vond, my die zo weinig voldoende, als vry van eigen lof, voorkwamen.

Dit blyft inmiddels eene ontegenſpreeklyke waarheid, dat yder Menſch, welk een oord de Hemel ook tot zyne geboorte- en woonplaats geſchikt heeft, het Talent, dat hy van den Vrymagtigen Uitdeeler zyner gaaven, het zy dan groot of kleen, ontfangen heeft, verpligt is aanteleggen ter verheerlyking van zynen Goddelyken Weldoener, en ten nutte van zynen Naaſten; en voor zo verre dit het doelwit myner tegenwoordige onderneeminge is, zal dezelve ten minſten by Dicht- en Deugdlievenden, gerechtvaardigd worden.

Ik durf my ook vleien, dat, welk een gering denkbeeld ik van myne bekwaamheid in de Dichtkunſt mag vormen, de Kunſtkenneren echter nog wel iets in deeze Bladeren vinden zullen, dat hun niet geheel onaangenaam voorkomen zal. Dit altoos vertrouwe ik, dat de Deugd hier voor waare Deugdbetrachters bekoorelyk en voordeelig, maar de Ondeugd voor ſnoode Zondaaren verfoeielyk en ſchadelyk afgemaald is, op dat 'er zo wel de laatſten als de eerſten een wezenlyk nut uit kunnen trekken.

Hier zoude ik nu deeze Voorreden kunnen ſluiten, indien ik nog niet iets zo wel van deeze DICHT- EN ZEDEKUNDIGE ZINNEBEELDEN EN BESPIEGELINGEN *zelve, als van haare tegenwoordige Uitgaave, te zeggen had.*

* *

Het

VOORREDEN.

Het is aan veelen bekend, dat deeze ZINNEBEELDEN EN BESPIEGELINGEN *niet te gelyk, maar by ſtukken zyn uitgekomen, hieruit is ontſtaan, dat in eenigen van dezelve op zekere tyden gedoeld wordt, waarin zy in de Waereld verſchenen zyn: zo wordt (by voorbeeld) in de* BESPIEGELINGEN *over het* Gebed, *bladz.* 33. *en over de* Boetvaardigheid, *bladz.* 233. *van den Nederlandſchen* Boet- en Bededag, *zo ook in de* BESPIEGELINGEN *over de* Dankbaarheid, *bladz.* 193. *en over den* Vrede, *bladz.* 201. *van* het einde en het begin des Jaars, *geſproken, vermits deeze ſtukken op of omtrent zulk eene plegtige gelegenheid, in het licht traden.*

In den aanvang deezer BESPIEGELINGEN *liet ik dezelve op éénerlei Dichtmaat voortrollen, en ik zoude daar mede ten einde toe vervolgd hebben, indien niet eenigen myner Vrienden my vertoond hadden, dat het meer voldoen zou, indien ik daarin eene verandering maakte. Ik heb vervolgens daaromtrent niet alléén aan de begeerte van deezen voldaan, maar ook te gelyk aan anderen trachten genoegen te geeven, die oordeelden, dat men de Onderwerpen, die tegen elkanderen overſtaan, op elkanderen moeſt laaten volgen, op dat, door het groot onderſcheid tuſſchen die beiden, aanſtonds de heerlykheid der Deugd, en afgryslykheid der Ondeugd, te klaarer elk in de oogen mogt vallen. Van achteren heb ik van deeze verandering zo weinig berouw gehad, dat ik integendeel wel wenschte dat zulks van den beginne reeds geſchied was.*

De Beeldeniſſen, *die dit Werk verſieren, en de voorgeſtelde Deugd, Ondeugd enz. afbeelden, zyn meeſt ontleend uit het* Groot Natuur- en Zedekundig Waereldtoneel of Woordenboek van Egiptiſche, Griekſche en Romeinſche Zinnebeelden, door CEZAR RIPA, ZARATINO, KASTELLINI *enz.* en in zuiver Nederduitſch overgeſchreven door den uitmuntenden Dichter H. K. POOT, *echter zo, dat ik hier, vooral in de laatſte* BESPIEGELINGEN, *niet altoos het voorz. Werk ſtiptelyk gevolgd heb,*

heb, maar daar nu en dan zo ver ben afgegaan, als ik meende dat het Onderwerp, dat ik bezingen wilde, vereiſchte. Deeze afwyking heeft voornaamelyk plaats gehad, wanneer het Beeld iets van den Heidenſchen Godsdienſt ontleende, dat met den Kriſtelyken niet wel overéén te brengen was, en het zou my zelfs niet onaangenaam zyn geweeſt, indien zulks overal was in acht genomen.

Het kon naauwlyks anders weezen, of men moeſt in zulk een getal van Tafereelen ook Onderwerpen aantreffen, die reeds door het Dichtpenſeel van vermaarde Dichtkundigen geſchilderd zyn. Anderen hebben zulks reeds in diergelyke gevallen voor my ondervonden. Ik merk hier by alleen aan met den geroemden en van my zeer geachten Heere B. DE BOSCH: „ *Dat dezelfde Stoffen wel eens op eene* „ *andere wyze konden behandeld, en die daar door eene nieuwe* „ *fraaiheid bygezet worden: vaſtſtellende, dat dezelven, door haa-* „ *re rykheid, zelden zo zyn afgezongen, of daar is voor anderen* „ *nog wel eene naleezinge overgebleven.*" *Ik heb echter nooit, op eene verbodene wyze, de Sikkel in den vollen Oogſt myner voortreflyke Voorgangeren geſlaagen: ſchoon ik niet ontkennen wil, dat, by het doorwandelen hunner vrugtdraagende Velden, my miſſchien een enkel airtje of halm, als aan de hand is blyven hangen, (het geen ook volgens de wetten geoorlofd is,) waarvan ik hier (alhoewel onweetend) als van eigene vrugten, gebruik kan gemaakt hebben.*

Het ſmart my waarlyk, dat deeze myn Eerſteling niet met minder Drukfeilen in het licht treedt. Indien myne Woonplaats niet zo verre van de Drukpers afgeſcheiden was geweeſt, zeker zoude ik meer tyd en vlyt hebben kunnen aanwenden, om alles naauwkeurig na te zien. Laat dit by U eenige verſchooninge vinden, en ik durf my die van beſcheiden Leezers ook belooven. Alle feilen hebbe ik ondertuſſchen, zo veel my eenigzins doenelyk was, opgezogt, aangetekend, en achter dit Werk met haare verbeteringen aangewezen; zo 'er echter eenige myne oogen ontſlipt mogten zyn, ik vertrouw dat Kundigen die onder 't leezen zelf zullen verbeteren. Ik had ook wel

gewenſcht, dat, onder het Drukken, wat meer acht op het zetten der zinſnydende tekenen gegeven was. Behalven dit moet ik nog zeggen, dat ik oordeelde dat de Letter z, *die, volgens de aanmerkinge der beide groote Taalkenners,* MOONEN *en* NYLOË, *een zacht geluid geeft, het meeſt moeſt voor een zelfklinker gebruikt worden, vermits zy geen medeklinker meer dan de* w *achter zig duldt: uit dien hoofde ſchreef ik* ſchepzel, voedzel, zweemzel, dekzel, blikzem *en* ſchynzel, *maar daarna begrypende, dat, in deeze en diergelyke woorden, de ſcherpe klank van de* ſ *moet gehoord worden, heb ik dit veranderd en daarna* ſchepſel, voedſel *enz. geſchreven; te meer, wyl ik zie dat de meeſte Taalkundigen, my hier in voorgaan. Zo hebbe ik ook eerſt het woord* thans *met een* h *geſpeld, maar oordeelende dat men deeze Letter, als overtollig, kon nalaaten, ſchreef ik in 't vervolg* tans.

Ik meen reden gehad te hebben, waarom ik deeze BESPIEGELINGEN *tot hier toe, zonder myn' Naam daar voor uit te drukken, in de Waereld gezonden heb, en ik kan nog niet zien, dat ik nu beter doe, vermits ik tans, op raad myner Vrienden, dien aan het hoofd van dit Werk plaatze. Indien ik beſpeur dat deeze myne* ZINNEBEELDEN EN BESPIEGELINGEN *in Nederland gunſtig worden opgenomen, zal my zulks kunnen aanzetten, om andere ſtukken, die reeds by my aangevangen zyn, te voltooien, en in 't licht te geeven. Ik ben niet ongevoelig genoeg, om niets aangenaams te ondervinden, wanneer ik verneemen mag, dat Dichtkundigen myn' arbeid met genoegen leezen.. Maar niemand achte my ook zo verwaand, dat ik de billike berispingen van dezelven zou wraaken, vermits ik mogelyk meer dan anderen de onvolmaaktheden van myn Werk zie. Poogt iemand uit eene onedele ſmaadzugt ook het goede, dat daarin gevonden wordt, te beknibbelen, hy zal zigzelven het meeſt nadeel toebrengen, maar my in myne ruſt weinig ſtooren.*

Niets zal my echter meer vermaaken, dan wanneer myn Leezer door myne Zangen, ter betrachtinge van waare Deugd en ongeveins-

veinsde Godzaligheid, opgewekt, en aldus de Allerhoogſte, door middel van myn Werk, nog mag verheerlykt worden.

Indien dog zulk een einde, den redelyke Schepſelen, en vooral den Kriſtenen zo betaamelyk en nodig, niet in de oefening der Dichtkunde bedoeld, maar die hemelſche gaave veel meer tot oneere van haaren Goddelyken Geever, en ter voedinge van Waereldſche Ydelheid beſteed wordt, zo blyft de Dichter, by al den lof, die hem van anderen mogt gegeeven worden, verachtelyk in de oogen van God, een ſchadelyk Lid der menſchelyke Maatſchappy, en ongelukkig voor zigzelven.

't Past een Kristen, dat zyn werk
Overal het echte merk
Van een Kristen kan vertoonen:
Mist zyn Kunst dit Hoofdſieraad,
Poogt zyn Dicht de Deugd te hoonen,
't Strekt, ſchoon hem de Lauwren kroonen,
Dan het Kristendom tot ſmaad.

Zie daar Leezer! dit is het dat ik nodig oordeelde u vooraf te moeten berichten. Gebruik mynen arbeid ten uwen nutte, terwyl ik deezen Voorreden met de volgende Dichtregels ſluite:

Stap nu myn Dichtzaal in, en zie op haar Tafreelen
Den aart en 't lot der Deugd en Ondeugd afgemaald,
En als de blanke Deugd by u den prys behaalt,
Laat dan haar ſchoon zo 't oog, en oor, en harte ſtreelen,
Dat haar bevallig Beeld in uwen wandel ſtraalt.

VOORREDEN.

Zie de Ondeugd, maar verfoei haar haatelyke trekken,
Op dat haar Beeltenis nooit in uw daaden ſchyn':
Zo zal myn Poëzy me een ſtil genoegen wekken,
Zo mag ze God' ter eere en u ten nutte ſtrekken,
Wat loon kan grooter voor een' Kristen Dichter zyn?

OP DE
DICHTKUNDIGE BESPIEGELINGEN,
VAN DEN HEER
JOHAN PIETER BROECKHOFF.

Verbloemde Wysheid blonk op Memfis kerkpilaaren,
In de oude beeldeſpraak, ten ſpiegel voor 't verſtand,
En bied op 't leeringrykſt' de Dichtkunst nog de hand,
Die vast, door 't waar geloof, op hooger licht blyft ſtaaren.

Dus voert ge, ô Broeckhoff! by het roeren uwer ſnaaren,
De Deugden bly ten rei, voor 't oog van Nederland;
Ook legt gy, fier van moed, gedrochten aan den band,
Of doet dit ſlangezaad beſchaamd ten afgrond vaaren.

Geluk, ô Letterheld! 't Bataafſche Zangchoor wy'
Den blinkenden lauwrier uw ſchoone Poëzy!
Haar past dat heilig loof, by 't juichend zegevieren.

Vaar rustig voort! vermaak en ſticht ons meer en meer!
Uw zielbeſpiegeling ſtrekk' 's Hoogſten Naam ter eer'!
Zo moete u 't Geestendom met hemelpalmen ſieren.

BERNARDUS DE BOSCH.

OP

OP DE

DIGTKUNDIGE ZINNEBEELDEN EN BESPIEGELINGEN,

VAN DEN HEERE

JOHAN PIETER BROECKHOFF.

Quis nobis hæc otia fecit.

Zeg ENTROP! ons, door lust gedreven,
Wie is hy, die dit Werk ons biedt?
Waarom by zulk een Vrugt geſcholen in 't verſchiet?
De Kunst, door hem in top verheven,
Verdiende dat zyn Naam, zyn Wetenſchap en Vlyt
Wierd aan het Nageſlagt gewyd.

Zo ſprak ik, toen ik nog moest raaden,
Of deeze Zede Poëzy
Was aan den Rhyn geteeld, of aan het kunstryk Y,
Vermits door de afgedrukte Bladen
Des Digters eedle Kunst, die oor en harten trekt,
Maar noit zyn Naam my wierd ontdekt.

Nu

Nu is dat groot geheim ontſloten,
Nu is 't onzeker giſſen uit,
't Is Broeckhoff, die ons ſtreelt met zulk een Kunstgeluid,
't Is een van myne Digtgenooten,
't Is hy, aan wien ik ben door Vriendſchapsband verpligt,
Die my veel Jaar heeft voorgeligt.

Hier kan elk zyn verpligting leeren,
Hier opent zig een letterſchat,
Die Zinnebeeldig 't merg der Zeden zaamenvat,
Men vindt de Deugd hier triumfeeren,
En de Ondeugd met haar ſtoet geſchilderd en gewraakt,
Met verwen door zyn' geest volmaakt.

Hier bloeien Kunst en Wetenſchappen,
Geleerdheid wordt 'er aangekweekt,
De *Letteroefning*, die door zweet en arbeid breekt,
En klimt langs moeielyke trappen,
Maar teffens door haar vlyt veel nut en lof behaalt,
Zien wy het eerst ons afgemaald.

Den *Oorlog*, d'ondergang der Staaten,
Die *Vrede*, Kunst, en Boumans zweet,
De Koopmanſchap vernielt, van geen ontfermen weet,
Een wis verderf der Onderzaaten,
Zie 'k met de *Dwinglandy*, *Lui-* en *Schynheiligheid*,
Elk naar zyn aart ons uitgebreid.

***

De

De *Haat*, door 't Helſche vuur aan 't branden,
De *Gierigheid*, aan 't Goud geboeid,
De *Laſtering*, van Godt en 't vroom gemoed verfoeid,
De *Maatigheid*, de ſteun der Landen,
En waare *Godsdienſt*, die voor 't heil der Volkren waakt,
Zyn of geprezen, of gewraakt.

Het *Huwlyk*, 't geen 't Heeläl moet ſchraagen,
Vindt ik Digtkundig afgebeeld,
Zyn Laſt wordt, daar het zig door *Eendragt* vindt geſtreeld,
Hoe zwaar ook anders, ligt te dragen,
De *Vriendſchap*, 's levens zout, die harten zaamen knoopt,
Heeft nimmer ramp nog tyd geſloopt.

De noestige *Arbeid*, ſtut van 't Leven,
Verſtrekt een Zuil van Kerk en Staat,
Wat glans een *Goede Naam*, al raazen *Nyd* en *Haat*,
Den Deugdbezitteren kan geeven,
Wat Nut de *Lydzaamheid* voor Neêrlands Zoonen baart,
Wordt hier door BEELDENSPRAAK verklaard.

Wie maalde ons oit met eedler trekken
Den *Vrede*, 't hoogst geſchenk van Godt,
Wie ſchetst die Hemelgaaf? Wie voelt by haar genot,
Zyn' Geest tot *Dankbaarheid* niet wekken?
Gewis de *Godvrugt* zwaait den Wierook bly te moê,
Haar offer 't Alvermogen toe.

't Gebed ten Hemel opgezonden,
Dat nedrig Godt om byſtand ſmeekt,
En met *Boetvaardigheid* door Lugt en Wolken breekt,
Vindt troost en heil in 's Heilands Wonden,
Des Digters eedle Kunst bindt Vleugels aan den Geest,
Hier gaan we op Hemel-Man ter feest.

ô *Vryheid!* goud kleinoot van 't Leven,
Die *Dwinglandy* en Boeien wraakt,
Een Volk, dat u bezit, te regt gelukkig maakt,
'k Vindt uwe waarde hier beſchreven,
Gy ſtelt het *Godsdienst* Ligt op zynen Kandelaar,
En pleit voor Haartſtede en Altaar.

Wyk Ontugtkweekſter! pest der Zeden,
Wyk Jeugd betoovrende *Ydelheid?*
Uw lokaas, uw vergif, dat ten verderve leidt,
Schoon nog van veelen aangebeden,
Wier hart gy boeit door 't Goud, of Weelde, of hoogen Staat,
Vervoer' noit Batoos edel Zaad.

'k Zwyg van de *Waarheid*, en de *Logen*,
Den nutten *Land-* of *Akkerbouw*,
Geloove, *Liefde* en *Hoop*, aan 's Hemels wil getrouw,
Tafreelen vol van Kunstvermogen,
Zo levendig geſchetst, dat elk, die Digtkunst mint,
Daar aan met lust zyn zegel bindt.

'k Zie eigen Rook hier meer behaagen
In 't Land, waar in we zyn gekweekt,
Dan 't zagte koestrend Vuur, dat ons een Vreemde ontſteekt,
Al dreigen Ramp en Oorlogsplaagen,
Een waare Patriot ſpaart, hoe het Monſter woedt,
Voor *'t Vaderland* zyn Goed nog Bloed.

Een Muitend Graauw mag woedend raazen,
Dat door een driftig Onverſtand
's Lands Vaderen verſmaad, de Vryheid overmant,
En 't Vuur van *Tweedragt* aan helpt blaazen,
Wanneer het handvest, regt, nog pligt, nog eed verſchoont,
't Wordt elk ten affchrik ons vertoond.

Niets is ondraaglyker in de oogen
Van Godt dan *Hovaardy* en Waan,
Vaak ziet men voor zyn' Val de trotſche Hoogmoed gaan,
De *Nedrigheid* baart 's Volks vermogen,
Zy, met de *Kuisheid*, dat bekoorelyk Juweel,
Praalt op dit Zedetafereel.

De *Wanhoop*, met haar yslykheden,
Staat hier gebrandmerkt voor elks oog,
Gy ſchildert ons van haar een levendig vertoog,
Zy wordt vervolgt met wisſe ſchreden,
Terwyl de ſtille Rust van 't onbeſmet Gemoed
Blyft ongeſtoord, ſchoon de Afgrond woedt.

Ver-

Verdraagzaamheid laat zig hier hooren
In 't eêlſte Goud der Poëzy,
Verbant *Vervolging* uit der Menſchen Heerſchappy,
Om 't Heil van Land nog Volk te ſtooren,
De Digtkunst toont ons welk een voordeel de *Eenzaamheid*
Voor 't peinzend Onderzoek bereidt.

Zo lang als de *Armoede* in uw Muuren
Gekleed, gedrenkt wordt en geſpyst,
En gy, ô Nederland! Verdrukten hulp bewyst,
Zo lang zult ge ook uw Heil zien duuren,
Mildaadigheid is Godt een Wellust in het oog,
En troont zyn' Zegen van omhoog.

De *Dronkenſchap* op ronde voeten,
Beroofd van Oordeel en van Geest,
Verzuimt haar tydlyk Heil, herſchept zig in een Beest,
En moet met ſchand haar dwaasheid boeten,
Zy, en *Godloosheid*, die en Ziel en Lighaam kwetst,
Zien hier haar ſchrikbeeld afgeſchetst.

Zo leert *Voorzigtigheid* ons waaken,
Die elk haar nutte Leſſen geeft,
Hy, die naar haaren Raad zig ſchikt, en werkt, en leeft,
Vindt uitkomst zelfs in duistre zaaken,
Zy ſtrekt met *Lydzaamheid*, die 't heil geduldig wagt,
Tot nut van 't Menſchelyk Geſlagt.

ô *Morgenſtond!* ô Levenwekker!
Die Mensch, en Vee, en 't Pluimgediert'
Vervrolykt, Bloem en Loof met Zilvren Dauw verſiert,
Van 's Hemels Wondren grootſte ontdekker,
Ge ontſluit door 't Ligt der Zon de Werken van Godts magt,
Begraven in den donk'ren Nagt.

Hier praalt de *Jeugd* in Sterkte en Luister,
Wyl de *Ouderdom* zyn Zwakheid meldt,
Die door vermindering van Geest en Kragt ontſteld,
Ten Grave daalt in 't aaklig duister,
Een KREZUS ſtoft op goud, op waereldſche eere en pragt,
Daar d'armen IRUS elk veragt.

Vergangklykheid kan 't al ontbinden,
Zy, die het Staal en Marmer ſlyt,
(Gelukkig, die daar in zig heeft der Deugd gewyd,)
Ziet zig door de *Eeuwigheid* verſlinden,
Voor Hemel en voor Hel, voor Vreugd en Straf bereid,
ô Naare! ô Zalige Eeuwigheid.

Zou u myn Zang al 't werk afmaalen,
Dat BROEKHOFFS Kunst aan Neêrland ſchonk,
En als een eêl geſteente in kenners oogen blonk,
'k Zou in dien ruimen oogst verdwaalen,
't Vereischt een' Man, een' Held, door Kunst vermaard alom,
Geen Pen, verzwakt door Ouderdom.

Hy

Hy ſtigt elk in zyn Kunstgezangen,
Maalt in verheven Poëzy,
Van Deugd en Ondeugd een volmaakte Schildery,
Waard' in den Tempel optehangen
Der Wysheid, en beſtiert, in voor- en tegenſpoed,
Door 't ligt der reden elks gemoed.

Leert hier, ô Neêrlands eedle Zoonen!
Uw pligt, van vlyt ontaart, nog deugd,
Treedt dezen Lusthof in, een ſpiegel voor de Jeugd,
Hy zal den Weg tot Heil u toonen;
'k Zie ENTROP door zyn Kunst, op hoogen leest geſchoeit,
Uw winst, en 's Digters roem gegroeit.

A. H. A. Z.

Onder de Zinſpreuk
Gaudent Sudoribus Artes.

OP DE

DICHT- EN ZEDEKUNDIGE

ZINNEBEELDEN,

VAN DEN HEERE

JOHAN PIETER BROECKHOFF.

Braave BROECKHOFF, die uw vlyt,
Aan de ſchoone Dichtkunst wyd,
Duld dat we u ter eere zingen;
Nu gy ons vermaakt en ſticht,
ZINNEBEELDEN geeft in 't licht,
Die naar d'eerſten lofprys dingen.

Hoe juicht de eedle Poëzy,
Aan het handelkweekend Y,
Met haar hemelſche Geſpeelen!
Zy wil dat haar blyde ſtoet
Uwe Zangſter welkom groet,
Kransſen vlecht voor haar Tafreelen.

Schoon

Schoon in ons Gemeenebest
De Ondeugd woed gelyk de pest,
Gy durft nochthans haar beſpringen:
Toont aan elk haar haatlyk Beeld,
En de rampen, die zy teeld,
Voor haar ſnoode Voedſterlingen.

Woordenſchilder! maar hoe ſchoon
Steld gy de achtbre Deugd ten throon!
Hoe zagtvloeijend zyn uw verwen!
Uw verrukkend ZINNEBEELD
Van den *Godsdienst*, dat my ſtreeld,
Doet u ieders lof verwerven.

't Weezen der *Godvrugtigheid*
Schenkt ge eene eedle Majeſteit.
Uw tafreel, der nutte *Vrede*,
Lokt ons tot verwondring uit.
(Heilverſchaffter! Hemelſpruit!
Gy brengt duurbre voorſpoed mede!)

Gy toond ons, myn Kunstörest,
Dat de tweedracht is de pest,
En de val voor Kerk en Staaten:
Wensch vry dat in Batoos oort
't *Muitgerugt* nooit word' gehoord,
Tot verderf van de Onderzaaten:

Toon van haar uwe afkeer vry...
Maar wat ſtreelend Schildery!
'k Zie *Verdraagzaamheid* verſchynen!
Zy heerſch' in ons vry gebied,
Maar verzett' haar paalen niet,
Dan zal nooit de rust verdwynen.

Vindingryke Puikpoëet,
Daar ge uw' tyd zo nut beſteed,
Toond ge aan onze Landgenooten,
Hoe Gods hand de boosheid treft,
En het hoofd der Deugd verheft;
Schoon haar val reeds was beſlooten.

Maar ik dwaale in zo veel ſtof.
Gy ſpreid zelfs alom uw' lof,
Door uw Beelden, ryk van luister!
Hunne houding, zwier en Kunst,
Wonnen u voorlang elks gunst,
Toen uw Naam noch ſchuilde in 't duister.

R. WOUTERS.

OP

OP DE

DICHT- en ZEDEKUNDIGE ZINNEBEELDEN en BESPIEGELINGEN,

VAN DEN HEERE

JOHAN PIETER BROECKHOFF.

Dank, Nêerland! Broeckhoffs geest, die met Bespiegelingen
En Zinnebeelden u twee Jaaren heeft gesticht,
De *Letteroefening*, die in het merg kan dringen
Van Weetenschap en Kunst, treedt hier het eerst in 't licht.
Daar *Hoop*, en *Lydzaamheid*, en *Maatigheid* in 't leven,
En 't Kristelyk *Gebed* ons voert door lugt en zwerk:
Roemt hy *Mildadigheid*, doet elk voor *Logen* beeven,
En schetst ons 't *Heilgeloof*, de steun van Goëls Kerk.
Hier praalt de *Huwlyksmin* met al haar zoet genoegen,
Terwyl de *Landbouw* vrugt van weide en akker haalt,
Dat Veldlings Zweet beloont, na 't eggen, zaaïen, ploegen,
Hier word de *Laster* als een schrikbeeld afgemaald.
De *Luister* van den Naam, *den goeden Naam*, meer te achten
Dan aardsche schatten, en al 's waerelds *Ydlen* waan,

Het zalig nut der *Liefde* en 't leed uit *Haat* te wachten,
Staat met *Voorzichtigheid* geſchilderd in dees' blaên.
Hier hoort men *Leerzaamheid*, hier ziet men *Vriendſchap* eeren,
Wat pronkt de *Waarheid* en de *Nedrigheid* hier ſchoon!
Hier zal de *Godsdienst* ons den Weg ten hemel leeren,
Hier ſtaat de *Gierigheid* met *Hovaardy* ten toon.
'k Zie gints de *Kuiſchheid* en de *Dankbaarheid* getekend,
Hoe lieflyk lacht de *Vrêe*, hoe fel brandt *'s Oorlogsvuur*!
Wat praalt de *Vryheid*, 't lot van Neêrland, hier uitſteekend
By harde *Dwinglandy*, die pest van 't Staatsbeſtuur!
Zie daar, *Boetvaardigheid* voor God ootmoedig bukken,
Nu vlugt *Godloosheid*, daar de *Godvrugt* vrolyk juicht,
Vermits ze 't momtuig van *Schynheiligheid* ziet rukken,
En Broeckhoffs Dichtkunst haar van valschheid overtuigt.
De naarſtige *Arbeid* zwoegt, ten ſteun van 't zwakke leven,
Terwyl de *Luiheid* huis, nog kindren onderhoudt.
Een hart, door *Liefde tot het Vaderland* gedreven,
Wordt door zyn Poëzy gekroond met duurzaam goud.
Hier ſtaat de *Muitery* met pook en toorts geſchilderd,
Daar de *Eenzaamheid*, wier lust zig door het leezen boet.
Hoe raast de *Dronkenſchap*, van rede en pligt verwilderd,
Hoe ſtil en veilig *rust* het vroom bedaard *gemoed*.
Zie *Wanhoop* gints het ſtaal door 't beevend harte jaagen;
Hoe ſtreelt *Verdraagzaamheid*, hoe drukt *Vervolging* neer!
Terwyl de Dichter, 't zy hy 't *Morgenlicht* ziet daagen,
Het zy de *Nacht* verſchynt, zingt 's Hoogſten naam ter eer'.

De

De nyvre *Jeugd* leen aan zyn' lesſen luistrende ooren,
En de *Ouderdom* zie by zyn Zwak, zyn heil gemaald,
De *Ryke* leer zyn pligt, by zyne goud trezooren,
Wyl deugdzaame *Armoede* op zyn Zangen adem haalt.
Dog wyl 't zy arm, of ryk, of oud, of jonk van jaaren,
Het al *Vergangklyk* is, wat ons hier drukt of vleit:
Leert hy ons Schatten van een eedler aart vergaaren,
Die blyven, ſchoon het al vergaat, in *Eeuwigheid.*
Dit nut en leerzaam werk, voor Nederland geſchreven,
Doet BROECKHOFF in het choor van Neêrlands Dichtren leeven.

J. W. d. J.

OP DE

DICHT- EN ZEDEKUNDIGE BESPIEGELINGEN,

VAN DEN HEERE

JOHAN PIETER BROECKHOFF.

KLINKDICHT.

Ontfang, ô Broeckhoff, thans van Amſtels Dicht'ren-Choor,
De dankbaarheid en lof voor uwe Dicht-Taaf'reelen,
Die gy ons van den Rhyn hebt willen meede deelen,
En die zo leerzaam zyn als ſtreelend voor elks oor.

Hoe luisterryk ſteld gy de blanke Deugd ons voor!
Hoe treffend tracht gy door haar Schoonheên ons te ſtreelen,
Door all' haar Schoonheên, die als ſchittrende Juweelen,
Als Starren lichten, op haar Godgeheiligd ſpoor.

Hoe ver gaat uwe Kunst in 't gees'len der Gebreeken!
Hoe leevendig ſchetst gy het Beeld der Ondeugd af!
En hoe beſpieglende is haar uiteinde en haar ſtraf.

Hoe vloeiënd... dog ik laat uw Taafereelen ſpreeken:
Genoeg, ô Broeckhoff! gy behaald den Eer-Laurier:
Vaar voort dan, ſpan dus vaak de Snaaren uwer Lier.

JN. DL. NUSCKE.

OP

OP DE

DICHT- en ZEDEKUNDIGE BESPIEGELINGEN,

VAN DEN HEER

JOHAN PIETER BROECKHOFF.

KLINKDICHT.

Wat kunstgeluid klinkt ons zo aangenaam in de ooren?
Van waar? wiens is het? welk een Hemelmelody?
Zyt gy 't, myn Broeckhoff die, in keur van Poëfy,
Ons van den zilvren Rhyn, uw maatgezang doet hooren?

o Ja! de Dichtkunst kon voorlang uw' geest bekooren,
En, daar ge ons thans onthaalt op zulk een lekkerny,
Ontdekt ge, fchoon vervreemd van 't kunstenkweekend Y;
Dat Neerlands Dichtgeest ook uw Zanglust aan kon fpooren.

Hoe maalt ge ons 't fchoon der *Deugd* met juistgepaste verwen,
't Verflagen hart kan troost door zulk een taal verwerven,
Daar de *Ondeugd* voor den glans der zuivre waarheid zwigt.

Vaar voort, doe Kennren meer van uwen lof gewaagen!
Leef aan den Rhyn vernoegd, tot ge eens van 't aardfche ontflaagen,
Volmaakter zingen zult, by God, in 't zalig licht.

FR. IS. SCHREUDER.

OP

OP DE

DICHT- en ZEDEKUNDIGE BESPIEGELINGEN,

VAN MYNEN BROEDERLYKEN NEVE

DEN HEER

JOHAN PIETER BROECKHOFF.

„ Hoe! kan een Geest met dichtvermogen,
„ Met Kunst begaafd, en eêl vernuft,
„ De onnutte Werkloosheid dan ook gedoogen,
„ Waar onder vuige Domheid zuft?
„ Neen! 't ſchrandere verſtand moet zulk een waan verdryven;
„ Hoe zou myn Broeckhoff dan ook werkloos blyven,
„ Schoon niet zo hoog de Poëzy,
„ In onze Vaderſtad geacht wordt, als aan 't Y?

Zo dacht, zo ſprak ik, toen ik hoorde
Dat gy, myn allerwaardſte Vriend!
De Poëzy, die u zo vroeg bekoorde,
Reeds achtte by u uitgediend:

Ver-

Vermits, wanneer ge zongt, ge uw Dichtbeſpiegelingen
Moest meesten tyd voor Kunstlooze ooren zingen,
En 't Onverſtand, met trotsch gelaat,
De Dichtkunst, die 't niet kent, het allereerst verſmaadt.

Maar neen! Gy door het vuur gedreven
Der Poëzy, gy vat de Lier,
En ſchetst de *Deugd* en de *Ondeugd* naar het leven,
In zangen vol van kracht en zwier.
Gy leert den Mensch zyn plicht, in ſtichtende *Tafreelen*,
Die 's Kenners oor en oog en harte ſtreelen,
Daar yder *Beeldtenis* hem toont
Hoe de Ondeugd wordt geſtraft, en de eedle Deugd geloond

De *Deugd*, door Kunstgeleerde trekken
Van 't Dichtpenceel, in al haar licht
In al haar ſchoon zo luisterryk te ontdekken,
En de *Ondeugd*, die haar heil en pligt
Verwaarloost, zo gepast te ſtellen elk voor oogen,
Dat 's Leezers hart wordt tot de deugd bewogen,
En de Ondeugd vliedt en ſchuwt haar aart:
Dat is een Schildery de Kunstlauwrierkroon waard.

*****

Zo

Zo kunt ge ons ſtichten en vermaaken,
Uw Zuivre taal doet *Nederland*,
Dat Dichtkunst mint, naar uw gezangen haaken,
Daar ge aan den Rhyn uw ſnaaren ſpant.
Ga voort myn Boezemvriend! op zulk een wys te werken,
Laat Neêrlands Zangchoor uw vermogen merken,
Zo wordt uw Kunst, gekweekt door vlyt,
Met uwen Naam en roem de onſterflykheid gewyd!

P. J. ENTROP.

DICHT-

AD DOMINUM

JOANNEM PETRUM BROECHOFIUM,

POËTAM NULLI SECUNDUM,

NEC NON

AMICUM OMNI VENERATIONE ET AMORE PROSEQUENDUM;

QUUM SUA VARII ARGUMENTI CEDROQUE DIGNISSIMA EMBLEMATA PUBLICAE LUCI EXPONERET.

Tempore ſat longo Tua nos divina Poëſis
Suſpenſos tenuit, cui tribuamus opus.
Bis duodena fere ſol nobis ſigna peregit,
Carminis ignotus fons & origo manet.
Fons & origo latent illos, quos diva Thalia,
Et quorum Tecum pectora junxit amor.
En Tua Te tandem nobis Emblemata produnt
Auctorem, Aonii gloria rara chori!

Carmen honoris habe, mea quod Tibi barbitos offert,

Sincerique simul carmen amoris habe!

Ingenium venæque decus Tua carmina pandunt,

Manat & a vivo melleus ore lepos.

Prima Poëtarum debetur laurea fronti,

Nam præsens votis paret Apollo Tuis.

Gratulor has animi dotes, Clarissime Vates!

Gratulor hæc calami flumina larga Tui!

O quoties Laribus patriis consedimus una,

Intenti Studiis, Pieridumque sacris!

O quoties, Facunde! Tuo dependimus ore,

Dum Tua psallebat carmina sacra chelys!

Nec sumus obliti; Tibi nos debere fatemur,

Cum legeres nobis, quæ meditata Tibi;

Et veterum nobis volvens monumenta Virorum

Attraheres variis pectora nostra modis.

Dignus es, ad cœlum nostra qui laude feraris;

Dignus es a sera posteritate legi.

Ast

Ast ego dum conor tenui modulamen avena,

Heu tacet ad cantus arida vena Tuos!

Non contenta Tua est patria Polyhymnia ſede,

Evolat, est Phœbo judice miſſa foras.

Sic etiam volitat grandis Tua fama per ora

Belgarum, Batavis Tu quoque notus eris.

Hoc ſcio, læta Tuos gens ista loquetur honores.

Debetur meritis laurea namque Tuis;

Flexanimosque leget cantus & verba ſalutis

Cordibus æthereis turba ſacrata Deo.

En age! ſi cupias Emblemata, Belgice Lector!

Juſtis heic numeris talia multa leges.

Heic nihil antiquum; nova ſunt, noviterque reperta

Omnia, quæ præſens hoc reſerabit opus.

En Tibi theſaurum, cujus ſi arcana recludas

Scrinia, non vanæ lectio frugis erit.

Exoptata diu cernis meditamina tandem,

Quæ fugienda docent, quæ facienda monent.

Car-

Carmina casta vides, casto quæ corde volarunt,

Nam castis Muſis carmina casta placent.

Ergo ades, o Lector! placeat Tibi casta Poëſis.

Vena pudica Tibi carmina casta dedit.

Singula, quis dubitat, placitura Emblemata cunctis,

Qui mandata Dei mente reposta tenent?

Pergito, BROECHOFI! *ſimiles his edere chartas,*

Et Tuus in terris fine carebit honor.

Numen adorandum Tibi demum præmia donet,

Præmia, quæ nullo ſunt peritura die.

Fama decusque Tuum post ultima funera vivent,

Seraque posteritas hæc Tua ſcripta leget.

Sic vovens cecinit

PHILIPPUS HENRICUS OTTERBEINIUS,

S. S. Theol. Cultor & Schol. Embricenſium Rector.

DICHT- EN ZEDEKUNDIGE

ZINNEBEELDEN

EN

BESPIEGELINGEN.

LETTEROEFENING.

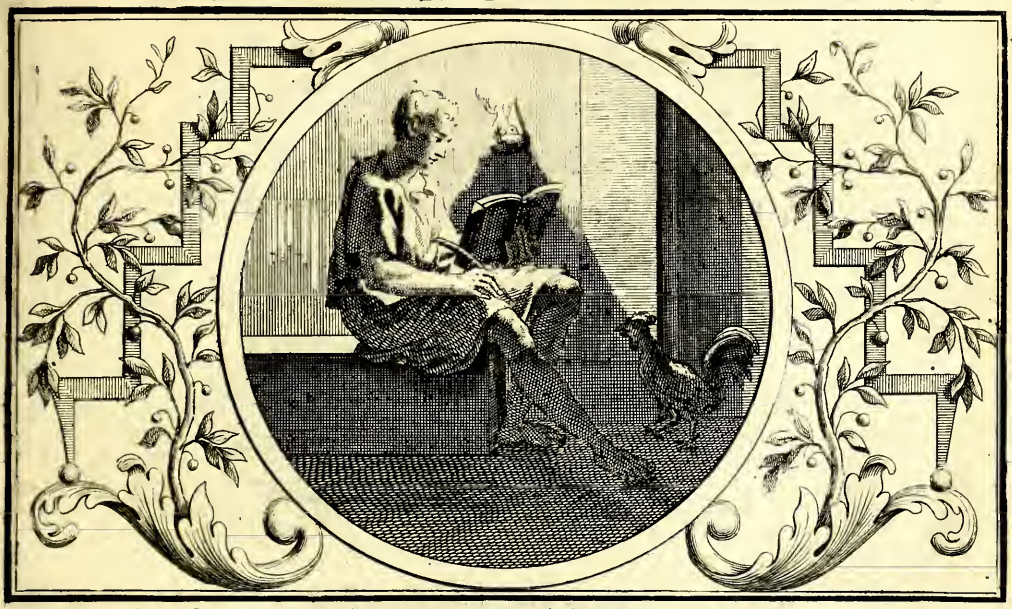

Die zig afzondert, tracht na wat begeerlyks, hy vermengt zig in alle beſtendige wysheid. SPREUK: SAL: XVIII. 1.

Het Beeld waardoor de Kunst de LETTEROEFNING maalt,
Vertoont een' *Jongling*, ſtil van zeden, bleek van wezen,
Die in het eenzaam, daar de Dag reeds is gedaald,
Met brandende aandacht, by het *Nachtlicht* zit te leezen.
Hy houdt een *Pen*, en toont tot ſchryven zig bereid,
Terwyl de wakkre *Haan* verbeeldt zyn Waakzaamheid.

Een wys man kan nooit alleen weezen, hy heeft by zig de beste mannen die 'er zyn en ooit geweeſt zyn. — Dat hy met het lichaam niet kan bereiken, begrypt hy in zyne gedachten, en zo hem gezelſchap van menſchen ontbreekt, ſpreekt hy met God. Dus is hy nooit minder alleen, dan als hy alleen is.

HIERONYMUS.

LETTEROEFNING, die uw' tyd
Aan geen laage beuzelingen,
Maar aan eedler arbeid wydt,
't Lust my 't eerst uw roem te zingen.
Stier myn pen, en laat my 't licht
Dat ge uw' Gunstling ſchenkt, beſtraalen,
Leer my zelf, in nedrig dicht,
Al 't ſieraad en ſchoonheid maalen,
Die gy ſchenkt aan 't braaf verſtand,
Dat ge in uw' gareelen ſpant.

'k Volg u, daar gy, afgeſcheiden
Van der Dwaazen zotgeklap,
Poogt den Sterfling op te leiden,
Tot verheven' Weetenſchap:
Daar ge, in 't eenzaam op uw Kamer,
Wysheids rykſte Schatten wint,
En uw Boekçel aangenaamer
Dan de zaal der grooten vindt:
Daar ge, in ſtille rust gezeten,
Waereldſche onrust kunt vergeeten.

Gy, van Eerbied vergezéld,
Als gy 't Godlyk *Boek der Boeken*;
Tot het waardigst voorwerp ſtelt
Van uw naarstig onderzoeken;
Gy treedt ſtraks in 't Waarheidsſpoor,
Vliedende de logenpaden,
't Heiligdom des Bybels door;
Daar Gods wezen, wegen, daaden,
Schittren in het reinſte licht,
Voor het opgeklaard gezigt.

't Schepsel ziet gy hier gerezen
Uit zyn niet, door 's Scheppers magt,
't Menschdom ſtraks ter ſtraff' verwezen,
Na 't Gods wetten had veracht.
Goël, d'oorſprong van het Leven,
Die der Menſchen val herſtelt,
Vindt ge in 't Paradys beſchreven,
In 't Voorzeggingswoord voorſpeld,
En voor Isrel, zo uitſteekend,
In het Schaduwbeeld getekend.

Goël ziet ge op Golgotha,
Aan het vloekhout vast geklonken,
En den Zondaar, uit genaê,
't Leven door zyn' dood geſchonken.
Hier ontdekt uw leerzaam oog
Onnaarſpeurelyke wegen,
Wysheid voor den Mensch te hoog,
Diepten van Gods liefde en zegen,
Hoogten van zyn recht en magt,
Nooit van 't ſterflyk brein bedacht.

Lokt, by 't helder licht der Reden,
Wysbegeerte uw aandacht uit,
Die Natuurs verborgenheden,
Voor 't beſpieglend oog ontſluit:
't Zy ze onmeetbre Hemelvieren
In hunn' aart en loop beſchouwt,
Mineraalen, planten, dieren
Op ons' wentlende aarde ontvouwt.
Of doorgrondt der Geesten wezen?
Hier is wysheid in te leezen!

Heeft

Heeft het *Recht*, die zuil van 't Land,
U tot onderzoek gedreven,
't Zy het eerst door de Almagtshand
Wierd in 's Menschen ziel geschreven,
Of bepaald door aardsche Magt,
En in handvest, keur en wetten,
't Volk tot nut, te saamgebragt,
Om de Boosheid perk te zetten?
Dan redt vaak uw noeste vlyt
De onschuld daar ze klaagt of lydt.

Kan *Geneeskunde* u behaagen?
Eert gy, ook die Weetenschap,
Die het Menschdom poogt te schraagen,
't Zy ze parst een heilzaam zap,
Kruiden mengt en weet te ontdekken,
Stoffen door het vuur ontbindt,
En, om 't Leven uit te rekken,
't Middel by de dooden vindt,
Wat ontmoet ge al wonderheden!
Als ze 't Lichaam zal ontleeden?

Noopt *Historiekunde* uw vlyt?
Kent gy ook haar groot vermogen,
Daarze d'afgeloopen tyd
Weer vertoont voor kundige oogen?
Zie dan, daar haar toorts u licht,
Door een' drang van vyftig eeuwen:
Door haar nuttig onderricht,
Kent ge d'oorſprong der Hebreeuwen,
D'Asſyrier, den Perſiaan,
Griekſche en Roomſche Heldendâen.

Wendt gy uw' beſpiegelingen
Op de Kerk van 's Levens Heer?
Aanstonds ziet gy haar beſpringen
Door geweld of valſche leer,
Hier gebonden, daar verbannen,
Stond zy eerst den Jood ten doel:
Straks verdrukt door tien Tirannen,
Of vervolgd door Romes Stoel,
En benaauwd door bloedplakaaten:
Maar van Jezus nooit verlaaten.

Siert de *Taalkunde* uwen geest,
Dat gy beide Godsverbonden
In hunne eerste ſchoonheid leest,
En ondekt hunn' zuivre gronden?
Kent gy ook het grootſch Latyn?
Zyt ge in andre Taal ervaaren?
't Voordeel zal te grooter zyn,
Als ge uit keur van Koorenaïren
Zuigt, gelyk de nyvre By,
De eelſte Letterlekkerny.

Tracht gy de uitgekipte tyden,
Snipperuurtjes uwer rust,
Aan de *Poëzy* te wyden?
Zy baart voordeel, zy baart lust.
Als ge moê van 't Letterploegen,
Eindelyk dien arbeid ſtaakt,
Schenkt zy u het zoetst genoegen,
Dat u ſchuldeloos vermaakt:
Want haar nutte Kunstverrichting
Strekt tot blydſchap en tot ſtichting.

Zo veel heils ontſluit ge dan
Voor uw' nyvre lievelingen,
LETTEROEFNING! maar wie kan
Al uw nut en luister zingen?
Zou ik? ..... neen! 't bepaald beſtek
Dwingt my om myn' zang te ſluiten.
Leef in 't eenzaam boekvertrek,
Houd 'er al 't gezélſchap buiten,
Dat, door de ydelheid bekoord,
Ligt uw rust en arbeid ſtoort.

Schoonſte Sieraad der verſtanden,
Kroon der Ouden, Roem der Jeugd,
Nut der Kerke, ſteun der Landen,
Schenkſter van een reine vreugd,
Last der Traagen, lust der Braaven,
Weg die ons ter kennisſ' leidt,
Voedſter van verſcheiden' gaaven,
Minnares der Eenzaamheid,
LETTEROEFNING! leer uw' Vrinden,
Deugd met Weetenſchap verbinden.

HOOP.

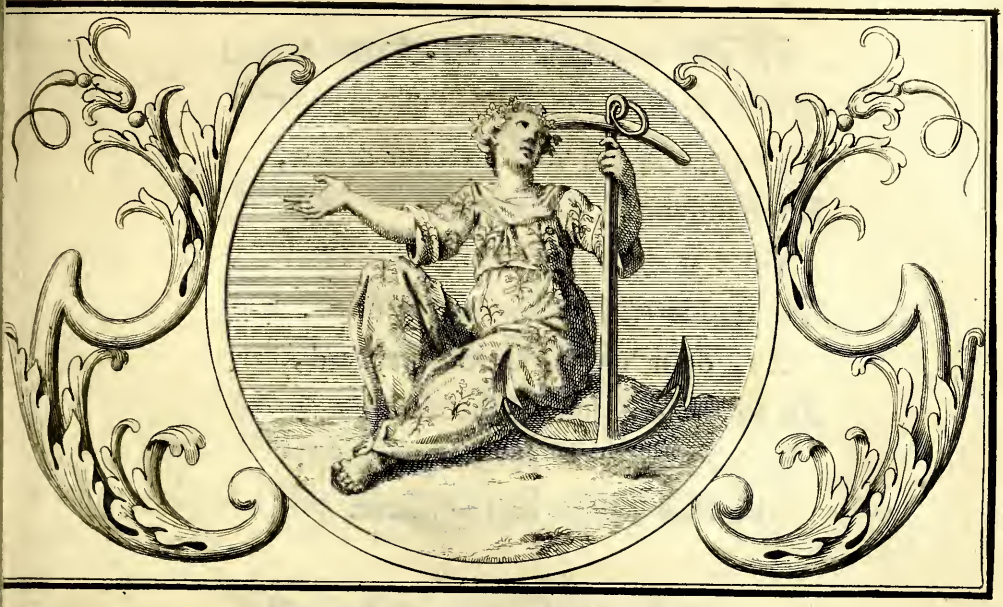

De Hoope der Rechtvaardigen is blydſchap, maar de verwachtinge der Godloozen zal vergaan.

SALOMON SPREUK. X. 28.

De blyde HOOP, die 't oog ten hoogen Hemel ſlaat,
Zit welgetroost en ſchynt vol heilige gedachten,
Daar 't *rykbebloemde Kleed* en 't *groene hoofdſieraad*
Ons leert, dat ze uit de bloem de vrugten kan verwachten.
Door 't *Anker* wyst zy elk haar vasten grondſteun aan,
Wanneer in's Waerelds Zee, verdrukkings-golven ſlaan.

In hoe zwaare zaak wy geſcheept zyn en hoe zwarte bui ons over het hoofd hangt, wy bekreunen ons niet, zo lang onze HOOP *wel geankerd blyft.*

JOH. DE BRUNE.

*W*elke een ſchoone en Kuiſche Maagd
Brengt de Kunst my onder de oogen?
Die een kroon van bloemen draagt,
En ſtandvastig, onbewogen
Op den glans des Hemels ſtaart?
't Is de HOOP, ik ken haar' zeden,
Zy, door 't waar Geloof gebaard,
En gekoesterd door Gebeden,
Is 't, die, door de Deugd geleid,
Hier het Zaligst heil verbeidt.

Blyde HOOP, bevallig Wezen!
Stok en Staf in 't zwaarst verdriet,
Vyandin van 't angstig vreezen,
Oog dat door de Wolken ziet,
Heilryk Licht in duistre tyden,
Balzem der gewonde Ziel;
Voedſter van het Kuiſch verblyden,
Anker van de Levenskiel;
Eigendom der Kristenſchaaren,
'k Span alleen voor u myn' ſnaaren!

't On-

't Ongeloof daar 't God' verlaat,
Heil noch Hemel heeft te wachten,
Mag, onkundig van uw' ſtaat,
Uw bekoorlyk ſchoon verachten:
Dat het uw verlangen doem',
U der Dwaazen Welbehagen,
Moorderes' der Blydſchap noem';
Gy zyt, zints 't begin der dagen,
Vaak den neergebogen Geest,
Dog ten grond van troost geweest.

't Eerste Paar, van God verdreven,
Wyl 't onteerde zyn gezag,
Gaaft gy 't eerst weer HOOP ten leven,
Daar het hooploos nederlag:
Toen uw licht hun is verſchenen,
Zagen ze uit hunn' jammerſtaat
Door een ry van eeuwen heenen,
Naar 't beloofde Vrouwezaad:
Daar gy hun geloofs betrachting
Streelde, met uw heilverwachting.

Gy ontdekte aan ABRAHAM,
Door een' drang van duistre Wolken,
De uitgebreidheid van zyn' Stam,
Voortgeplant door veele Volken.
JAKOB wierd door u verſterkt,
By 't verval der Lichaamskrachten,
Toen zyn geest, door u bewerkt,
Stervende, op zyn heil kon wachten.
JOZEF, hebt gy, hoe geplaagd
In den Kerker, onderſchraagd.

Vroomen JOB den Roem van 't Oosten,
Kont ge in 't allerdroefigst lot,
Met des Hoogſten byſtand troosten,
Want hy hoopte op zynen God.
ISRELS ZANGER neergebogen,
Klaagde in Onrust, maar uw Licht
Leidde hem naar 't Alvermogen,
Wiens verlosſend Aangezigt
Hy, voor nieuwe gunstbewyzen,
Eerlang met zyn volk zou pryzen.

Gy

Gy deedt JAKOBS NAGESLACHT
Op zyn heil, ſchoon nog verborgen,
Wachten, in een' duistren nacht,
Als den Wachter op den Morgen.
Toen Gy 't, onder 't lastig Juk,
Tot geheiligde aandacht wekte,
En den Redder uit zyn' druk,
Door, het Schaduwbeeld ontdekte.
„ Ach! dat Isrels hulp verſcheen!
Riept gy dan door zyn' gebeên.

Maar uw Licht zou klaarer ſchynen
In den Evangelydag,
Daar moest doodſche vrees verdwynen,
Met het Priesterlyk ontzag.
Gy deedt JEZUS lieve vrinden,
Na die Borg aan 't Kruishout ſtierf,
Straks de vrugten ondervinden
Van het heil dat hy verwierf:
Toen zy 't goed der betre dagen,
Door 't geſcheurde Koorkleed, zagen.

Nu verklaart gy hun gezigt,
Om, als Hemeladelaaren,
Op hunn' Schat, in 't eeuwig Licht,
Door den dampkring heen, te ſtaaren.
Wars van Waereldſche ydelheên,
Schenkt gy hunn' begeerten wieken,
Leert hun Neboos Kruin betreên,
Daar ze Paradyslugt rieken,
Kanän zien, en 't Onderpand
Smaaken van dat Zalig Land.

Schynt het Onweer losgebroken.
Boven Sions Burgery:
Heeft de Hel haar' Val beſtoken
Door Verraad en Tirany:
Gy Verkwikſter der Verdrukten!
Troosterresſe in tegenſpoed!
Schoon Bevreesden nederbukten,
Gy houdt ſtand, uw Heldenmoed,
Vaak in nood en dood gebleken,
Blyft in 't lyden onbezweken.

Schoon

Schoon de Zee der Volkren ſlaat,
En uw hulk op 's Waerelds baaren
Dan ten donkren afgrond gaat,
Dan ten hemel ſchynt te vaaren:
't Anker, eens door Wysbeleid
Uitgeworpen met vertrouwen,
Op den Rots der Eeuwigheid,
Kan u in den Storm behouën.
Hy, die Zee en Lugt gebiedt,
Feilt in zyn' beloften niet.

't Is geen Waan, 't is geen Verblinding
Die 't gevaar te ligt veracht,
Maar een heilige ondervinding
Van Gods liefde en trouw en magt,
Die u leert, in alle naarheid,
Met een ſtil bedaard gemoed,
Uitzien naar den God der Waarheid;
Die zyn Volk in druk behoedt,
En (wat Haaters ook beraamen)
't In zyn *hoop* nooit zal beſchaamen.

Billyk wraakt gy dan 't beſtaan
Van verwaaten' Huichelaaren,
Wier verwachting zal vergaan,
Daar hun hart, by Zielsgevaaren,
Zig des Hemels gunst verbeeld,
Schoon in 't midden hunner boosheid:
Wyl een valſche *Hoop* hen ſtreelt,
Die geteeld uit Zorgeloosheid,
En door ydlen waan gevoed,
Nimmer rust geeft aan 't gemoed.

Gy ô waare Rustbewerkſter!
Gy geeft rust, al raast de Nyd:
Eedle HOOP! ô Hartverſterkſter!
Uw geluk verduurt den tyd:
Schoon hy ſtaal en Marmer ſloopte.
Gy leeft veilig in uw lot,
Tot de Hand, op wie gy hoopte,
U verandert in 't Genot:
Als 't Geloof der Godgetrouwen
Wordt verwisſeld met Aanſchouwen.

LYDZAAMHEID.

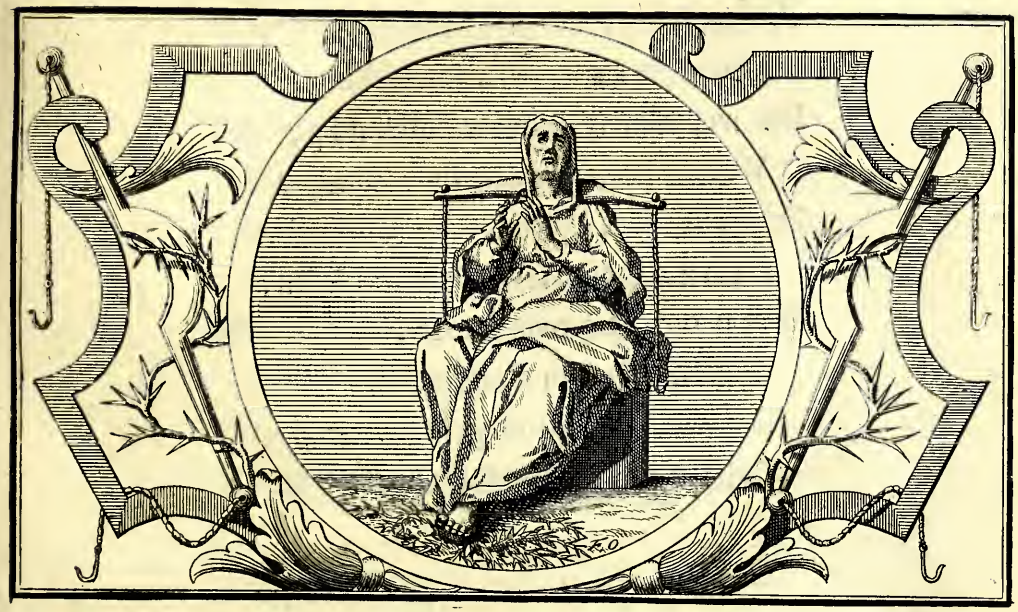

Bezittet uwe Zielen in uwe LYDZAAMHEID.

LUK. XXI. 19.

De LYDZAAMHEID, die 't *Juk* in ſtilheid tracht te draagen,
Zit op een' harden *Steen*, getroost in 't droevig Lot:
En, daar zy *de oogen naar den Hemel houdt geſlaagen*,
Heft zy haar handen op, en wacht haar hulp van God.
Al moet ze *blootsvoets*, op de *ſcherpe doornen* treeden,
Zy draagt zig LYDZAAM, in de zwaarſte Tegenheden.

Men moet gehoorzaam zyn, om dat het ongeoorloft is, te wederſtaan; Men moet het Kruis met LYDZAAMHEID *draagen, om dat de Onlydzaamheid wederſpannigheid tegen God is.*

CALVINUS.

*W*ie is zy, die zo geduldig
Onder 't lastig Kruishout bukt,
Die wel ſmartlyk, maar onſchuldig,
Van de Boosheid wordt verdrukt?
Zyt gy 't niet, ô Roem der Vroomen!
LYDZAAMHEID, die wys en ſtil,
Wat u ook mag overkomen,
U gerust ſtelt in Gods wil?
Wie uwe Ootmoed mag verachten,
'k Offer u myn Dichtgedachten.

Heillooze Ongevoeligheid!
Die in wreede folteringen,
't Menschlyk van de Menſchen ſcheidt:
Schoon ge *Zenoos* Leerelingen
Eer verleid hebt, door uw' waan;
Denk niet, dat we uw trotsheid roemen.
Wie recht kent uw ſtout beſtaan,
Moet veeleer uw dwaasheid doemen:
Wyl uw Beeld (hoe grootsch het prykt)
De Ondeugd meer, dan Deugd gelykt.

LYDZAAMHEID, der Kristen Wapen,
Vrugt, geteeld door 's Heeren Geest,
Eigenſchap van JEZUS Schaapen,
Die het Onheil zoekt nog vreest;
Gy alleen, gy kunt de ſlagen
Van de wrange Tegenſpoed
Met gewilligheid verdraagen;
En in 't ſtil bedaard gemoed,
Zonder morrend ongenoegen,
U naar 's Hemels Schikking voegen.

Gy, een dappre Kruisheldin,
Ziet uw Vyand onder de oogen,
Stapt het bloedig Strydperk in,
In de Kracht van 't Alvermogen,
Met het Heilgeloof gepaard,
Zyn het zwygen, bidden, waaken
U ten Schild, en Spiets, en Zwaard.
Door een heilig vuur aan 't blaaken,
Strydt ge (ſchoon 't gevaar vergroot)
Dan ſtandvastig tot den dood.

Echter poogt ge u nooit te wreeken,
Wat u ook voor leed geſchied;
Voor uw' Vyand kunt ge ſmeeken,
Haat of Afgunst kent ge niet.
Liefde vergezelt uw' ſchreeden,
En de ſchoone Nedrigheid
Leert u, onder Tegenheden,
Bukken voor 't Alwys Beleid:
Dat der Menſchen Lot bepaalde,
Van wien heil en onheil daalde.

Zoudt ge, als een gehoorzaam Kind,
Dan het Vaderlyk Kastyden,
Als 't Gods Wysheid nuttig vindt,
Niet met onderwerping lyden?
't Is een Leeraar, die u leert.
't Is een Arts, hy heelt uw' ſmarten.
't Is een God, die niet begeert,
Dat de neêrgebogen Harten
Meer verdrukking ondergaan,
Dan hun zwakheid uit kan ſtaan.

Immers weet ge, dat ge als vreemden
Wandelt door dit jammerdal,
Daar men langs geen groene beemden
Van Vermaak u leiden zal,
Want uw weg loopt hier door doornen
En door distlen van verdriet,
En voor Jezus Uitverkoornen
Is deze aard' de rustplaats niet.
't Schip heeft hier geen rust te hoopen
Voor het mag ter haven loopen.

Zoudt ge twisten met uw' God?
Zoudt ge met uw' Maaker ſtryden?
Neen! ge omhelst het drukkend Lot,
En durft ongeveinsd belyden:
„ 'k Heb meer leed, meer ramp verdiend,
„ 'k Ben uw' ſlagen dubbel waardig,
„ Maar gy, groote Menſchenvriend!
„ Zyt zo gunſtryk als rechtvaardig,
„ Zagt is 't juk van uw gebied,
„ En uw last verdrukt ons niet.

„ Zou my ook het leed verſchrikken,
„ Leed, dat in één' duistren nacht,
„ In één uur, in oogenblikken
„ Wordt gelukkig doorgebragt?
„ Neen! (zo ſpreekt ge wel te moede)
„ 'k Weet myn Lyden is beperkt,
„ En het Kruis, dat zelfs ten goede
„ Van Gods gunstling medewerkt,
„ Heb ik hier zolang te draagen
„ Als 't de Algoedheid zal behaagen.

Zulk een taal, die Helden past,
Doet ge vaak Gods Kindren ſpreeken,
LYDZAAMHEID! als ze uit den last,
Door uw Kracht, het hoofd opſteeken.
Zo ſprak DAVID, ſteeds getroost,
't Zy hem SIMEI dorst vloeken,
't Zy hy vlugtte voor zyn Kroost,
En een vryverblyf moest zoeken:
Toen hy Leven, Kroon en Staf
Aan Gods ſchikking overgaf.

Hebt

Hebt ge ô Steun der Godgezinden!
Niet d'*Uziter* onderſchraagd?
Die, verlaaten van zyn' vrinden,
Wierd door ramp op ramp geplaagd.
Riep hy niet, door u gedreven,
Neêrgebogen voor zyn' Heer:
„ Uwe hand heeft my 't gegeeven
„ En uw hand ontneemt my 't weêr?
„ Mogt ik eer uw gunst genieten,
„ Zou my dan uw tugt verdrieten?

Was uw Deugd in 't martelperk
Wonderkracht der Bloedgetuigen!
Niet de Dwinglandy te ſterk,
Toen haar vuur nog ſtaal kon buigen?
Ja! wanneer 't bloeddorſtig Rot
Zelfs uw bloed heeft ingezwolgen,
Zogt ge, lydzaam in uw lot,
Nogtans 't Godlyk Lam te volgen,
't Grootſte voorbeeld van geduld,
Toen het ſtierf voor 's Waerelds ſchuld.

Schoon

Schoon dan zwaare rampen drukken,
Gy leert aan Gods gunstgenoot
Druiven van de Doornen plukken,
't Leven vinden in den dood;
Gy ontdekt hem zyn' gebreken,
Leert hem zyne dwaasheid zien,
God' met meerdere aandacht ſmeeken,
Met meer ernst de Zonden vliên,
En, door dit kortſtondig leven,
Met meer lust ten hemel ſtreeven.

't Goud wordt door een Meeſters hand,
Van zyn ſchuim in 't vuur ontbonden;
Vaak wordt in een bittre plant
Heilzaame Artzeny gevonden.
Als de Weelde en Welvaart lacht
Zal de glans der Deugd verdwynen.
In een' duistren Winternacht,
Ziet men 't klaarst de Starren ſchynen.
't Licht van waare Godvrugt ſtraalt
Schoon de Zon van voorſpoed daalt.

MAATIGHEID.

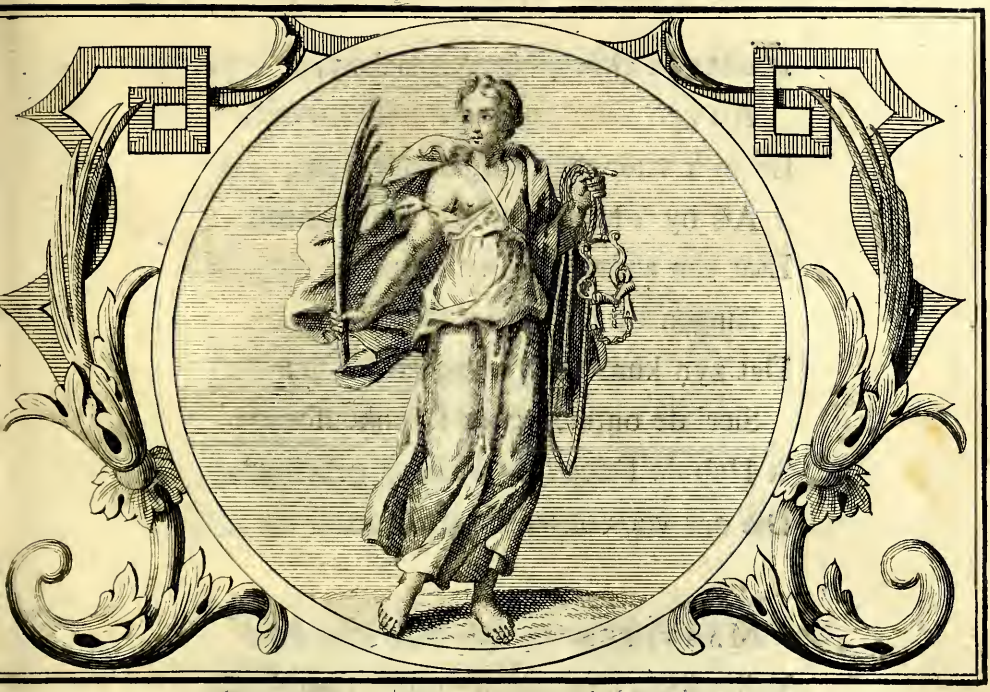

Voegt—by de Kennisse MAATIGHEID.

2. PETR. I. 5, 6.

De schoone MAATIGHEID, die in haar *linke hand*
Den *Breidel* draagt, toont dat ze, door den *Toom* der Reden,
De Driften van den Wil en 't dartele verstand
Bedwingt, en leert den Voet het juiste spoor betreeden.
Terwyl *de Palmtak*, die de *rechte hand* versiert
Ontdekt, dat ze eindlyk op de Hartstocht zegeviert.

De MAATIGHEID *is de Voogdesse van het Verstand, de Zinnen en alle Leden, de Borstweering der Kuisheid en Eerbaarheid, de Bewaarster van den Vrede en de trouwe Gezellinne der Heiligheid.*

AUGUSTINUS.

Laat een Dartle zig vermaaken,
Als zyn zang de Kuischheid kwetst,
En in 't vuur der Wellust blaaken,
Als hy 't beeld der Ontucht schetst.
Laat een ander, losberaaden,
Zingen by het druivenzap,
Dat zyn kunst met wyngaardbladen
Sier' de ontmenschte Dronkenschap:
'k Heb de Deugd myn' Zang geheiligd,
Die ons voor onszelf' beveiligt.

Maatigheid, die 's Levens Kiel
Veilig stiert, en hoedt voor 't stranden,
Steun des Lichaams, Rust der Ziel,
Nut der Huizen, Heil der Landen,
Wysheids trouwe Hartvriendin,
Dappre Temster onzer Lusten,
Breidel der verboden' Min,
Deugd door lief nog leed te ontrusten,
Daar ge een effenbaar gemoed
Houdt, in Voor-en-tegenspoed.

Hoe voorzigtig zet ge uw' ſtappen
Op het juiste redenſpoor!
Wat verhevene eigenſchappen
Blinken in uw' wandel door!
Wyslyk ſtiert gy onze zinnen,
Als we, 't geen ons drukt of vleit,
Driftig haaten, vuurig minnen,
Dan leert ge ons, met ryp beleid,
D'aart der dingen recht bevatten,
En die naar hun waarde ſchatten.

't Brood, dat u de Aartsgoedheid ſchenkt,
Eet ge met een vrolyk harte.
De Overdaad, die 't Lichaam krenkt,
En veroorzaakt Zieleſmarte,
Wraakt ge; wyl ge u nimmer tracht
In den overvloed te baaden:
Daar ge uw' ſtaat gelukkig acht,
Als ge uw' honger meugt verzaaden,
En naar eisch, uw leemen hut,
Met het nodig voedſel ſtut.

Schoon ge ook door Gods milde gaaven
U verkwikt, en ſtil vermaakt:
Nooit zult ge u aan ſpys verſlaaven,
Of aan drank, die 't keurlykst ſmaakt.
Vullen andren hunne buiken
Met het puik der Lekkerny',
Als zy 't Schepſel ſtout misbruiken,
En des Scheppers Heerſchappy
Door hun woest gedrag verſaaken:
't Minſte kan u dankbaar maaken.

Laat een Vrek om 't Zielloos goud
God en Ziel en alles waagen,
Wyl hy dwaas zyn' welſtand bouwt
Op een goed van weinig' dagen:
Op een' Schat, door vloed, en gloed,
Lugt en aarde ligt te rooven:
Als hy, arm in overvloed,
Zig geen kalmte kan belooven,
Maar om meerdren Rykdom zwoegt:
Leeft ge in 't minder vergenoegd.

Gy erkent des Heeren Zegen,
En van 't eerelyk gewin,
Door uw vlyt of kunst verkregen,
Voedt ge u en uw Huisgezin,
Naarstigheid bezielt uw' handel,
Rustig geeft gy u aan 't werk:
Op dat nooit uw vroome wandel
Strekk' tot last van Staat of Kerk.
Dog geen ſchat, geen gouden keten
Boeit uw hart en vry geweten.

Laat de trotze Hovaardy
Zig in 't vorstlyk purper kleeden.
Gy, van zulk een dwaasheid vry,
Draagt het Kleed, om uwe leden
Voor de koude en lugt te hoên,
En het naakte lyf te dekken:
't Zal ligt aan uw keur voldoen,
Als 't u kan tot nut verſtrekken.
Dog, ſchoon ge alle pracht verſmaadt,
Kleet ge u echter naar uw' ſtaat.

Gy aanbidt de alwyze ſchikking,
Waarin 's Heeren goedheid ſtraalt,
Die de Nachtrust ter verkwikking'
Van den Sterfling heeft bepaald.
Daar ge de afgeſloofde krachten
Door een' nutten Slaap herſtelt:
Zult ge u dog voor Traagheid wachten;
Die, van 't ſluimren vergezéld,
's Lichaams welſtand ligt zou rooven,
En het vuur der Ziel verdooven.

Gy, gelyk een reine Maagd,
Sluit voor de ydelheid uwe oogen.
Als de Wellust u belaagt,
En u lokt, door haar vermogen,
Vliedt gy haar betovrende aas,
Listig voor u opgehangen.
Laatze een' ligtverleiden Dwaas
In haar looze ſtrikken vangen:
Gy, hoe ſchoon zy ſpeelt en vleit,
Schuwt den val dien ze u bereidt.

„ Zou

„ Zou ik zulk een ſnoodheid waagen
„ (Zegt gy dan met Jakobs Zoon)
„ En het alziende Oog mishaagen?
„ Zou ik dwaas' 't vergangklyk ſchoon
„ Voor 't beſtendig heil verkiezen?
„ Zou ik om een vuilen lust
„ Reine Hemelmin verliezen?
„ Neen! geen vreugd die 't hart ontrust,
„ Als ze 't Lichaam kan bekooren;
„ Zal myn ſtil genoegen ſtooren.

Schoon ge vriendlyk zyt van aart,
En de ſtugheid mydt in 't ſpreeken:
Nogthans wordt uw Mond bewaard,
Om geen wellust aan te kweeken.
Gy, die nooit de Onkuisheid ſtreelt,
Stopt uw Oor voor dartle reden,
Die, in 't onrein hart geteeld,
Strekt een pest der beste Zeden,
Daar ge, aan Eerbaarheid gehuwd,
't Wuft gebaar der wulpsheid ſchuwt.

Heerſch,

Heerſch, doorluchte Zielsvoogdesſe!
Heerſch voortaan in ons gemoed;
Leer ons, wyze Leermeestresſſe!
Stil zyn als de Boosheid woedt.
Laat geen Grampſchap 't hart ontſteeken:
Om, als de Afgunst raaſt en tiert,
Dan doldriftig zig te wreeken.
Dat we, door uw hand beſtierd,
Ons, in droeve of blyde dagen,
Maatig en bedaard gedraagen.

Kom, ô MAATIGHEID! en woon,
Woon op Neêrlands vrye gronden!
Eertyds ſteegt gy hier ten troon,
Maar nu wordt gy ſchaars gevonden.
Kom herleef in Kerk en Staat,
Ban de Monſters die u hoonen,
Wellust, Hoogmoed, Overdaad.
Vorm het hart van onze Zoonen:
Zo wordt by ons Nageſlacht,
Weêr de gouden tyd verwacht.

—— *Een krachtig Gebed des Rechtvaardigen vermag veel.*
JAKOB: V. 16.

Hier *knielt* een *Biddende* voor God, in nedrigheid,
De *Steen*, waarop ze zit, ontdekt haar vast vertrouwen,
En daar we in 't *wit gewaad*, haar vroom gemoed beſchouwen:
Ziet zy ten Hemel, daar ze zegen van verbeidt:
Zy heft haar' handen op, en toont ons haar verlangen,
Om uit Gods gunst, het goed dat zy begeert, te ontfangen.

Het GEBED *is ons uitneemendſte, ons veiligſte, ons ſterkſte geweer van allen, daar de poorten der helle zelfs voor bezwyken, en dat de deuren des Hemels gereetst voor ons opent. Als de heiligen dus oorlogden op de knien, dan plag God uit den hemel voor hun te vechten.*
VOLLENHOVE.

Zal, op last der braafſte Vadren,
Al het land, met diep ontzag,
Voor Gods aangezigt vergadren?
Nadert reeds die groote Dag?
Klinken reeds de Boettrompetten,
Om van *Dan* tot *Berzeba*,
Alle Volkren aan te zetten,
Dat ze, in 't licht van Gods genâe,
Nedrig opgaan, naar Gods woning,
En zig buigen voor dien Koning?

'k Zal, terwyl zig elk bereidt,
Tot die heilige oeffeningen,
Ook, in peinzende eenzaamheid,
Van het heilig bidwerk zingen.
't Lust my thans het vroom gemoed
In het ſtil vertrek beſloten,
Daar 't zyn' Rechter valt te voet,
En zyn hart hem durft ontblooten,
Niet geſtoord door ydelhêen:
In myn' maatzang naar te trêen.

God-

Godvrugt, die Gods alvermogen
En haar eigen *niet* beſchouwt,
Nadert voor zyne alziende oogen,
Nimmer roekeloos of ſtout:
Zy, in ſtilheid neergezeten,
Door geen ſlaafſche zorg ontrust,
Onderzoekt eerst haar geweten,
Poogt, van haar gebrek bewust,
Alles uit het hart te ſluiten,
Wat haar' yver tracht te ſtuiten.

Zy verheft zig uit het ſtof,
Straks bepaalt zy haar' gedachten,
Ter verbreiding van Gods lof,
En verzamelt al haar' krachten.
Schoon ze voor haar' zonden ſchrikt,
't Goed, zo menigmaal genoten,
Van een' God, die heil beſchikt,
En nooit Zondaar heeft verſtoten,
Die zig nedrig voor hem boog,
Beurt haar matte ziel om hoog.

Zo gemoedigd, ſtapt ze nader,
Heft eerbiedig hart en hand,
Naar een' goedertieren Vader.
Smeekt, maar ſmeekt hem met verſtand.
Wyl ze kent den wil des Heeren,
En het ydel roepen vliedt:
Zal ze niets van hem begeeren,
Dan het geen hy zelf gebiedt,
Dat zyn' Kindren zullen ſmeeken,
Ter vervulling der gebreken.

Zy, die God in waarheid vreest,
Dien geen ſchyndeugd kan vermaaken;
Zal in waarheid en in geest
Tot den God der geesten naaken,
Die haar voor geveinsdheid hoedt.
De onbedriegelyke Lippen,
Tolken van 't oprecht gemoed,
Zullen nooit een woord ontglippen,
Dat geen heilig vuur ontdekt,
Door Gods geest in 't hart verwekt.

Zy heeft voor geen ſtraf te vreezen,
Voor geen gloed die 't al verteert,
Voor geen heilig Opperwezen
Die de onreinen van zig weert.
Neen! zy heeft den weg gevonden
In het Zoenbloed van Gods Zoon,
En, aan JEZUS naauw verbonden,
Stapt zy met hem naar den troon:
Daar ze ſtraks, door dien Beminden,
Een' verzoenden God zal vinden.

Dan verzaakt ze, in nedrigheid
Voor den Vader neergebogen,
Wyl ze op GOËLS heilwerk pleit,
Eigen werken en vermogen,
Schat zig ſtof en asch gelyk,
En erkent haar kleine krachten:
By de minſte liefdeblyk
Roept zy: „Heer! wat ben ik te achten?
„ Dat gy my genade ſchenkt,
„ En nog aan een' aardworm denkt!

Dog hoe nedrig zy mag ſmeeken,
En haar onvermogen ziet:
Wylze door 't geloof kan ſpreeken,
Twyffelt ze aan Gods byſtand niet.
Zou geen Vader zig ontfermen,
En op 't wichtje nederzien,
Als hy 't droevig hoorde kermen,
En hem zag zyn' handjes biên?
Zou 't gelovig zielbegeeren,
Dan Gods vaderliefde ontbeeren?

Wyze Godvrugt, die in 't ſtil
Tracht op 's Levens weg te treeden,
Onderwerpt zig aan Gods wil,
Aan Gods raad, in haar' gebeden.
Schynt de Heer in 't zwaarſte leed,
Naar haar bidden niet te hooren:
Ze is getroost, haar Vader weet,
Die voor lang haar heeft verkooren,
Wat haar zwak geſtel behoeft,
Schoon hy met zyn hulp vertoeft.

Daarom zalze nooit vertraagen:
De yver, die haare aandacht wekt,
't Zy het licht begint te daagen,
't Zy de nacht ons halfrond dekt,
't Zy zy op bepaalde tyden
Bukt voor Gods genadeſtoel;
Leert haar zorgeloosheid myden,
En ook onder 't aardſch gewoel
Dat zo ligt ons kan bezwaaren
Nog een biddend hart bewaaren.

Welk een heil wierdt, op 't gebed,
Door de Godvrugt vaak genoten?
Dooden wierden nog gered,
Leeuwenmuilen toegeſloten.
Bidt een SAMUEL, terſtond
Zendt God donder neer en regen.
Smeekt de Apoſtelſchaar, de grond
Zal zig op 't gebed bewegen.
PETRUS mogt, op 's volks gebêen,
Vry uit boei en kerker trêen.

Krach-

Krachtig bidden, heilig ſtryden,
Ladder die den Hemel raakt,
Staf in zwakheid, troost in lyden,
Vuur dat in Gods tempel blaakt,
Zielzugt, door Gods geest gedreven,
Klimt ge lugt en Wolken door.
Ademtocht van 't geestlyk leven,
Sleutel van Gods heiltrezoor,
Artzeny voor zielgebreken,
Leer ons, hoe wy moeten ſmeeken!

Wierd al 't Volk door u bezield!
Mogt het door uw' gloed ontbranden!
Nu 't, voor de Almagt neer geknield,
Smeekt om 't heil der vrye Landen.
Hoor uw Sion in dit uur!
Help ons, God der Legerſchaaren!
Blyf een Schild een vuurge muur
Voor ons' Haardſteen en Altaaren!
Zegen, dek, beſtier en ſterk
Neêrlands Staat en Neêrlands Kerk.

MILDDAADIGHEID.

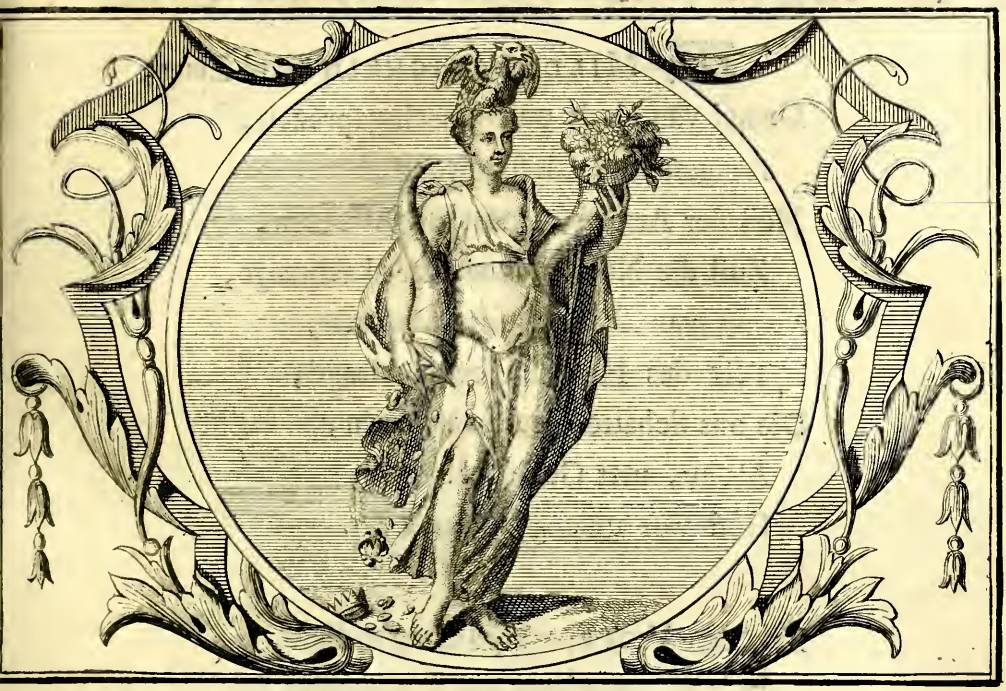

Ende en vergeet de Weldaadigheid ende de Mededeelzaamheid niet: want aan zodaanige offerhanden heeft God een Welbehagen. HEBR. XIII. 16.

Zie hier MILDDAADIGHEID, wier *hoofd een * Vogel dekt*,
Die 't vroegverlaaten Jong van andren op durft kweeken.
Zy draagt twee Hoornen, die *vol vrugt-en-Schatten* ſteeken,
En leert ons, dat ze ziel en lyf tot voordeel ſtrekt.
Haar *wit gewaad* verbeeldt haar blank gemoed naar 't leven,
De *Paſſer* toont, dat zy ook maat houdt in het geeven.

Het geeven der Aalmoezen is geen deugd, dan wanneer gy 't gereed, blymoedig en milddaadig doet: wanneer gy verzekerd zyt, dat gy het in het geeven niet zyt, die geeft, maar die ontfangt; naardien gy, in plaats van iets in deze gifte te verliezen, eene genade daarin ontfangt en 'er eene groote winst in doet. CHRYSOSTOMUS.

* *Oſſifraga* genaamd, welke Vogels van ſommigen, voor zeker ſoort van Arenden gehouden worden. Zie het groot Waereldtoneel van CEZAR RIPA enz. II. Deel, Bl. 153. vergel. met het I Deel Bl. 37.

'k Wy' MILDDAADIGHEID myn' Zang,
Deugd van Gode en Mensch geprezen,
Aangenaame Liefdedwang,
Heil der Armen, troost der Weezen,
Zuil die Nêerlands welvaard ſchraagt,
Kroon van Sions Burgerſchaaren,
Telg des Hemels, eedle Maagd,
Die ons Schatten leert vergaaren,
Als gy, met Geloof vereend,
God van uwe goedren leent.

Laat een Vrek zyn blydſchap ſtellen,
In 't vermeerdren van zyn goed:
Trotsaart mag van hoogmoed zwellen,
Als zyn goud zyn eerzugt voedt:
Wulpsaart mag zyn' lust verzaaden,
Als hy, om zyn geld gevleid,
Zig in dartle vreugd kan baaden:
Vrolyke MILDDAADIGHEID!
Zal aan JEZUS arme leden,
Met meer vreugd haar ſchat beſteeden.

't Lief-

't Liefdevuur ontvonkt haar borst,
Zy, met 's naasten leed bewogen,
Spyst den honger, laaft den dorst,
Droogt de natbekreetene oogen,
Kleedt de naakten, heelt de ſmart,
Troost hen die geen trooster vonden,
Giet het neergeſlagen hart
Wyn en oly in de wonden,
Leidt den vreemdling in haar huis,
En verlicht het lastig kruis.

Zy, die dankbaar poogt te leeven,
Slaat Gods Menſchenliefde gâ
Geeft van 't geen haar wierdt gegeeven,
Volgt het Godlyk voorbeeld na.
Voor de Aartsgoedheid neêrgebogen,
Hoort ze, als ſchamele Armôe ſchreit,
Straks de ſtem van 't Alvermogen:
Dat de Mededeelzaamheid
Eischt van alle Stervelingen,
Die zyn' weldaân ooit ontfingen.

Zoudt gy niet, ô wyze Deugd!
Luistren naar 't geklag der Armen,
En, daar 't weldoen u verheugt,
Over Menſchen u ontfermen?
Ja! gy weet dezelfde God
Die hen ſchiep, gaf u het leven,
Heeft hy u een beter lot
Dan uw' Medemensch gegeeven?
't Noopt u, om dien goed te doen,
En zyn vleesch, als 't uw, te voên.

Weenen JEZUS lieve vrinden,
Vaak met minder goed bedeeld
Dan het huis der aardsgezinden,
Dat de voorſpoed vleit en ſtreelt;
Ziet gy hen in drukkend lyden,
Als hun nood uw hulp begeert,
Zoudt gy hen dan niet verblyden,
Daar gy ſaam één' Vader eert,
Eénen eerstgebooren Broeder,
En erkent dezelfde Moeder?

't Juk,

't Juk, waaronder de Armôe treurt,
Deed haar zwakheid ras bezwyken,
Zo ze niet wierd opgebeurd,
Door uw teedre liefdeblyken.
De Armôe pynigt lyf en ziel,
't Lichaam kwynde, ontbloot van krachten,
En de ontruste geest verviel
Ligt tot zondige gedachten.
Hadt gy haar niet ondersteund:
Staf waarop haar onmagt leunt!

Zou 't geloof uw hart bewoonen,
Zou het daarin zyn geplant?
't Moet dan ook zyn vrugten toonen.
Zoudt gy niet zo mild van hand,
Als oprecht zyn van geweeten?
Ja! men mag u, welk eene eer!
Voedſter der verdrukten heeten,
Rentmeestres van d'Opperheer;
Die van de u vertrouwde goedren,
Deelt noodlydende gemoederen.

Bragt u de Alvoorzienigheid,
Onverdiend, tot meer vermogen?
Ziet ge uw' Rykdom uitgebreid?
Dies te minder ſluit ge uwe oogen
Voor den Armen; kan zyn ſtaat
D'ydlen Hoogmoed haast verveelen:
Gy, die alle trotsheid haat,
Tracht hem ryklyk mee te deelen,
Niet alleen het tydlyk goed,
Maar ook troost, voor 't bang gemoed.

Ja! ſchoon ge, onder zorg en zweeten,
't Brood, dat God uw' arbeid geeft,
Met uw talryk kroost moet eeten,
En van mindren voorraad leeft:
Echter toont gy u genegen,
Om verdrukten by te ſtaan.
Arme Weduw, welk een zegen!
Jezus pryst uw' Liefdedaen:
Schoon ge, door 't geloof gedreven,
Maar twee penningen kunt geeven.

Gy,

Gy, door Nedrigheid geleid,
Geeft met een beſcheiden oordeel,
Haat de ſtuurſche onvriendlykheid,
En bedoelt geen eigen voordeel.
's Naastens ſmart ſtrekt u tot ſmart,
Nimmer leeft gy onverſchillig,
Want uw medelydend hart
Is volvaardig en gewillig,
Om, zo lang hy hulp verwacht,
Hem te helpen naar uw magt.

Laat de Schyndeugd zig vermaaken,
Als 't gemeen haar weldaad pryst:
Zulk een dwaasheid kunt ge wraaken,
Daar ge uw Liefde 't liefst bewyst
In 't verborgen, voor den Heere,
Dien 't ootmoedig hart behaagt.
Alle Loffpraak ydele eere,
Daar de Waereld roem op draagt,
Moet by 's levens kroon verdooven,
Die uw deugd zig kan belooven.

Als Gods Zoon in heerlykheid
Zal verſchynen op de wolken,
Zal hy 't loon, voor u bereid,
U voor 't oog van alle volken,
Schenken; maar het boos geſlacht,
Dat hem liefdeloos dorst hoonen,
Zyne alomgevreesde magt
En zyne eeuwige ongunst toonen.
Wel hem! die zig wyslyk draagt,
Als de Elende kermt en klaagt.

Kon het, onder 't zwaarſte lyden,
Schoon beroofd van goed en kroost,
't Vroom gemoed van JOB verblyden,
Dat hy de Armôe had getroost?
Zullen DORKAS liefdegaaven
Eeuwig leeven, na haar dood?
Volg dan 't heilig ſpoor dier braaven,
Gy, die zoveel heils genoot,
Uit Gods liefderyke handen,
In den ſchoot der vrye Landen.

LOGEN.

Daarom legget af de LEUGEN, *ende ſpreket de Waarheid een iegelyk met zynen naaſten: want wy zyn malkanders leden.*

EFES: IV. 25.

De onreine LOGEN ſchuilt hier in een *wit gewaad*:
Dat vuil gedrocht verſteekt zig liefſt in *reine Kleêren*.
Zo ſchetst ook *de Exter*, die op *'t Hoofd* dier ſnoode ſtaat,
Ons haar geveinsdheid, door zyn' *witte en zwarte Veeren*.
Zy houdt *een * Visch*, die ſtraks vertoont zyn listigheid,
Als hy den Viſcher, door 't bedrieglyk vocht misleidt.

Zo iemand tot u zyne toevlugt neemt, dien gy door uwe Logen *van den dood zoudt kunnen verloſſen gy zult het nogtans niet doen. Want de mond die liegt, doodt de Ziel.*

AUGUSTINUS.

* De Visch *Sepia*.

*W*ie is zy, die haar gelaat,
En afschuwelyke trekken,
Door het hagelwit gewaad
Van de Waarheid, poogt te dekken?
Zy die looze valschheid kweekt,
En, de waereld omgevlogen,
't Allerschaadlykst vuur ontsteekt,
Zyt gy 't niet, ô snoode LOGEN!
Die, in d'Afgrond voortgeteeld,
Ons vertoont uw 's Vaders beeld?

Schriklyk Monster, dat, verbonden
Aan Geveinsdheid, Haat en Nyd,
De eenigste oorsprong van de Zonden,
Oorsprong van de Vloeken zyt.
't Lust me u onbeschroomd te nadren.
'k Trek u 't momtuig van 't gezigt.
Vloek en scheur vry deze bladren,
'k Zal nogtans, by 't heilig Licht
Van de Waarheid, alle uw' vlekken
Op myn dichttafreel ontdekken.

Hebt

Hebt ge op Edens zuivren grond,
Niet het eerst uw gift geſpogen,
En in 's Waerelds morgenſtond,
Reeds de AARTSMOEDER niet bedrogen?
Toen gy door uw' boozen raad
Haar te jammerlyk verleidde,
En het allerſmartlykst kwaad
Op het volgend Menschdom ſpreidde:
't Menschdom dat, door uwe list,
Laas! het ſpoor der Waarheid mist.

Dorst ge JOZEF niet belaagen?
Wierd zyn kuiſche deugd en trouw
Niet in ketenen geſlaagen,
Door het liegen van een Vrouw?
Bragt ge NABOTH niet om 't leven?
Hebt gy zelfs de Apostelſchaar,
Schoon door 's Heeren geest gedreven,
Niet bekladt in 't openbaar:
Toen gy ſtout dit oordeel velde,
Dat de Wyn haar' geest ontſtelde?

Was het niet uw heilloos werk,
Toen de LOGEN der getuigen,
STEFANUS in 't martelperk,
Voor het moordgeweld deed buigen?
Maar hoe dorst ge, ô Slangezaad!
Zelfs de Heiligheid bezwaaren?
Hebt gy JEZUS niet geſmaad
En een' Vriend van Tollenaaren
Hem genoemd? zyn leer gehoond,
En zyn' wondren niet verſchoond?

Aartsverleidſter! die de Zielen
Van den weg des Levens trekt;
't Zy ge ons leert voor Afgoôn knielen,
En het licht der Waarheid dekt
Door een' damp van valſche leering:
't Zy ge u tegen de Almagt wendt,
En de alwyze Godsregeering
In het Schepslenheir ontkent:
Wêe hun! die u, losberaaden,
Volgen op uw' logenpaden!

Schoon

Schoon ge u ook, ô ſnood Gedrocht!
Poogde in 't kleed van Deugd te ſteeken,
Vaak Gods Heiligdom bezogt,
En hem met den mond dorst ſmeeken,
Als ge uw hart aan 't ydle bondt:
't Allerheiligst Opperwezen,
Dat des menſchen ziel doorgrondt,
Mint hun die 't in waarheid vreezen.
Nooit wierd zyne Alweetendheid
Door ſchynheiligheid misleid.

Durft ge ſtout ter Vierſchaar treeden,
Daar het Recht ontzag verwekt,
Als ge, door Godtergende Eeden,
Uw gevloekte list bedekt?
Zweert ge by den God der Waarheid
Valschlyk, die de valschheid haat?
Beef Rampzalige! wat naarheid!
Wat verwoeſting dreigt uw' Staat!
Als hy zal, in toorn ontſteeken,
Zyn geſchonden' deugden wreeken.

Poogt ge de onbezoedelde eer
Van uw' Medemensch te smaaden?
Strekt uw tong een moordgeweer
Om de onnozelheid te schaaden,
Als ge uw' Naasten stout betigt,
En besmet met wanbedryven,
Gruwlen in uw hart verdigt,
Die uw mond hem aan durft vryven?
De onschuld nogtans wordt gered,
En uw list een perk gezet.

Schenkt gy ons in gouden Vaten,
Vaak een doodelyk venyn
Wyl we ons op uw trouw verlaaten,
En gy, onder vriendschaps schyn,
Dekt uw' haat en valsche streeken,
Als gy lacht, en streelt, en vleit,
Maar ons, met dit liefdeteken,
't Allernaarst verderf bereidt?
God zal eindlyk openbaaren,
Al 't bedrog der Huichelaaren.

Meent

Meent ge, dat ge u niet bevlekt,
Als van uw beleefde *Logen*,
De een of de andre voordeel trekt?
Of dat uw bedrieglyk poogen
(Naar uw' waan) den Godsdienst ſtut?
Zou die uitvlugt u verſchoonen?
Zulk een voordeel baart geen nut,
God zo dienen is hem hoonen,
Want, wat kleed de LOGEN draagt,
Ze is een kwaad dat God mishaagt.

Zou hy, die u ſchonk het leven,
U 't gebruik der taal alleen,
Boven andre ſchepſlen, geeven?
En gy zulk een gaaf beſteên,
Om zyn rykswet te overtreeden,
Die voor blanke Waarheid pleit?
Uw bedriegelyke reden,
Daar ge uw' Naasten door misleidt,
Schoon verſierd met vleierye,
Breekt den band der Maatſchappye.

't Lie-

't Liegen draagt het ſchandlyk merk
Van het kroost des helſchen Vaders;
't Is de lust en 't eigen werk
Van verleiders en verraders.
't Is een vrugt van 't eerloos hart,
't Scheurt de plegtigſte Verbonden,
't Schent de Trouw, teelt twist en ſmart,
En 't verbergt de ſnoodſte Zonden:
Maar van elk, die deugd betracht,
Wordt die euveldaad veracht.

Schrik dan vuile Logenſpreekſter,
Trotze Vyandin van God,
Waarheidhaatſter, Trouwverbreekſter,
Schrik voor uw verſchriklyk lot!
Hy zal u ter vierſchaar daagen,
Die zig zelf de Waarheid noemt,
U de zwaarſte ſtraf doen draagen,
Als hy u ten afgrond doemt,
Daar een eeuwig vuur zal blaaken,
En uw ſtaat rampzalig maaken.

GELOOF.

— *Dit is de Overwinninge, die de Waereld overwint, (namelyk) ons* GELOOVE.

1 JOH: V. 4.

Het HEILGELOOF *vertreedt de Waereld, zit gekroond,*
En ſlaat het *Oog* op 't *Boek der beide Godsverbonden:*
't Leunt op den *Hoekſteen*, die den *Duivel*, *Dood en Zonden*
Verplet, daar 't door *den Kelk*, zyn Lydzaamheid vertoont.
Het wraakt geen *doornenkroon*, die we aan de *Zuil* beſchouwen.
't Verſchiet ontdekt de *Proef* van *Abrams ſterk vertrouwen.*

Zo ras als de minſte droppel des Geloofs in onze Harten geſtort is, beginnen wy Gods aanſchyn, als lieflyk, vreêzaam en ons genadig aan te ſchouwen; wy aanſchouwen 't wel van verre, nogtans met zulk een zeker gezigt, dat wy weeten dat ons gezigt niet feilt.

CALVINUS.

Zing, ô Dichtkunst! zing den moed
En 't beleid der dappre Helden,
Die door krygsdeugd, zweet en bloed,
't Kwynend Vaderland herſtelden:
Stap met hun het Slagveld in,
Daar ze roem en buit behaalen.
'k Zing van grootre Krygsheldin
Gloriryker Zegepraalen.
'k Schets 't GELOOF, dat d' Afgrond bindt,
En de Waereld overwint.

Rein GELOOF, uit God gebooren,
Door geen Menſchen kracht verwekt.
Veilig Bolwerk, vaſte Toren,
Voor geweld en list gedekt,
Zekre Toevlugt, bly Vertrouwen,
Schild der Vroomen, Zaligst Deel,
Sterkſte Zuil der Godsgebouwen,
Allerheerlykst Kerkjuweel:
Mogt uw glans myn kunst beſtraalen,
Nu ze uw Schoonheid poogt te maalen.

Laat

Laat de *Onkunde*, dwaas beraên,
In het ſpoor der dwaaling rennen:
't Heilpad, dat gy in wilt ſlaan,
Hebt ge beter leeren kennen;
Door het nuttig onderricht,
Uit het eeuwig Woord verkregen,
Kent ge God in 't zaligst Licht:
Zo als hy, langs vrye wegen,
In het bloed aan 't Kruis geſtort,
Met den Mensch bevreedigd wordt.

Gy omhelst de Leer der Waarheid,
In het Godlyk boek gemeld:
Daar gy 't in voldoende klaarheid,
Al voor oogen vindt geſteld,
Wat ter kennis, ter betrachting,
En ten leven nodig is:
't *Ongeloof* ſpreek' met verachting
Van dees heilgeheimenis,
't *Bygeloof* volgt Menſchenvonden:
Gy, gy ſteunt op vastre gronden.

Toen gy een' rechtvaardig' God
Boven u tot toorn verwekte,
't Overtreeden van 't gebod
Door uw ganſch gedrag ontdekte,
Toen gy in u wierdt geplaagd
Door een pynigend geweeten,
En den duistren afgrond zaagt
Onder u van één gereten,
Toen gy, in dien bangen ſtond,
By geen Schepzel uitkomst vondt:

Toen gy, raadeloos, aan 't weenen,
Wegzonkt in uw' Jammerſtaat,
Is u JUDAAS LEEUW verſchenen,
Vondt ge by hem hulp en raad.
Zwaar gedrukt door 't Juk der Zonden,
Wierpt ge u voor zyn Kruispaal neer,
Zogt een Schuilplaats in zyn wonden;
Daar moest Wellust Rykdom, Eer,
Hoe ze in 't oog der Waereld ſchynen,
Straks by JEZUS Kruis verdwynen.

GOËL wierd alléén uw wensch,
Onder waare Zelfverſaaking,
Zaagt ge in hem, als God en Mensch,
Wysheid, Recht en Heiligmaaking,
Ja! Verloſſing uit uw leed.
Hy, aan 's Vaders eisch voldoende,
Wierd uw leerende *Profeet*,
Priester die de ſchuld verzoende,
Koning die zyn volk regeert,
En 't geweld der Helle weert.

Wil de Aartsvyand zig nu wreeken,
Volgt hy uwe Ziel nog na?
Gy, zyn Tirany ontweeken,
Vlugt naar 't bloedig *Golgotha*.
't Hert des Jaagers list ontkomen,
En door hitte en dorst genoopt,
Schreeuwt niet meer naar Waterſtroomen,
Dan gy dorst, en ſchreeuwt, en loopt
Naar den Bron aan 't Kruis te vinden,
't *Siloä* der Godgezinden.

Zou hy, die op Armen ziet,
Die by 't nedrig Hart wil woonen,
En den Zwakken byſtand biedt,
Zou die Heer zyn gunst niet toonen
Aan de Ziel die om hem zugt?
Zou geen Herder zig ontfermen,
Als het Schaapje naar hem vlugt?
Ja! hy draagt het op zyne Armen,
Redt het in den jongſten nood,
En verbergt het in zyn' Schoot.

Dog ge erlangt nog grootren Zegen.
Eedle Telg! in Goëls hof,
Ryk beſproeid door milden regen,
Bloeit ge nu zyn' naam tot lof!
Scheent ge korts nog klein en teder:
In het licht der Levenszonn',
Wast ge, en wordt gelyk een Ceder
Op den hoogen *Libanon*:
Die, al ſtormen onweervlaagen,
Vast geworteld, vrugt zult draagen.

Nu juicht ge in uw Zalig Lot:
„ Wie durft de Uitverkoornen doemen"?
GOD kunt ge uw' *verzoenden* GOD,
KRISTUS *uwen Heiland* noemen.
Dat 's de rust! hier leeft uw Ziel!
Zo vertrouwt ge zonder ſchroomen;
Want, ſchoon berg en heuvel viel,
JEZUS blyft de Rots der Vroomen,
En 't Verbond, door hem herſteld,
Vreest geen aardsch of helsch geweld.

Dat heet op zyn' GOËL ſteunen,
Zitten in zyn ſchaduw neer,
Veilig op zyn Liefſte leunen,
DAAIDS ZOON, en DAVIDS HEER
Zyn gekruiste liefde omarmen.
Hoe gelukkig is de geen,
Die na zugten, ſmeeken, kermen,
Deelt in zo veel Zaligheên!
Welk een heil is hem gegeeven,
Die zo door 't GELOOF kan leeven!

HEILGELOOF, ſtandvaste grond
Van de goedren daar we op wachten:
Die het Zaad van Gods verbond
Zo bezielt met moed en krachten:
Gy ſtaakt ABELS offer aan,
ENOCH hebt gy opgenomen,
NOACH hebt gy bygeſtaan,
In zyne Ark, op 's Waerelds ſtroomen,
ABRAM vlogt ge een glorikroon,
By het offren van zyn' Zoon.

Gy deedt MOZES, *Faroos* ſtaaten,
Rykdom, wellust, kroon en bloed
Bly voor ſmaad en druk verlaaten:
Oogende op een hooger goed.
Gy, ſchoon u Tirannen kwellen,
Gy geleidt Gods gunstgenoot,
Daar u Liefde en Hoop verzéllen,
Tot op d' Oever van den dood,
Doet hem onder vreugdezangen,
't Eind' van zyn GELOOVE erlangen.

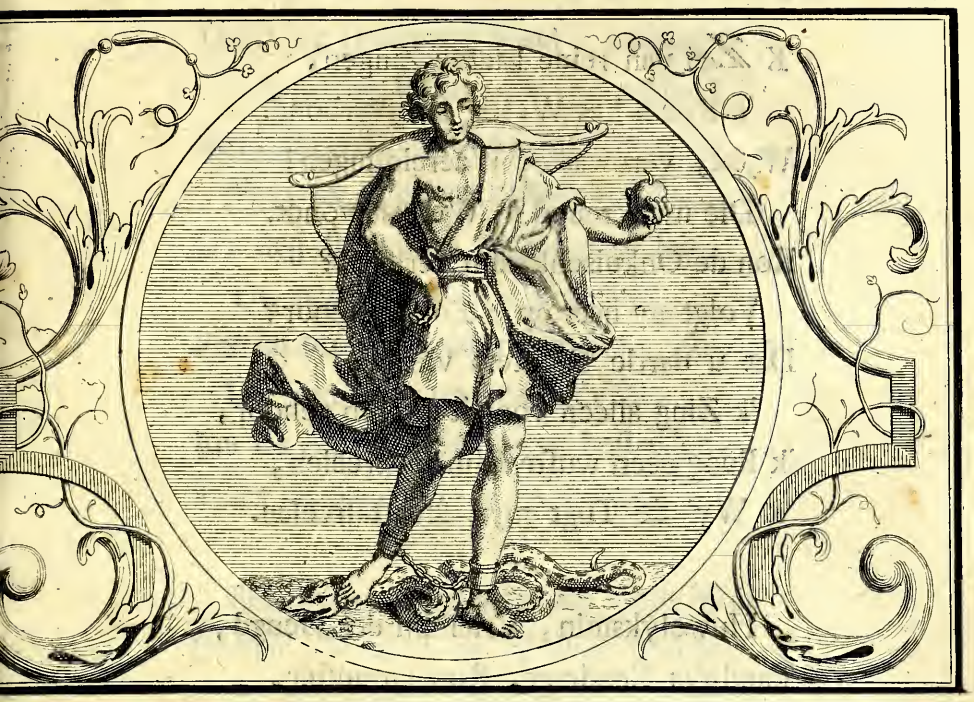

Het Houwelyk (is) eerlyk onder allen, ende het bedde onbevlekt. —

HEBR. XIII. 4.

Dees *Jongling* wyst ons d'aart van 't eerbaar HUWLYK aan,
Het torst het *Liefdejuk* met saamverëénde krachten,
Zyn *Appel* leert ons dat het Vrugten kan verwachten,
Zyn *Beenen zyn geboeid*, en myden de ydle pâan,
Waarin verleiding poogt de kuische Trouw te ontrusten:
Het treedt op d'Adder, en verplet de onreine lusten.

Gelukkig Paar, dat zo gelyk van Wil als één van Lichaam is! Wie dat geluk getroffen heeft, heeft een' Hemel, op de Aarde gevonden.

JOHAN DE BRUNE

'K Zal van reine Liefde Zingen,
'k Roem het Wettig Echtverbond.
Wykt, verdwaalde Waereldlingen!
Die uw Vreugd in Wellust vondt.
Kon de Onkuischheid u verleien?
Volgt gy haar op 't Zondig ſpoor?
Dat u dartle Dichters vleien!
'k Zing alleen voor 't Kuisch gehoor,
'k Poog geen wufte Min te ſtreelen,
'k Wy' de Tugt myn dichttafreelen.

Huwelyksmin, Vriendin der Deugd,
Band der Eendragt, Rustbereidſter,
Voedſter van eene eerbre Vreugd,
Aardbevolkſter, Stamverbreidſter,
Ontugthaatſter, zuiver Beeld,
Trooſtereſſe in 't moeilyk leven,
Vrugt in 't Paradys geteeld,
Eêl geſchenk van God gegeeven,
Schets van Goël en zyn Kerk:
Dat uw heil myn' Zanglust ſterk'.

Durft

Durft de Onweetendheid u wraaken?
Schuwt de Wantrouw uw gebied?
Kunt gy Wulpschaart niet vermaaken,
Wyl hy tugt en orde vliedt?
Gy dog ſteunt op zuivre gronden,
De Almagt heeft u ingeſteld,
Eer de Menſch, door 't gift der Zonden,
Uit zyn rust was neêrgeveld:
Eer de Aartsmoeder wierd beſtreden,
Door de Slang, in 't Zalig Eden.

Schoon 't verbreeken van Gods Wet
Ontugt, Weelde en Wellust baarde,
En al 't Menſchdom wierd beſmet:
Echter bleef uw ſtaat in waarde.
't Volk, dat, door Geloof en Recht,
Zig met JEZUS mogt verbinden,
Kan in u, ô heilryke Echt!
Onbevlekt genoegen vinden:
Dat nooit Wulpschaart, in den Schoot
Van verboden lust, genoot.

Dartle Min doe de Echtaltaaren,
Rooken van onreinen gloed;
Als zy, door een heilloos paaren,
Vaak de zwaarſte rampen broedt:
Deugdbeminnaars, in wier Zielen
't Vuur der waare Godvrugt brandt,
Kunnen, als zy nederkielen,
Voor de Aartsgoedheid, van haar hand
(Die hen leidde op Liefdewegen)
Wachten d'allerrykſten Zegen.

's Hoogſten eer, een zuivre zugt
Om het heilryk uit te breiden,
Hunne tedre Huwlyksvrugt
Tot Gods Tempel op te leiden,
En, met éénsgezind gemoed,
Voor Gods aangezigt te leeven,
Meer naar 't eeuwigduurend goed,
Dan naar aardſchen ſchat, te ſtreeven:
Is het doel van hunne Trouw
En de Zuil van 't Echtgebouw.

In

In het huis dier Lotgenooten
Voert de Liefde 't Hoofdgebied,
't Wordt voor Haat en Twist gefloten,
Trotſche Heerſchzugt heerſcht 'er niet,
Lachende Eendragt kroont hun wooning,
Vriendlykheid ſiert woord en daad,
En een feil vindt ligt verſchooning,
Daar men poogt, met troost en raad,
Trouw elkandren te onderſchraagen,
En veréénd den last te draagen.

Lacht hun milde Voorſpoed aan,
Mag hun handel zig vermeêren,
Zyn hunne Akkers welgelaân;
't Noopt hun, om de Godheid te eeren,
Dankbaarheid ſtiert mond en hart.
En ſchoon tegenheden drukken,
Nogtans kunnenze in de ſmart,
Nedrig voor Gods ſchikking bukken.
't Stoort hun ſtil genoegen niet,
Als hun 't aardſch geluk ontvliedt.

't Liefdevuur zal zuiver blaaken,
't Voorwerp van hun Huwlyksmin
Kan alleen hun hart vermaaken.
En hun deugdzaam Huisgezin
Blyft voor de ydelheid beveiligd;
Door geen weelde of pracht beſtierd;
Is het God ten dienst geheiligd:
En, door Nedrigheid verſiert,
Zal 't, in 't ſpoor der Kristenzeden,
Anderen ten voorbeeld treeden.

Schoon dit welveréénigd Paar
't Liefst zyn' God dient in 't verborgen:
En hem op het Hartaltaar
Offert, in den vroegen morgen:
Of hem 't Avondoffer wydt,
In het ſtil vertrek beſloten;
Toont het echter zig verblyd,
Als het met zyn huisgenooten,
Los van aardſche moeilykheên,
Mag naar 's Heeren wooning treên.

Dog de dienst aan 's Hemels wetten
Zal het (ſchoon van 't zwaarst gewigt)
In geen nodig werk beletten,
Daar het aardſche toe verpligt;
Neen! 't gemoed dier Echtelingen
Voedt geen traagheid; 't eert ook God,
En verwacht zyn Zegeningen,
Als zy, werkzaam in hun lot,
't Huis voor drukkend onheil hoeden,
En het van hun' arbeid voeden.

Zo Godvrugtig, éénsgezind,
Zo geduldig in bezwaaren,
Zo gezegend, zo bemind,
Slyt dit Paar zyn Huwlyksjaaren.
Breekt de Dood dien vasten knoop,
Dit verwekt een droevig treuren:
Dog een welgegronde Hoop
Leert het ſtraks het hoofd opbeuren
Wyl het God, na 's Lichaams val,
Weer volmaakt vereenen zal.

Wie

Wie durft dan het Huwlyk doemen?
Wie beſtaat dees Levenswys
Nog een Slaaverny te noemen?
Daar zy eer een Paradys
Opent voor de Deugdbetrachters,
Strekt een Vreugd voor lyf en geest;
Zwygt verwaatene Echtverachters!
Daar de Heilzon op haar Feest,
Zelfs haare eerſte wonderſtraalen
Schoot, in Kanaas Bruiloft-Zaalen.

De Echt, waar op Gods Zegen rust,
Leenigt onze druk en ſmarten,
Temt de drift, baart reinen lust,
En leert ſaamverbonden Harten
Wandelen naar 's Hoogſten Wet.
ZACHARIAS heilig Leven
Met zyn Vroome ELIZABETH,
Kan ons 't heerlykst voorbeeld geeven
Van een' Echt, die God' behaagt,
En zyn' ryken Zegen draagt.

LANDBOUWERY.

Gy kroont het jaar uwer goedheid: ende uwe voetſtappen druipen van vettigheid. Zy bedruipen de weiden der woeſtyne: ende de heuvelen zyn aangegord met verheuginge. De velden zyn bekleed met Kudden, ende de daalen zyn bedekt met Koorn: zy juichen ook zingen ze. PSALM LXV. 12, 13, 14.

LANDBOUWERY vertoont zig in een groen gewaad,
Haar *hoofd* pronkt met een kroon van *rype Korenaïren*,
De *Hemelkring* draagt ze in haar *linkeband*, en ſlaat
Haar *rechte* aan 't *boomtje*, daar haar *oog* op ſchynt te *ſtaaren*.
Men ziet den nutten *Ploeg* hier aan haar zyde ſtaan,
En 't *Bywerk* wyst ons al haar *veldgereedſchap* aan.

O! *door welk eene heerlyke vertooning worden hier myne oogen verrukt; — hoe verſcheiden, hoe vol en rykelyk voorzien van allerhanden voorraad! Natuur vertoo. hier alle haare Schatten! — welk een ryke, welk een onuitputbaare Schuur van allerhande Nooddruft voor alle Schepzelen! Men dunkt ik lees in deeze uitgebreide Boeken eene leevendige uitlegging over den heerlyken lof der Goddelyke weldaadigheid;* Gy doet uwe Hand open en verzadigt al wat 'er leeft, naar uw welbehagen.

HERVEY.

Juich, de Winter is verdwenen,
't Zielbekoorlyk Lentſaiſoen,
Na dien dorren tyd verſchenen,
Kleedt het veld in 't eerſte groen.
Op myn Zanglust! vlied de Steden!
Zing van LANDMANS Bouwery;
Zie zyn nutte bezigheden.
Zie, en volg de nyvre By,
Vlieg op vrugt, en bloem, en blaêren:
Poog 'er honig uit te gaêren.

Hoe verkwiklyk is dit oort!
't Oog weidt hier langs berg en dalen,
En het oor wordt ſtraks bekoord,
Door 't muzyk der Nachtegaalen.
'k Voel eene aangenaamre lugt,
'k Riek den geur der Lentebloemen,
'k Proef de vroegvolwasſen' vrugt.
Alles noopt my Hem te roemen,
Die des aardryks milden ſchoot,
Mensch en Vee ten nutte, ontſloot.

Hoor

Hoor de nyvre VELDELINGEN,
Onder 't noestig werk verblyd,
De eedle *Lente* welkom zingen!
Vreugde paart zig hier met vlyt.
VEEMAN gaat zyn' ſtal ontſluiten,
En, gelokt door 't zagte weêr,
Dryft hy 't Vee verheugd naar buiten,
Speelt op 't riet, dien God ter eer,
Die den daauw, als paarlen droppen,
Spreit op gras en bloem en knoppen.

Zie hoe greetig graast de Koe!
't Jeugdig Kruid kan haar behaagen:
MELKER ziet haar, bly te moe,
Volgelaadene Uijers draagen.
't Schaap, daar't malſche klaver eet,
Heeft eerlang den tyd te wachten,
Die het van zyn vacht ontkleedt.
't Weerloos Lam leidt myn gedachten
Naar het Lam, dat, met geduld,
Leed en ſtierf, voor 's Waerelds ſchuld.

Werkzaame AKKERLIEDEN zwoegen,
In den vroegen morgenſtond:
Deeze ſpaaden, andre ploegen,
't Kouter ſnydt den harden grond.
Daar vertrouwt men 't vrugtbre Koren,
Door verwachting aangeſpoord,
In zyne opgeploegde vooren.
Mogt het Zaad van 't eeuwig Woord,
Mild beſproeid door Zegenplasſen,
In den grond van 't harte opwaſſen!

Hier ſtiert BOUMAN de Egg' door 't Land,
Om het teder graan te dekken:
HUURLING poot, zyn Makker plant,
Snoeit of ent om vrugt te trekken.
Zie de VELDMAAGD, onvermoeid,
Gins haar Vat met boter laden:
En hier 't Onkruid uitgeroeid,
Eer het nog de vrugt kan ſchaaden.
't Onkruid, dat de Deugd verdrukt,
Worde ook uit ons hart gerukt!

Maar

Maar wat blydſchap zal men toonen,
Als de *Zomertyd* genaakt,
Die de vlyt met winst zal kroonen,
En de ſtille hoop volmaakt:
Als de zwangre Korenaïren,
Op den mild beſproeiden grond,
Een gewenſchten voorraad baaren?
Wie zig dan met hart, nog mond,
Toont ter dankërkentnis vaardig,
Ploegt, en zaait, en maait onwaardig.

Hy, die 't graanryk Veld beſchouwt,
Dat, door zagten wind bewogen,
Schynt een Zee van vloeïend Goud:
Hy, gebukt voor 't Alvermogen,
Kan in yder Airtje op 't Land,
's Maakers magt en grootheid merken.
Dan roept zyn verlicht verſtand:
„ Heer! hoe groot zyn uwe werken!
„ De aard', door uw beleid beſtierd,
„ Hebt ge met uw heil geſierd!

De Oogst verſchynt: elk toont zig wakker
Werkt en zweet nu vroeg en laat.
Zie hoe deeze, op zynen Akker,
In het graan de Sikkel ſlaat,
Schoon de Zomerzon mag blaaken,
Hy verdubbelt vlyt en moed.
Mogt door ernſtig ſmeeken, waaken,
Elk naar 't eeuwig blyvend goed,
Meer dan Most en Koren te achten,
Ook met zoveel nadruk trachten!

Wordt nu 't afgemaaide graan
Straks in ſchooven ſaamgebonden,
Dan op 't Veldgeſpan gelaên,
Naar de voorraadſchuur gezonden,
En ten dorſchtyd daar bewaard;
't Leert my hier myn lot uit leezen:
't Graf, daar 't Menſchdom ſaam vergaart,
Zal eens myn verblyfplaats weezen,
Tot de Rechter van 't Heelal
't Kaf van 't Koren ſcheiden zal.

't Gras,

't Gras, dat nog voor weinig dagen
Pronkte, met een lachend groen,
Door de Zeisſen neêrgeſlaagen,
Wordt tot Hooy, om 't Vee te voên,
In de warme winterſtallen,
Als de koude 't Veld ontbloot.
Zo moet fiere Schoonheid vallen,
Door de zeisſen van den Dood!
Hoe de groene jeugd mag pryken,
Ze is by 't Gras te vergelyken.

't *Herfſtſaiſoen* zal Kuip, en Tasch,
Schuur, en Disch, en Vaten vullen.
Vleesch, en Ooft, en Veldgewas,
Wild, en Wyn, en Oly zullen
Landmans huis en huisgezin
Welvaard baaren, vreugd verwekken;
En zyn Godvrugt zal hierin,
's Albeſtierders hand ontdekken:
Uit wier Volheid al wat leeft,
Leven, kracht en voedſel heeft.

Eer de Vorst zyn werk zal ſtooren,
Wordt zyn Akker weer beploegd,
En hy zaait zyn Winterkoren,
Leeft en arbeidt vergenoegd:
Tot hem jachtſneeuw, koude en winden
Dryven naar den *Winter* haart.
En daar roemt hy met zyn Vrinden,
Met zyn Vrinden, braaf van aart,
De Almagt, die haar gunst hem toonde,
En het *Jaar* met goedheid kroonde.

Beeld der eerſte Eenvouwdigheid!
Vergenoeglyk Akkerleven!
Door geen hoofsch gevlei verleid,
Door geen zugt naar eer gedreven:
Dat uw Bloeiſtaat nooit verwelkk',
Maar in 't licht der Heilzon groeië!
Dat van Boter en van Melk
Neêrlands Kanan overvloeië!
Lugt nog Aarde, Vuur nog Vloed,
Druk u ooit met tegenſpoed.

LASTERING.

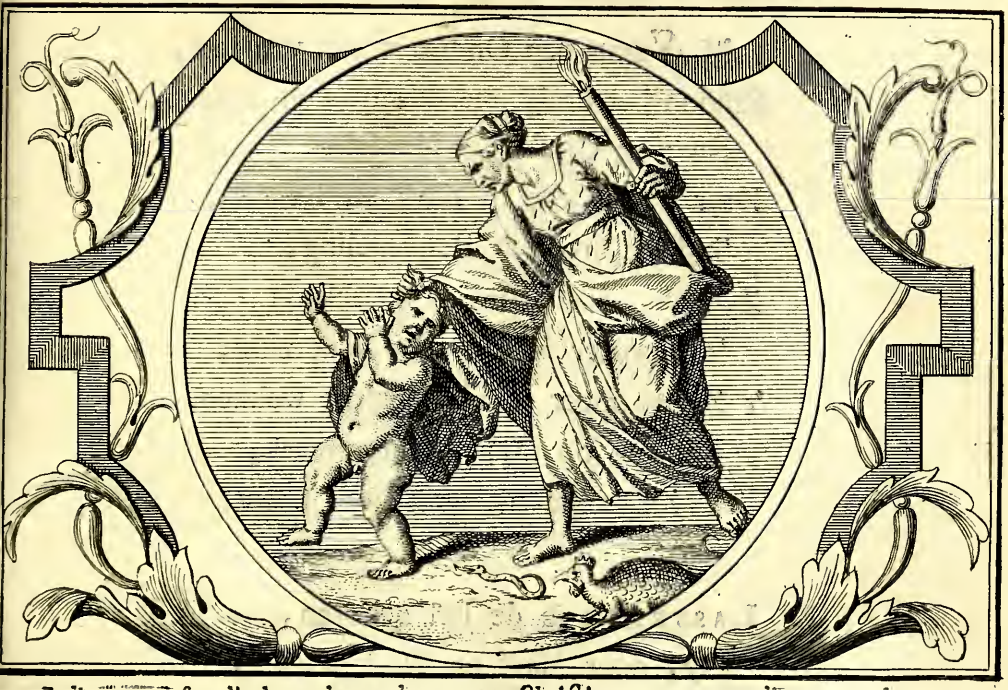

Indien gy geſmadigd wordt om den naame Chriſti, zo zyt gy zalig: want de Geeſt der heerlykheid, ende (de Geeſt) Gods ruſt op u: wat haar aangaat hy wordt wel gelaſterd, *maar wat u aangaat hy wordt verheerlykt.*

1 PETR: IV. 14.

Hoe ſchynt de LASTRING op de Onnozelheid gebeten!
Zy grypt een *ſchreiend Kind* by 't hair, ontdekt haar' aart,
En toont door *haar gezigt* wat drift haar heeft bezeten.
Haar *Toorts* ontſteekt een vuur, dat ramp en tweedragt baart.
* Het Dier, dat, naar men zegt, den mensch doodt door zyne oogen,
Kan ons haar eigenſchap en bittre vrugt betoogen.

Wat vierige Slangen beeten Izraël zo fel in de woeſtyne, als de Boosheid van die venynige tongen Gods volk nog weet te ſteeken in de verdrietige woeſtyne dezer Waereld? elke Laſtertong ſtrekt een zwaard of moordpyl om het bloed der onnozelſten —— geen lichaams bloed, maar het bloed hunner eere te vergieten.

VOLLENHOVE.

* De Baziliskus.

'K Schets een Ondier woest van aart,
Schoon het dreigt met klaauw- en- tanden,
En nog God' nog Menſchen ſpaart
Daar het woedt in Kerk en Landen.
'k Durf in myn Beſpiegeling,
Zyn gevloekt beſtaan ontdekken:
't Monſter brull', terwyl ik zing,
't Zal te meer myn' Zanglust wekken.
Dat het op myn Dichtvermaak,
Vry zyn gal uit wraakzugt braak!

Lastring in de hel geboren,
Gy, door Haat en Nyd gevoed,
Poogt der Menſchen rust te ſtooren,
Daar gy eeuwig onheil broedt.
Vyandin van 't Alvermogen,
Snoode Schendſter van zyn Wet,
Naaste Bloedvriendin der Logen,
Die de blanke Deugd beſmet:
En verblind voor 't licht der Reden,
Tracht d'Aartslastraar na te treeden.

Zult

Zult gy 't ongenaakbaar Licht,
ô Rampzalige! genaaken;
En de Godheid, in 't gezigt
Lastren, en haar deugden wraaken?
Mag een heillooze Onderdaan
Aan zyn' Vorst zyn' moedwil toonen?
Of, zal 't nietig Stof beſtaan
De Oppermajeſteit te hoonen,
Als het, trots op eigen' magt,
Zelf als God wil zyn geacht?

Durft gy zulk een gruwel waagen?
Vrees dien Wreeker van zyne eer!
De Aarde, môe van u te draagen,
Wacht op 't wenken van haar' Heer,
Om ter ſtraffe u in te zwelgen:
Of de ontroerde Hemel zal
Door zyn' donder u verdelgen.
FAROOS dood, HERODES val,
SANHERIBS verſlagen' benden
Dreigen u de zwaarſte elenden.

Lochent uw misleid verstand,
't Aanzyn van een Opperwezen,
Wiens alom ontdekte hand
Engelen en Menschen vreezen?
Zou door 't blind geval alleen
Aarde, Lugt, en Vuur, en Stroomen,
Zo veel duizend Wonderheên,
Met den Mensch zyn voortgekomen?
En zou alles, naar uw waan,
Zonder Gods beleid bestaan?

Zult gy zo de Magt onteeren
Die 't Heeläl geschapen heeft?
Kan het Schepsel u niet leeren,
Dat de ontkende Godheid leeft?
Poogt gy haar 't gebied te ontwringen?
Lastert gy 't Alwys Bestuur?
Schrikt, ontmenschte Stervelingen!
God is een verteerend vuur!
Nooit heeft vyand, ongewroken,
Roekloos naar zyn Kroon gestoken.

Gy die ſtout d'Aartsheiland hoont,
Wraakt zyn Leer en wonderdaaden,
Of zyn Godheid niet verſchoont,
En zyn' Zoenprys durft verſmaaden:
Gy zult, meer dan 't Joodsch geſlacht,
Dat de onkunde kon verblinden,
Toen 't hem lastrend heeft veracht:
Zyne gramſchap ondervinden,
Als die Rechter van 't Heelal
U ter vierſchaar daagen zal.

Snoode! die door lasteringen
De onbevlekte Deugd beſmet,
En op 's Hemels Gunſtelingen
Zelfs uw tygerklaauwen zet:
Als gy durft hun Godvrugt wraaken,
En hunn' vroomen wandel ſchendt.
God zal voor zyn Kindren waaken,
Die hun blanke oprechtheid kent:
En hun licht zal helder ſchynen,
Als uw nevel moet verdwynen.

Waagt gy 't om de Onnozelheid
Door uw aadertong te ſchaaden:
Als gy uw vergift verſpreidt
Op haar ſchuldelooze daaden,
Of haar woorden loos verkeert,
En, van liefde en trouw verwilderd,
Haaren goeden Naam onteert,
En haar beeltnis haatlyk ſchildert?
De Almagt, die u hoort en ziet,
Duldt die vuile lastring niet.

Durft gy ook uw pen gebruiken,
En door uw begaafde hand,
De eer van uwen Naasten ſnuiken?
Maakt ge (ô onuitwischbre Schand,)
In uw ſnoode lasterſchriften,
Zelfs de ſchoone Poëzy
Dienſtbaar aan uw booze driften?
Doet gy haar in ſlaaverny
Van de ſchandlykſte ondeugd treeden?
Schendt gy haar bekoorlykheden?

Gy,

Gy, onwaardig deze Kunst,
Zult, al leeft gy door uw zangen,
Op uw werk des Hoogſten gunst
Nog der Braaven roem erlangen.
Neen! dus ſchendt ge uw Dichtlauwrier.
En uw arbeid, hoe verheven,
(Daar gy door geen heilig vier
Maar door 't helſche wordt gedreven)
Strekt den Boozen tot vermaak,
En verdient des Hemels wraak.

Gy die uw gehoor voelt ſtreelen,
Als men 's Naasten eer bevlekt,
Gy zult in de ſtraffen deelen,
Die de LASTRAAR naar zig trekt:
Vond hy minder luistrende ooren,
Wierd zyn lastren meer gehaat,
Hy zou eer zyn ſmaadzugt ſmooren,
En zyn tong deed minder kwaad.
Die geen lastren durft beletten
Zal zig zelf 'er mêe beſmetten.

God-

Godgezinden! die den hoon
Vaak verdraagt van Lastermonden,
Nooit wordt uwe gloriekroon
Door hun vuil geklap geſchonden.
Laat hun lastren, uw gemoed
Zal geen ſmaad met ſmaad vergelden,
Neen! wanneer hun boosheid woedt,
Kunt gy, onder 't hevig ſchelden,
Voor hun, als 't een Kristen past,
Bidden naar uw Meesters last.

—

Zo uw hart u niet beſchuldigt,
Smaakt ge een ongeſtoorde vreugd,
Schoon de hoon vermenigvuldigt.
Jozefs kuisheid, Davids deugd,
Ja! vorst Jezus heilig leven,
Wierd veracht, beſchimpt, beſpot.
Zoek die leidzaam naar te ſtreeven,
Zalig zyt gy in uw lot!
Als de Lastraar, by zyn ſterven,
't Ryk der heerlykheid moet derven.

LUISTER VAN EEN' GOEDEN NAAM.

De Naam is uitgeleezener, dan grooten Rykdom.

SPREUK: SAL. XXII. 1.

Door d' *achtbren Gryzaart*, die hier *welgemaakt van leden*,
Pronkt met een *halsfieraad van goud* en *ryke kleeden*,
Dien wy (wiens edel *hoofd* een *krans van bloemen* kroont)
De *knods van Herkules* zien tot een Steun verstrekken,
En, door wiens *fchynend licht*, wy zyn gedrag ontdekken:
Wordt ons de LUISTER VAN EEN' GOEDEN NAAM vertoond.

Hoe lieflyk riekt nog de geur van de eernaamen nu het lyf al lang verrot is! Wat is dat een fchoone gedachtenis en onfterflyke lof na den dood, om 'er op te verlieven! en hoe treflyk wordt een Rechtvaardige door zyn Rechtvaardigheid alleen dus verhoogd!

VOLLENHOVE.

Strekt de *Deugd* zig zelf ten loon,
Zyn haar daaden de eerlauwrieren:
Nogtans mag een gloriekroon
Haar' gewyden Schedel ſieren.
Weet zy zelfs, door haaren gloed,
De Ondeugd tot haar' lof te buigen:
Zou dan 't redelyk gemoed
Niet van haaren glans getuigen?
Daar nog menſch-nog-Godlyk recht
Haar verdienden roem ontzegt.

Zal zy ons ten voorbeeld ſtrekken,
En het laatre nageſlacht
Tot een' eedlen volglust wekken?
Dat ze dan, van elk geacht,
Naar haar waarde word verheven;
Dat men haar beroemde dâen
Naar verdienſte vind beſchreven.
Zet ons niet de erkentnis aan,
Zal ons niet de Reden leeren,
Steeds haar nut en ſchoonheid te eeren?

Dat de laffe vleïery
Blyf' het werk van laage Zielen,
Die voor 't beeld der Hovaardy'
Wierook zwaaïen, nederknielen:
Die het goudryk onverſtand,
Ligt om 't goud, verſtandig noemen,
En een' trotſchen Dwingeland
Als het puik der Helden roemen:
De eer, die aan de Deugd behoort,
Spruit uit eedler gronden voort.

Hoe voortreflyk ſchynt DE LUISTER
VAN EEN' GOEDEN NAAM! hy ſpreidt
Zelfs zyn ſtraalen in het duiſter,
In een' nacht van *tegenheid;*
Door een donkre wolk van rampen
Schiet zyn licht noch ſchooner glans,
Al de nevelen en dampen,
Die, tot ſmart des vroomen Mans,
Wraakzugt, list, en afgunst baaren,
Kan hy ſchielyk op doen klaaren.

Schoon de *Lastring* zig verheugd,
Als zy andren mag betichten;
Op het ſchild der waare Deugd,
Stuiten haare ſcherpſte ſchichten.
De achting die een braaf gedrag
By den braaven mag verkrygen,
Groeit, en doet door haar gezag,
Vaak den ſtoutſten Lastraar zwygen.
't Gift, dat zulk een adder ſchiet!
Hecht op 't kleed der onſchuld niet.

Dat de *Tyd* het ſtaal verteere,
Dat hy 't harde marmer ſlyt!
't Schoon der onbezoedelde eere
Wordt, voor't woeden van den tyd,
Door een hoogre Hand, beveiligd,
Daar ze uit deugd geboren is:
Blyft ze aan de eeuwigheid geheiligd.
Want de nagedachtenis
Van doorluchtige bedryven,
Zal by 't Volk in achting blyven.

Zo verheft nog 't *Nageſlacht*
Hen, die, in der Vadren tyden,
't Land van Spanjes overmagt
En zyn dwinglandy bevrydden;
Daar ze ſchroomden ramp nog hoon,
Om, tot heil van d' Ingezeten,
't Puikjuweel aan Neerlands Kroon,
De eedle *Vryheid* van 't geweeten,
Der verdrukten toeverlaat,
Vast te ſtellen in den Staat.

Wordt de Naam der *Martelhelden*,
Die voor *Waarheid*, hoe gedoemd,
Goed en bloed te pande ſtelden,
Niet in Zegening genoemd?
Blyft de roem dier groote Mannen
Die het bygeloof, (hoe ſterk
Voorgeſtaan door Aartstirannen)
Dreeven uit de Kristenkerk,
Blyft de naam dier *Bybeltolken*,
Niet geacht by dankbre Volken?

Zo ziet hy, die 't *Vaderland*
Nog door raad tot hulp mag ſtrekken,
Of het door zyn dappre hand,
Voor 't geweld des Vyands dekken,
Zo ziet hy, die, onbevreest,
Palſtaat onder lyfsgevaaren,
En, bezield door eedler geest,
Strydt voor haardſteên en altaaren,
Ook zyn' Naam, in 't duurzaam goud,
's Lands gedenkrol toevertrouwd.

Heerlyk klinkt de Naam der Vadren,
Vadren, die voor 't algemeen,
Zonder zelf belang, vergadren,
En in wier hoedanigheên
Trouw en *Burgerliefde* ſchynen;
Die, door overmagt nog list,
't Recht der Burgren ondermynen,
Vadren die, vervreemd van twist,
Van hunn' pligt in vreê zig kwyten,
En met roem hun dagen ſlyten.

Glans-

Glansryk blinkt der zulken Naam,
Die, daar ze in *Gods tempel* lichten,
Wakker, maatig en bekwaam,
Om te *leeren*, en te *ſtichten*,
Onberisplyk, zagt van aart,
En beſcheiden zig gedraagen;
Die, wat ook hun ampt bezwaart,
Onvermoeid, niet ligt verſlaagen,
Niet geſteld op ſchat of eer,
Zielen winnen voor hunn' Heer.

Hy die in zyn' *braaven handel*,
Toont een eerelyk gemoed,
En wiens onbeſmette wandel
Blykt, in voor-en-tegenſpoed:
Hy, die langs gepaste wegen,
Op een ongeveinsde wys,
Heeft EEN GOEDEN NAAM verkregen,
Mag die op een' hoogren prys
Dan 't Peruſch Metaal waardeeren,
Waarom dwaazen dwaazen eeren.

Dog de Naam een's *Kristen* ſtraalt
Met den grootſten glans en klaarheid,
Daar geen aardſche Naam by haalt;
Die dien Eernaam draagt in waarheid,
En met recht een Kristen heet,
Is een Priester in Gods wooning,
Een geheiligde Profeet,
En een rykgezalfde Koning;
's Heeren Knecht, en Vriend, en Zoon,
Erfgenaam van 's Hemels Kroon! —

Dat 's de Roem van alle Naamen!
Naam, die nimmer zal vergaan.
Die den Vyand kon beſchaamen,
Toen een *Diokletiaan*
Dwaaslyk dacht dien uit te roeïen.
Naam die, vol geheimenis,
Eeuwig in Gods Kerk zal bloeïen,
Daar zyn oorſprong Godlyk is.
Naam, die heerlyk en uitſteekend,
Staat in 't boek des Lams getekend.

YDELHEID.

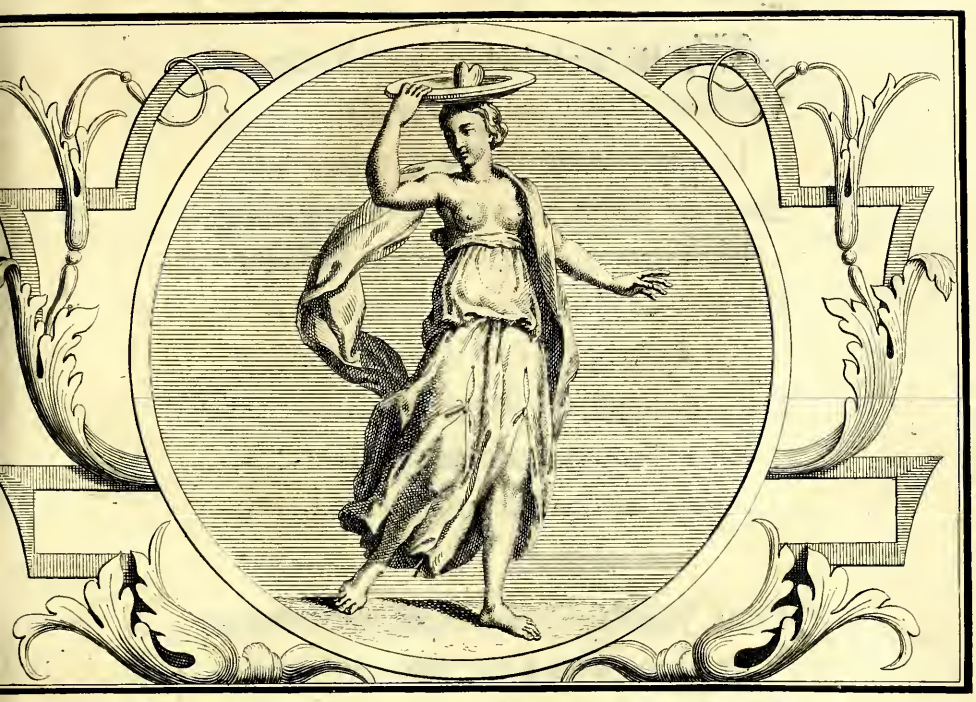

YDELHEID *der Ydelheden, zeid de Prediker,* YDELHEID *der Ydelheden, 't is al* YDELHEID.

PREDIK. I. 2.

Dit *jeugdig Beeld* vertoont den aart der YDELHEID:
Want de YDELHEID kan 't eerst de wufte Jeugd behaagen.
't Hart, dat men 't *op het hoofd* ziet *in een Schotel* draagen,
Leert hoe zy 't hart (zo ras door ſchynbaarheên verleid)
Te ligt aan ey ontdekt. Men merkt haar losſe zeden,
Zo wel in 't *los gewaad*, als in de *ontbloote leden.*

O *Verraaderlyke Waereld! gy belooft alle goed, maar gy brengt niet anders voort dan alle kwaad: gy belooft het leven, maar gy ſchenkt den dood: gy belooft vreugde, maar gy geeft droefheid: gy belooft ruſt, maar ziet! daar is onruſt: gy belooft eene bloem, maar die baaſt vergaat: gy belooft dat gy zult ſtaan blyven, maar gy gaat ras weg; en daarom moet men u niet liefhebben, terwyl gy voorby gaat, en uwe begeerlykheid als de rook verdwynt.* AUGUSTINUS.

U, die 't aardsch gewoel beſchouwt,
Wellust, Rykdom en Vermogen
In hun rechte waarde ontvouwt,
Door de ſchors niet wordt bedrogen:
U, die waan van waarheid ſcheidt,
Poogt myn Zangſter na te treeden,
Nu zy 't beeld der YDELHEID,
Dat, gediend en aangebeden,
Zo veel dwaazen naar zig trekt,
Schetst en zyn bedrog ontdekt.

Losſe *Jeugd!* die 's Levens morgen
Aan eene YDLE vreugde opdraagt,
Als ge, nog door bleeke zorgen,
Nog door moeite, wordt geplaagd,
Baart die blydſchap vergenoeging?
Geeft ze uw Ziel eene eedle rust?
Of verwekt ze een naare wroeging,
Als ge uw neiging vindt geblust,
En ge, in eenzaamheid gezeten,
Wordt beſchuldigd door 't geweten?

Smaakt

Smaakt ge ook in die vreugde al 't zoet,
Dat ge u dwaas daar van verbeelde?
Hebt gy zelfs geen vreeze ontmoet,
In het midden van die weelde?
Wierdt gy dan door twist, of wraak,
Of door lastig tegenſpreeken,
Niet geſtoord in uw vermaak?
Waar het uur niet ras verſtreken,
En de blydſchap, in dat uur,
Dan niet veel te kort van duur?

Maar, hoe vaak is 't YDEL harte
In zyn vreugde niet verrast!
Door een koorts, een kwaal, een ſmarte,
Of een toeval aangetast:
Op het leger neêrgeſlagen,
En, nog van 't gewoel ontſteld,
In de Lente van zyn dagen,
Afgemaaid door 't doodsgeweld?
Als de blydſchap, angst en ſchrikken
Baarde, in de uitterſte oogenblikken.

Gy, *wiens Jaartal hooger ſtygt*,
Kan u 't YDELE ook verblinden?
Daar gy zwoegt, en zweet, en hygt,
Om een rook, een damp te vinden.
Wordt die dwaaling niet gemerkt,
Nu gy met een ryper oordeel,
Dan een ydle Jongkheid werkt?
Geeft een ſchaduw u ook voordeel;
Wyl gy die vòor 't wezen kiest,
En 't beſtendig goed verliest?

Zou 't verzamelen der *ſchatten*,
Ligt met moeite en zorg gepaard,
Zulk een heil in zig bevatten?
Zyn ze uw' tyd en arbeid waard?
Kan u 't Goud gezondheid geeven,
Als ge op 't zugtend Ziekbed kermt?
Rekt het ook uw tydlyk leven?
Heeft het u voor ramp beſchermd?
Of zal 't voor 't verderf u dekken,
En der ſterflykheid onttrekken?

Kan het uwen wensch voldoen?
Blyft gy niet op meerder hoopen?
Helpt het om de Ziel te voên?
Kunt ge 'er 't eeuwig heil voor koopen?
Neen! als eens die Godsſtem klinkt,
„ Dwaas! nog heden zult gy ſterven!"
't Gout, hoe zeer 't bekoort en blinkt,
Kan u dan geen troost verwerven:
Daar 't veel meer de Ziel bezwaart,
Als zy hooploos heenen vaart.

Straalt u 't *aadlyk bloed* door de adren?
Roemt ge op uw aloud geſlacht,
En zyn uw doorluchte Vadren
Om hun heldendaên geacht?
Wat kan u hunne eer vereeren?
Moesten zy, met al hun lof,
Niet tot de Aarde wederkeeren?
Kunt ge ons nu hun aadlyk ſtof,
Uit het ſtof van andren toonen?
Zou 't verderf hen meer verſchoonen?

Mint ge *pracht en heerlykheid?*
Moet de Zyde uw Lichaam dekken?
Zyde, door een' Worm bereid,
Zal een' Worm ten kleed verſtrekken!
Arme Mensch! hoe trots ge treedt,
Uw gewaad is niet beſtendig,
Zo u JEZUS niet bekleedt
Met zyn heil; wat zyt ge elendig!
Naakt, in alle uw pronkſieraên,
Zult ge ook als uw Kleed vergaan.

Kan u 't *grootsch paleis* behaagen?
Bouwt gy huizen hoog van kruin?
Vloed, en gloed, en oorlogsplaagen
Werpen die zo ligt in 't puin.
Onder laage rieten daken,
Woont het minst verdriet en haat.
Eerlang zal de tyd genaaken,
Dat ge uw trotsch paleis verlaat:
Eer ge uw Bouw nog kunt voltrekken,
Kan het graf uw huis verſtrekken.

Zyt ge op *Heerſchappy* gezet?
Kan ze U 't waar genoegen geeven,
Die zo vaak de rust belet?
Daar ook Konings troonen beeven.
Voelt een Vorst zig, in zyn' ſtaat,
Door geen vreeze en zorgen kwellen,
Als hem Ontrouw en Verraad,
Nyd en Vleiëry verzellen?
Riep de Ervaarnis niet voorlang:
„ Heerſchappy is overgang?"

Durft ge op eedle *Schoonheid* roemen?
Zyt ge trotsch op 't frisch gelaat?
Zie, hoe 't ſchoon der Lentebloemen
In een oogenblik vergaat.
Zyn de juistgevormde leden,
Meer voor ziekte en ramp bevryd?
Worden uw bekoorlykheden
Niet veranderd door den tyd?
Schoonheid heeft, op 's waerelds ſtroomen,
Meest voor klip en bank te ſchroomen.

Zo ge uw *Weetenſchap* vermeêrt,
Denk dan, ſchoon we uw vlyt niet wraaken,
Weetenſchap kan u geleerd,
Maar uw heil niet eeuwig maaken.
Dikwils baart zy Hovaardy,
Zo gy haar aan God' niet heiligt,
Blyft van afgunst zelden vry,
Is voor dwaaling nooit beveiligd,
En, by al haar licht, verblind:
Zo ze JEZUS kent nog mint.

't Ondermaanſche is onſtandvastig,
Wisſelvallig als de Maan:
Los, bedrieglyk, zondig, lastig,
Meest met zorg en ſmart belaên.
God, en in zyn' dienst te leeven,
Schenkt alleen 't beſtendig goed!
All' het ander, hoe verheven,
Blyft, wanneer 't bedaard gemoed
't Recht beſchouwt, by 't licht der reden:
YDELHEID DER YDELHEDEN!

LIEFDE.

— *God is Liefde, en die in de Liefde blyft, die blyft in God, en God in hem.*

I Joh: IV. 16.

De reine LIEFDE omhelst het *teder Wicht*, en toont
Haar ongeveinsde Zugt; de *vlam op 't hoofd gezeten*,
En 't *brandend hart* ontdekt, het vuur dat in haar woont,
En met wat yver ze in haar' pligt zig heeft gekweten,
De Olyfboom, die zyn Sap op *tedre Spruitjes* ſtort,
Verbeeldt hoe waare Liefde oprecht geoefend wordt.

Was de LIEFDE *overal overvloedig, hoe veel goede dingen zouden hieruit niet ontſtaan? want dan had men geen wetten, geen gerichtbanken, geen ſtraffen, geen pynigen nodig, nog iets van dezen allen. Die recht als het behoort lief heeft en geliefd wordt, heeft op aarde zynen Hemel, geniet altyd rust en vlecht zig ontelbaare Kroonen.*

CHRYSOSTHOMUS.

Schoonste Trits der Kerkjuweelen,
Hoop, *Geloof* en LIEFDE, gy,
Gy meugt saam in 't voorrecht deelen
Van Vorst JEZUS Heerschappy:
LIEFDE, door geen tyd te deeren,
Juicht nogtans in 't heerlykst lot.
Zal 't *Geloof* in 't Zien verkeeren,
En de *Hoop* in 't vol Genot?
LIEFDE, boven haar verheven,
Zal volmaakt en eeuwig leeven.

Zuivre LIEFDE, Hemelspruit,
Koningin der Kristendeugden,
Eersteraad van JEZUS Bruid,
Bron der allerreinste vreugden,
Vrugt door 't Heilgeloof gebaard,
Zuil om 't Heilgeloof te schraagen,
Vriendlyk Wezen, zagt van aart,
Schoon uw vuur in onze dagen
Wordt verdoofd, door Haat en Nyd:
'k Heb myn' Zang u toegewyd.

Hebt

Hebt ge ô LIEFDE! 't Alvermogen,
Eer de Menſch wierd voortgebragt,
Niet van eeuwigheid bewogen,
Om op 't Menſchelyk geſlacht,
Daar het lag in zynen bloede,
Met ontferming neêr te zien?
GOËL noopte ge, om ten goede
Van zyn Volk zig aan te biên:
Toen, om hun Rantſoen te vinden,
Hy zig willig dorst verbinden.

GOËL trokt ge uit 's Vaders troon,
Deedt hem ſmart en armôe draagen,
Bragt hem onder Schimp en hoon:
Hebt hem aan het Kruis geſlaagen,
Toen men hem van hulp ontbloot,
Zag als Borg voor Zondaars ſterven,
En het leven, door zyn' dood,
Voor zyn' Vyand zelfs verwerven:
Daar de grootheid van uw Kracht
Met verwondring wierd betracht.

Gy ontvonkt, in 't hart der Vroomen,
Ook een' Zuivren liefde gloed,
Die, door onſpoeds waterſtroomen,
Niet verdoofd wordt, maar gevoed.
Gy ontſteekt hunne Offerhanden,
Gy beſtiert hun ſtil gebed,
En gy bindt, door liefdebanden,
Hen aan 's Heeren Liefdewet,
Gy doet hen, door liefdegaaven,
De Armôe kleeden, ſpyzen, laaven.

't Heilig Volk, dat door u blaakt,
Mint zyn' GOD in vreugd en ſmarte,
En, terwyl 't geveinsdheid wraakt,
Mint en dient het hem *van harte.*
Zyne LIEFDE wankelt niet,
Ze is ſtandvastig; 't Alvermögen,
Dat naar blanke oprechtheid ziet,
Slaat op haar zyn gunſtige Oögen.
GOD, die LIEFDE is, merkt terſtond
Of de LIEFDE in 't hart zig grondt.

Hy, die door u wordt gedreven,
Wenscht met *zyne Ziel* alleen
GOD' te lieven, GOD' te leeven,
En all' zyn genegenheên
Onbepaald hem op te draagen:
't Schepzél valt hier veel te ligt,
't Mag een' Waereldling behaagen:
Zyn begeerte, op GOD gericht,
Vindt in hemel en op aarde,
Niets zo lief, zo groot van waarde!

Zyn verlicht *Verstand* ontmoet
In Gods werken, wegen, reden,
Zo veel wysheid, zo veel goed,
En beminnenswaardigheden:
Dat zyn' LIEFDE straks met grond'
In dit voorwerp kan berusten.
All' zyn Krachten, hand en mond,
All' zyn leden, all' zyn lusten,
Zyn, met alle zorg en vlyt,
Aan zyn liefdedienst gewyd.

Wendt hy op dien Zielsbeminden,
Op GODS lieven ZOON, het oog:
Hier zal hy een LIEFDE vinden,
Voor 't bepaald verſtand te hoog.
Dan wenſcht hy dien Zoon te kuſſen,
Neêr te liggen in zyn' Schoot.
Niets kan zyne LIEFDE bluſſen,
Sterker is zy dan den dood:
Zelfs in wreede folteringen,
Doet zy Vroomen vrolyk Zingen.

GOËL, dien hy eeuwig mint,
GOËL ſchat hy onwaardeerlyk,
Alles wat hy aan hem vindt
Is verkwiklyk en begeerlyk.
't Zy hy hem als *God* beſchouwt,
't Zy als *Menſch*, tot heil van Menſchen,
Of 't Verlosſingswerk ontvouwt,
Alles wat zyn Ziel kan wenſchen,
En tot licht en leven ſtrekt,
Ziet zyn LIEFDE in hem ontdekt.

LIEFDE, kenmerk van een' Kristen,
Band der Vriendſchap, grond der Rust,
Vyandin van 't ſchaadlyk twisten,
Aller braaven vreugd en lust.
Gy leert ons den Naasten minnen,
Nooit vergelden kwaad voor kwaad,
Helpt ons Monſters overwinnen,
Daar ge Wraakzugt, Nyd en Haat,
Dwinglandy en andre plaagen,
Boeidt aan uwen Zegewagen.

't Geen ge wenſcht dat u geſchiedt,
Doet ge aan andren, naar vermogen,
Zugt uw Naaste in naar verdriet:
Gy wordt met zyn leed bewogen;
Zyne vreugd ſtrekt u tot vreugd,
Welk een eerkroon moet u ſieren,
Daar ge, ô allerſchoonſte Deugd!
Zyt lankmoedig, goedertieren,
En geen afgunst u beroert,
Geen ligtvaardigheid vervoert?

Trotſch-

Trotſchheid, ongeſchikten handel,
Of verfoeilyke Eigebaat,
Speurt men nooit in uwen wandel,
Nooit verbitterd, ſchoon geſmaad,
Nooit kwaaddenkend, vry van laagen,
Om het onrecht nooit verblydt;
Kan de Waarheid u behaagen:
Daar ge 't al bedekt, en lydt,
't Al gelooft, en hoopt geduldig,
't Al verdraagt al zyt ge onſchuldig.

Heilvorſtin! waar gy regeert
Groeïen de allereelſte vrugten.
't Volk en 't huis, dat u ontbeert,
Heeft een' zekren val te dugten.
Ziel en Lichaam, Kerk en Staat
Leeven als ge daar meugt leeven,
Kwynen als gy hen verlaat.
Schoonſte Telg uit Edens dreeven!
Bloei, in een' volmaakten ſtand,
In den Tuin van Nederland.

HAAT.

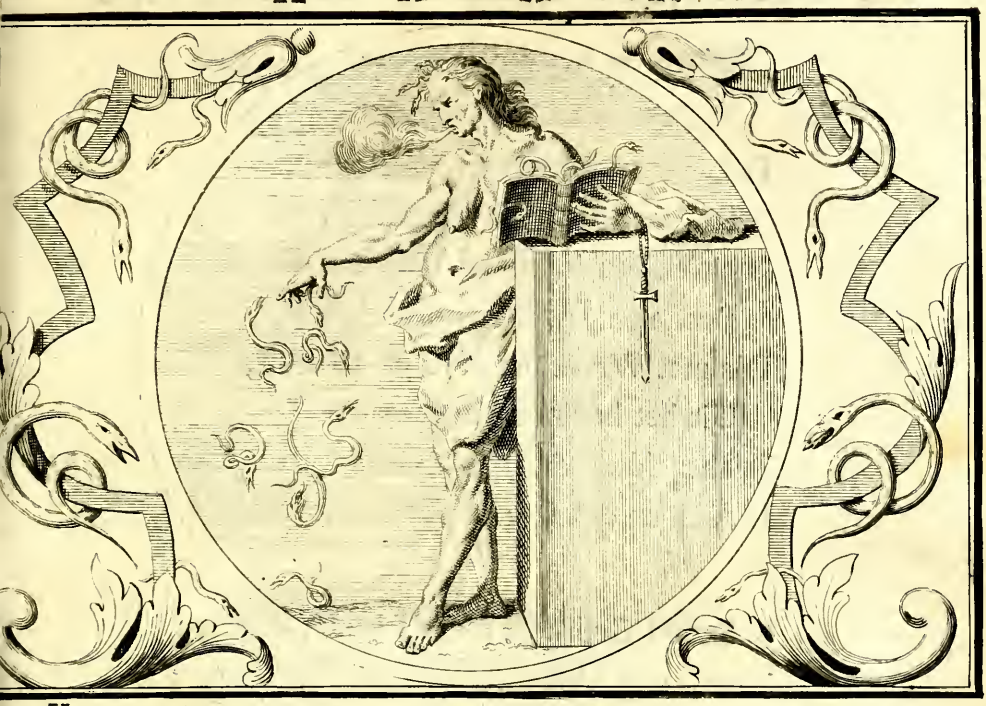

Haat verwekt Krakkeelen: maar de liefde dekt alle overtredingen toe.

SPREUK. SAL. X. 12.

De *aloude* HAAT wordt door deze *oude Vrouw* verbeeld,
Zy voert een *pook*, en zoekt haar' naasten aan te randen,
Haar *mond rookt* van het vuur, in 't driftig hart aan 't branden,
Haar *hand ſtrooit ſlangen*, daar ze uit ſlange zaad geteeld,
Verdeeldheên zaait en 't *boek vol gruwlen* kan vertoonen,
Dat zelfs haar woede God' nog Godsdienst zal verſchoonen.

O Verfoeïlyke wreedheid der menſchelyke boosheid! de vogelen voeden, de wilde beeſten ſpaaren zig, maar de Menſchen woeden tegen malkanderen.

CYPRIANUS.

Helsch Gebroedsel! uit wiens oogen
Bloeddorst straalt, en Razerny,
Dat, vervreemd van Mededogen,
En gevoed door Hovaardy,
Brult en byt in euvlen moede:
Booze en onverzoenbre HAAT,
Die met Wraaklust Nyd en Woede,
Uit het heilloos Slangezaad,
Zyt ter ééner dragt geboren,
En ook met haar gaat verloren.

Snood Gedrocht, dat Liefde, Rust,
Vree, nog Vriendschap kunt verdraagen;
Vyandschap strekt u tot lust,
En de Twist uw welbehaagen.
Waar gy ook uw treden zet,
Kunnen Steên nog Landen tieren,
Daar ge u bindt aan pligt nog wet,
Menschen maakt tot wreede dieren,
En onze Aarde een Woesteny:
Pest der nutte Maatschappy!

Zoudt

Zoudt gy ook de *Aartsgoedheid* haaten,
Door wie alles moet beſtaan?
Ja! boosaartig en verwaaten,
Grypt gy haare deugden aan:
Poogt gy niet haar recht te hoonen?
Drukt gy haare Schepslen niet?
Zoudt gy Gode ook liefde toonen,
God' dien gy nog kent nog ziet,
Daar ge menſchen, vrienden, maagen,
Die gy ziet, niet kunt verdraagen?

Vorsten, door uw' geest bezield,
Vormt gy ſchielyk in Tirannen:
Dan wordt de onſchuld ligt vernield,
En de Onnozelheid verbannen.
Gy verdeelt het *Huisgezin*,
Wapent *Kindren* tegen *Ouders*,
Breekt den band der *kuiſche Minn'*,
Zy, die, met vereende Schouders,
Eertyds droegen 't *Huwlyksjuk*,
Zet ge in tweedragt, twist en druk.

Deedt gy niet *Gods Tempel* beeven?
't Huis, den Vredevorst gewyd,
Zonder ſlag in één gedreven,
Hebt ge, ſints zyn' eerſten tyd,
Vaak door Twist van één gereten.
Sints 'er Hoogmoed wierd geëerd,
Met den Dwang van 't vry geweten,
Wierd het dikwils omgekeerd,
Door ontmenſchte Prieſterſcharen,
In een' Kuil van Moordenaaren.

Stiert de *Wraakzugt* uwe hand,
Waant ge dat men u beledigt:
Straks verblindt ge 't eêl verſtand,
En uw hart wordt niet bevredigd,
Schoon ook de Ootmoed ſchult bekent.
Gy, door 't helſche vuur ontſtoken,
Vloekt en raast, tot ge u in 't end'
Aan uw' hoonder hebt gewroken,
En de drift, die in u woedt,
Hebt verzadigd door zyn bloed.

Wordt gy door de *Nyd* bewogen,
Wyl ge uw ongenoegen toont,
Als het gunstryk Alvermogen
D'arbeid van uw' naasten kroont.
Schoon zyn ramp u niet kan baaten,
En zyn zegen u niet deert:
't Noopt u echter hem te haaten,
En de ervaarnis heeft geleerd,
Dat gy vaak, door looze ſtreeken,
Zynen welſtand wist te breeken.

Kan een *ſchuldelooze* daad,
Kan een *woord* u niet mishaagen,
En u, ſchoon gy 't pas verſtaat,
Niet terſtond in 't harnas jaagen?
Wie welmeenend durft beſtaan
Uw verkeerdheid u te ontdekken,
En de deugd u aan te raên,
Kan uw gramſchap ſtraks verwekken,
En hy merkt uw boozen aart,
Vaak heeft Waarheid HAAT gebaard.

Wrede! kunt ge wel gedoogen,
Dat hy, dien gy haat in 't hart,
Mag verſchynen voor uwe oogen?
Baart zyn byzyn u geen ſmart?
Kan men uit uw driftig wezen,
Uit uw houding, en uw ſpraak,
Niet uw woedende inborst leezen?
Strekt het u niet tot vermaak,
Als gy, door uw ſchamper *ſpreeken*,
Hem een pyl in 't hart kunt ſteeken?

Daar de Vree de welvaard voedt,
En de Liefde vergenoeging:
Zyn het Monsters die gy broedt,
Tweedragt, *Oorlog*, *Moordzugt*, *Wroeging*.
Door wier magt gy 't al beroert,
Als ge, op 's Waerelds treurtoneelen,
Volkren tegen volkren voert,
En uw bloedrol poogt te ſpeelen:
Daar het alvernielend Zwaard
't Allerdrukkendst onheil baart.

Dog,

Dog, wien ooit uw woede ontrustte,
Gy ontrust *u zelf'* het meest.
Schoon ge in bloed het wraakvuur bluste,
't Vuur van uw' ontroerden geest
Blaakt, en zal oneindig blaaken,
En gy leeft in 't grootst verdriet.
Stilte kan u niet vermaaken,
Zagte kalmte kent ge niet,
Ongevoelig als de ſteenen
Blyft gy, zelfs als armen weenen.

Vrees Ontaarte! vrees dien God,
Die, by al uw tegenſtreeven,
U nog draagt, en in uw lot,
Door zyn goedheid nog laat leeven:
Daar gy, zonder oorzaak ligt,
Of om ydle beuzelingen,
Vliegt uw' Naasten in 't gezigt,
En hem durft naar 't leven dingen;
Schrik! eer God in toorn ontſteekt,
En zig door zyn' donder wreekt.

Vroomen ABEL deedt gy ſterven,
Wreede HAAT! door 's Broeders hand,
JOZEF huis en vryheid derven,
DAVID buiten hof en land
Voor Vorst SAUELS woede vlugten,
En 't bekommerd *Joodsch geſlacht*
Voor de zwaarſte rampen dugten,
Onder HAMANS list en magt:
JEZUS zelfs, ſchoon vry van zonden,
Heeft uw wreedheid ondervonden.

Zalig is het vroom gemoed,
Dat door u niet wordt gedreven,
Dat geen dolle Wraakzugt voedt,
Ligt een misdaad kan vergeeven,
En, vernoegd in zynen ſtaat,
Poogt zyn driften te overwinnen,
Niets dan ſchandelyke Ondeugd haat,
En zyn' naasten durft beminnen
Recht, getrouw en niet in ſchyn,
Zo het wenſcht bemind te zyn!

VOORZICHTIGHEID.

Ziet dan hoe gy voorzichtelyk wandelt: niet als onwyze, maar als wyze.
EFES: V. 15.

Hier zit VOORZICHTIGHEID, gehuld met *Moerbeiblaên*,
En ziet het *Doodshoofd*, met oplettende indruk, aan,
De *Slang* omvat haar' *arm*, de Slang die voor de ſlagen
Haar hoofd voorzichtig dekt. De ſnelle *pyl* gepaard
Met zekren * *Visch*, die 't Schip ſtuit, zegt men, in zyn vaart:
Toont dat zy (ſchoon niet traag) te haastig niets zal waagen.

De VOORZICHTIGHEID *is voor den Menſch, 't geen de Ziel is voor het Lichaam, dat zy 't leven geeft: de Zon voor de Waereld, die zy verlicht; de Stuurman voor 't Schip dat hy beſtierd. — Zy verdryft onze duiſternisſen, ontloſt onze twyfelingen en beſtiert ons in onze voorneemens.*
PICTET.

* Nam. de Visch *Echeneïs* of *Remora*.

't Lust my thans, VOORZICHTIGHEID'
Uwen luister af te maalen:
Dog, daar ge ons het veiligst leidt,
En bewaart voor 't schaadlyk dwaalen:
Stier dan zelf myn Poëzy,
Leer my alle uwe eedle trekken,
Alle uw Schoonheid, naar waardy,
Zo op 't Kunsttafreel ontdekken:
Dat uw beeltnis elk bekoor',
Elk naar uwe lesſen hoor'!

Heldre Leidſtar, Stut van 't leven,
Wysheids naaste Bloedvriendin.
Hem, die door u wordt gedreven,
Brengt ge rust en voordeel in.
Billik wierd, op 's Waerelds baaren,
Aan uw Schikking, aan uw' raad,
Om het groot gevaar te ontvaaren,
't Roer vertrouwd van Kerk en Staat.
Ge onderſcheidt, by 't licht der reden,
Tyd, *plaats* en *omſtandigheden.*

Wy-

Wyze Deugd, die in den nood,
't Menſchdom vaak voor ramp beveiligt:
Hoe wordt uw geluk vergroot,
Als ge u aan den *Godsdienst* heiligt!
Als ge u poogt tot Scheppers eer,
't Eind' der Scheppinge, op te leiden,
Zet gy u in ſtilheid neer,
Om het valsch van 't waar te ſcheiden
En, in alles welberaân
't Juiste heilſpoor in te ſlaan.

Nimmer zult gy u verbinden
Aan een Schepſél, dat ook dwaalt,
't Licht, in 't eeuwig Woord te vinden,
Dat met zuivre glanszen ſtraalt,
Wyst u naar den Rots der Waarheid,
Daar men 't beſt zyn huis op bouwt,
En, in eenen nacht van naarheid,
Ongehinderd op vertrouwt;
Schoon ons wind en regen treffen,
Of de Watren zig verheffen.

Toen gy eerst van de ydelheên,
Wierdt tot 's Heeren dienst bewogen,
Toen bragt gy u niet alleen
't Zalig voorrecht onder de oogen,
't Zalig voorrecht van dien ſtaat:
Maar ook zag men u betrachten
Al den *druk*, en *ſmart*, en *ſmaad*,
't *Lyden* dat ge hadt te wachten:
Dog toen woeg des Levens Kroon
Meer dan 's Waerelds ramp en hoon.

Gy bedwingt nu *tong* en *lippen*,
Op dat nooit een ydel woord
Mag uw' mond te los ontglippen,
Als u deugd of ondeugd hoort.
Alle uw' reden baaren ſtichting,
't Zy gy troost, of ſtraft, of wekt,
Straks wordt in uwe onderrichting,
Ernst en Liefde ſaam ontdekt:
Ernst, maar zonder heerſchappye,
Liefde, zonder vleïerye.

God, uw heil, en uwen pligt,
Slaat ge in alle uw' werken gade.
Eer gy nog een *daad verricht*,
Weegt gy al haar nut en ſchade.
Niet te laag, of niet te hoog,
Schat gy dan de Zigtbre dingen.
Nooit verliest gy uit het Oog
't Nadrend *eind'* der Stervelingen:
Dat de dood u niet misſchien
Treff', wanneer ge 't denkt te ontvliên.

Wordt, langs eerlyke wegen,
Uw vermogen uitgebreid:
Dan erkent gy 's Hoogſten Zegen,
En gebruikt met *dankbaarheid*
't Goed, u, op uw vlyt, geſchonken:
Dog uw hart wordt, in dien ſtaat,
Aan het aardſche niet geklonken,
Gierigheid en Overdaad,
Klippen, daar we ſchipbreuk lyden,
Poogt ge op 's Waerelds Zee te myden.

Drukt u harde *tegenſpoed*,
Ziet gy uwen handel kwynen:
Gy, die nyd nog wanhoop voedt,
Zorgt, hoe duister 't ook mag ſchynen,
Dat ge uw' Schepper niet bezwaart.
En zyn wys beſtuur zoudt wraaken,
Of, op een' verboden aart,
Naar uws *Naasten goedren* haaken.
Schamele Armoede of verdriet
Krenkt uw trouw of Godvrugt niet.

Wakker zyt ge, en onverdroten
Geeft ge op uwen *Vyand* acht:
Daar een heir van vloekgenoten
Naar uw' val archlistig tracht.
Toont de Booze zyn vermogen,
Stelt de Waereld blinkend goud,
Weelde of aanzien u voor oogen:
Gy, die nooit het vleeſch vertrouwt,
Zult, door *bidden* en door *waaken*,
Dan hunn' toeleg ydel maaken.

Gy verkiest *Gods heilig kroost*
't Liefst tot uw vertrouwſte vrinden:
Daar gy den bedroefden troost,
Den gewonden zult verbinden:
Kindren voedt ge nog met melk,
Mannen geeft gy vaste ſpyzen,
Zo voorzichtig zult ge aan elk,
Door uw wys gedrag, bewyzen,
Dat ge u om hun heil verblydt,
En aan allen alles zyt.

Maar zoudt ge u dan ook onttrekken,
Aan een' *dwaalend' Zondaar?* neen,
Neen, gy zoekt hem op te wekken,
Brengt hem zyn verkeerde Zeên
Vry, dog nedrig, met bedaaren,
Onder 't Oog; en wyl ge tracht
Dien te redden uit gevaaren:
Hoedt ge u, dat gy te onbedacht
Hem door wreedheid, of door vleïen,
Af zoudt ſchrikken of misleïen.

Als gy uwen *naasten* vindt
Van de *waarheid* afgeweken;
Gy, beſcheiden, niet gezind
Om deswegen u te wreeken:
Haat gewetensdwang, en poogt
Hem door liefde te overtuigen.
God, die uit het ſtof verhoogt,
Kan alléén het hart dog buigen:
Maar dan waakt ge dat ge nooit
Paarlen voor de Zwynen ſtrooit.

Heersch Vorſtin! door alle tyden,
Heersch in 't vrye Nederland!
Leer het wys de ſtrikken myden,
Die geweld of list het ſpant.
Dat de Hulk der Batavieren,
Als de Zee der Volkren woedt,
Veilig, onder uw beſtieren
Blyf voor bank en klip behoed!
Heersch in 't hart van onze Vadren,
Als zy, 't Volk tot heil, vergadren.

LEERZAAMHEID.

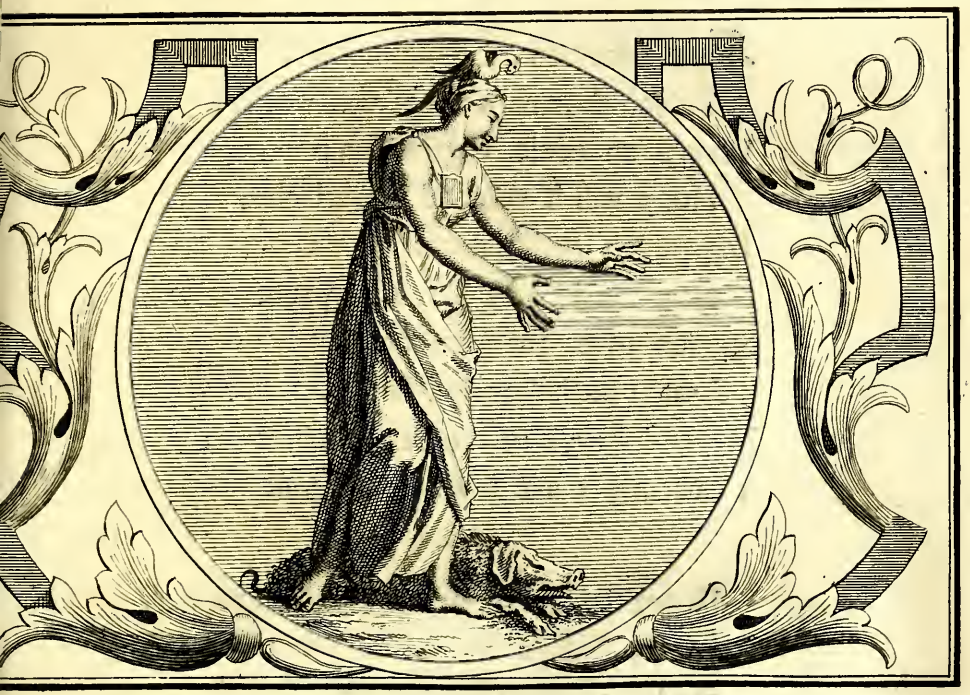

Die wys is zal hooren, ende zal in leere toeneemen.

SPREUK. SAL: I. 5.

Zie nutte LEERZAAMHEID, hier in het *wit gewaad*,
Ze is *jeugdig*, en wil met de jeugd het liefst verkeeren:
De *Spiegel* siert haar *borst*, en op haar *voorhoofd* staat
Een *Papegaay*, die 't best der Menschen spraak kan leeren.
Zy *strekt haar handen uit*, verricht haar werk met spoed,
Maar wraakt het *Zwyn*, dat in het slyk der domheid wroet.

De beste regelen om een' Jongeling te beschaaven zyn, dat hy weinig spreecke, veel hoore. —— Zyne eigene gedachten mistrouwe en die van anderen, naar verdienste hoog schatte.

W. TEMPLE.

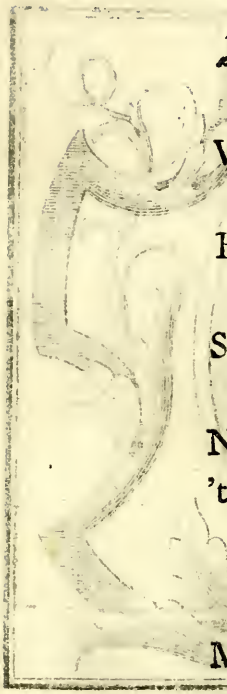

Lentebloemen, Liefdepanden,
Telgen daar men vrugt van wacht,
Vlugge en edele Verſtanden,
Hoop van 't volgend Nageſlacht,
Braave en rechtgeaarte Loten,
Daar het jeugdig bloed in ſpeelt.
Sierâen uwer Stamgenooten,
Laat u dit bekoorlyk Beeld,
Nyvre LEERZAAMHEID, behaagen:
't Lust my 't aan u op te draagen.

Hoort dan, daar myn kunst u wekt!
Mydt de *Traagheid*, die de leden
Op het vadzig Leger rekt:
Wilt ge uw' tyd met nut beſteeden?
Arbeidt vroeg, en zweet en zwoegt
In den morgen van uw leven,
Vroeg het Letterveld beploegd,
Zo zal 't vroeg zyn vrugten geeven.
Dat myn Zedepoëzy
Neêrlands Jeugd, tot heil gedy'!

LEER-

LEERZAAMHEID ſiert uwe jaaren.
Zy, aan 't eel verſtand gehuwd,
Maakt ons wyzer en ervaaren,
Wyl ze *Onkunde* en *Domheid* ſchuwt.
Zy geleid ons, als by trappen,
Niet bevreesd voor 't ſteile pad,
Naar het koor der Weetenſchappen:
Daar zy ons een ryke ſchat,
Schat, door vloed nog gloed te Krenken,
Voor wat moeite en vlyt wil ſchenken.

Zyn het vrugtbaar Lentſaiſoen
En de Zomer, juiſte tyden,
Die de hoop des Landmans voên,
En hem met den Oogst verblyden?
Wordt hy daarin aangezet,
Om nog zorg nog zweet te ſpaaren
Eer de Winter 't hem belet?
Zo wordt ook, om vrugt te gaaren,
't Best de *Jongkheid* aangeſpoord,
Eer de kwaade dag haar ſtoort.

In de *Jeugd*; ô Jongelingen!
Is 't verſtand (nog min bezwaard)
Vlug en vaardig, om de dingen
Recht te vatten in haar' aart.
De verbeeldingskracht vol leven,
Het geheugen vast en ſterk,
En de wakkre geest gedreven
Door meer vuurs, naar 't noeſtig werk.
't Lichaam, min ontbloot van krachten
Kan dan ook zyn' pligt betrachten.

Bange *Zorg* of *Huisverdriet*
Mag, een' laatren tyd benaauwen:
't Stoort de blyde Jongkheid *niet*
't Zal haar' yver niet verflaauwen;
Zy mag, in dien vryen ſtaat,
Onbekommerd adem haalen,
En den ſchoonen Dageraad
't Best tot onderzoek bepaalen,
Eer de Dag de zorgen wekt
En de zorg haar aandacht trekt.

Schoon

Schoon *Verleiding*, op haar paden,
Vaak haar looze netten ſpreidt:
Zal ze 't minst den Jongling ſchaaden,
Die beſtierd door LEERZAAMHEID,
Zig voor *Ledigheid* zal hoeden
En in 't Boekvertrek zig ſluit.
Ledigheid mag wellust voeden,
Naarſtigheid belet en ſtuit
't Eerſt zyn list en groot vermogen.
't *Werkzaam* hart wordt minst bedrogen.

LEERZAAMHEID wraakt al 't gewoel,
't *Eenzaam* kan haar meer vermaaken.
Zelden zal zy, tot haar doel,
By een woest gezélſchap raaken.
Met de Stommen pleegt zy raad,
Dooden leeren haar te leeven,
Zy, die 't logge ſluimren haat,
Zy wordt *vroeg* naar 't werk gedreven:
En, terwyl haar weetlust groeit,
Werkt ze ſpade en onvermoeid.

Door geen ydlen waan bezeten,
Vliedt ze dwaaze Hovaardy,
En zal hen, die meerder weeten,
Schoon van mindren ſtaat dan zy,
Yvrig hooren, hooger eeren.
Zy blyft nedrig en beleefd,
Schoon haar *jongre Jaaren* leeren,
Schoon haar *Armoê* lesſen geeft.
Jeugd nog *rang* zal haar beletten,
Om haare oefning voort te zetten.

Haar *verſtand* doorzoekt en tracht
D'aart der zaaken na te ſpeuren,
't Geen zy nut of ſchaadlyk acht,
Weet ze goed- of af-te keuren.
Haar *geheugen* wordt daardoor
Niet gevuld met beuzelingen:
Maar vertoont een ryk Trezoor,
Daar de vrugt dier oefeningen,
Vrugt die Zielen voordeel baart,
Wordt zorgvuldig in bewaard.

Zy ſmaakt (doof voor dartle weelde)
Lust en *rust* by vlyt en zweet:
Schoon de *Luiheid* zig verbeelde,
Dat ze in ſmart haar dagen ſleet.
Laat de *wulpsheid* zig verblyden,
Als ze de eerſt ontloken' Jeugd
Durft aan ſnooden *wellust* wyden:
LEERZAAMHEID weet waare vreugd,
Die geen naberouw zal baaren,
Wyſlyk aan het nut te paaren.

Wellust leidt de Jeugd naar 't graf,
Luiheid doet de welvaard ſneeven:
LEERZAAMHEID ſtrekt vaak een ſtaf
En een ſteun voor 's Menſchen leven.
Zy geniet der braaven gunst,
Werkt tot heil van Kerk en Staaten,
Leeft door Weetenſchap en Kunst;
Laat *Onweetenheid* haar haaten,
Zy verdient eene eerekroon,
En veracht der dwaazen hoon.

Maar hoe hoog klimt haare waarde,
Als ze zig met *Deugd* vereend!
Dan verſtrekt ze een Zout der Aarde.
Deugd het edelst puikgeſteent'
Schiet gewis nog ſchooner ſtraalen,
Als zy in het duurzaam goud,
Goud van *Weetenſchap* mag praalen.
Hy die *Deugd* op *Kennis* bouwt,
En aan *Deugd* de *Kennis* heiligt:
Leeft gezegend en beveiligd.

Lentebloemen, fiere Jeugd,
Telgen daar we vrugt van wachten,
Paart dan LEERZAAMHEID aan Deugd,
En het *weeten* aan 't *betrachten:*
Sticht door leven en door leer,
Leeft, gelyk uwe Ouders wenſchen,
't Volk tot nut, en God' ter eer';
En beklimt, by Gode en Menſchen,
Dan, door *Deugd* en *Weetenſchap*,
D'allerhoogſten glorietrap.

Olie, ende reukwerk verblydt het harte, alzo is de zoetigheid van iemands Vriend, *van wegen den raad der Ziele.*

SPREUK. SAL: XXVI. 9.

De VRIENDSCHAP pronkt in *'t Wit; bekranst*, haar *borst ontbloot*
Wyst ze op haar hart, omarmt een' *Olm*, schiêr zonder leven,
Dog met een' *Wyngaard*, die nog welig bloeit, omgeeven:
En toont door 't *byschrift* dat ze IN LEVEN EN IN DOOD,
NABY OF VERR', zowel in droeve WINTER-dagen,
Als in een ZOMER vreugd, zig vriendlyk zal gedraagen.

Hy is gantsch alleen die zonder Vriend *is. Een* Vriend *is een Medicyne des Levens, want daar is geen deugdzaamer noch krachtiger Medicyne voor onze Wonden, dan eenen te hebben die ons ontmoet in ongemak met medelyden en in voorspoed met gelukwensching.*

AUGUSTINUS.

Eedle VRIENDSCHAP, zout van 't leven,
Zuil der nutte Maatschappy,
Schat aan weinigen gegeeven,
Der verdrukten Artzeny,
Sieraad der beschaafde Volken,
Band, dien tyd nog nyd verbreekt,
Licht by onspoeds duistre wolken,
Vrugt, door Liefde en Trouw gekweekt:
Die, in droeve en blyde tyden,
Treurt met droeven, juicht met blyden.

U, die ons vermaakt en sticht,
En voor Haat en Nyd beveiligt,
U zy thans myn nedrig Dicht,
Maar voorlang myn hart geheiligd.
Uit gelyke Drift tot Deugd
Wierdt ge ô Schoone! 't eerst *geboren.*
Nooit kon Baatzugt, wulpsche Vreugd,
Of Verwaandheid u bekooren:
Daar de Olyf uw' Schedel siert,
En de *Reden* u bestiert.

Als ge uw' Vriend het *Kruis* ziet draagen,
Zult ge, deelende in zyn ſmart,
Niet alleen zyn lot *beklaagen*:
Maar ge reikt hem *hand* en *hart*.
Daar uw *troost* hem kan verblyden,
En uw *raad* hem ſtrekt tot nut,
Wordt hy zelfs, in drukkend lyden
Door uw *goedren* onderſtut:
En zo poogt uw mededogen
Zyne traanen af te droogen.

Klaagt uw Vriend op *'t kwynend bed*:
't Klaaghuis zoekt ge niet te ontvlieden.
Neen! gy wordt dan aangezét,
Om hem meerder hulp te bieden.
Hoort ge dat hy u *begeert*:
Gy *verdubbelt* uwe ſchreden,
En, wanneer 't gevaar vermeert,
Dan vermeerdren uw *gebeden*,
Gy, het best gekend in nood,
Blyft getrouw tot in den dood.

Ziet uw Vriend *zyn heilzon ryzen*:
Straks *ryst* dan uw *vreugdelicht*.
Gy, die met hem God wilt pryzen,
Acht zyn' pligt, zo wel uw' pligt;
Als zyn' Zegen, uwen Zegen.
Strekt het de Afgunst tot verdriet,
Als haar naaste op zyne wegen,
En zyn' handel heil geniet:
Nimmer ſlaat ge *nydige Oogen*,
Op den bloei van zyn vermogen.

Wierdt ge, door uw *ampt* of *Goed*,
Boven uwen Vriend verheven:
Gy, die Geld- nog Staatzugt voedt,
Zyt nogtans *zyn' Vriend gebleven*.
Schoon het *goud* den vrek verleidt,
Grootsheid trotſchen kan verblinden
En te ligt het Maagſchap ſcheidt:
Gy ſchat uw geliefde vrinden,
Daar ge u veilig aan vertrouwt,
Meer dan *hoogheid*, meer dan *goud*

Lastring, vol van helſche treken,
Mag, terwyl ze de onſchuldt ſchendt,
Vaak uw' Vriend tot nadeel ſpreeken;
Gy, die zyne oprechtheid kent,
Lydt *niet* dat hy wordt *beledigd*,
't *Smart* u als hy wordt *geſmaad:*
Wyl ge ſtraks zyn deugd verdedigt;
Want de Liefde denkt geen kwaad.
't Zal de Snoode nooit gelukken,
U, door list, een' Vriend te ontrukken.

Haat of roekloos *Onbeſcheid*
Mag 't *vertrouwde* elk *openbaaren:*
Gy, ſchoon ook zyn vyand vleidt,
Zult uw vriends *geheim bewaaren.*
't Geen zyn hart aan u ontdekt,
Wordt ook in uw hart geſloten,
Nooit wierd uwe trouw bevlekt;
Daar gy yvrig, onverdroten,
Overal zyn voordeel zoekt:
En gehaate valſchheid vloekt.

Wordt een *woord niet wel geſproken*,
Ziet ge een' *misſlag* in uw' vrind:
Dat heeft nooit den band gebroken,
Band die harten ſaamenbindt.
Gy kunt ligt een feil vergeeten,
Gy die nimmer *wraakzugt* toont,
Wordt, wanneer het uw geweten
Of uw eer, niet kwetst of hoont:
Straks veeleer tot *mededogen*,
Dan tot *bits verwyt* bewogen.

Echter wraakt ge *Vleïery*,
Dwaalt uw Vriend op Zondepaden:
't Raakt uw teer gemoed, en gy
Poogt hem dan getrouw te raaden.
Nooit was waare Liefde blind,
't Zyn verblinden die dit waanen.
Gy, die ongeveinsd bemindt,
Zult hem eer met *ernst vermaanen*.
Om het groot gevaar te ontvliên,
En zyn dwaaling niet ontzien.

Dog 't zyn dan geen *norſche woorden*,
't Is geen *taal* die *gramſchap* wekt:
Neen 't zyn zagte *liefdekoorden*,
Daar gy uwen Vriend door trekt.
't Woest geweld mag yzer buigen:
Menſchen tracht ge, naar hunn' aart,
Door de Reden te overtuigen.
Gy, voorzichtig en bedaard,
Weet, dat, op verdwaalde Zinnen,
Liefde meer dan toorn kan winnen.

Dwaalt ge zelf (wat vroom gemoed
Kan dog ſteeds den dwaalweg myden?)
Gy, die nimmer *trotscheid* voedt,
Kunt uw Vriends beſtraffing lyden.
Daar ge erkent zyn Zorg en trouw,
Nooit uw misdaên wilt bedekken,
Maar u eer, door waar berouw,
Zuivren van die boezemvlekken:
Zo herſtelt ge, met uw deugd,
Straks uw Vriends gekrenkte vreugd.

Poogt

Poogt uw Vriend *u gunst* te toonen,
Heeft zyn *weldaad* u verblyd:
Gy tracht *gunst* met *gunst* te loonen,
Daar ge nooit *ondankbaar* zyt.
Dog uw vrye *liefdeblyken*
Zoeken *loon* nog *lof*, veelmeer
Zal uw heuſchheid die ontwyken.
't Is uw vreugd uw loon en eer,
Als ge moogt uw' pligt betrachten,
En uws naasten juk verzagten.

Eedle Vriendſchap, al myn lust,
Deelgenoote in vreugd en lyden,
Minnaares van Vrede en Rust,
Die de Twedragt poogt te myden,
Eeuwig mint, geen' Vriend verlaat,
Schoon ge ook moest zyn byzyn derven;
Gy, daar David voor den Haat,
Als een Veldhoen om moet zwerven:
Blyft, al woedt een Aartstiran,
Zyn getrouwe Jonathan.

NEDRIGHEID.

Voor de verbreekinge zal des Menſchen harte zig verheffen: ende de Nedrigheid *gaat voor de eere.*

SPREUK. SAL: XVIII. 12.

De ſchoone NEDRIGHEID, die, in het *treurgewaad*,
Haar *handen op haar borst*, haar *oog ter aarde ſlaat*,
Draagt hier een *bal*, die, als hy neder wordt geſmeten,
Weer opwaarts ſtuit, en leert dat God, uit ſmart en hoon,
Den Nedrigen verheft. *Haar voet treedt op een Kroon*,
Ten blyke dat zy nooit door Staatzugt wierd bezeten.

Indien men my vraagt: welke de eerſte deugd van een' Kristen is? Zo antwoorde ik onbeſchroomd, dat het is de Nedrigheid, *de tweede de* Nedrigheid, *de derde de* Nedrigheid: *en wanneer men my het duizendmaal vraagde, ik zoude altoos het zelfde antwoorden.*

AUGUSTINUS.

*W*yk verwaande *Hovaardy!*
Afgodin der Waereldlingen!
't Lust myn Zedepoëzy
NEDRIGHEID ter eer te Zingen:
NEDRIGHEID, die ge eeuwig haat:
Trotſche wyk!... neen! leen me uwe ooren!
Mooglyk dat ge uw' waan verlaat,
Mooglyk kan het u bekooren:
Als ik haar eenvouwdig ſchoon,
Op myn dichttafreel vertoon.

Roos van Saron, blanke Leli,
Mirt, die in de diepte groeit,
Hoofddeugd van het Evangeli,
Schoonheid die de pracht verfoeit,
En uw' tyd niet zult verkwisten
Met den tooy van 't ſtoflyk deel:
Echte Kenmerk van een' Kristen,
NEDRIGHEID ſchoonst Zielsjuweel,
Daarin God en Godgezinden
't Allergrootſte ſieraad vinden.

Dat

Dat de Dwaasheid zig verheff',
En door Hoogmoed word' bezeten,
Nooit haare afkomst recht bezeff',
Maar zigzelve hebb' vergeeten:
Nimmer zult ge, ô wyze Maagd!
Daar ge *klein zyt in uwe oogen*,
En u nederig gedraagt
Roekeloos uzelf verhoogen:
Neen, gy vreest voor 's Hemels roê,
En roept vaak den trotſchen toe:

„ Is onze oorſprong niet uit *Aarde?*
„ Zyn wy niet een leevende *asch?*
„ Hoe gering is onze waarde!
„ Al het Vleesch verdort als *gras*,
„ Al zyn ſchoon is onbeſtendig,
„ En gelykt het *teer gebloemt'*.
„ Arm, ontbloot, verblind, elendig,
„ (Zo het eeuwig Woord ons noemt)
„ Walglyk zyn we, en wie zou 't waagen,
„ Op dien Staat nog roem te draagen?

Gy, aan 't Heilgeloof gepaard,
Merkt nog meer uw kleine krachten:
Als ge ô NEDRIGHEID! van de *aard'*
Stiert ten *hemel* uw gedachten,
Daar ge een' God, die eeuwig leeft,
God die, naar zyn welbehaagen,
't Al, uit niet, geſchapen heeft,
En het, ſints 't begin der dagen,
Dekt, beſtiert, en onderhoudt:
Met een diep ontzag beſchouwt.

Dan in ootmoet neergebogen,
Smeekt ge ſtraks met Terahs Zoon:
„ Toorn niet eeuwig Alvermogen
„ Dat uw goedheid my verſchoon'
„ Mag een *Sterfling vol gebreken*,
„ Mag een *handvol ſtofs*, een *niet*,
„ Met den Waereldrechter ſpreeken?
„ Met een' Heer die 't al gebiedt;
„ Durft een *Aardworm* tot u nadren?
„ Wat ben ik? Wat zyn myn Vadren?"

Gy,

Gy, als voorſpoed u verblydt,
Gy erkent de hulp des Heeren.
't Is geen vrugt van *uwe vlyt*,
Als ge uw welvaard ziet vermeeren.
't Is geen werk van uwe *magt*,
Als ge wordt gedekt voor ſchade.
Neen, daar ge eigen lof veracht,
Roept ge: „ Heer! het is genade,
„ Dat gy my uw' Zegen ſchenkt,
„ Dat my leed nog afgunst krenkt!"

Gy zult, onder 't kruis te draagen,
Hartvriendin der *Lydzaamheid!*
Nooit te veel uw *lot beklaagen*,
Nog het Goddelyk Beleid
Door uw tegenſpreeken hoonen.
Gy bekent uwe euveldaên.
„ Wilt ge naar verdienſte loonen?
„ Heer! wie zal voor u beſtaan?"
Zegt ge, in 't overtuigd geweten,
Onder 't laſtig juk gezeten.

Dat de Dwaas in 't *purper treed'*,
Dat hy pronk' met *feestgewaaden:*
Gy, die u met ootmoed *kleedt*,
En die grootschheid kunt verſmaaden,
Hebt in 't *kleed*, waarmeê ge u dekt,
Nimmer ſtof tot roem gevonden:
Wyl 't u ter gedachtnis ſtrekt:
Dat onze Oudren, door de Zonden
Naakt, ontbloot van heerlykheid,
Wierd het eerſte Kleed bereid.

Laat een Trotſche *mindren drukken*,
Dat hy voor geen *meerdren wyk:*
Gy wilt graag *voor andren bukken*,
Acht den *minſten u gelyk.*
Nooit zult ge op uw *wysheid roemen.*
Wysheid, die van boven daalt,
Leert u zulk een dwaasheid doemen.
Door dit Godlyk licht beſtraald,
Ziet ge ſtraks, dat al uw weeten,
Hoe verheven, klein mag heeten.

Laat een *Farizeeuwsch gemoed*
In de ſchyndeugd zig vermaaken,
Als het zyn verwaandheid voedt:
Gy, die leerde uzelf verſaaken,
Vindt in *uiterlyk gebaar*
Of *veel* woorden min behaagen;
Daar ge u, met den Tollenaar,
Buigt ootmoedig en verſlaagen,
Voor de Godheid, die het meest
Ziet op een' verbroken geest.

Graag *bekendt gy uw gebreeken*,
En gy, daarvan onderricht,
Zult die nimmer tegenſpreeken:
Want gy acht het zelfs uw' pligt,
Als de *Lastring* u mogt hoonen,
Haat of *Nyd* u vloekt of plaagt,
Dan geen *kwaad met kwaad te loonen.*
Daar gy 't al geduldig draagt,
Zult ge, door dit nedrig leven,
Hoe verdrukt, ten hemel ſtreeven.

Jezus voorbeeld licht u voor,
Jezus *nedrig* en *zagtmoedig*,
Volgt ge, en in dit heilig ſpoor,
Schoon vol doornen, naauw en bloedig,
Stapt ge door zyn' geest geleid,
Zyn *geboorte*, *leven*, *ſterven*,
't Schoonst *Tafreel der* NEDRIGHEID,
Maakt u, waarge ook om moet zwerven,
Als een Dienstmaagd van dien Heer,
Nooit belust op Waereldſche eer.

Daar zal eens een dag verſchynen,
Als 't hoogmoedige geſlacht
Zal gelyk het Kaf verdwynen:
Dag, die u, hoe min geacht,
Boven andren zal *verhoogen*.
Dat de Trotſche dan verſchrikk'
Voor het eeuwig Alvermogen,
In dat vreeslyk oogenblik!
Gy zult, uit het *ſtof verheven*,
In volmaakte vreugde leeven.

GODSDIENST.

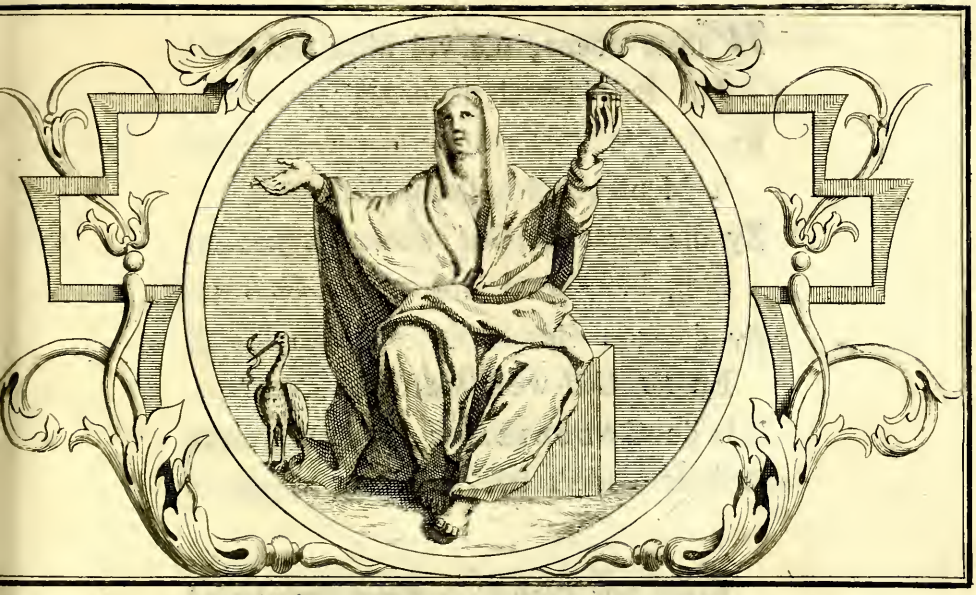

De zuivere en onbevlekte Godsdienst *voor God ende den Vader is deze, Weezen en Weduwen bezoeken in haare verdrukkinge, (ende) hemzelven onbeſmet bewaaren van de Waereld.*

JACOB. I: 27.

De zuivre GODSDIENST, op haar' *Hoekſteen neêrgezeten*,
Waarop zy veilig rust, pronkt in het *wit gewaad*.
Zy torscht een' *Tempel*, aan haar rechte zyde ſtaat
De Vogel, die van ouds *Godvruchtig* wierd geheeten:
Dees draagt in zynen mond een *Slang*, door hem geveld,
Zo overwint de dienst van God het helsch geweld.

De Godsdienst *is gegrond in het waar belang der Menſchen; zo dat het hun onmogelyk zoude zyn, niet Godsdienstig te weezen, zolang zy liefde tot zig zelven, en begeerte naar hunne gelukzaligheid hadden, indien de God deezer eeuwe en hunne eigen begeerlykheden hunne oogen niet zo zeer verblindeden, dat zy hun waar belang niet kunnen onderſcheiden.*

TILLOTSON.

*W*ie is deeze, die vol klaarheid,
Uit den Hemel nederdaalt,
En daar 't zuiver licht der waarheid,
't Menſchelyk geſlacht beſtraalt?
Zy die eerst *uit God'* geboren,
Nog beſchermd wordt *door Gods* magt,
Zy die ons Godslof laat hooren
En *tot God* weer wordt gebragt?
't Is de GODSDIENST, in haar wezen
Is haar Vaders beeld te leezen.

Licht der Waereld, Bron der vreugd,
Eelst geſchenk den mensch gegeeven,
Voedſter van de waare deugd,
School der Wysheid, Weg ten Leven,
Sterkſte Zuil voor Kerk en Staat,
Vaste Rots in 's Waerelds baaren,
Grootſte Schat die nooit vergaat,
Veilge Schuilplaats in gevaaren,
Erfgenaam van 's Hemels troon:
'k Vlegt voor u een letterkroon.

GODS-

GODSDIENST, die me, op vlugge pennen
Van beſpiegling, voert van de Aard';
Gy leert my de *Godheid kennen*,
Zo als zy zig openbaart,
In een' glans van eigenſchappen.
Gy, wanneer ge ons onderricht,
En ons opleidt, als by trappen,
Tot het allerreinſte Licht:
Gy werkt dan, by die betrachting,
Vrees, Verwondring Liefde en Achting.

Voert ge ons opgewekt verſtand
Tot de *wording aller dingen:*
Dan aanbidt ge de Almagtshand
Die onze Aarde en Hemelkringen,
Uit hun niet, te voorſchyn bragt.
Wordt de alwyze *Godsregeering*
In het Schepslenheir betracht:
Dan noopt ge yder ter vereering'
Van dien Koning, naar wiens raad,
Door wiens magt, het Al beſtaat.

Dog leidt ge ons, op hoogre gronden,
Naar den *Heilbron van genaê*,
Daar Gods Zoon, tot zoen der zonden,
Lydt en ſterft op Golgotha:
Dan beſchouwt ge in grootre klaarheid,
God, die 't eeuwig licht bewoont,
Maar hierin zyn Wysheid, Waarheid,
Goedheid, Mágt en Recht vertoont.
Wondren, waarop Englen ſtaaren,
Wilt ge aán Menſchen openbaaren.

Daal ik met u naar beneên,
Leert gy my den *Mensch* betrachten,
Die Gods wet dorst overtreên,
En Gods ſtraffen heeft te wachten:
Zie 'k hem raadloos in dien ſtaát,
Kan hy nergens uitkomst vinden:
Dan geeft gy hem hulp en raad,
Gy wilt zelf zyn wond verbinden,
Gy ontdekt in JEZUS bloed,
Artzeny voor 't Krank gemoed.

Zit hy onder Ziekte of lyden,
Gy vertroost hem in zyn leed;
Komt de vyand hem beſtryden,
Gy zyt tot zyn hulp gereed,
Klinken 's Hemels donderſlagen,
Gy maakt zynen geest bedaard;
Wordt het Land gedrukt door plaagen,
En de Waereldling vervaard:
Gy leert hem op God vertrouwen,
Die in nood ons kan behouën.

Gy houdt *alles in zyn' ſtand*,
Zonder u zal 't al vervallen.
Gy ô GODSDIENST! *dekt het land*,
Meer dan legers, ſchans of wallen.
Gy *beſchermt de Heerſchappy*,
Meer dan ſterke Lyfwachtsbenden.
Ontrouw weert ge den Dwinglandy,
Die de rust der Volken ſchenden.
Gy leert Heer en Onderdaan,
Hun verpligting gadeſlaan.

Wordt *de Vorst* door u gedreven:
Dan aanbidt hy de Oppermagt,
Die hy rekenſchap moet geeven,
Daar hy loon of ſtraf van wacht.
Dan zal hy door liefdeblyken,
En door 't oefnen van het recht;
Naar d'Alheerſcher 't meest gelyken;
Naar dien God, die Heer en Knecht,
Nog genadig wil verſchoonen,
En in 't ſtraffen Lankmoed toonen.

Liefde, Trouw, Gehoorzaamheid,
Werkt ge in 't hart van *d'Ingezeten:*
Dien gy nooit door vrees geleidt,
Maar door 't overtuigd geweten,
Ter verrichting van zyn' pligt.
En zo wordt, op eedler gronden,
't Hooggezag by 't volk geſticht,
't Volk meer aan den Vorst verbonden:
Dan wanneer 't, door ſtraf bedreigd,
Ligt tot bloedige oproer neigt.

Een-

Eendragt, wetten, orde en zeden
Bloeiën daar ge ô GODSDIENST! bloeit.
Tweedragt, woestheid, ſpoorloosheden
Worden door u uitgeroeid.
Gy leert recht en eerlyk wandlen;
Want geveinsdheid dult gy niet:
Yder zo zyn' naasten handlen,
Als hy wil dat hem geſchiedt.
Waar ge uw ſtappen drukt, ontſpringen
Bronnen van Gods Zegeningen.

Nimmer zult ge 't vry gemoed
Door *gewetensdwang* benaauwen.
't Monſter, in de Hel gebroed,
Sla vol drift zyn tygerklaauwen,
Daar 't zyn wreede Vierſchaar ſpant,
In uwe onbeſmetſte Leden:
Gy, die 't redelyk verſtand
Overtuigt door 't licht der reden,
En door 't licht van 't Heilwoord, gy
Wraakt die Zielentirany.

Gy beteugelt *onze driften*,
Gy verbetert onzen *aart*,
Doet ons 't goed van 't kwaade ſchiften;
Daar gy ons *verſtand verklaart*,
Onze wil aan *Gode heiligt*,
Ons *vernoegd* en *deugdzaam* maakt,
En naar ziel en lyf beveiligt.
Leert ge ons, als de dood genaakt,
Welgetroost en vrolyk ſterven;
Om het Zaligst heilgoed te erven.

Beef dan vry rampzalig Rot!
Dat de GODSDIENST durft verachten.
Zalig Volk! dat uwen God
Dient, en op zyn heil kunt wachten.
Leef ô GODSDIENST! ongeſtoord.
Voer de Ziel tot Gods nabyheid:
Neêrland blyft het heilryk Oort,
Daar ge veilig, met de *Vryheid*,
Tot aan 's Waerelds einde bloeit,
Door geen dwinglandy beſnoeid.

WAARHEID.

Gaat om door de wyken van Jeruzalem, en ziet nu toe, ende verneemet, ende zoeket op haare Straaten, of gy iemand vindet, offer één is, die recht doet, die Waarheid *zoekt, zo zal ik haar genadig zyn. Ende of zy al zeggen; (zo waarachtig als) de HEERE leeft, zo zweeren zy dog valſchelyk. ô HEERE, en (zien) uwe oogen niet naar* Waarheid?

JEREM. V: 1, 2, 3.

De blanke WAARHEID voert in haare *rechte hand*
De *Zon*, die 't al verlicht, als zy, door haare ſtraalen;
Terwyl ze in *de andre*, by *Gods Woord*, haar dierbaarst pand,
Den *Palmtak* draagt, ten blyk van 't moedig zegepraalen,
En, Overwinnaares van al wat haar beſtreed
De *Waereld*, die zy wraakt, met haare *voeten treedt.*

Men moet altoos de Waarheid *ſpreeken, niet alleen om dat God het gebiedt, en hy zelf de God der* Waarheid *is, maar vermits de gezonde reden ons leert, dat 'er altyd eene overéénſtemming tusſchen ons hart, onzen mond en onze handen moet zyn.*

PICTET.

Zal ik uwe ſchoonheid maalen,
WAARHEID, heilig Kerkjuweel?
Laat my dan uw glans beſtraalen;
Dat ik op myn dichttafreel,
Uw volmaakte en eedle trekken
Schets, met een' gepasten zwier:
Laat uw vuur myn traagheid wekken,
Dat uw invloed my beſtier',
En my juiste klanken leere,
Nu ik Zing uw deugd ter eere!

Schoone en onbevlekte Maagd,
Telg van 't eeuwig Alvermogen,
Zuil die Land en Godsdienst ſchraagt,
Vyandin der ſnoode *Logen*,
Leidsvrouw, die ons zeker leidt,
Op het ſpoor der reinſte zeden,
Klaare Spiegel die niet vleit,
Halsvriendin van Deugd en Reden,
Krygsheldin die vreest nog zwigt,
Ligt van 't ongeſchapen Licht.

Hoe

Hoe doorluchtig zyn uw wegen,
Nimmer ſtapt ge in duisternis.
God, den Bron van licht en zegen,
Die een *God der* WAARHEID is,
Leert ge ons in *Oprechtheid* nadren.
Dat de Schyndeugd haar gebrek,
Door het kleed van vygebladren,
Voor des Menſchen oog bedekk':
Nimmer wierden de Alziende Oogen
Door Schynheiligheid bedrogen.

Gy vervreemd van *Huichlaary*,
Noopt *ons 't hart voor God te ontblooten*;
Nimmer, hoe onrein het zy,
Zal zyn liefde een hart verſtooten,
Dat, met ongeveinsd berouw,
Komt voor hem zyn ſchuld beweenen.
Gy bemint de zuivre *Trouw*,
Nooit zyt ge voor God verſchenen,
God, die yders Ziel doorgrondt,
Met een *Logen* in uw mond.

Wil de Aartsvyand ons verleiden,
Lokt hy ons op *Logenpaên:*
Gy leert *waar-van-valschheid ſcheiden*,
Gy wyst ons den heilweg aan.
Gy, wanneer we in 't duister treeden,
Daar 't gevaar den voortgang ſtoort:
Kunt ons, door de toorts der Reden,
En door 't licht van 't eeuwig Woord,
Voor de dwaaling 't best bewaaren,
Nacht en nevel op doen klaaren.

Gy, al wordt ge ook aangerand
Door de ſtoutſte *Logenmonden:*
Gy al raast de Dwingeland,
Blyft in alles *ongeſchonden.*
Gy ontſteekt een' eedlen gloed
In het hart van uw Belyders,
Om, met fieren heldenmoed,
Onder 't oog van hun Beſtryders,
Willig, u ter liefde alleen,
In het *Martelperk* te treên.

Gy leert ons de *Onwaarheid* wraaken,
Eer en Steun der Maatſchappy!
En ons nimmer ſchuldig maaken
Aan bedrog of veinzery;
Zo met onzen *naasten ſpreeken*,
Als ons 't eerlyk hart gebiedt;
En zo wars van valſche treken,
Dat in blydſchap of verdriet,
Hart en mond, en leer en leven
Nooit elkandren tegenſtreeven.

Vleiery poog, wyl ze vleit,
Streelt en lacht, het meest te ſchaaden:
Judas mag, door 't geld verleid,
Met een' Kus zyn' Heer verraaden:
Gy vloekt allen valſchen ſchyn,
Toont ons, dat de Vriendſchapsblyken,
Die geveinsd en trouwloos zyn,
't Naast naar 's Duivels list gelyken:
List, waardoor hy God beloog,
En de Aartsmoeder eerst bedroog.

Kan *Vooroordeel* 't licht verdooven,
't Redenlicht van onzen geest:
Wil 't ons t'onrecht doen gelooven,
Dat ons hart God dient en vreest:
Dan verdryft ge, door uw Klaarheid,
Straks de nevels van dien waan,
Voert ons naar het woord der WAARHEID,
Daar wy Ziel-en-Lichaams daên,
D'ydlen ſteun van ons vertrouwen,
In een klaarer licht beſchouwen.

Zoveel zegen brengt ge voort,
Spruit des Hemels, Heil der Aarde!
Maar waar is het zalig oord,
Dat u mint en eert naar waarde?
Schoone! waar onthoudt ge u nu?
Struikelde ge op onze ſtraaten?
Zwerft gy elders? mist men u?
Hebt ge ons Aardryk ook verlaaten?
Vliegt ge voor uw Vyandin?
Voert ge weer ten Hemel in?

Woont ge ook in het *hof der Grooten?*
Zit ge 'er in der Eedlen rei?
Neen! daar wordt ge ligt verſtooten.
Loosheid, Staatzugt en Gevlei
Ziet men daar uw plaats bekleeden.
Hoe gelukkig waar de Vorst,
Zo ge 't veilig mogt betreeden,
En uw glans niet wierd bemorst!
't Hof moet vaak dit opſchrift draagen:
„ WAARHEID kan hier 't minst behaagen."

Hebt ge, aan 't heilig Recht verknogt,
In de *Vierſchaar* dan uw Zetel?
Ja! maar ſints het helsch Gedrocht
Schandlyke Eigenbaat vermetel
't Recht dorst buigen door geweld,
Wordt ge door een' drom van listen,
Vaak gehoond, vervolgd, gekweld;
Daar men, onder 't haatlyk twisten,
Vuile *Logen* ſiert en kroont,
En haar beeld als 't uw vertoont.

In het *huis aan God geheiligd*,
Daar de *Stoel der* WAARHEID ſtaat,
Leeft ge mooglyk meer beveiligd:
Ja! daar pronkt ge in feestgewaad,
Daar verſchynt ge in witte kleeren.
Ach! dat zelf des Priesters mond,
Die uw nut aan 't volk moest leeren,
Niet het eerst uw' luister ſchond!
Mogt hy, door oneedle trekken,
Nooit uw Godlyk ſchoon bevlekken!

Dog wie u verſmaadt of eert,
WAARHEID, Troost en Lust der vroomen!
Schoon 't Heelal in ſtof verkeert,
Gy hebt geen verderf te ſchroomen.
Dat hy, die u tegenſtreeft,
Bukk' voor uw bevallig wezen!
Dat ge in Neêrland eeuwig leeft!
Alvaas hebt ge 'er niet te vreezen.
Vryheid, daar ge u 't liefſt meê paart,
Dekt u voor hunn' wreeden aart.

GIERIGHEID.

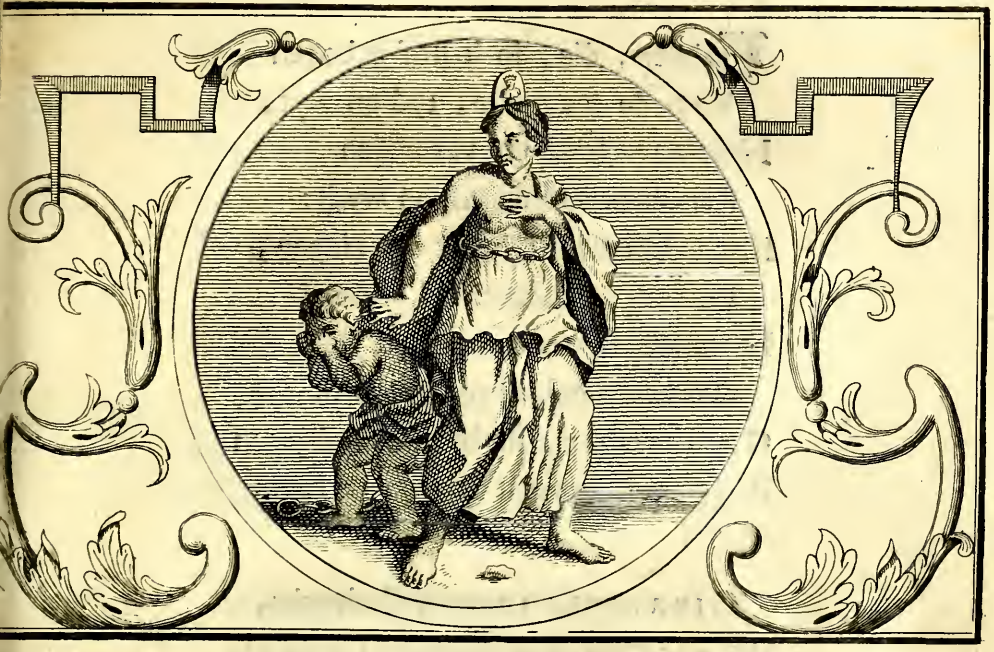

Ziet toe ende wacht u van de GIERIGHEID: *want het en is niet in den overvloed (gelegen,) dat iemand leeft uit zyne goederen.*

LUK: XII. 15.

De GIERIGHEID die, *bleek van* wezen, 't *schreiend Kind*
Haar volle borst onttrekt, gaat in *Slavinnekleeren.*
De *gouden Keten*, die haar vast aan de aarde bindt,
Kan haar gehegtheid aan het tydlyk goed ons leeren.
Gelyk ze tot een merk, wiens dienst haar hart behaagt
Des Goudgod Pluto's beeld op 't norsche voorhoofd draagt.

Hy ontkenne dat de Gierigheid, *afgodery zy, die het Gerechtigheid kan noemen, dat de HEERE voor dertig Zilverlingen verkocht is.*

HIERONYMUS.

Wrekken, die, in 't ſtof gebogen
Voor de Mammon, tyd en vlyt,
Noesten arbeid en vermogen
Aan dien gouden Afgod wydt:
Hoort Misleiden! hoort my zingen,
Bant uit uw benaauwd gemoed
Nypende bekommeringen,
Om een handvol tydlyk goed.
GIERIGHEID, de bron dier plaagen
Poogt myn kunst u voor te draagen.

GIERIGHEID ontaart Gedrocht,
Dat nog God' nog Menſchen ſpaarde,
Daar ge uw' Heer voor 't Geld verkocht,
En uw heil voor 't ſlyk der aarde.
Gulzig Monster, Goudſlavin,
Overtreedſter der geboden,
Koesteres der Eigenmin,
Dienaares van vreemde Goden,
Heilloos Ondier dat zig voedt
Met des naasten zweet en bloed

Uit

Uit het morrend Onvernoegen
Zyt gy, ſnoode, voortgeteeld,
Bleeke Zorg heeft, mat van zwoegen,
In uw kindsheid u geſtreeld,
Toen de Nyd uw Voedſter ſtrekte,
En de ſchandelyke Eigenbaat
In uw Jeugd, een drift verwekte,
Drift, die, door geen goud verzaad,
By 't ontfangen van 't begeerde,
Nog van dag tot dag vermeerde.

Voortgedreven door dit vuur,
Dorst gy u alvroeg, Verdwaalde!
Kanten tegen Gods beſtuur.
God, die yders deel bepaalde,
En u ſpys nog drank onthoudt;
't Zy ter voedinge of verkwikking:
God beſtrydt ge, wyl ge ſtout,
(Niet te vreden met zyn ſchikking)
Haakt naar 't goed dat zyn beleid
Vaak voor andren heeft bereid.

Peſt van 't nuttig ſaamenleven!
Die nog volk nog Godsdienſt ſtut,
Daar ge beeft als ge iets zult geeven,
's Lands Gemeenebest tot nut.
Gy zyt de Aarde, die den Regen
Indrinkt, maar geen vrugten draagt.
Uw geluk baart niemand zegen,
Daar gy andren minder ſchraagt.
Dan, vervreemd van mededogen,
Drukt en trapt door uw vermogen.

Schoon ge ſchat op ſchatten hoopt,
En u voorſpoed ſchynt te ſtreelen:
Kan u, daar u de Afgunst noopt,
's Naasten welvaard ligt verveelen.
't Smart u, dat zyn klein gewin
In uw kas niet wordt geſloten,
Dikwils ſlaat ge wegen in,
Om hem nog daar van te ontbloten,
Daar uw Hebzugt, tot zyn leed,
Vaak de ſnoodſte listen ſmeedt.

Hoort ge ſchamele Armoê klagen,
Durft zy u, bedroefd te moê,
In den nood om byſtand vraagen:
Gy ſluit hart en handen toe.
Ziet ge 't naakte Weesje weenen,
Daar de felle koude 't drukt:
Gy, nog harder dan de ſteenen,
Schoon het voor u neder bukt,
Weigert zyn ontbloote leden,
Uit uw' Overvloed, te kleeden.

Uw gemoed kent rust nog vreê:
Want verſchrikking, angst en zorgen
Waaren voor uw Legerſteê:
Daar ge, voor den vroegen morgen,
Door de vreeze reeds gewekt,
Weer geſleept wordt naar uw banden,
Als de nacht ons halfrond dekt,
Slaapzugt, met fluweelen handen,
De Armoê ſtreelt, van 't werk vermoeid,
Waakt ge nog aan 't geld geboeid.

Schoon ge zyt in 't goud gezeten,
Durft ge, van uw ſchraale ſpys,
Naauwlyks ter verzading eeten.
't Kwelt u als ge een' hoogren prys,
Voor uw voedſel, moet betaalen.
't Goud is u ten Dwingeland,
't Laat u zugtende adem haalen,
Daar het al 't genoegen bandt,
En u geen vermaak wil geeven,
Slyt ge in ſlaverny uw leven.

Waar voor wordt uw goed geſpaard?
Arme Dwaas! vergroot uw ſchuuren!
Dat ge uw voorraad daar vergaart!
Mooglyk moet ge in weinige uuren,
Voorraad, ſchuur en al uw goed,
Door een' vroegen dood, verlaaten.
Wat zal dan uw overvloed,
Wat zal u 't geſpaarde baaten?
't Geen ge ſlechts in ſchyn bezat,
Wordt dan ligt uw' Vyands ſchat.

Of bewaart gy 't voor uw Kindren?
Kindren die, misschien in 't kort,
Met meer vreugd uw goed vermindren,
Dan 't van u vermeerderd wordt.
Zoudt gy 't voor uw Kroost vergadren,
Dat ge mooglyk overleeft?
Zyn het geen misleide Vadren,
Die, schoon God hun goedren geeft,
Lust en rust en vreugd verfaaken
Om hun Kindren ryk te maaken?

Maar Rampzalige! wat raad
Vindt ge in de uiterfte oogenblikken,
Als uw Rykdom u verlaat,
En Gods toorn u zal verschrikken?
Dan zyt ge arm by al uw goud,
En uw winst baart niets dan schade.
Gy hebt op uw schat gebouwd,
Steun dan niet op Gods genade;
God, dien gy voor 't goud verliet,
Hoort dan naa uw klagten niet.

Zult ge zo uzelf vergeeten!
Waagt gy, om wat blinkend ſlyk,
Tyd en rust, een goed geweten,
Ja! een eeuwig Koningryk?
Kan de Waereld zo verblinden?
Is haar kracht, op u zo groot?
Beeft dan, wroetende Aardſchgezinden!
Achans ſteenhoop, Judas dood,
En Gehazis plaag ontdekken;
Hoe veel leeds ge u kunt verwekken.

Zoek ô Menſch! een' betren ſchat,
Schat dien mot nog roest verteerde.
't Heil dat vroome Job bezat,
Toen hy al het aardſche ontbeerde,
Was zyn God en vry gemoed:
Moogt ge zulk een' ſchat verwerven,
Zalig zyt ge in tegenſpoed!
Ryk al moet ge uw' Rykdom derven!
Zulk een goed van eedler aart,
Is uw zorg en arbeid waard'.

HOVAARDY.

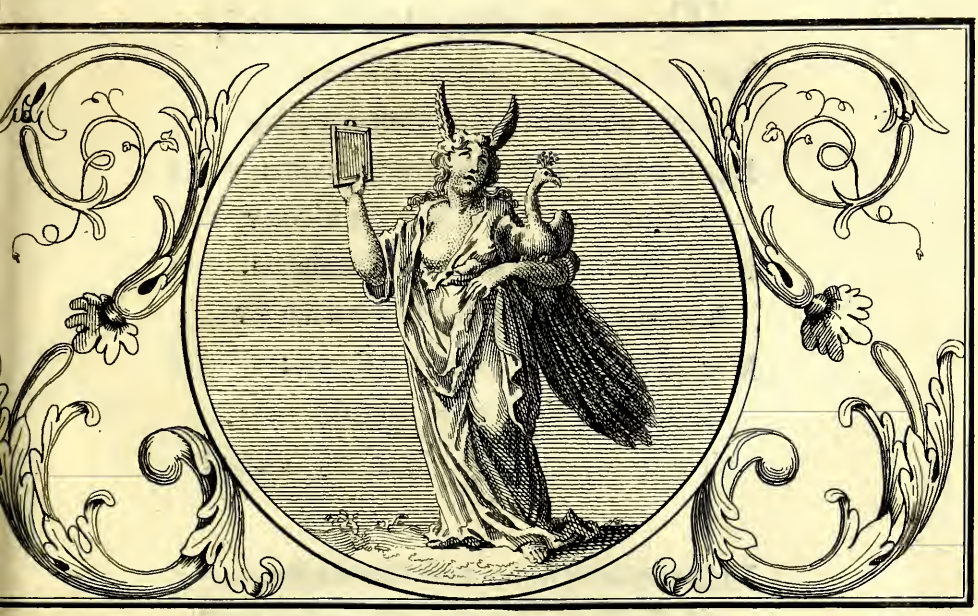

Hovaardigheid *is voor de verbreekinge; ende hoogheid des geeſtes voor den Val.* SPREUK. XVI. 18.

Zie hier de HOVAARDY die 't meeſt zigzelf behaagt,
Als ze in den *Spiegel* ziet haar pracht en grootſche Zwieren.
Ze omvat den trotſchen *Paauw*, hovaardigſten der dieren,
Die zoveel Hoogmoeds op zyn' ſtaart en vedren draagt,
En leert ons, daar haar hoofd pronkt met twee *Ezelsooren*,
Dat meest de HOVAARDY uit Domheid wordt gebooren.

Geen Zonde verdiende ooit gereeder of zwaarder Straf dan vermetele Hovaardy, *die voor geen ſtraffe beducht, moeder is en voedſter teffens van alle Zonden, het verderf en de Peſt aller deugden, voor alle menſchen zo wis een verdriet, als voor den Heere een gruwel.*

VOLLENHOVE

Trotsche Sterfling, blinkend stof,
Van de vleizugt vaak verheven,
Zong de Dichtkunst ooit uw lof,
Door 't verleidend goud gedreven:
'k Zing . . . maar snoode vleïery
Mogt myn' zanglust nooit bestieren.
'k Zal het beeld der HOVAARDY
Met geen Letterkrans versieren:
'k Stel het in zyn dwaasheid voor,
Toom uw eerzugt, leen my 't Oor!

Heilloos Monster, oud van dagen,
Hebt ge op de eerstgeschapene aard'
Vuile zonden, zwaare plaagen
Niet ter ééner dragt gebaard?
Kont ge ook onder de Englenreïen,
In volmaakter heerlykheid,
Uw besmettend gift verspreïen?
Hebt ge sommigen verleid,
En uit hun geluk verstoten?
Is hun val uit u gesproten?

Plaag en Pest van Kerk en Land,
Gruwel in Gods heilige oogen,
Walg van 't redelyk verſtand,
HOVAARDY, wier ſchynvermogen
't Op zigzelf verliefd gemoed
Doet van ydele *Eerzugt* zwellen;
Daar *Onweetendheid* u voedt,
Eigenliefde en *Waan* verſéllen,
Haat en *Nyd* u 't liefst bekoort:
Brengt ge niets dan Monſters voort.

Arme Menſch! waar wilt ge op roemen?
Moest ge, als ge aan uw' *Oorſprong* dacht,
Niet terſtond uw dwaasheid doemen,
Daar ge uit ſtof zyt voortgebragt?
Merkt ge by 't bedaard beſchouwen,
Van uw' *wankelbaaren ſtaat*,
Dat ge uzelf' niet kunt behouën?
Weet ge dat ook, vroeg of laat,
't Zeker *Sterflot* u zal treffen?
Waarop wilt ge u dan verheffen?

Zyt ge trotſch op *braave daên*,
Die uw *Vaderen* bedreeven?
Wat gaan u hun deugden aan?
Daar gy mooglyk, in uw leven,
Nimmer d'allerminſten trek
Van der Oudren deugd vertoonde:
Strekt ge uw Stamhuis tot een vlek,
Dat gy door verbastring hoonde.
Erft men, met hunn' naam en goed,
Ook der Vadren braaf gemoed?

Bouwt ge op *rykdom* uwen Zetel?
Rykdom is vaak kort van duur,
Zyt ge op uw *gezag* vermetel?
Uw gezag wordt in één uur,
Door een toeval ligt verbroken.
Stoft gy op uw *Ampt* en *Eer*?
Morgen zyt ge 'er van verſtoken.
Op uw *Schoonheid*? die is teer.
Op uw ſterke *Lichaams Krachten*?
Dan zyn beesten hooger te achten.

Maar

Maar uw *hoogverlicht verſtand*
Doet u boven andren pronken:
Waanwys Schepzél! welk een hand
Heeft uw' geest dat licht geſchonken?
Wie bewaart het ongekrenkt?
Hoeveel moet ge nog ontbeeren?
Wysheid die de Alwysheid ſchenkt,
Zal uw zuivere Ootmoed leeren.
't Kenbaarst merk der Zotterny'
Is gehaate HOVAARDY.

Roemt ge, als Farizeeuwſche Dwaazen,
Op uw *deugd* en *heiligheid?*
Maakt de deugd ons opgeblaazen?
Neen! 't is ſchyndeugd die u vleit.
Godvrucht zoekt geen zelfverhooging,
Zy bukt nedrig in het ſtof,
Al haar arbeid, al haar pooging,
Strekt niet tot haar eigenlof,
Maar om d'Oorſprong van haar leven
God, van alles de eer te geeven.

Gy vermeetle HOVAARDY!
Zoekt *uw' roem* in alle uw werken:
De Almagt ziet ge ligt voorby,
't Zyn uw handen die u ſterken,
't Is uw vlyt waarvan ge u voedt,
Alles dankt ge uw noestig zwoegen:
Maar, by wrange tegenſpoed,
Waant ge, in morrend onvernoegen,
Dat uw deugd geen recht geſchiedt:
Dog uw misdaên ziet ge niet.

Wilt ge u niet *voor God* verneêren:
't Zal ook voor *geen menſch* geſchiên:
Yder meent ge moet u eeren,
Yder u naar de Oogen zien;
Liggen mindren voor uw voeten,
Dat verblydt het trotſche hart.
Moet ge 't eerst uw meerdren groeten,
Dan gevoelt ge een bittre ſmart.
Zy die u in magt gelyken,
Dringt ge, dat ze voor u wyken.

Vleïery ſtrekt u tot vreugd,
Zy alléén kan u bekooren
't Streelt uw grootſchheid, als ge meugt
Onverdiende loffpraak hooren.
Gy die *Vriendſchap* kent nog kweekt,
Hebt by Braaven weinig vrinden:
Een, die naakte *waarheid* ſpreekt,
Kan by u geen ſchuilplaats vinden:
Want gy acht u ſtraks gehoond,
Als hy u uw dwaasheid toont.

Zo ge uw' *naasten* ziet geſtegen
Uit het ſlyk, *tot betren Staat:*
Aanſtond vreest ge, dat zyn Zegen
Uw gewaande hoogheid ſchaad'.
Al wat andren ooit bedreven,
Noemt ge laag ſlechts, en gemeen.
Uw gedachten zyn verheven,
En verſtandig alle uw reên,
Wysheid ſtraalt door al uw poogen:
Zo heeft u de waan bedrogen.

Pronkt dan in het purpren kleed,
Dat uw Dienaars u omringen,
Elk zy op uw' wenk gereed!
Maar, verdwaalde Sterfelingen!
Ziet in trosschen Hamans val,
In Herodes schriklyk sterven,
In den Vorst, die Babels wal
Stichtte, en met het vee moest zwerven,
De allerklaarste Schildery,
Der gestrafte HOVAARDY.

Gy, die God en Mensch dorst hoonen,
Wordt van Mensch en God versmaad.
Elk die reedlyk denkt, zal toonen
Dat hy uwe dwaasheid haat.
Maar de Godheid, die Tirannen
Neerstort, zal voor al het volk,
Haar gevreesde Vierschaar spannen,
En op u, in 's Afgronds kolk,
Haar getergde hoogheid wreeken,
En uw' trotschen Schedel breeken.

KUISCHHEID.

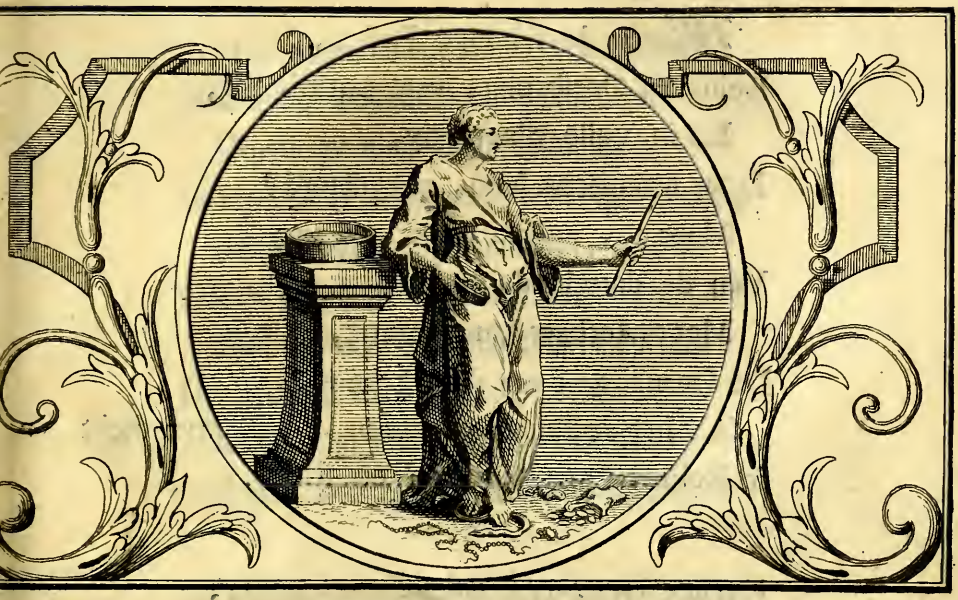

Dat een iegelyk van u weete, zyn vat te bezitten in heiligmaakinge en eere: Niet in (kwaade) beweeginge der begeerlykheid.

1 THESS: IV. 4, 5.

De zuivre KUISCHHEID, die hier een *Kaneelſtok draagt*,
Is aangenaam van geur. Wil Laster haar beſpringen,
De * *Zeef vol Water* keurt haar voor een *reine Maagd.*
Ten blyk der *Echttrouw*, toont ze een *doos met Huwlyksringen.*
En, *leunende aan den Zuil* der Deugd, vertreedt ze ſtout
De *Slang*, die wellust kweekt, en 't oogbekoorend *goud.*

De Kuiſchheid *is die Deugd die de Begeerlykheid temt, en de driften, die de Onkuiſche Liefde in onze harten ontſteekt, ſmoort, die het vleeſch bedwingt, en het leert de Ziele, zyne wettige Meſtereſſe, te dienen.*

CYPRIANUS.

* Dit ziet op 't geen Valerius Maximus van de veſtaalſche Maagd *Tuccia* verhaalt, die, om haare Kuiſchheid voor yder te bewyzen, Water in een Zeef uit den Tiber ſchepte en naar den Tempel van Veſta droeg. Zie Valer: Max. Lib. VIII. Cap. 1 § 5. Aangehaald van Auguſtinus in zyn *Stad Gods* Boek X. Cap. 16.

Wordt de ſchoone Poëzy,
Rein van Oorſprong, vaak ontluisterd,
En in vuile Slaaverny,
Door onkuiſche Min, gekluisterd?
Moet ze, by het woest gedrang
Van de dartelende Reïen,
Met oneerbaar kunstgezang,
De Ontugt zelf ten dans geleïen?
'k Zing de KUISCHHEID. . . dat myn dicht
't Rein gehoor vermaak' en ſticht'.

KUISCHHEID, Breidel onzer tochten,
Vyandin der wulpſche vreugd,
Sterke Temſter der Gedrochten,
Schoonſte Kroon der eedle Jeugd:
Daar ge, uit Heiligheid geboren,
En door Maatigheid gevoed:
Rein van mond, en oog en ooren,
Onbeſmet zyt van gemoed:
Leert ge ô Roem der Kruisheldinnen!
Ons ons-zelven overwinnen.

Hoe

Hoe voorzichtig ſtiert ge uw tred!
Werken, woorden en gedachten
Vormt ge naar Gods *reine wet*,
Wulpſchaart mag het blydſchap achten,
Als hy zyne drift verzaadt,
(Drift gelyk de drift der beesten)
Dat hy vry in wellust baad'!
Gy gepaard met eedler geesten,
Blank van zeden, rein van zin
Blaakt van zuivre Hemelmin.

Dat verleiding vry de weelde
In haar Zielbetovrend ſchoon,
Met een' losſen zwier verbeelde,
En voor uw gezigt vertoon':
Gy, die kent haar heilloos poogen,
En 't gevaarlyk lokaas ziet,
Sluit ſtraks welbedacht *uwe oogen*,
Staart op 't vleiend voorwerp niet.
Uit het zien van 't wulpſche wezen
Is vaak de eerste lust gerezen.

Poogt ze u door een ydel woord
Of een' dartlen zang te ſtreelen:
't Zal, ſchoon 't andren ligt bekoort,
Straks uw *eerbaar Oor verveelen*;
't Maakt u ſchaamrood, baart u ſmart,
Daar ge 't ongezouten ſpreeken,
Vrugten van een ydel hart,
Vuur om onrein vuur te ontſteeken,
Vuile taal, die wellust wekt,
Acht als ſlyk dat ligt bevlekt.

Nooit zal u *een woord ontglippen*,
Dat de Deugd tot nadeel zy.
Nooit beſmet gy uwe *lippen*
Met oneerbre Spotterny.
Al wat eerlyk is, en ſtichting
Voor oplettende Aandacht baart,
Alles wat tot onderrichting
Strekt, en d' onbezonnen aart
Van de woestheid kan betoomen,
Word uit uwen mond vernomen.

Dat de Dartelheid zig tooi
Met verleidende Sieraaden,
En om 't Zondig Lichaam plooi,
Haar ligtvaardige gewaaden,
Of haar naaktheid pas bedekk',
En, met half ontblooten leden,
Ligtvervoerde harten trekk'!
Gy, die, *zedig in uw kleeden*,
't Meest op Zieleſchoonheid let,
Schuwt den Rok door 't vleeſch beſmet.

Nooit vindt ge u tot *vreugd genegen*,
Als ze wulpſchheid voedzel geeft,
Gy die acht hebt op uw wegen,
Mydt *de plaats* daar de Ontugt leeft.
Nimmer zal men u ontmoeten,
Daar, met lugtig feestgebaar,
Dronkenſchap op ronde voeten
Slingert, en naar luit of ſnaar
Danst, en zonder nagedachten,
Spilt en Ziels- en Lichaams krachten.

Aan geen zorgelooze Rust,
Ledigheid, de bron der plaagen,
Kweekſter van verboden lust,
Wydde ge ooit uw vrye dagen.
Ontugtvoedende *Romans*,
Die de onkuiſche Min blanketten,
Dichters die een' Letterkrans
Op het hoofd der Wulpſchheid zetten,
En de Deugd tot nadeel zyn:
Haat ge als een verguld venyn.

Schiet de *Onkuiſchheid* dartle lonken
Poogtze, wylze ſtreelt en vleit,
Vuilen lust in u te ontvonken,
Lokt ze u tot *Oneerbaarheid*:
Dan door waare Deugd bewogen,
Zegt ge: „ Zou ik losberaên,
„ Voor uw reine en alziende oogen,
„ Hemel! zulk een ſtuk beſtaan?
„ Moest ik niet, na 't was bedreven,
„ Voor uw Strafgerichten beeven?"

Kon

Kon een looze Delila,
Simſons krachten overwinnen:
Bragt het ſchoon van Bathſeba
David tot oneerlyk minnen:
Wierd zyn groote en wyze Zoon,
Door de list der dartle vrouwen,
Zelfs vervoerd tot vreemde Goôn:
't Leert u op geen menſch vertrouwen,
Want, met *wysheid*, *deugd* en *kracht*,
Wordt hy ook ten val gebragt.

Dit verpligt u om te ſmeeken,
Dat Gods *Magt* uw *zwakheid* ſterk'
„ Laat uw gloed myn liefde ontſteeken
„ Dat uw geest myn' geest bewerk'
„ Gy voor Wellust my beveiligt,
„ En (dus bidt ge) ô Levensheer!
„ Dat myn *Lichaam* zy geheiligd
„ Tot een' Tempel, u ter eer,
„ Daar de zuiverſte offerhanden
„ Op 't Altaar van 't harte branden"!

't *Hei-*

't *Heilig voorbeeld van uw' God*
Tracht ge, door een heilig leven,
In den weg van zyn gebod,
Schoon in zwakheid, naar te ſtreeven.
God het *allerreinſte Licht*
Leerde u alle werken vlieden,
Die onheilig, tegen pligt,
In de *duisternis* geſchieden.
Wyl u 't pad van heiligheid
En van deugd ten hemel leidt.

Dat het Rot der Zondaars kriele
In een poel van wulpſche vreugd!
Goël, Bruigom uwer Ziele
Zal uwe onbeſmette Deugd,
Die hier, doof voor 's Waerelds zangen,
Luisterde naar zyne ſtem,
Met de *Maagdenrei* ontfangen,
In het *rein Jeruzalem:*
Daar onheilige Aardſchgezinden
Geen verblyfplaats zullen vinden.

DANKBAARHEID.

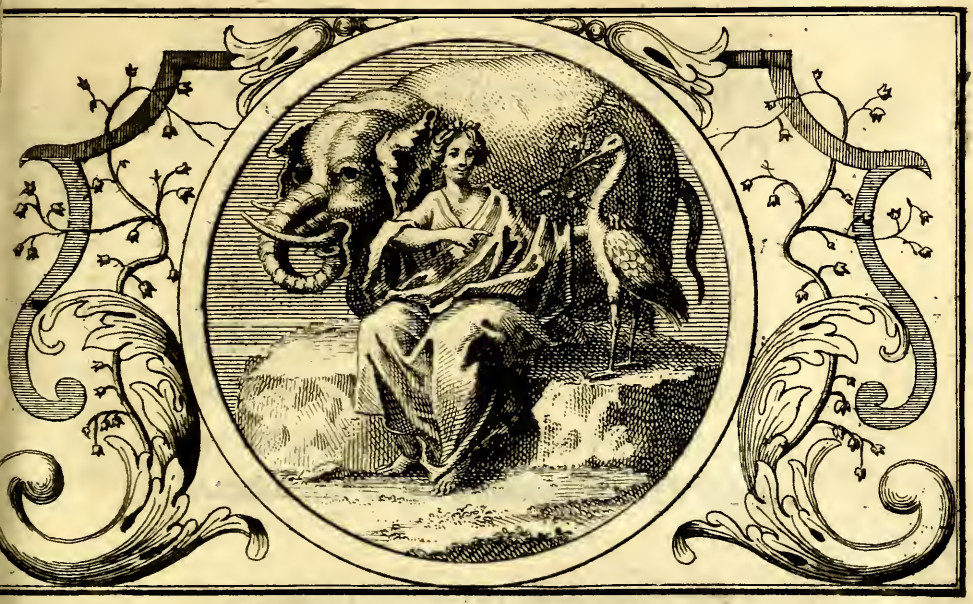

Danket *den* HEERE, *roept zynen naame aan, maakt zyne daaden bekend onder de volkeren, vermeldt dat zyn naam verhoogd is.*

JES: XII. 4.

De blyde DANKBAARHEID is vriendlyk van gelaat.
Den *Ojevaar*, gewoon der Oudren trouw te loonen,
Houd ze in haar *hand*, en aan haar rechte zyde ſtaat
De dankbaare *Olifant*, terwyl de *Rank met Boonen*,
Met *boonen*, die den grond bemesten, die haar voedt,
Leert dat de DANKBAARHEID genoten gunst vergoedt.

Als gy uw brood eet, zo dank *Hem, die het u gegeeven heeft, trekt ge een kleed aan, zo* dank *den milden Geever, die u bekwaame Klederen voor den Zomer en den Winter ſchenkt; hebt gy eenen dag geeindigd, zo* dank *Hem, die de Zonne heeft laaten ſchynen, over hun, die het niet verdienen.*

BAZILIUS.

Volken door Gods gunst verheven,
Volken door Gods magt bevryd,
Die in vrede, vry moogt leeven,
En in d' afgeloopen tyd
Wierdt bevoorrecht boven andren:
Op, erkent uw heuglyk lot!
't Hartaltaar der Nederlandren
Moet, ten dienst van Neêrlands God,
Steeds van 't heilig offer rooken,
Door de DANKBAARHEID ontſtoken.

De altoosblyde DANKBAARHEID.

Lust het my ter eer' te zingen.
Zy, die ons eerbiedig leidt
Naar de Bron der zegeningen,
Als ze van 't *Gebed* verzeld,
Juichend, by het bly ontfangen
Van Gods heil, ten hemel ſnelt:
Zy is 't voorwerp myner zangen:
Dat myn Kunst uwe aandacht wekk'
En uw' pligt ten ſpoor verſtrekk'!

Gy, die vroeg den Schepper eerde,
Daar ge, in 's Waerelds uchtendſtond,
Morgenſtarren zingen leerde,
Toen ons Aardryk wierd gegrond:
Priesteres der Dankaltaaren,
Hartvriendin der Nedrigheid,
Liefde en lust der Heïerſchaaren,
Die de hoogſte Majeſteit
Eeuwig looven, dienen, vreezen.
DANKBAARHEID, beminlyk wezen!

Gy vervreemd van ydele eer,
En door heilig vuur bezeten,
Werpt u voor de Aartsgoedheid neer,
En zult *nooit haar gunst vergeeten.*
Weldaên, die zy u bewyst,
Brengt gy haar in ootmoed weder;
't Zy de Zon des morgens *ryst*,
't Zy ze *daalt* des avonds neder,
Gy erkent en roemt de magt,
Die u hoedt by *dag* en *nacht.*

Schonk u God het tydlyk *leven*,
't Wordt ten dienſt' van God beſteed.
Wierd u *ſpys* en *drank* gegeeven:
Gy, het zy ge drinkt of eet,
Pryst Gods vrye gunstgeſchenken.
Schraagt zyn hand uw *leemen hut*,
Mag u *kwaal* nog *ziekte* krenken:
De Almagt, die u onderſtut,
Hebt gy uw gezonde dagen,
Uit erkentnis, opgedraagen.

Zugtte ge op het *kwynend bed*,
Hoorde God uw bange klagten:
Zyt ge door *zyn Hand gered:*
Gy wydt uw vernieuwde krachten
Aan de Hand, die u herſtelt.
Wierdt ge voor den *Strik beveiligd*,
Strik die u den val voorſpelt:
Lyf en Ziel wordt God geheiligd,
God, die, wyl de vyandt woedt,
Ziel en Lichaam heeft behoed.

Groeien *weide-en-akkerlanden*,
Wordt uw huis met *heil* verblyd:
Nimmer kuste gy uw handen,
Nimmer dankt gy 't uwe vlyt:
Hem, die vroeg-en-ſpaaden regen,
Op het dorſtig Aardryk giet,
D'Allerhoogſten, door wiens zegen
Huis en handel vrugt geniet,
Wordt, door liefde en pligt gedrongen,
't Vrolyk danklied toegezongen.

Maar hoe juicht uw dankbre Ziel,
Slaat ze 't *grootſte Heilwerk* gade,
Waarin God, toen 't Menſchdom viel,
Toonde een volheid van genade:
Overweegt ze 't zalig goed,
Haar van eeuwigheid geſchonken,
Op haar Goëls Godlyk bloed:
Dat kan hart en mond ontvonken,
En ze dankt, zo lang ze denkt,
God, die haar dit voorrecht ſchenkt.

Wordt u 't *eeuwig Woord* verkondigd,
Dat uw luistrende aandacht wekt,
En u, ſchoon gy hebt gezondigd,
't Heilſpoor door 't Geloof ontdekt:
Misſen andren dezen zegen,
Die, ontbloot van zulk een *Licht*,
Dwaalen op verkeerde wegen,
Gy, erkennende uwen pligt,
Poogt, ſchoon veelen dwaaslyk handlen,
Dankbaar in dat *Licht* te wandlen.

Gy vindt ſtof om 't Albeſtuur,
Voor ontelbre gunstbewyzen,
Yder jaar en dag, en uur,
Yder oogenblik te pryzen:
Dog, ſchoon ge al uw kracht en tyd,
Werken, woorden en gedachten,
God, voor zoveel weldaên, wydt,
Hier ontbreeken tyd en krachten:
De *Eeuwigheid*, waarnaar ge haakt,
Maakt de DANKBAARHEID volmaakt.

Dankt

Dankt ge *God*, wiens veilige hoede
U bewaart, wiens gunst u kroont:
Gy vergeet ook nooit het goede,
Dat de *Menſch* aan u betoont.
Nimmer zyt gy *onverſchillig*,
Als uw Naaste u gunſtig is.
Altyd nedrig, en gewillig
Tot oprechte *Erkntenis*,
Poogt ge, in zuivre *liefdeblyken*,
Nooit voor uwen Vriend te wyken.

Zalig Volk, gelukkig Land!
Dat, door DANKBAARHEID gedreven,
Buigt ootmoedig voor de Hand,
Die het alles heeft gegeeven.
God ſchept in de *Dankbren* lust,
Dankbren wil hy zegen toonen,
En, daar *Vriendſchap*, *Liefde* en *Rust*
Hunne zamenleeving kroonen,
Wordt, door 't nut der DANKBAARHEID,
't Heil der Landen uitgebreid.

Neêr-

Neêrlands Volk, voor andre Volken,
Tot *erkentenis* verpligt,
Dat uw *dankſtem* door de wolken
Klimm', tot God in 't zalig licht,
Tot dien God, die tachtig jaaren
Voor u ſtreed, in 't bloedig veld,
God, die haardſteen en altaaren
Hoedde voor het Spaanſch geweld,
God, die u uit boeïen ſlaakte,
En twee Eeuwen voor u waakte.

't Jaar, dat zig ten einde ſpoedt,
Ondervond ook zyn ontferming,
God heeft Staat en Kerk behoed:
Staat en Kerk, *dankt* Gods beſcherming!
Nimmer moet het Nageſlacht
In uw Landkronyken leezen:
„ Neêrland is door 's Hoogſten magt
„ Tot den top van heil gerezen;
„ Maar door ſnoode *Ondankbaarheid*
„ Heeft hetzelf zyn' val bereid.

VREDE.

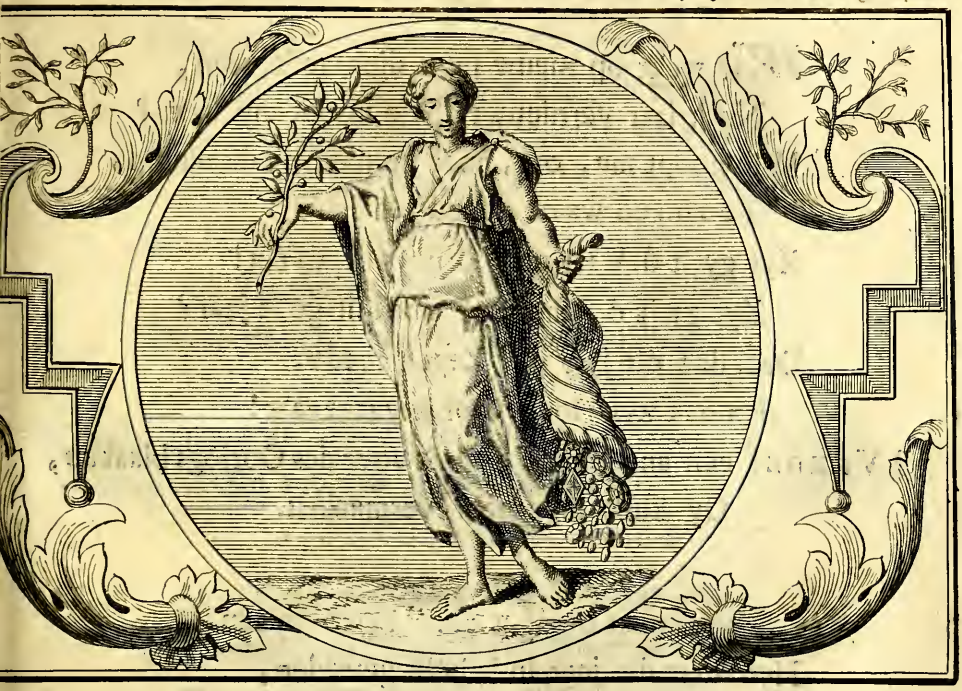

Vrede *zy in uwe Veſtinge, Welvaaren in uwe Paleizen.*

PSALM CXXII. 7.

Zo praalt de ſchoone VREE, de Steun van Kerk en Staat,
De Vreugd van Gode en Menſch, in 't *hagelwit gewaad.*
De *Olyf* verſiert haar hand; de *Olyf* het heuglyk teken
Dat zy de Weetenſchap en Kunſten bloeïen doet.
Zy ſtort een' vollen *Hoorn van* ryken *overvloed*,
Gewoon der Volkren Magt en Welvaard aan te kweeken.

Hoe bly en heuglyk is het gelaat van den Vrede? *dit doet alles groeïen en bloeïen, geeft ruſte van binnen, en veiligheid van buiten; Steden en Landen worden gebouwd; het Veld geeft zyne Vruchten; dieze gezaaid heeft, kanze met vreugde maaïen en in de Schuuren verzamelen, en God met een geruſt en vrolyk harte danken voor zynen Zegen.*

NYLOË.

Wie wekt op nieuw myn dichtgedachten,
Nu 't jaar vernieuwt? wie noopt my weer?
Wie noopt me, om, met vernieuwde krachten,
Te zingen waare deugd ter eer'?
Zyt gy 't ô VREDE? ô lieve VREDE!
Zyt gy 't ô Schoone? ontſluit ge 't jaar?
Deel dan dit jaar uw' Zegen mede,
En dek zyn' loop voor krygsgevaar!
ô VREDE! een ander mag door 't vuur des Oorlogs blaaken,
Gy kunt my meer vermaaken.

Myn kunst biedt u deez' eerstling aan,
Het eerst dit jaar in 't licht getreden,
Belommerd door Olyvenblaên,
Verhef ik alle uw Zaligheden,
En zing uw nut, ô Heilvorſtin!
Vermaak des Hemels, Vreugd der Aarde,
Kunstkweekſter, Vriendſchaps Hartvriendin,
Juweel van onwaardeerbre waarde,
Sieraad van Jezus Kerk, Bedwingſter van 't geweld,
Geluk van Stad en Veld.

Hoe zielverkwikkend zyn uw wegen!
ô VREDE! waar ge uw ſtappen zet,
Daar bloeïen *Vryheid*, *Waarheid*, *Zegen*,
Daar leeft het *Recht*, daar heerſcht de *Wet*.
De *Woestheid* vlugt op uw verſchyning,
De *Tweedragt* keert naar 't jammerdal,
De *Roofzugt*, die, door ondermyning
Van 's naasten heil, tracht naar zyn val,
Wordt ſtraks door u gefnuikt; wyl *Liefde* en *Vergenoegen*
Zig aan uw zyde voegen.

De *Godsdienſt*, door een vreemde Magt
Benaauwd, en onder 't juk gezeten,
Wordt door uw komst in rust gebragt.
Zy mag, in vryheid van geweten,
Weer ongeſtoord ten Tempel treên.
Zy, die, met traanen op de Wangen,
De ſmaad des Vyands heeft geleên,
Wydt nu aan God haar lofgezangen.
Door u wordt Zalems muur, (verwoest door 't Krygsgeweld)
In betren ſtaat herſteld.

's Lands Hooggezag, door 's Oorlogs woede
Aan 't wanklen, wordt door u geſchraagd,
Der Vadren trouw, en zorg, en hoede
Door 's Vyands list niet meer belaagd.
De Rechter mag ter Vierſchaar treeden,
Gy ſtrekt het heilig Recht een ſtut,
En 't Recht een toom der Spoorloosheden,
Zo wordt de Onnozelheid beſchut.
En de yzren Roe, geſcherpt door 't heerſchend Krygsvermogen,
Der Dwinglandy onttoogen

Gy, eedle Zuil der Maatſchappy!
Gy ſtyft de *beurs der Handelaaren*,
Gy dekt de nutte Koopvaardy,
Niet meer benaauwd door krygsgevaaren,
De Zee wordt met meer rust bebouwd,
De wreevle roofzugt is geweken,
De Koopman ruilt zyn waar voor goud,
En wacht, uit tweepaar Waereldſtreeken,
Zyn Schepen ryk gelaên, ter haven veilig in,
Verheugd om 't zoet gewin.

De

De *Steden bloeïen*, de Ingezeten
Leeft vry, ontheft van Oorlogsſmart,
Geen Krygsgeſchrei, geen jammerkreeten
Ontroeren meer zyn Oor en Hart.
De *Werkman* arbeidt wel te moede,
Hy trekt nu loon voor vlyt en zweet,
Zyn huis verblydt zig in het goede,
Terwyl 't zyn brood in ſtilheid eet,
Weer ruimer adem haalt, en looft, voor die verkwikking,
's Algoedheids wyze ſchikking.

Beſtraalt uw Zon het *kwynend veld*,
Straks tieren Menſchen, Beeſten, Landen,
De bloei ſchynt met de rust herſteld,
En Bouwman ſlaat op nieuw zyn handen
Aan 't noestig werk; geen Roofſoldaat
Zal hem nu in zyn arbeid ſtooren,
Hy zaait met vreugd zyn vrugtbaar zaad,
En maait verblyd het rype koren,
De Herder zingt by 't Vee, uw blyde komst ter eer',
En vreest geen Krygswolf meer.

De *Kunst* en *Weetenſchap* herleeven,
En bloeïen, daar gy leeft en bloeit.
Die Schoonen, door den Kryg verdreven,
Of door zyn woest gedruis vermoeid,
Ontſluiten weer haare Oeffenſchoolen:
Haar Priesters leiden, by uw licht,
's Lands Jonglingſchap, hun zorg bevolen,
Op wysheidsſpoor; hun onderricht
Beſchaaft, verſiert en vormt die jeugdige verſtanden,
Tot heil van Kerk en Landen.

De *Ryke*, die, door 't Krygsgeweld,
Zig van zyn Schatten zag ontbloten,
Leeft nu weer ruimer van zyn geld,
Tot nut van Land-en-Stadgenooten;
En treurende *Armoê*, die op hulp
By d' Oorlogsſtorm vergeefs moest wachten,
Verblydt zig in haar laage ſtulp;
Milddaadigheid, krygt nieuwe krachten,
En biedt van lasten vry, nu met een mildre hand,
Verdrukten onderſtand.

De

De Kryg gespt Volken tegen Volken,
En gy hereentze en heelt hun ſchaê
De Kryg ſcherpt Spietzen, Zwaarden, Dolken,
En gy het Kouter en de Spaê.
De Kryg verwoest Stad, Dorp en Wooning,
En gy bouwt Wooning, Dorp en Steên.
De Kryg ontdekt een Schrikvertooning,
Een Schouwburg van onmenſchlykheên,
En gy een Paradys, daar rust en vreugde bloeïen,
En zegenſtroomen vloeïen.

ô Heilryk Volk, gelukkig Oord!
Daar gy, gezegende Voogdesſe!
Heerſcht eeuwig, vry en ongeſtoord;
Het Volk dat, naar der wyzen lesſe,
U meer dan de *Overwinning* mint,
Die Helden in den Kryg behaalen.
Het oord dat kent en ondervindt
Dat nooit door 't bloedig Zegepraalen,
Maar door uw zacht beſtuur, op *Liefde* en *Trouw* gegrond,
Zyn heilſtaat veilig ſtond.

Schyn *Vredezon* in vollen luister!
Schyn . . . dat uw glans beſtendig ſtraal'!
Geen dondrende Oorlogswolk verduister'
Uw heldren gloed, in *Leeuwendaal.*
Verlicht 's Lands trouwe Vredevadren,
Beziel Hen, als zy welberaên
Tot nut van 't vrye Volk vergadren,
Zo moet ge ook, als een Krygsorkaan
Van verr' dees Landen dreigt, de wolken op doen klaaren,
En d' Oorlogsſtorm bedaaren.

Mogt nooit *Europe* uw heerlyk licht
Zien zinken in een Zee van traanen!
Verborgt ge u nooit voor zyn gezigt;
Zo wierd door Mekkaas halvemaanen
Uw glans verdonkerd nog beſmet,
Zo bleef dit jaar aan u geheiligd,
En Sion, thans in druk gezet,
Voor 's Vyands list en magt beveiligd!
Uw friſſche Olyf ô VREE! verſier jaar uit, jaar in,
Land, Kerk en Huisgezin,

OORLOG.

Daarom heeft hy over haar uitgeſtort de grimmigheid zynes toorns ende de magt der Oorloge, *en hy heeftze rontomme in vlamme gezet, dog zy en merken 't niet, ende hy heeftze in brand geſteken, dog zy en neemen 't niet ter harten.* Jes: XLII. 25.

De *Vrouw*, die, *vol van drift, zit op een* moedig *Paard*,
Gewapend tot den Stryd, met *Harnas*, *Helm* en *Zwaard*,
Wier *Kleedren*, *rood* van bloed, haar moordzugt ons ontdekken:
Kan, daar ze een ſcherpe *Spiets*, *werpt met haar rechte hand*,
En met haar *linke*, Steên en Dorpen zet in *brand*,
Een leerzaam Zinnebeeld van d' Oorlogsramp verſtrekken.

Oorlog, *een vreeſlyke hoofdplaage alle plaagen en afgryſlykheden te gelyk behelzende.* — Oorlog *altoos ongelukkig te achten, ook daar men rechtvaardiglyk Oorlogt en ook daar zege behaald wordt.* Oorlog *is het die de Menſchen in Ondieren, de Steden in Sterfhuizen, de Akkers in Kerkhoven, de Kerken in Kerkers, de bloeiendſte Landen in Woeſtynen en de Waereld alom in een Akeldama een bloedakker gemeenlyk verandert.*

Vollenhove.

Een ander mag zyn vlugge veêr
In 't bloed der *Oorlogshelden* doopen,
Hy zing hunn' groote daên ter eer',
En voel zyn' geest door 't Krygsvuur noopen:
Myn Dichtkunst, die den vreê bemint,
Poogt d'OORLOG, als het hoofd der plaagen,
Gedrocht dat goed en bloed verſlindt,
U in zyn woede voor te draagen:
Zy maalt den naaren KRYG, als 's Hemels zwaarſte ſtraf,
Met juiste verwen af.

ô Wreede! uit Haat en Nyd geboren,
Die leeft en groeit by moord en brand,
Geſchikt om 's Menſchen rust te ſtooren,
En met de rust, den bloei van 't Land,
Verderf van Velden, Steden, Dorpen,
Verſlindend Dier, gewoon het bloed
Der Menſchen greetig in te ſlorpen,
Plaag die ontelbre plaagen broedt:
Myn kunst, ô Vyandin van kunst en weetenſchappen!
Volgt uw bebloede ſtappen.

Zy ziet hoe ge in het rookend veld,
By 't klinken van de Krygstrompetten,
De *Legers vormt*, en 't woest geweld
Doet Spiets, en Dolk, en Degen wetten.
Gy, door de Staatzugt aangevoerd,
Leert Menſchen tegen Menſchen kampen,
Terwyl ge de Aarde en Lugt beroert,
Een Wolk van ſtof en Zwaveldampen
Het Zonnelicht bedekt, en, by het ſlaan der Trom,
De moordkreet klinkt alom.

Daar *naderen de Legerbenden*,
Waar wordt myn Dichtkunst nu gedekt?
Men valt elkandren in de lenden,
Door donderend geſchut gewekt.
Wat wreedheid! welke raazernyen!
Hier woedt de wraak, hier heerſcht de dood,
Help God! . . daar ſtorten ganſche ryen,
Getroffen door 't vernielend ſchroot.
En hier valt, door den ſlag der barſtende granaaten,
De bloem der Krygsſoldaaten.

Het Paard, beſpat met brein en bloed,
Vliegt brieſchend door een hoop van lyken,
Zyn Ruiter blaakt van heldenmoed,
Maar zal voor 's Vyands magt bezwyken,
Een Kogel werpt hem neêr in 't Zand.
Gints klooft de Sabel bekkeneelen,
Daar boort de kling in 't Ingewand,
Elk tracht zyn bloedrol hier te ſpeelen:
ô Naare Schouwburg! die het hardſte hart verbaast,
Terwyl de Moordlust raast.

Beſchouw *dit Veld!* . . neen! ſluit uwe oogen
ô Menſch! zo 's Menſchen ramp u drukt.
Hier groeit de vrugt der *Oorelogen*,
De vrugt des doods wordt hier geplukt.
Hier liggen lyk by lyk verſlagen,
Jong, Oud, Gebieder en Gemeen.
Hier hoort men zugten, kermen, klaagen,
Hier vindt men Helden afgeſtreên,
Die doodelyk gewond, ten ſteun der zwakke krachten,
Vergeefs naar laafnis trachten.

Dees

Dees kermt verminkt aan hand of voet,
Maar ſtreelt zig met de hoop van leeven:
Die kruipt en wendelt zig in 't bloed,
Dog ſchynt den jongſten ſnik te geeven.
Hier vielen Paard en Ruiter neer.
Ai! zie dees roodbebloede gronden,
Bezaaid met vreeslyk *Krygsgeweer.*
Dit Veld, daar de eelſte vrugten ſtonden,
Treurt met den veldling, die zyn graan ziet afgeſneên,
Of door het Heir vertreên.

ô KRYG! . . maar welk een ſchrikvertooning!
Weên Landman met uw Huisgezin!
Daar brandt.. ach help!..*daar brandt uw wooning!*
Daar ziet ge uw eerelyk gewin
In 't zweet vergaard, door 't vuur verteeren.
De Krygskunst meent, door zulk een daad,
Des Vyands oogmerk afte weeren.
Gy zugt, terwyl de Roofſoldaat
U zelfs van 't goed ontbloot, van 't goed, met angst en zorgen,
Nog uit de vlam geborgen.

Ontaarte! ſchrik voor 's Hemels magt!
Maar wat gedonder treft myne ooren?
Hoe wordt *die Stad* in 't naauw gebragt!
Wat deerlyk lot is haar beſchoren!
De Vyand nadert, Schans en Wal
Beeft door het *bliksmen* der Kartouwen.
Wat vreeslyk vuur! wat zwaare val!
Daar Kerk en andre Hoofdgebouwen,
Getroffen door een bomb, neerſtorten, en de brand
Vaſt woedt aan allen kant.

Wat *bang geſchrei* van Oud en Jongen,
Klinkt uit de Vest? wat naar geklag?
De Stad wordt van alom beſprongen,
En fel gebeukt door ſlag op ſlag.
De Vyand *ſtormt*, ô welk een woede!
Hy wint. . . . *Hy trekt ter muurbreſſe* in!
Zie nu (ten zy u de Almagt hoedde)
ô Arme Stad! zie nu 't begin
Van 't ſchriklykst Treurſpel, dat door uwen Ingezeten
Wordt nimmermeer vergeeten.

Myn

Myn Dichtkunst vlugt van 't bloedig veld,
Vermoeid, naar *minbenaauwde Steden.*
Maar ach! hier heerſcht ook 't *Krygsgeweld*,
En pleegt zyne ongebondenheden.
Des Ryken ſchat wordt ondermynd,
Hy ziet zig in zyn Goed vermindren:
De *Koopman* treurt, zyn handel kwynt,
De *Werkman* klaagt met Vrouw en Kindren,
Terwyl de *Krygsman*, die zyn wooning niet verſchoont,
Zyn vlyt met moedwil loont.

De ſchamele *Armoê* ſchynt verlaaten,
De ſchaarsheid ſluit hier hand en hart,
De vrees loopt langs de ontroerde ſtraaten,
En dreigt nog grooter ramp en ſmart.
't Gebrek en 's *Krygsmans* eiſch vermeerdren,
De Rust vermindert dag aan dag.
Men vloekt getrouwe *Landsregeerdren*,
De Muitzugt kwetst hun hoog gezag.
Gods *Kerk* zugt onder 't juk, terwyl de Staatskrakeelen
De *Burgery* verdeelen.

De Elende wordt nu algemeen,
Een *ziekte*, uit d' Oorlogsramp geboren,
Sleept duizenden ten grave heen.
Thans rekent yder zig verloren,
De *teedre Kunne* vlugt, en vindt
Geen Schuilplaats voor geweld en laagen.
Dees *mist* een' Vader, Zoon of Vrind,
Vervoerd, of in 't gevecht *verſlaagen;*
Wyl die zyn *Maagſchap* ziet, met ſmart, door 's Vyands magt
In *Gyzeling* gebragt.

ô Oorlog! .: maar wat Kunstvermogen
Stelt alle uw gruwlen in het licht?
Myn zangſter, door al 't leed bewogen,
Verſtomt in 't einde, en ſluit haar dicht.
Mogt nooit uw heilloos vuur ontbranden!
Wierd nooit uw jammerkreet gehoord!
Wierd nooit de rust en 't heil der Landen
Door u op Batoos Erf verſtoord!
Vlugt Plaag van 't Menſchdom! vlugt, naar 's Afgronds duistre (Kolken,
En druk nooit vrye Volken!

V R Y H E I D.

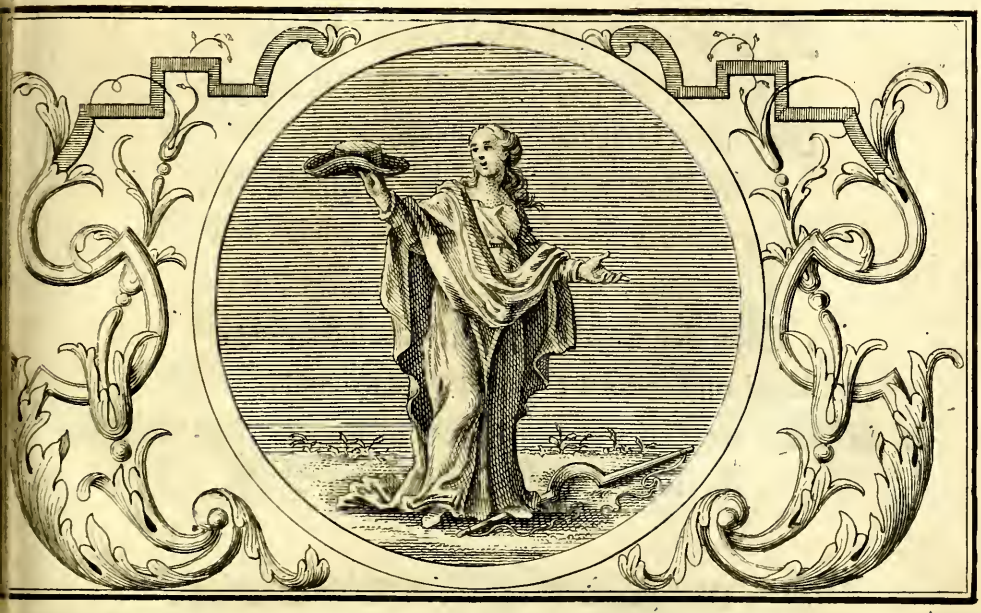

— *Maar indien gy ook kondt vry worden, gebruikt (dat) liever.*

1 CORINTH: VII. 21.

Door 't *witte Feeſtgewaad* beeldt de eedle VRYHEID af
Dat, zy vernoegd van Ziel, in voorſpoed leeft en blyheid.
De *Hoed* verſtrekt een ſchets van 't Pand dat Rome gaf
Den losgelaaten Slaaf, ten teken zyner *Vryheid*;
Gelyk het juk, hier door haar voet vertreên, hoe zy
Het yzren Juk verfoeit der harde Slaaverny'.

Onder alle beweegingen, die God zyne Schepzelen heeft ingeboezemd, munt de zugt der Vryheid *uit. Al wat 'er leeft en adem ſchept op den wyden Aardbodem wil gaarn* vry *en buiten banden leeven, inzonderheid de Menſch. — Hy die tot* Vryheid *geſchapen ſchynt en om niemand te dienen dan als zynen God, mydt alle Slaaverny zo veel hy kan.*

K. BRANDT.

Ik zing voor vryheidminnende Ooren.
De VRYHEID, ſteun der Maatſchappy',
Die, uit Gerechtigheid geboren,
Nooit bukt voor 't Juk der Dwinglandy',
De gouden VRYHEID, die in 't ſchikken
Van Huis en Handel en Gedrag,
Geen Nukken volgt van vreemd gezag,
Maar ongeſtoord zig mag verkwikken,
In de eedle vrugten van haar kunst of noeste vlyt:
Zy myn gezang gewyd.

Myn Dichtkunst ſtreelt geen Dwingelanden,
Zy vleit hen nooit om eer of gunst.
De Poëzy wraakt ſlaafſche banden;
De VRYHEID blyft vriendin der kunst.
Men kweekt het best in *vrye* lugten,
Daar Dwinglandy geen Onweer wekt,
Of 't licht der Weetenſchap bedekt,
De ſchoonſte en nutſte Lettervrugten.
De Nachtegaal wordt meest in 't *vrye* boſch gehoord
Daar niets zyn' Zanglust ſtoort.

ô VRYHEID! Vreugd en Trooſt van 't Leven,
Fontein van aardſche Zaligheên,
Geſchenk, van God den Menſch gegeeven,
Vermaak der Velden, Lust der Steên,
Gezegend zyn die heuglyke Oorden
Waarin uw heilzon nimmer daalt,
Daar 't Volk, door uwen glans beſtraald,
Alleen door Rede-en-Liefdekoorden,
En nooit door wreeden dwang, als 't redeloos gediert',
Geleid wordt en beſtierd.

Gy dekt de *trouw der Burgerye*,
Met een geheiligd Wapenſchild
Waarop de magt der Dwinglandye
Vergeefs haar ſcherpe pylen ſpilt,
Gy hoedt den Wakkren Ingezeten
By alles, wat hem de Almagt ſchenkt,
Hy leeft, en werkt, en ſpreekt, en denkt,
Zo als zyn eerelyk geweten,
Dat dwang nog kluister dugt van 't breidelloos bewind,
Het nut en heilzaamst vindt.

De *zuivere Onſchuld* ligt verwezen,
Daar Eigen willekeur gebiedt:
Heeft, daar ge heerſcht, geen leed te vreezen,
Den *Magteloozen* drukt ge niet,
Elk leeft *in zyn bezitting veilig*,
't Zy arm of ryk, 't zy groot of kleen,
Elk zorgt voor 't nut van 't Algemeen.
Het Recht der ſchaamlen wordt zo heilig
By u geacht, als 't Recht van Hem, die tydlyk goed
Bezit in overvloed.

Gy doet den *nutten Handel* leeven;
De *Koopmanſchap*, die Landen ſchraagt,
Wordt best door 't *vrye* volk gedreeven.
Zy ſchynt gelyk een fiere Maagd,
Die, niet gedwongen maar gebeden,
Niet hard gehandeld, maar geſtreeld,
Haar gunst haar' Minnaar mededeelt.
Die ſchoone zal in land-of-ſteden
Nooit tieren, daar de lugt, door Dwinglandy beſmet,
Haar d' ademtogt belet.

Nooit zult gy haare welvaard drukken,
Gy laat den *Koopman*, ongeſtoord,
De vrugten van zyn' arbeid plukken:
Dies breidt hy, door u aangeſpoord,
Ten beſte zyner Landgenooten,
Den Handel, daar geen dwang hem ſtuit,
Met winst naar Oost-en-Westen uit.
Hy vreest geen Kneevlaary der Grooten,
Leeft Zeeman, Kunſtenaar en Ambachtsman ten nut.
Zo lang gy hem beſchut.

Gy kweekt den *bloei der Weetenſchappen*,
Gy zet haar' Onderzoeker aan,
Om, onvermoeid, met nyvre ſtappen,
In 't ſpoor der Oefning voort te gaan.
Nooit tracht ge 't edel Zielsvermogen
De Rede, nooit de Denkenskracht
Te dwingen, door een vreemde magt.
Elk laat ge zien uit eigene Oogen.
By u is niemand, om de vrugten van zyn' geest,
Voor 't woest geweld bevreest.

Gy *Kroont doorluchtige Verſtanden*,
Beloont hun vlyt met ſchat of eer:
Vooral, als 't nut der vrye Landen
Bedoeld wordt, door hun ſchrandre veer.
De Slaaverny mag Domheid kweeken,
Op dat geen Slaaf in 't moeilyk werk
Zyn keten breek', zyn onheil merk',
Gy poogt een klaarer licht te ontſteeken,
Verdryft de Onweetendheid en 't blind vooroordeel vliedt
Uit uw verlicht Gebied.

Gy leert de Volken *dapper ſtryden*;
Bezielt hen met meer *heldenmoed*.
Terwyl ze geen gevaaren myden,
Om eigen Haardſteên, goed en bloed
Te dekken voor uitheemſche Magten.
Wat byſtand kan het wreed geweld,
Wat hulp, in 't rookend Oorlogsveld,
Van zwaargedrukte Slaaven wachten?
Wie vecht niet willig, daar zyn hart van liefde brandt,
Voor 't *vrye* Vaderland.

Gy dekt den *Godsdienſt* voor gevaaren,
En bergt zyn Kindren in uw ſchoot,
Als zy, door Aartsgeweldenaaren
Vervolgd, van alle hulp ontbloot,
By u weer ruimer adem haalen.
De Dwinglandy, voor reden doof,
Zal ligt het dwaalend bygeloof,
Als 't haar verheft, doen zegepraalen.
Ligt wordt haar Beeltnis zelf' door 't dom en wuft gemeen,
Op 't Outer aangebeên.

't Is *Huichlary*, 't is Godtonteering,
Die, door 't geweld, wordt voortgezet;
Geen *Godsdienſt*, die, naar Jezus leering,
Ons bindt aan zagter Liefdewet.
Dies wraakt ge 't dwingen van 't geweten,
De Waarheid, die u 't meest bekoort,
Wordt onverhinderd aangehoord:
Zy vreest by u geen boei of keten,
Zy ſpreekt, door Bygeloof nog Dwinglandy gekrenkt,
Vrymoedig als ze denkt.

Wie

Wie moet dan 't Oord niet heilryk achten,
ô VRYHEID! daar ge uw' zetel vest,
Daar onafhanklyke Oppermagten
Nooit krenken 't Algemeenebest,
Daar *Deugd*, door vast geſtaafde Wetten,
Beloond, en de *Ondeugd* wordt verſmaad,
Daar yder het belang van Staat
Zal boven eigen voordeel zetten,
En onvermoeid het heil der Maatſchappye zoekt,
Maar Dwinglandy vervloekt?

Bewaart, ô *vrygevogten Landen!*
De VRYHEID, meer dan goud geacht,
Toont yder die haar aan durft randen
Dat u, als 't waardig Nageſlacht,
Als Zoonen van uw braave Vadren
Die Haar, van Godsdienst vergezeld,
Verlosten uit het Spaanſch geweld,
Dat u hun bloed nog ſtraalt door de Adren
Bukt nooit voor 't Slaafſche Juk: zo bloeit uw *vrye Staat*,
Tot al het aardſch vergaat.

DWINGLANDY.

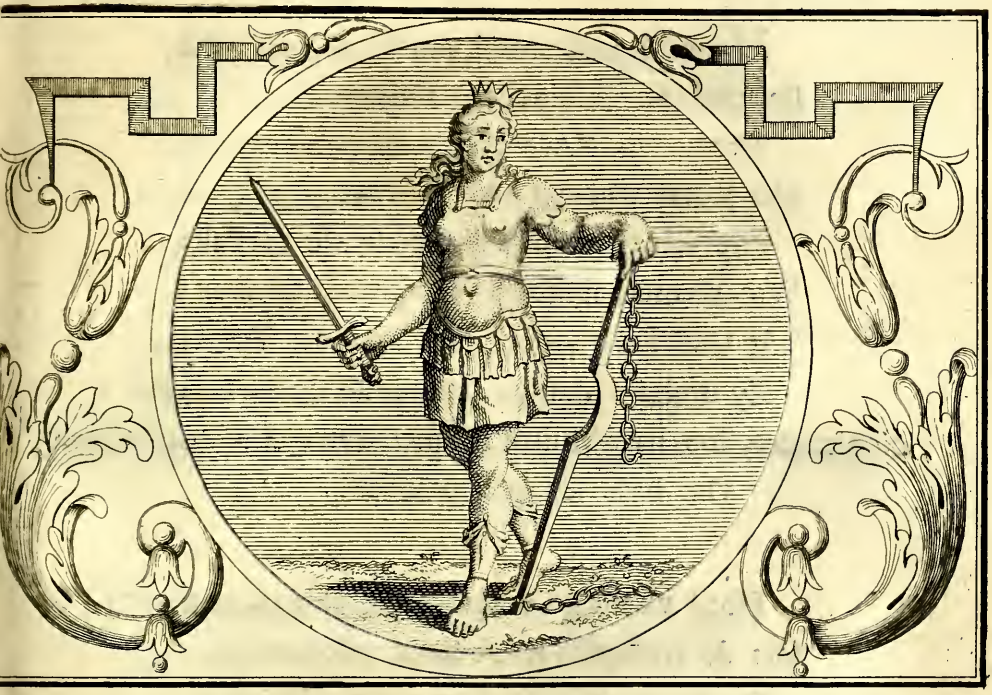

— (*Weinige*) *jaaren in getale zyn voor den* Tiran *weggelegd, het geluid der verſchrikkinge is in zyne Ooren, in de vrede zelve komt de verwoeſter hem over, hy en gelooft niet uit de duiſterniſſe weder te keeren: maar dat hy beloerd wordt ten Zwaarde.*

JOB XV. 20--22.

Dees *Vrouw* verbeeldt den aart der wreede DWINGLANDY'
Zy gaat *in 't harnas*, ſteeds door doodſche vrees gedreven
Terwyl haar *yzren Kroon*, haar harde Heerſchappy'
En 't *purpren Kleed* haar dorſt naar bloed te kennen geeven
Zy voert geen ſtaf maar dwingt door *'t Staal* den onderdaan
En tracht dien in het *Juk* der Slaaverny te ſlaan.

Geweldenary van Heeren en Vorſten, hunne magt misbruikende, is een boosheid, die de Aartskoning van alles niet plag te lyden, maar met geſtrenge en al de Waereld kenbaare oordeelen te ſtraffen.

VOLLENHOVE.

*W*at Monster rood van Menſchenbloed,
Bekleed met breidelloos vermogen,
Dat zonder Rede op de Onmacht woedt
Het Recht vertrapt, en 't Mededogen
Niet kent, maar 't al met ſchrik vervult:
Wat Monster ſtygt uit 's Afgronds Kolken?
't Is DWINGLANDY, die Pest der Volken,
Zy dreigt . . dog, ſchoon ze dreigt en brult,
Nooit zalze, door haar Muil of Klaauw, myn dichtkunst dwingen,
Om haar ter eer te zingen.

Hoe! waant ge ontmenſchte DWINGELAND,
Dat de Almagt u heeft magt geſchonken,
Op dat het Menſchdom door uw hand
In ſlaaffche ketens word' geklonken?
Wat Godontheiligend beſtaan!
Neen, neen! 't barmhartig Alvermogen,
Veeleer tot gunst dan ſtraf bewogen,
Ziet Menſchen met ontferming aan:
En zou de Algoedheid, om den Sterveling te kwellen,
U op den Rykstroon ſtellen?

Vlied

Vlied ſnoode! durft ge 't reinſte Licht
Zo ſtout, met zulk een ſmet bevlekken?
Uw Troon is *op 't geweld* geſticht,
Gy poogt dien door 't geweld te dekken.
Het loos Bedrog bekleedt uw zy',
Verdrukking, Bloeddorst en 't verbreeken
Van keur en Handvest, ſlinkſche treken,
Zyn zuilen uwer Heerſchappy.
Daar vleizugt, Eigenbaat, verwaandheid, list en Logen
Beſchermen uw vermogen.

De *Deugd* treurt onder uw gebied,
Zy heeft by u geen heil te wachten.
Gy loont de Trouw der Braaven niet,
Maar ſtraft hen, die hunn' pligt betrachten.
De Waarheid vlugt voor uwen troon.
Gerechtigheid, de ſteun der Ryken,
Moet daar voor Eigen voordeel wyken.
De Godvrugt lydt 'er ramp en hoon.
Menſchlievendheid, gereed ter zalving onzer wonden,
Wordt by u niet gevonden.

De *Rust*, waarmeê 't oprecht gemoed,
Dat eerlyk denkt, zig kan verkwikken,
Onbeert ge, daar 't vergoten bloed
U op uw leger komt verſchrikken.
Hier meent ge dat verraad u wacht,
Gints ziet ge Wraak den Moorddolk ſcherpen,
Men dreigt u van den troon te werpen,
Te ontneemen uw misbruikte magt.
Zo baart de Woede u ſchrik, daar ze aan uwe Onderdaanen,
Kost goed en bloed en traanen.

Door u wordt *de Onſchuld* zelf' beklad,
En vaak in ketenen geſlaagen.
De *Ryke* ziet zig van zyn ſchat,
Zo ras 't uw Roofzugt zal behaagen,
Door list of door geweld ontbloot,
Geen *Burger* kan 'er veilig leeven,
Hy wordt door bleeke vrees gedreven,
En dugt een' onvermydbren dood,
Als Haat en Nyd, die ligt te ras zyn welvaard merken,
By u zyn' val bewerken.

De

De *Handel* daar het Land door bloeit,
Kwynt by u, met den bloei der Landen,
Hy wordt door last op last beſnoeid,
En vast gehecht aan ſlaafſche banden.
De Koopman, die zyn ſchatten waagt,
En onderſteunt zyn Landgenooten,
Mag naauwlyks dien, door vlyt vergrooten,
Of wordt met nieuw bezwaar geplaagd,
En ziet zyn Koopmanſchap, door Baatzugts harde wetten,
Te naauwe paalen zetten.

De nutte *Weetenſchap* en *Kunst*
Moet, daar gy heerſcht, als balling zwerven,
Haar onderzoeker kan nog gunst
Nog roem by 't woedend Hof verwerven,
Gy ſpoort geen Letterminnaar aan,
Op dat hy, in het Pad der Braaven,
Beſteed' zyn tyd en vlyt en gaaven,
Tot heil van uwen onderdaan;
Wyl doorn en diſtel 't meest, maar zelden kunſtlauwrieren
Op uwe velden tieren.

't Best ſchraagt ook Domheid Slaaverny
Pas voelt ze 't Juk haar ſchouder drukken,
En wie zou, daar de DWINGLANDY
Hem noodzaakt voor haar magt te bukken,
Daar 't Lichaam ſtreng gefolterd wordt,
De Ziel door doodſchen ſchrik beſtreden,
Wie zou dan, daar één enkle reden
Hem ligt in grooter onheil ſtort,
Nog d' afgematten geest, in 't midden zyner boeïen,
Door onderzoek vermoeïen?

Geen *Dapperheid* geen *Heldenaart*
Bezielt een' ſlaaf, in yzren banden.
Zou hy, met zoveel ramp bezwaard,
Ook vegten, voor dezelfde handen,
Waarvan hem al zyn leed genaakt?
Neen! ſchoon hy wordt naar 't veld gedreven,
Hy waagt voor dien niet ligt zyn leven,
Die hem zyn leven bitter maakt;
Maar poogt veeleer 't gevaar, van 's vyands kant te dugten,
Met 's *Dwinglands* magt, te ontvlugten.

Gy drukt den *Godsdienſt*, dien gy waant
Door dwang te kweeken en te hoeden;
De Godsdienst zelf, die elk vermaant
Tot liefde, wraakt uw heilloos woeden.
Laat Mahomet zyn dwaalleer vry
Door vuur en zwaard alom verbreiden:
De Dienst, die ons naar God zal leiden,
Wordt niet geleerd door DWINGLANDY.
Geen woest geweld, offchoon 'er 't Lichaam voor moet buigen,
Kan Zielen overtuigen.

Dit ondervond het helfch Gedrocht,
Wreede Inquifitie, die, verwaaten,
Het Bygeloof, in Neêrland, zogt
Te fchraagen, door haar bloedplakaaten:
Wanneer ontaarte Perenot,
Ten Bifschoplyken Stoel gezeten,
Dacht redeloos het vry geweten
Te dwingen, dat het zynen God
Niet dienen naar zyn licht, maar naar 't gebod zou leeven,
Te Trente voorgefchreven.

ô Volk!

ô Volk! dat, tegen rede en wet,
Weleer Kaſtiliës Juk moest draagen:
Maar tans, door 's Hoogſten arm gered,
En van dien ſlaafſchen band ontſlaagen,
In eedle vryheid leeft en bloeit:
Dat heil, uw Vaderen geſchonken,
Moet u tot dankbaarheid ontvonken,
Zolang ge DWINGLANDY verfoeit!
Uw dienst zy God', die u van 't dienſtbaar Juk beveiligt,
ô Nederland! geheiligd.

Bloei lang in uw gelukkig lot,
Geen Flips bind' weer uw vrye handen,
Geen Bloedraad bouw' het Moordſchavot,
Geen Alva, 't Hoofd der *Dwingelanden*,
Pleng' ooit der Burgren dierbaar bloed:
De ſchoone Vryheid word', verbonden
Met waaren Godsdienst ongeſchonden,
Tot heil van Land en Kerk behoed!
Zo blyft uw vrye Staat, beſchermd door 't Alvermogen,
Een wonder in elks Oogen.

BOETVAARDIGHEID.

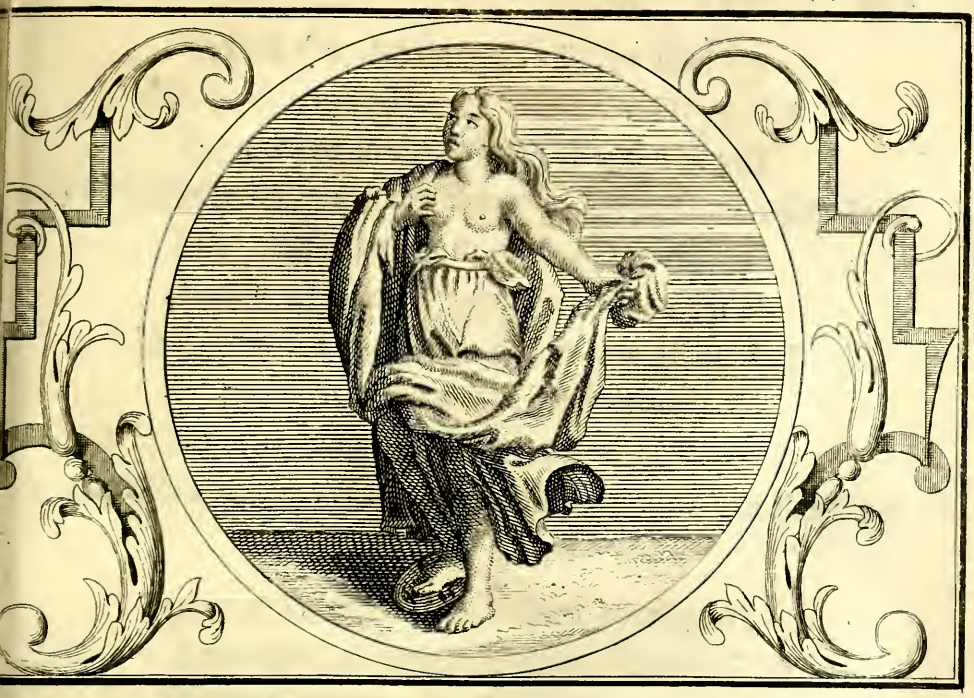

Myn God ik ben beſchaamd ende ſchaamrood, om myn Aangezicht tot u op te heffen myn God: want onze Ongerechtigheden zyn vermenigvuldigd tot boven (ons) hoofd, ende onze ſchuld is groot geworden tot aan den Hemel. EZRA IX. 6.

BOETVAARDIGHEID, die, *ſchoon* van wezen, *los van hair,*
Haar hart voor God *ontbloot*, *verwerpt het Kleed* der Zonden,
Slaat op haar borst en ſmeekt met nederig gebaar:
Verſierd met *wit gewaad*, in 't bloed van Jezus wonden
Gewaſſchen, *ziet ze omhoog*, van waar ze hulp verbeidt,
Treedt op het *Momtuig* en verfoeit Schynheiligheid.

Dit maakt het onderſcheid tuſſchen de BOETVAARDIGHEID *der waare Geloovigen en die der geveinsden: die van de geveinsden is maar als een koorts, die by vlaagen en hervattinge komt, maar de verbryzeling des harte van de Geloovigen, vernieuwt zig alle dagen.*

PICTET.

Wie is zy, die, geparst door 't leed,
Schynt vol verrukkende gedachten,
Die in het peinzend eenzaam treedt,
En kermt, en ſmeekt, en zendt ten Hemel haare klagten?
't Is treurende BOETVAARDIGHEID:
Wier eedle Ziel men, ſchoon ze ſchreid,
In 't zedig wezen kan ontdekken:
De Oprechtheid ſtraalt uit haar gezigt.
Myn Kunst ſchetst haar in nedrig dicht,
En maalt met woordenverf, haare ongeveinsde trekken.

Dat u myn *Boettafreel* bekoor',
ô Neerland! mogt myn wenſch gelukken;
't Strekte op den *Boetdag* u ten ſpoor;
't Leerde u *boetvaardig* voor de Aartsgoedheid neder bukken.
Ik poog, terwyl de *Boetſtem* klinkt,
En 't Zwaard van 's Heeren gramſchap blinkt,
BOETVAARDIGHEID u voor te draagen.
Kom ſla met my haar ſtappen gaê,
Volg haar gezegend voorbeeld na,
Let op haar ſtil gedrag, en hoor haar ernſtig klaagen.

Zie

Zie toe, zy *bukt* voor d' Opperheer,
Kruipt als een worm voor zyne voeten,
Haare Oogen ſlaatze in Ootmoed neer,
En poogt haar' Rechter met een diep ontzag te ontmoeten,
Haar hand, door euveldaên bemorſt,
Slaatze op haare ongetrouwe borst,
En, daar Godlievende offergeuren
Ontſtaan uit een' verbroken geest,
Niet uit veel zwiers, zo tracht ze 't meest
Haar hart, haar ſteenen hart, en niet haar kleed, te ſcheuren.

Geen zweemzel van *Schynheiligheid*
Wordt in haar ganſch gedrag gevonden.
De zilte traanen, die ze ſchreit,
Zyn traanen voortgevloeid, uit diepgeſlaagen' wonden.
Een *David*, die zyn bloedſchuld kent,
En in den nood naar God zig wendt,
Manaſſe van den troon gedreven
En ſmeekende onder Asſurs magt,
Een *Petrus* tot berouw gebragt,
Die *Boetgezinden* poogt ze in waarheid naar te ſtreeven.

Zy, van haar jammer 't best bewust,
Vreest billik voor Gods alziende Oogen,
Door 't overtuigd gemoed ontrust,
Ziet zy *haar misdaên*, schrikt en voelt haar *onvermogen:*
Zy ziet, maar in een klaarer licht,
Het niet betrachten van haar' pligt:
Zy vindt zig door een heïr van Zonden
Omringd, en in het naauw gezét,
Zo schynt de toegang haar belét,
De Toegang tot dien God, wiens wet zy heeft geschonden.

Dog schoon ze in zulk een naarheid zugt,
En, wegens al haar spoorloosheden,
Met recht des *Hemels gramschap dugt:*
Nog waagt zy 't, schoon van verr', voor 's Hoogsten troon te treeden.
Zy gaat, maar gaat van *Hem* verzeld,
Die Zonden, Dood en 't helsch geweld
Verwon, en 't heilspoor heeft ontsloten.
Nu dringt ze 's Vyands Leger door,
Zwyg Waereld! zwyg en leen haar 't oor!
Zy spreekt, en zal haar hart voor haaren God ontblooten.

„ Ach!

„ Ach! (roeptze) Ach God! verſchoon, verſchoon!
„ Toorn niet, daar 'k my durf onderwinden
„ Te naderen voor uwen troon:
„ Ik, die my roekloos aan de Waereld dorst verbinden,
„ Ik, die my zints myn morgentyd,
„ Heb aan haar' ydlen dienst gewyd,
„ En jaaren in dien dienst geſleten:
„ Maar u, die my het leven gaf,
„ Uw gunst my ſchonk, in plaats van ſtraf,
„ My hoede, en voede, en dekte, U ſchandlyk heb vergeeten.

„ De Wet van uwe Heerſchappy,
„ De Wet, geſtaafd door vloek en zegen,
„ Ontrustte nog bekoorde my,
„ Nog Dood nog leven kon my tot uw' dienst bewegen.
„ Het lokkend Evangelywoord
„ Wierd vrugtloos van my aangehoord,
„ Hoe vaak wierd my die Raad gegeeven?
„ Keer, Zondaar, keer naar Jezus heen!
„ By Hem is rust, by Hem alleen!
„ Maar ach! het Oor is doof, en 't hart verhard gebleven.

„ Ik volgde myn verkeerden lust,
„ 'k Deed alles waar my 't vleesch toe wekte,
„ Ik zogt vergeefs in onrust, rust,
„ En blydschap, in het geen de deugd tot droefheid strekte.
„ Zo ging ik voort van kwaad tot kwaad,
„ Zo heb ik uwe tugt versmaad,
„ Zo dwaaslyk heeft myn Ziel gehandeld!
„ Maar nu, door beter licht bestraald,
„ Nu zie ik hoe ik heb gedwaald,
„ En zorgloos, op den rand der Eeuwigheid gewandeld.

„ ô God! hoe groot is uw geduld!
„ Hoe kon uw lankmoed my verdraagen!
„ Waarom hebt gy my, om myn schuld,
„ Niet door uw hand, voorlang ten afgrond neergeslaagen?
„ Of was 't op dat gy my, belaên
„ Met zulk een last van euveldaên,
„ My nog genade mogt bewyzen?
En wilt ge nu, door scheppings kracht,
In 't midden van een' duistren nacht,
Het licht van heil en troost, nog in myn Ziel doen ryzen?

„ Ik

„ Ik heb den nek u toegekeerd,
„ Uw gunst, zo vaak my aangeboden,
„ Baldaadig van my afgeweerd,
„ En echter vaart gy voort my tot uw gunst te nooden.
„ ô Diepte van genaê! zult gy!
„ Aan uwe Vyandin, aan my',
„ ô God! in liefde nog gedenken?
„ Wilt gy nog op my neder zien,
„ Die eertyds zogt uw oog te ontvlien?
„ Wilt gy me uw' Zoon, en in uw' Zoon het leven ſchenken?

„ Aartsheiland! als ge wilt, ge kunt
„ Myn wonden met een woord geneezen.
„ Genoeg, indien 't my wordt vergunt
„ Van uwen liefdediſch, de kruimkes op te leezen.
„ Waſch, reinig myn beſmet gemoed,
„ In 't waſchbad van uw godlyk bloed,
„ En laat uw geest myn geest verkwikken:
„ Dan zal 't verbryzelde gebeent'
„ Verheugd zyn, en, met u vereend,
„ Roem ik dan eeuwig dees gezegende Oogenblikken.

„ Wyk

„ Wyk Waereld, wyk lust, ſchat en eer!
„ 'k Verlaat met vreugd den draf der Zwynen.
„ Myn Vader zelf omhelst my weer,
„ Al 't aardſch, hoe groot, hoe ſchoon, moet als een rook ver-
„ 't Is nutloos ſlyk, 't baart Ziele ſchaê, (dwynen.
„ Het minſte ſtraaltje van genaê
„ Geeft meerder heil, heeft meer vermogen.
„ Dan al . . hier zwygt ze, wyl de Ziel
Op 't goed dat haar te beurte viel,
Vaſt peinst, en blyft nog in verwondring opgetogen.

Wel hem! die zo uit 's Waerelds drom,
Stapt op het zalig ſpoor ten leven!
Gelukkig Land, zo 't volk alom
Wierd op den *Boetdag* door BOETVAARDIGHEID gedreven!
Wierd Ninevé, in ſchrik gezet,
Nog door BOETVAARDIGHEID gered,
En heeft die Stad haar wenſch verkregen:
Gy, meer verlicht dan Ninevé,
Boetvaardigen, kunt op uw beê
Voor Neêrlands ſtaat en Kerk ook wachten meerder zegen.

GODLOOSHEID.

— *De* Godlooze *valt door zyne* GODLOOSHEID.
SPREUK. SAL. XI. 5.

Door deeze *Vrouw*, die vol *afſchuwelyke trekken*,
Verblind, het ſpoor betreedt, dat haar ten afgrond leidt,
Wier *Ezels Ooren* ons haare domme Onweetendheid,
En ſcherpe *doorneſtruik* des Hemels vloek ontdekken,
Gelyk de *Slang*, dat ze is uit Slangezaad geteeld,
Wordt voor 't beſpieglend Oog GODLOOSHEID afgebeeld.

Ider Godlooze — *is om en door het geweeten der Zonde nergens zeker, nergens geruſt, nergens blyde; maar draagt geduurig en zonder tuſſchenpoozen zyne ſtraffen, zynen vyand met zig om: beoorlogt van zig zelven, en vliedende, daar buiten hem geen vreze is, om dat binnen hem niets is dan ſchrik van rontomme.*

MOONEN.

Zal ook van U myn Dichtkunst zingen
GODLOOSHEID, bron der Euveldaên?
Zult gy, in myn beſpiegelingen,
Die nergens plaats verdient, dan ook een plaats beſlaan?
Ja! 't lust me uw heilloos beeld te ſchetzen.
Schoon ge ook, gewoon de Deugd te kwetzen,
Uw Klaauwen in myn' Arbeid ſlaat,
Nog zal myn kunst u niet verſchoonen,
Maar elk uw' ſnooden aart vertoonen:
Op dat de Sterfling u recht kenne en eeuwig haat'.

Gebroed, uit d' Afgrond opgeſtegen,
Gedrocht, dat God en Deugd veracht,
Ontaarte, alleen tot kwaad genegen,
Verderf der Landen, ſmaad van 't Menſchelyk Geſlacht,
Vertreedſter van Gods heil'ge wetten,
Onreine, vol van boezemſmetten.
Gevoelloos onder eigen ſmart,
Verblind in 't Onrecht na te jaagen,
En doof voor 's Hemels donderſlagen
Is 't Lichaam ganſch melaatſch en 't hart geheel verhard.

Hoe!

Hoe! kant ge u tegen 't Alvermogen?
Ontkent ge dat Hy is en leeft,
Die zo doorluchtig voor onze Oogen,
In 't heir der Schepzelen, zigzelf' te kennen geeft?
Poogt gy met uw verſtand te dringen,
Door Aarde en Zee en Hemelkringen:
Aard, Zee en Hemel is 't gewrocht,
Waar in wy zyne grootheid merken:
Maar, wilt ge 't Pronkſtuk van zyn werken?
Zie in uzelf', aan 't ſtof, 't onſtoflyk deel verknocht.

Ontdekt ge in all' zyn groote daaden,
Geen wysheid geen gevreesde magt?
Zal 't aarden vat dan Hem verſmaaden,
Die 't kunſtig uit wat leems te voorſchyn heeft gebragt?
Wie heeft u 't zyn, wie heeft u 't leven,
Wie 't Lichaam, wie de Ziel gegeeven?
Wie 't Lichaam zo vol kunst gevormd?
Wie ſchiep de Ziel, dat denkend wezen,
Waarin iets Godlyks is te leezen?
Wie anders, dan die God, wiens hoogheid gy beſtormt?

Wordt door uw vuile *Spotternyen*,
Gods werk, en weg, en wet gehoond?
Zult ge onbeſchaamd zyn woord beſtryen,
Waardoor ge met uw haat ons vaak uw domheid toont?
Beef Aardworm! durft ge de Almagt tergen
Die de Aarde ſchudt, voor wie de Bergen,
Als waſch verſmelten! Beef! die God,
Die zig aan Faro wist te wreeken,
Zal uw gevloekten ſchedel breeken;
Hy leeft dien gy ontkent, Hy heerſcht dien gy beſpot.

Durft ge ook de blanke Deugd verachten?
Verheugt ge u als de Godvrugt lydt?
En hebt ge Ziel en lichaams Krachten
Aan 's Waerelds *Afgodin*, aan de ydelheid gewyd?
Slyt ge in haar' dienst uw levensjaaren?
En *bukt ge voor de vloekaltaaren*,
Van wellust, Goud-of-eerzugt neer?
Kan 't *beeld* der Zonde uw aandacht wekken,
U meer dan God en 't goede trekken?
Zo dient ge de *Afgoôn*, en gy rooft uws Scheppers eer.

Gy ſpreekt, maar vloekt in euvlen moede,
Gy vloekt, en wenſcht om 's naasten ſchaê,
En eiſcht, dat God, de Bron van 't goede,
Het kwaade werke, en zelf uw wraak ten dienſte ſta.
Gods groote *Naam*, aanbiddenswaardig,
Wordt vaak moedwillig en *ligtvaardig*
Door u misbruikt; uw losſe mond
Beſtaat, door valſch en roekloos zweeren,
De Alweetendheid van Hem te onteeren,
Van Hem, wiens Naam geen Menſch ooit ongewroken ſchond.

De tyd, den Godsdienſt opgedraagen,
Wordt ſchandlyk van u doorgebragt.
Schoon Leeraars leeren, bidden, klaagen,
Hun klagte, en bede, en leer wordt dog van u veracht.
Geen Tempel, daar zig Godgezinden,
In heilige Oefning werkzaam vinden,
Wordt ooit met lust van u betreên:
Veeleer ſtiert ge uw verdwaalde gangen
Naar 't huis, daar ge, onder dartle zangen,
Met lugtig feestgebaar, u baadt in ydelheên.

Den *pligt*, *den Kindren voorgeſchreven*,
En dien hun zelfs natuur gebiedt,
Om aan hunne *Oudren de eer te geeven*,
Eer, die hun zorg verdient, dien pligt betracht ge niet,
Uw Hoogmoed buigt zig voor geen Meerdren,
Uw' Trotsheid wraakt uw' Landsregeerdren;
Uit boosheid of om vuil gewin
Wordt ligt de ruſt door uw verbroken,
En 't vuur der Muitery ontſtoken:
Zo ſtrekt ge een Pest, in Staat, en Kerk, en Huisgezin.

Gy, die uw' *Naasten* in uw woede,
Door haat of Wraakzugt aangezét,
Slaat, *Kwetst*, of ('t zy Gods hand het hoede)
Hem *doodt* en door zyn dood u met zyn bloed beſmet;
Dat bloed eiſcht wraak van 't Alvermogen.
Onkuiſche, die uwe ydele Oogen
In 't beeld der dartle *Wulpsheid* weidt.
Kan u de wufte Min vermaaken,
En zult ge in 't vuur der *Ontugt* blaaken?
Schrik! de *Ontugt* is ten ſtraf het eeuwig vuur bereid.

Gy tracht, door helſche nyd gedreven,
Met list of kracht, *naar 's naasten goed*,
En *rooft*, dat God hem heeft gegeeven.
Misgun hem zyn gewin; maar by den overvloed,
Zal 't vergenoegen u ontbreeken.
Uw *Mond*, gewend aan 't *logenſpreeken*,
Hoont de Onſchuld, wraakt der braaven daên.
Dog, 't mag, als ge andren kunt bevlekken,
U tot oneedle blydſchap ſtrekken:
God, die de oprechten hoedt, ſtraft uw gevloekt beſtaan.

Uw hart haakt, *van begeerte aan 't branden*,
Naar alles wat het vleeſch bekoort,
En Oor en Oog, Reuk Mond en Handen
Meest ſtreelt en gy het liefst ſmaakt, riekt, en ziet, en hoort.
Gy laat door Rede u nooit beſtieren,
Maar wilt uw drift den teugel vieren,
Gy ſchynt een Zee, die door den wind
Beroerd wordt, en niet weet van ruſten;
Daar, by 't volbrengen uwer *lusten*,
U ſteeds nog meer ontbreekt, dan ge in 't *begeerde* vindt.

Zo

Zo leeft ge zonder recht te leeven,
Zo denkt en ſpreekt en werkt ge 't kwaad,
Zo wordt ge naar 't verderf gedreven,
Zo haat ge uzelven, wyl ge God en Menſchen haat.
Zo ſtapt ge voort van kwaad tot kwaader,
Een Gierigaart wordt een Verraader,
Een Dronkaart wordt onkuiſch, en ligt
Wordt uit Onkuiſchheid Moord geboren,
En zo gaan lyf en Ziel verloren,
Als u de Aartsrechter daagt en doemt in zyn gericht.

Gy deedt de Waereld, door uw boosheid,
Vergaan in d'algemeenen vloed:
Om u, ſtrafwaardige GODLOOSHEID!
Wierd Siddims dal vernield, door 's Hemels zwavelgloed.
Vaak moet, om 't kwaad door u bedreven,
De Hemel dondren, de Aarde beeven,
Peſt, Kryg en Honger brengt ge voort.
Leer dan die plaag van Kerk en Staaten
GODLOOSHEID, myden, vlieden, haaten,
En toon dat Godvrugt u, ô Nederland! bekoort.

GODVRUGTIGHEID.

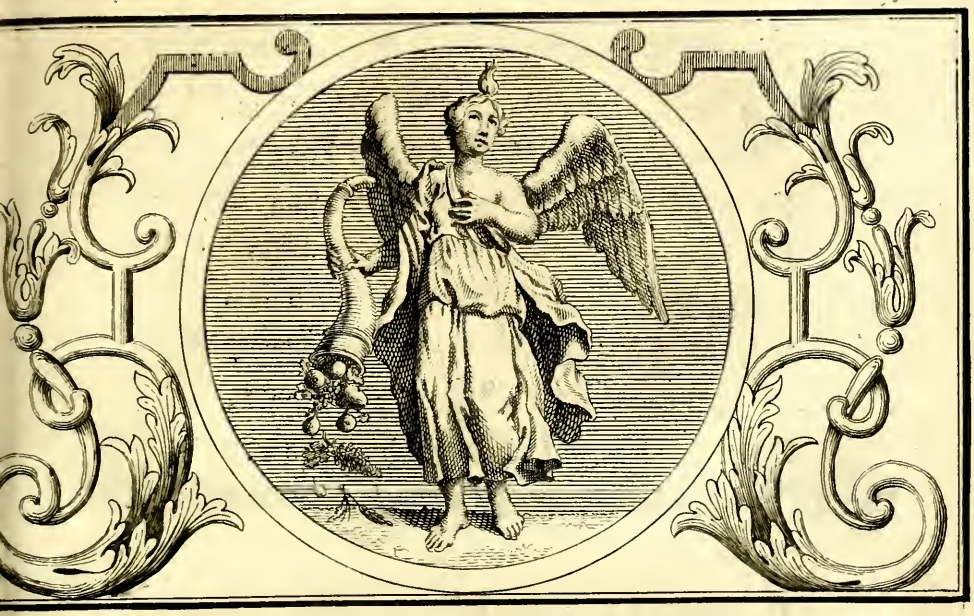

De GODZALIGHEID *is tot alle dingen nut; hebbende de belofte des tegenwoordigen ende des toekomenden Levens.*

1 TIM. IV. 8.

GODVRUGTIGHEID vertoont zig als een *ſchoone Maagd*,
Die door haar *vleuglen* tracht van de aarde om hoog te ſtreeven,
Haar *zien ten Hemel*, en de *vlam*, *die 't voorhoofd draagt*,
Zal ons haar liefdedrift naar God te kennen geeven,
Haar *hand ruſt op haar borſt*. *De Hoorn van overvloed*
Stortze uit, en ſchenkt voor Ziel en Lichaam 't Zaligst goed.

De Godvrugt *is de bron der Deugd* —— *Alles wat goed is op de Aarde begint met de* Godvrugt — *Eene Ziel, in gemeenſchap met haaren God, is een Hemel op Aarde, zy gevoelt niets van de Stormen en oproeren des Levens, van de dwarrelwinden der driften, nog de angſten van het hart Aan een' God te gelooven is het beginzel der vreugd. Een God aan te bidden doet dezelve toenemen. Een God lief te hebben brengt die tot de volmaaktheid.*

YOUNG.

Schoon wel de Dichtkunst Lauwerbladen
Met recht, voor dappre Heldendaaden,
Voor Kunst en Weetenſchap bereidt:
Zy wordt nogtans van haare Zoonen
Het best gebruikt om 't Hoofd te kroonen,
Der ſtichtende GODVRUGTIGHEID.
't Is loflyk Dicht met Deugd te paaren.
De Kunst, uit Godlyk Zaad geteeld,
Spant nooit met eedler wit haar ſnaaren,
Dan als ze door haar' zang *godvrugtige* Ooren ſtreelt.

Doorluchte Telg uit God geboren,
Vermaak der juichende Englenkooren,
Gods Dienares en Gods Vriendin,
Sieraad der Jeugd en Kroon der Grysheid,
Fontein van Heil, begin der Wysheid,
Der Vroomen Schat en grootst gewin,
Pilaar der Kerke, Zuil der Landen,
Kleinood der Ziel, Mariaas Deel,
Behaaglykſte aller Offerhanden,
GODVRUGTIGHEID, verſier myn nedrig Dichttafreel.

Wie

Wie zal naar waarde uw' luister maalen?
De Zon verdooft by uwe ſtraalen:
Een licht van 't ongeſchapen Licht,
En glans van 't driemaal heilig Wezen
Is uit uw ganſch gedrag te leezen,
En ſchittert de Ondeugd in 't gezigt.
Gy leeft in 't licht der reinſte zeden,
Uw licht ſchynt *God tot heerlykheid*,
Verlicht de Ziel in tegenheden,
En *toont den Zondaar 't ſpoor*, dat hem ten leven leidt.

Gy ſluit het *Oog* voor ydle dingen,
Maar ſtaart, door uw beſpiegelingen,
Op God, zyn' dienst, en 't Zaligst goed.
Gy *hoort*, maar *hoort* al wat tot ſtichting,
Tot troost en nuttige onderrichting
Verſtrekt voor 't ongeveinsd gemoed.
Uw *handen* poogen recht te *handlen*,
En *ſchraagen* de Armoê in haar leed,
Uw *voeten*, die voorzichtig wandlen,
Ontvlieden 't heilloos Pad, waarop de Waereld treedt.

Uw *Woorden*, die de Godheid eeren,
En Menſchen ſtichten, trooſten, leeren,
Zyn niet vermengd met Zotterny;
Uw *Mond* beſmet zig met geen Logen,
Uw *Kniën*, voor Gods troon gebogen,
Zyn niet verſtyfd door Hovaardy.
Gy dwingt het *Vleeſch*, en temt zyn *luſten*,
Op dat het u, op 't onvoorzienst,
Niet mogt verraſſen en ontrusten:
Zo leeft, en werkt, en ſtelt ge uw *leden* God ten dienſt.

Uw *Hart* voor de ydelheid beveiligd,
Is God ten *Heiligdom* geheiligd:
Daar wordt Hem 't *Offer* toegebragt;
Daar vindt men 't *heilig Vuur* ontſtoken,
En 't *Reukwerk* van Gebeden rooken;
Daar houdt men aan *de Poorten wacht*;
Daar *waſcht* men zig van boezemvlekken
In 't *Waſchbad*, door Gods Zoon bereid,
Daar kan men zyne naaktheid dekken
Met *Prieſterlyk Gewaad*, het Kleed der heiligheid.

Zo

Zo gaat ge om 's Heeren *Altaar* heenen:
Het zy men u hoort *biddend weenen*,
Als land of Kerk voor onheil vreeſt:
Of *juichen* in het vroom geweten,
En ziet van de *Offerſpyzen eeten*,
Zo viert ge een eeuwigduurend *Feeſt*.
En zo moogt ge alle *Prieſterpligten*,
Aan d' Evangelidienst verknogt,
By God en by het Volk verrichten,
Met meerder licht en vreugd dan Levi ooit vermogt.

Gy kont uit Godgewyde bladren,
Een ſchat van weetenſchap vergadren,
Gy *zat aan Jezus voeten neêr*,
En hebt, voor Hem in 't Stof gebogen,
Uit zyn' alwyzen Mond gezogen,
Den honig zyner *Waarheidsleer*.
Nu durft ge alom zyn' *Naam belyden*,
Nu *leert* ge aan andren hunnen pligt,
Nu kunt ge treurigen verblyden,
En zwakken ſterken, door uw nuttig *onderricht*.

Gy tracht het Godsryk voort te zetten,
En *ſtrydt* voor 's Konings eer en Wetten,
Al raast uw trotſche Vyandin:
Geſterkt door hem, die dood en Zonden
Aan zyn Triumfkoets heeft gebonden,
Zult ge, als der *Deugden Koningin*,
Op Hel en Waereld *Zegepraalen*,
En, van haar woest geweld bevryd,
De *Levenskroon* ten prys behaalen,
Als *Overwinnaares*, aan 't einde van den *ſtryd*.

Zo kan de *Hoop* van verr' betrachten
Den Heilſtaat, dien gy hebt te wachten,
Terwyl gy door 't *Geloove* leeft:
Zo voert de *Liefde* uw hart naar boven,
Om God te lieven, God te looven,
Die alles u uit liefde geeft.
De *Maatigheid* beſtiert uw paden,
En de *Ootmoed* maakt u klein en ſtil;
Oprechtheid blinkt in alle uw daaden,
En *Lydzaamheid* leert u berusten in Gods wil.

Wie

Wie zou om meerder zegen wenſchen,
GODVRUGTIGHEID! zo 't hart der Menſchen
Alom wierd door uw licht geleid?
Gy leert *den Vorst* het Volk beminnen,
Zig in zyn driften overwinnen,
En neigt hem tot Gerechtigheid.
Gy doet *het Volk* in Zegen leeven,
En, daar het twist en Muitzugt haat,
Des Heerſchers wil nooit tegenſtreeven,
Wanneer des Heerſchers wil Gods wil niet tegenſtaat.

Den *Ryken* hoedt ge, om by zyn Schatten
In Overdaad niet uit te ſpatten,
Gy weert den Hoogmoed uit zyn hart:
En de *Armoê* weet ge, by het treuren,
Door betre goedren op te beuren,
Gy zyt haar Troosteresſe in ſmart.
Gy leidt de *Jeugd*, die de eerste krachten
Aan God en niet aan 't ydle wydt:
Den *Ouden* leert ge vrolyk wachten
Op 't Zalig Uur, dat hem van 's Lichaams band bevrydt.

Nooit

Nooit kan de *Kennis*, hoe verheven,
De Ziel beſtendig voordeel geeven,
Zo zy door u niet wordt verlicht
't Gebed, hoe ſierlyk uitgeſproken,
Blyft zonder u van hulp verſtoken:
Geen *dienst*, met hoe veel zwiers verricht,
Kan de Almagt zonder u behaagen;
Milddaadig zyn als de Armoê ſchreit,
En 't zwaarſte *Kruis* gewillig *draagen*,
Is zonder u *Geveinsd-* en *-Ongevoeligheid.*

Dees ryke *Parel*, meer in waarde
Dan al wat zee of afgrond baarde,
GODVRUGTIGHEID ſier Neêrlands Kroon!
Dees ſchoonſte *Bloem* der Deugdgezinden
Bloei eeuwig, vry van Onweerwinden,
En ſprei haar' luister daar ten toon.
Dees *Star* moet aan zyn' Hemel lichten,
Dit *Vuur* brande op het hartaltaar,
Zolang als in zyn Godsgeſtichten
Het Licht der Waarheid ſchynt op zynen Kandelaar.

SCHYNHEILIGHEID.

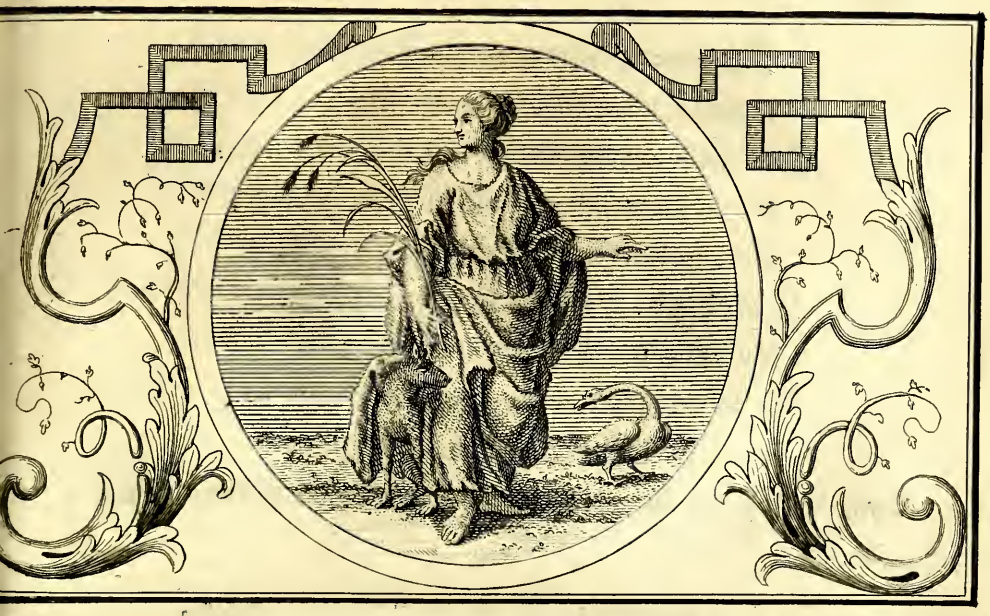

Alzoo ook ſchynt *gy wel den Menſchen van* buiten rechtvaardig, *maar van* binnen *zyt gy vol* geveinsdheid *ende* Ongerechtigheid.

MATTH. XXIII. 28.

Zie hier SCHYNHEILIGHEID, *melaatſch van top tot teen,*
Die 't zagte *Schaapenvel* om 't Lichaam heeft geſlaagen;
Dog kykt de *wreede Wolf* van onder 't *dekzel* heen:
Zy zal, gelyk haar *Riet*, geen vrugt maar bladen draagen,
En evenaart de *Zwaan*, die, daar ze by haar ſtaat,
De zwarte huit bedekt door 't witte pluimgewaad.

Hy heeft alléén een gedaante van Godzaligheid, *die alléén het uitwendige gedeelte van den Godsdienſt zonder eenige inwendige bevattinge daarvan volbrengt; die God uiterlyk dient, maar innerlyk geen eerbied nog ontzag toedraagt; die, indien het werk ſlegts verrigt en de pligt betragt word, niet bekommerd is met wat hart en genegenheid, by denzelven betragt heeft.*

TILLOTSON.

Verberg u in een Schaapenvagt,
Gevloekt Gedrocht! *veins* vry, en tracht
Uw Wolvenaart voor 't oog te dekken:
Myn Dichtkunst, die u eeuwig haat,
Zal, onbevreesd, dat zagt gewaad,
Al brult ge, van uw lenden trekken.
Zy zal, by 't allerreinste licht
Der Waarheid, uw gedrag beſchouwen,
En, in beſpieglend maatgedicht,
Voor 't Oog der Waereld alle uw gruwelen ontvouwen.

SCHYNHEILIGHEID, verguld Venyn,
Gevaarlyk Net, verborgen Myn,
Wel glinsterend maar valſch geſteente,
Bedrieglyk Ooft uit Siddims dal,
Van buiten zoet, van binnen gal,
Gepleisterd Graf vol dor gebeente,
Trouwlooze in d' Afgrond uitgebroed,
Vrindin van ſnoode List en Logen,
Aartsvyandin van 't Vroom gemoed,
Dat door uw ſchyndeugd laas! te dikwils wordt bedrogen.

Een

Een wind van Eerzugt dryft u voort:
Want, ſchoon de Deugd u nooit bekoort,
De Naam van deugdzaam kan u ſtreelen;
Te ſchynen 't geen gy nimmer waart,
Te ontveinzen uw' verkeerden aart,
Voor 't oog de rol van Vroome ſpeelen,
Zyn' Naasten vleïen, maar zyn ſchand
Met vreugd verbreiden, en te paaren
Een Jakobs ſtem met Ezaus hand,
Is 't haatlyk kenmerk der gedoemde *Huichelaaren.*

Gy ſtapt *ten Tempel*, daar ge 't oog
Slaat met een weidſch gebaar om hoog:
Op dat aan alle Kerkgenooten,
Uw lust, uw drift ten Hemel blyk':
Terwyl uw hart nog kleeft aan 't ſlyk,
Of aan den goudklomp ligt geſloten.
Gods *lof* wordt niet van u bedoeld,
Uw *lof* is 't wit van alle uw werken,
Terwyl ge een ydle vreugd gevoeld,
Als andren uw gedrag en ſtichtlyk voorbeeld merken.

Zo zyn de *traanen*, die gy *ſchreit*,
Geen traanen van Boetvaardigheid:
Vaak lacht het hart, al weenen de oogen;
Het lacht, wanneer 't zyn list volvoert,
Zyns Naasten geest door droefheid roert,
Of tot zyn ſchaê hem heeft *bedrogen*.
Gy kromt uw hoofd gelyk een bies,
Gy ſpreekt, maar zugt ſteeds onder 't ſpreeken,
Beklaagt een' andren om 't verlies
Van 't eeuwig heil, en gy blyſt zelf van 't heil verſteken.

Al kleedt ge u ook in *grove py*,
Nog zwelt uw hart van hovaardy.
Gy wraakt verachte Tollenaaren,
Gy bidt, en vast, en zwoegt, en zweet,
En ſchraagt den Armen in zyn leed,
Dog meest voor 't Oog van ganſche ſchaaren,
Geen Liefde dryft u tot dien pligt,
Geen Medelyden kan u wekken
Vermits ge alléén uw werk verricht,
Om dwaasſyk uit den mond van 't Volk uw roem te trekken.

Zo-

Zolang de *Waarheid* wordt beleên
In rust, bevryd van tegenheên,
Zolang ze bloeit in blyde dagen,
Schynt ook uw yver onvermoeid:
Maar als een Storm van onſpoed loeit,
Dan wordt hy ras ter neêr geſlaagen.
Gy zyt gelyk 't onvrugtbaar Zaad
Dat, neergeworpen op de ſteenen,
Geen wortel ſchiet, ſchoon 't weelig ſtaat,
Maar voort verdort, wanneer de Zon het heeft beſchenen.

Straks hebt ge voor de *dartelheid*
Een onuitbluslyk vuur bereid;
Uw woord doet vaak den Zondaar beeven.
Terwyl uw hart van wellust blaakt,
En 't liefst in wulpſchheid zig vermaakt,
Als ze in 't verborgen wordt bedreven.
Gy toont geen trek naar *tydlyk goed*,
Neen! (roept ge) ik ſtreef naar hoogre zaaken!
Offchoon ge uw onverzaad gemoed
Meer naar 't genot van 't goud, dan van Gods gunst voelt haaken.

De *kleinſte vlek in 's Naasten kleed*,
De minste misſlag dien hy deed,
Eén enkel woord niet wel geſproken,
Een lach, een onverſchilge daad
Wordt openlyk van u verſmaad,
Of met beſtraffing ſtreng gewroken:
En, wyl u ſteeds de waan bedroog,
Blind in uw eigen zeer te dekken,
Merkt gy den balk niet in uw oog,
Als gy den ſplinter uit uws Broeders tracht te trekken.

Gy biedt ons ligt uw *vriendſchap* aan,
Maar zoekt ons dan het meest te ſchaên
Als ge ons uw gunst wilt mededeelen:
Dewyl de mond van vrede ſpreekt,
Als 't hart verraad en onrust kweekt,
Gy wondt, wanneer ge ons ſchynt te ſtreelen.
Gy lokt, en ſmeekt, en zingt, en vleit,
En weet u naar elks aart te ſchikken,
Tot ge eindlyk, door uw loos beleid,
De Onnozelen vervoert en vangt in uwe ſtrikken.

Zo

Zo ſprak de *Booze* door uw' Mond,
Toen hy, in 's Waerelds morgenſtond,
Zig als een Godsgezant ontdekte,
Om aan de Aartsmoeder haaren pligt
En 's Heeren eiſch in klaarer licht
Te ſtellen, maar haar' val verwekte.
Toen zy, op zyn verleidend woord,
Een eeuwig leven zig beloofde,
Maar, door 't verboden Ooft bekoord,
Bemerkte, dat hy haar van 't leven zelfs beroofde.

Gy ſpoorde 't Kroost van *Jakob* aan,
Toen 't Sichems Vorst en Onderdaan,
Vermomd door Godsdienſtſchyn, vernielde;
Uw hand bewoog een *Joabs* hand,
Toen die geveinsde Dwingeland
Amaſa groette en hem ontzielde;
Gy leefde en heerſchte in *Izebel*,
Toen *Naboth* moest zyn' Wyngaard derven,
En, naar der Oudſten wreed bevél,
Onſchuldig, door de list dier Koninginne, ſterven.

Maar

Maar 't booze hart van *Judas* wierd
Door u tot ſnooder daad beſtierd,
Wanneer 't zyn eigen heil verſmaadde,
Zyn winst in 't grootſte nadeel zogt,
Zyn' Meester voor een' prys verkogt,
En Jezus met een' Kus verraadde.
Rampzalig Volk! wiens hart en mond
En handel door u wordt bewogen!
God, die des Menſchen Ziel doorgrondt,
Zal 't eens ontdekken en dan ſtraffen voor elks Oogen.

Vlied Neêrland! vlied SCHYNHEILIGHEID!
Dat u dit Monſter nooit verleid',
Volg uwer Vadren braave zeden,
Die *ongeveinsd*, oprecht van aart,
En om hun blanke Trouw vermaard,
Niet anders ſpraken dan zy deeden.
Tracht zo in waarheid, niet in *ſchyn*,
Uw' Godsdienſt voor Gods Oog te pleegen:
Zo zal uw ſtaat voorſpoedig zyn,
En God, der Vadren God, ſchenkt u der Vadren zegen!

ARBEID.

Welgelukzalig is een iegelyk die den HEERE vreeſt, die in zyne wegen Wandelt, want gy zult eeten den ARBEID uwer handen, *welgelukzalig zult gy zyn, en het zal u wel gaan.*

PSALM CXXVIII. 1, 2.

Zie hier den ARBEID als een *jonge en friſche Maagd*:
Die door het *groene Kleed*, dat ze om de leden draagt,
Haar ſtille hoop ontdekt op vrugten van haar werken,
Zy houdt een *Boek*, ten blyk der oefning van den geest,
Terwyl wy *aan haar zyde*, in *d'Os*, een werkzaam beest,
De nyvre bezigheid des Lichaams kunnen merken.

Wy moeten naarſtig zyn in ons byzonder beroep en bedieninge, in dien ſtaat, welken God ons toegeſchikt heeft, hoedanig die ook zy: 't zy dezelve beſtae in den ARBEID onzer handen, *of in de verbetering onzes verſtands.*

TILLOTSON.

Myn Dichtkunst vlegt een Letterkrans
Voor 't eerlyk hoofd des wakkren Mans,
Die naarſtig in zyn pligtsbetrachting,
Verdient der Braaven liefde en achting.
Zy roemt den ARBEID, door geen zweet,
Of moeite, of lasten afte ſchrikken,
Die 's Levens vlugtige oogenblikken
Nooit ledig, maar met vrugt beſteedt,
De nyvre Poëzy, door werkzaamheid gedreven,
Poogt aan de Werkzaamheid verdienden lof te geeven.

Schoon logge *Traagheid* u veracht,
Elk, die bedaard het nut betracht,
Dat Land en Huis door u erlangen,
Noemt u, ô voorwerp myner Zangen!
Een' ſterken ſteun der Maatſchappy,
Een' ſtaf daar de Armoede op mag rusten,
Een' teugel voor verboden lusten,
Een' Zuil van Neêrlands Koopvaardy,
Een' Vriend van weetenſchap, Bron van rechtſchapen' weelde,
Die Rykdom, Rust en Eer door 't noestig werken teelde.

Gy wilt, door Dankbaarheid beſtierd,
't zy God uw' *geeſt met wysheid* ſiert,
Of 't *Lichaam* vormde *ſterk van leden*,
Die weldaad tot dat eind' beſteeden,
Waar toe gy die van hem ontfingt.
Hoe zoudt ge 's Hemels dierbre gaaven
Zo vrugteloos in de Aard begraaven?
Eer poogt ge, daar uw pligt u dringt,
Door 't u vertrouwd Talent het algemeen te ſterken,
En zo met Lyf en Ziel, voor Ziel en Lyf te werken.

Ge *aanbidt een Alverzorgers hand*,
Wiens mildheid Weide en Akkerland
Moet Zonneſchyn en Regen geeven,
Op dat 'er Menſch en Vee van leeven:
Maar ploegt, en egt, en mist, en zaait,
En werkt ge niet met alle uw krachten,
Gy zult vergeefs op vrugten wachten.
Geen Graan wordt van het Land gemaaid,
Waarop de Luiaart ſlaapt: zo zeker wordt Gods zegen,
Door *ernſtig bidden*, en door *naarſtig werk*, verkregen.

Ook eiſcht het *nodig onderhoud*,
Om 't *Huisgezin*, uw zorg vertrouwd,
En om *uzelf* te vergenoegen,
Uw yvrig waaken, zweeten, zwoegen.
Uw Kroost wacht van uw hand het brood,
En gy verkwikt die liefdepanden
Door 't noestig werken uwer handen,
Zo hebbenze in den jongſten nood,
Geſterkt door uwe vlyt, min voor 't gebrek te dugten,
Terwyl des Luïaarts huis moet onder Armoê zugten.

Des *Scheppers voorbeeld* ſpoort u aan;
Hy kan door zyn doorluchte daên,
In al 't geſchapen klaar te ontdekken,
U door zyn werk tot werken wekken.
Zelfs moet de *bezigheid* en de aart
Der kleine en redelooze *dieren*,
Daar 't groote heir der nyvre Mieren
Zyn brood voor ſchaarzer tyd vergaart,
En 't Bytje uit bloem en Kruid, den honig weet te zuigen,
Den Menſch van zynen pligt tot werken overtuigen.

Gods

Gods Kerk, die magtlooze *Armoê* ſchraagt,
Ook de oude Stok door druk geplaagd,
En 't vroegverlaaten Weesje zugten;
Zy ſmeeken om een deel dier vrugten,
Die gy door 't eerlyk werken wint;
Ik zie u met hun leed bewogen,
Door dubble vlyt hun traanen droogen.
Gy doet, tot weldoen ſteeds gezind,
(Laat vry de vrek alléén om eigen voordeel zweeten)
Ook van uw handenwerk den ſchaamlen Naasten eeten.

Gy zyt, by uwe bezigheên,
Met ſobre ſpyzen *meer te vreên*
Dan Luiaarts die by volle disſchen
Het edel vergenoegen misſen.
Gy eet met ſmaak, en drinkt met lust,
En dankt de Aartsgoedheid voor het goede,
Zo leeft en werkt ge wel te moede,
En ſlaapt na 't werk met meerder rust
Dan zy, die werkloos vol bezwaarende gedachten,
By al het Aardſch geluk zig ongelukkig achten.

Verleiding, die de Ledigheid
Zo vaak verraſt, zo ligt verleidt,
Zal zonder vrugt haar looze netten
Voor nyvre Werklién open zetten.
Schoon ook de *Onkuiſchheid* lokt en ſtreelt,
Zy vindt by u geen luistrende ooren,
Haar vleitaal kan uw vlyt niet ſtooren,
Wyl u haar vuil geklap verveelt.
Uw liefde en lust, om trouw in uw beroep te werken,
Beletten u, om op haar Zotterny te merken.

Wie *d'eedlen tyd*, die, voortgeſneld,
Door ſchat of magt niet wordt herſteld,
Ook mogt in ydelheid verliezen:
Hy, voor het fynſte goud te kiezen,
Wordt met meer nut van u beſteed:
Dat andren, in hun laatſte dagen,
Zyn jammerlyk verzuim beklaagen
Gy ſchat hem dierbaar want gy weet
Dat God, de Heer des tyds, den tyd niet heeft geſchapen,
Op dat men dien verkwiſt' met ledig zyn en ſlaapen.

Schoon

Schoon ook na 's Menſchen val, onze aard'
Vervloekt wierd! en uw werk bezwaard,
Toen *Adam* had zyn' pligt vergeeten
En in het zweet zyn brood moest eeten:
Bragt (hoe hier Luiheid tegen pleit)
De Aartsvader dog zyn heilig leven,
Niet ledig door in Edens dreeven,
Maar mogt reeds (in zyn wys beleid
En magt nog ongekrenkt) die zalige Landouwen,
Daar doorn nog distel wies, met vrugt en vreugde bouwen.

Ook heeft het *Godgezind geſlacht*
ô ARBEID! nimmer u veracht,
Gy waart in vroege en laatre dagen,
Der Vadren lust en welbehaagen.
Men zag hen reeds in eedlen vrêe,
Het vrugtbaar Land alom bereiden,
Den Wyngaard planten, Schaapen weiden,
Wol, Melk en Boter van hun vee,
Graan van den Akker, en van Byen honig trekken,
Om zig en 't Huisgezin te voeden en te dekken.

Gy *bouwt en onderhoudt de Steên*,
De ryke welvaard drukt uw ſchreên,
Ook ſchraagt gy, door uw ſterk vermogen,
De *Koopmanſchap*, wier loflyk poogen
Uw zweet en vlyt met winst beloont.
Gy leidt de nyvre Jeugd by trappen,
Naar 't Koor der nutte Weetenſchappen,
Daar zy haar yver ziet gekroond:
En, daar gy lyf en geest poogt tot hun pligt te wekken,
Zult gy de Kerk zowel als 't Land tot voordeel ſtrekken.

Zo zag de nyvre Batavier,
Die *Luiheid* wraakte in zyn beſtier,
Zyn heil, door 's Hoogſten ryken zegen
En noeste vlyt ten top geſtegen.
Dat lang die gloed dit Volk beſtraal'!
Lang zien zyn rechtgeaarte Zoonen
Hun ARBEID door de welvaart Kroonen!
Zo leert het vrye Leeuwendaal,
Zolang het *bidt* en *werkt*, aan twee paar Waereldſtreeken,
Dat Deugd, verſtand en vlyt den bloei der Landen kweeken.

L U I H E I D.

Hoelange zult gy LUIAART *nederliggen? wanneer zult gy van uwen ſlaap opſtaan? een weinig ſlaapens, een weinig ſluimerens, een weinig handvouwens al nederliggende: zo zal uwe Armoede (u) overkomen als een wandelaar; en u gebrek als een gewapend Man.*

SPREUK. SAL. VI. 9-11.

Dees *Vrouw* zal ons den aart en 't lot der LUIHEID leeren;
Daar zy het duttend *hoofd laat hangen naar beneên*,
De *beenen kruist*, en, ſchuw van nutte bezigheên,
De loome *handen dekt*, zit ze in *geſcheurde kleeren*,
Eñ toont dat Armeê meest uit LUIHEID wordt geteeld:
Terwyl de *Schildpadde* ons haar traagen aart verbeeldt.

Wat al vermaak miſſen de Kinderen der Traagheid! *weinig, ach! hoe weinig weet de vadzige ſlaaper, welk eene aangenaame verluſtiginge hy vaaren laat, om het genot van't Armzaligſte der dierlyke verkwikkingen.*

HERVEY.

Op LUIAART, die den vroegen morgen
Op 't vadzig Leger, zonder zorgen,
Met ſlaapen en met ſluimren ſlyt!
Ontwaak! de lieve Lentetyd,
Het eerſte licht der Zonneſtraalen,
De wakkre Veldling, bloem en gras,
De zilvren daauw, het veldgewas,
Het zingend koor der Nachtegaalen,
De nyvre By, de Mier, het Schaap en al het Vee,
Ja! Aarde en Hemel roept: verlaat uw Legerſteé!

Maar Aard' nog Hemel, Menſch nog Dieren,
Nog Vrugten, die den Akker ſieren,
Nog 't Morgenlicht, nog 't jeugdig Groen,
Nog 't aangenaamſte Jaarſaiſoen
Kan u van 't zagte rustbed trekken:
Natuur, hoe zeer ze lokt en vleit,
En al haar ſchoonheid open ſpreidt,
Poogt vrugteloos u op te wekken.
Vergeefs dan, daar dog niets uw traagen geest bewoog,
Vergeefs ook maalt myn kunst de LUIHEID voor uw oog.

Ver-

Vergeefs . . . maar neen! lig vry te ronken!
Ik poog een eedler drift te ontvonken;
'k Zing niet voor u; 'k zing voor de jeugd,
De Hoop des Volks, der Oudren vreugd,
Voor Neêrlands braave en wakkre Zoonen,
Voor hun zal ik uw' ſtuggen aart,
Die onſpoed en verachting baart,
In ſpreekend Schildery vertoonen:
Op dat, als ze uw gedrag en zyn gevolgen zien,
Zy LUIHEID ſchuwen, en haar lokkend aas ontvliên.

Verachte LUIHEID, Peſt der Landen,
Die laag van geest, en traag van handen,
Den Staat nog Godsdienſt voordeel geeft,
En, zonder recht te leeven, leeft;
Een Kweekſter van onreine togten,
Een Dwaalſtar, die de Jeugd verleidt,
Een Vyandin der Naarſtigheid,
Een ſtinkend broeinest van Gedrochten,
Een' Dief, die God den tyd, uw Huis het brood ontſteelt,
Vertoont ge, daar men recht vertoont uw haatlyk beeld.

Gaf dan 't aanbidlyk Alvermogen
Aan u geen *hand*-en-*voet*-en-*oogen*,
Op dat elk lid zyn werk getrouw
Voor 't algemeen verrichten zou?
Is 't Oog dan 't meest voor 't zorgloos ſlaapen,
De Voet om altoos ſtil te ſtaan,
De Hand, niet om ze aan 't werk te ſlaan,
Maar ſlechts tot ledigheid geſchapen?
Eiſcht niet de Mond, zolang zy 't lyf door ſpyzen voedt,
Dat yder lid met vlyt voor 't Lichaam werken moet?

Wat mag *de Tyd* u voordeel geeven,
Als gy den tyd, die voor uw leven
Geſchikt is, zonder werken ſlyt?
Nooit kan de vrugt, door eigen vlyt
Op 't Land geteeld, u vergenoegen:
Dewyl uw Kouter rust en roest,
En de Akker onbebouwd en woest
U toeroept: dat ge zonder ploegen
Slechts nutloos onkruid wint, dat u in aart gelykt,
En nooit door voedzaam graan uw ſchuur of kas verrykt.

Zo moet uw voorraad ſteets vermindren,
Zo wordt gy met uw *Huis* en *Kindren*
Door ſchaarsheid in 't vervolg beſtreên,
Het ſcherp gebrek drukt 's LUIAARTS ſchreên.
Ligt moet ge, zwak en oud van dagen,
Terwyl ge uw friſſche jeugd en kracht
In ledigheid hebt doorgebragt,
Aan andren nog om byſtand vraagen:
Want die met vlyt nog zweet ooit werkte in zynen tyd,
Leeft vaak in d' Ouderdom van 's Naasten zweet en vlyt.

Ook zal het altoos werkloos blyven
Uw vlugge leden vroeg verſtyven,
En hindren uw gezonden ſtaat;
Het niets doen doet het Lichaam kwaad.
Teveel rust krenkt uw Zielsvermogen.
De LUIAART ſterft reeds eer hy ſterft,
Wyl 't ſtilſtaand water 't eerst bederft,
Het Uurwerk, wordt het niet bewogen,
In onbruik raakt, en 't meest de Mot het kleed doorknaagt,
Dat min gedraagen wordt of weinig wordt gevaagd.

Gy, tot geen *Onderzoek* genegen,
Streeft nooit, langs moeielyke wegen,
Naar weetenſchap, dewyl uw geest
Zo wel als 't lyf voor d'Arbeid vreest.
Geen eedle kunst kan u bekooren,
De kunst, die vroeg haar werk begint,
Den nugtren Morgenſtond bemint,
Zou ligt u in uw ſluimren ſtooren.
Gy kent het nut nog 't ſchoon, dat ze aan haar Minnaars deelt,
Wyl domme Onweetendheid u op uw leger ſtreelt.

Gy wordt, door de Ondeugd aan te kweeken,
Een vrugtbre *Moeder van Gebreken*,
Een Vyandin van 't vroom gemoed,
Terwyl gy zonde op zonde broedt.
De *Onkuiſchheid* ſtreelt ge boven allen,
Zy is uw eerstgeboren vrugt,
Haar vuile ſtank beſmet de lugt,
Haar ſtrik doet vaak den Jongling vallen,
Wanneer ze op 't zorgloos dons haar dartle leden rekt;
Maar vlugt, zo ras ze Deugd of Werkzaamheid ontdekt.

De

De *Dronkenſchap*, die, rond van voeten,
Haar lust tracht door den Wyn te boeten,
Die, los en onbezuisd van aart,
Het liefst zig met de *Onkuisſchheid* paart.
De ſchandlyke *Achterklap*, genegen
Tot 's Naasten Lastering en hoon,
En de *Ongebondenheid*, gewoon
Door misbruik van Gods milden zegen,
Haar Ziel, en Lyf, en Kroost, en Land, en Kerk, te ſchaên:
Zyn ſteeds door u gevoed, en 't meest uit u ontſtaan.

Zo baart ge zonden, en de zonden
Gaan met de *ſtraffen* naauw verbonden:
God ſtraft om u het vrugtbaarst oord,
Dan brengt uw *Traagheid Armoê* voort,
Dan drukt de duurte d' Ingezeten.
Gy zyt een Ballast van 't gemeen,
En roert met moeite uw logge leên,
Om onverdiende ſpyzen te eeten.
Dog ſchrik, daar ge uw talent verwaarloost, voor de Magt,
Die 't u heeft toevertrouwd en vrugt 'er van verwacht.

Elen-

Elendigen! die d'Arbeid myden,
En u hunn' tyd ô LUIHEID! wyden,
Of die tot wulpſchheid aangezét,
Hun jeugd in 't dartle feestſalét,
By wufte Min en Wyn verſlyten,
Zy, van het redeſpoor gedwaald,
Zy zullen, als hun heilzon daalt,
Zig hunne *Traagheid* zelf verwyten,
En treuren als zy zien, by 't nadren van dien nacht,
Hoe ſchandelyk van hun de dag is doorgebragt.

Van hier dan, ſtreelende Verleidſter!
Uw gift beſmette, ô Giftbereidſter!
Nog kwetze ooit Batoos edel zaad!
Blyf eeuwig van 's Lands Jeugd verſmaad:
's Lands fiere Jeugd, die 't blanke wapen,
Den Tabbaard, of den Handel kiest,
Nooit vrugteloos haar' tyd verliest,
Met ledig zyn of vadzig ſlaapen:
Zo wordt ze tot 's Lands heil eerlang, door Heldenaart,
Door Letteroefening of Koopmanſchap vermaard.

LIEFDE TOT HET VADERLAND.

Myne oogen zullen zien op de Getrouwe in den Lande, *datze by my zitten: die in den oprechten weg wandelt, die zal my dienen.*

PSALM CI. 6.

Dees *dappre Jongling* kiest den *rook* van 't *Vaderland*
Voor 't vreemde *vuur*, en heeft zyn Landsliên vrygevogten,
Dus pronkt een *krans van gras* in zyne *rechte hand*,
In de *andre* een *Burgerkroon* van *eikenloof* gevlogten:
Hy vreest geen *Kuil*, maar *treedt* getroost op *Schild en Zwaard*;
Zo is de LIEFDE TOT HET VADERLAND van aart.

De LIEFDE TOT HET VADERLAND *is een gevoelen onze Zielen door eigen belang ingedrukt, door de rede geſtyfd en door de eere bevestigd. Niets is eerloozer voor een Mensch dan voor een' Vyand van zyn* Vaderland *te worden aangezien. Lieden van eer gevoelen eene heimelyke vreugd, over het minſte voordeel dat hun* Vaderland *erlangt.*

PICTET.

Wie ooit verdiende een gloriekroon te draagen,
Een gloriekroon, meer waard dan diamant,
Zy past aan u, die goed en bloed dorst waagen,
En, niet verſchrikt voor 's Vyands magt of laagen,
Manmoedig ſtreedt voor 't kwynend *Vaderland*.

Aan u, die, ſchoon in 't hoog bewind gezeten,
Nooit wierdt verleid door ſtreelende Eigenbaat,
Die van uw pligt u loflyk hebt gekweten,
En, rein van hand en zuiver van geweten,
Het *Vaderland* gediend met hulp en raad.

Grootmoedigen! leent my nu gunſtige ooren,
Myn kunst verheft de LIEFDE, die voorlang
Uw eerlyk hart voor andren kon bekooren;
De waare LIEFDE, al 't Menſchdom aangeboren,
VOOR 'T VADERLAND, is 't voorwerp van haar' zang.

Kan Poëzy ooit uwen geest vermaaken:
't Is meest, als zy die Hoofddeugd, zingt ter eer;
De zugt, die u voor 't *Vaderland* deed waaken,
En in het vuur der eêlſte LIEFDE blaaken,
Die zelfde zugt beſtiert ook myne veêr.

Hoe

Hoe ſterk een band ons immer houdt gebonden;
Geen ſterker, dan die 't redelyk gemoed
Vereenigt met de *Vaderlandſche* gronden;
Hy, door geen tyd of woest geweld geſchonden,
Blyft ſteeds dezelfde in voor-en-tegenſpoed.

Wat oord ons ook ter rustplaatze is beſchoren,
Geen deugdzaam hart heeft, waar 't zyn woning vest,
De Liefde tot zyn *Vaderland* verloren;
De rook in 't Land, waarin men is geboren,
Schynt klaarer, dan het vuur, in 't vreemd gewest.

Een PATRIOT, door liefde en pligt gedreven
Voor 't *Vaderland*, dat hem alleen vernoegt,
Zwoegt, zweet, en werkt, en poogt voor 't Land te leeven,
Waarin hem God het leven heeft gegeeven,
Zolang hy leeft, en werkt, en zweet, en zwoegt.

De gouden *Vryheid*, een der eêlſte panden,
Van 't *Vaderland*, beſchermt hy onvermoeid;
Zyn groot gemoed veracht de ſlaaffche banden;
De dwinglandy der ſtoutſte Dwingelanden
Heeft nooit zyn Ziel, zyn vrye Ziel, geboeid.

De *Vryheid* door der Vadren bloed verkregen,
En door hun Zoons gedekt voor vreemde magt,
Wenſcht hy getrouw, als 's Lands gewenſchten zegen,
Waarby geen goud, geen rykdom op kan weegen,
Te levren aan een waardig Nageſlacht.

Dat vleïers om de gunst der Grooten ſmeeken,
En ſtreelen hen, die vaak, door loos beleid
Of wreed geweld, naar 't hart der *Vryheid* ſteeken!
Hy kent hun aart en haat hun' ſnoode treken,
Nooit heeft zyn deugd de Tiranny gevleid.

Haar nooit gevleid, nog voor haar woedend dreigen,
Of voor 't gebrul des Olifants gevreesd.
Standvastigheid is wakkre Mannen eigen,
Die door geen ſchrik tot onderwerping neigen,
Maar in den nood zig toonen groot van geest.

Komt 's *Vyands Heir* het *Vaderland* benaauwen,
En ſtormt het reeds op zyn omringden wal,
Dreigt de Oorlogsplaag met open muil en klaauwen:
Zyn Heldenmoed, die nimmer zal verflaauwen,
Staat als een Rots by 't Krygsgedonder pal.

Als Bloodaarts 't eerst in zulk een tydſtip beeven,
En aarzelen by 't naderend gevaar,
Acht hy 't *een eer voor 't Vaderland te ſneeven;*
Nooit wenſcht zyn trouw 's Lands welvaard te overleeven;
Hy leeft en ſterft voor Haardſtede en Altaar.

Maar is de nacht, de nacht des Krygs geweken,
En leeft de Staat van Oorlogsrampen vry:
Dan zoekt myn Held 's *Lands voorſpoed aan te kweeken*,
Nooit op zyn post, door moeite of tyd, bezweken,
Spreekt hy voor 't *recht*, de Zuil der Maatſchappy.

Hy yvert voor de vastgeſtelde *Wetten*,
En zal aan hun, die, roekeloos van aart,
Door list of magt daartegen zig verzetten;
Die ſchennis door voorzichtigheid beletten:
Zo wordt de *Wet* in haar gezag bewaard.

's *Lands Voorrecht*, dat op onverbreekbre gronden
Van Keur, Verdrag en Handvest veilig ſtaat,
Verdeedigt hy en hoedt het ongeſchonden,
Dat niet het volk worde aan een' last verbonden,
Die Vrydom krenkt of nutte welvaard ſchaadt.

Hy eert hen, die het *Vaderland regeeren*;
Hy onderwerpt zig aan de Heerſchappy,
En zal de trouw der Vadren hoog waardeeren:
Maar nimmer ſlaaffch zich voor hun magt verneeren,
't Is eerbied, 't is ontzag; geen Slaaverny.

De *Muitzugt* mag haar Heerſchers tegenſtreeven;
Zy' ſtaat en Heer en Volk op goed en bloed:
Hy weigert nooit, door betren geest gedreven,
Naar 's Lands gebruik, zyn tol en cyns te geeven,
En ſtilt het morren van 't misnoegd gemoed.

Hy mint de *Deugd*, en pryst 's Lands onderzaaten
Den *Godsdienst*, door zyn woord en voorbeeld, aan:
Oprecht van aart, zal hy geveinsdheid haaten,
Maar nooit door *dwang*, die pest van Kerk en Staaten,
Het vry gemoed in ſlaaffche ketens ſlaan.

Zyn zorg en vlyt doen *nutten handel* groeïen,
De *Koopmanſchap* verſtrekt een ſteun van 't Land:
Daar door zyn gunst de *Weetenſchappen* bloeïen,
De *kunst* herleeft, de vaarzen weelig vloeïen,
Siert hy den Staat, en kroont het braaf verſtand.

Geen

Geen *zelfbelang* verblindt zyn waakzaame oogen,
Zyn blanke trouw verſtrekt het volk ten ſtut,
Geen flikkrend goud heeft ooit zyn keur bewogen,
's Lands heil weegt meer; hy ſchat in al zyn poogen,
't Gemeen belang meer dan het eigennut.

Het blinkend aas mag 't laag gemoed behaagen;
Hy vloekt de winst die 't Land tot ſchade ſtrekt:
Gereed zyn goed eer dan 't gemeen te waagen;
Zal hy getroost voor 't Land de *Ketens* draagen,
Als uit zyn ramp het Land verlichting trekt.

De *Onnozelheid*, in eer of goed beledigd,
Of hard gedrukt door 't liefdeloos geweld,
Wordt door zyn moed en wys beleid verdedigd;
En in haar' eiſch, haar rechten eiſch bevredigd:
Zo wordt de rust, en veiligheid herſteld.

Menſchlievendheid beſtiert zyn braave daaden,
Geen norſche *Heerſchzugt* zweemt in zyn gedrag,
Nooit zal zyn magt zyn Medeburgren ſchaaden,
Nooit zal zyn hart de nedrigen verſmaaden,
Nooit ſluit hy 't oor voor 's Armen bang geklag.

Zo leeft myn Held door voor het Land te leeven!
Zo wordt zyn deugd door 's Volks erkentenis
In 's Lands Kronyk, met gouden inkt geſchreven,
Terwyl zyn Naam, ook by de laatre Neeven,
En met zyn' Naam zyn werk gezegend is.

Zo leeft ook nog de roem dier groote Helden,
Dier Bataviers, die voor hun *Vaderland*
Hun goed, en bloed, en eer te pande ſtelden,
Die, daar hun Deugd en Dapperheid verzelden,
De *Vryheid* ſlaakten van den ſlaafſchen band.

Al woedde een *Flips*, gebeten op 's Lands eedlen,
Al dreigde een *Alva* hen met vuur en ſtaal,
Al riep een Hofſlaaf dat ze om *Vryheid* beedlen:
De *Vryheid* kroont nogtans hunne achtbre ſcheedlen.
Met eeuwige eer, in 't Vrye Leeuwendaal.

Dat niets het kroost des Bataviers verander'!
Geen helſche Tweedragt ſcheur' in lief of leed,
't Gemeen belang dier Volkren van elkander;
Dat elk getrouw, gelyk een VADERLANDER,
's Lands heil betrachte, en nooit zyn pligt vergeet'.

MUITERY.

Verbergt my voor den heimelyken raad der boosdoenders: voor de Oproerigheid *van de Werkers der Ongerechtigheid.*

PSALM LXIV. 3.

De ontzinde MUITERY draagt in haar *rechte hand*
Een *Spiets*, om zig met Moord en Burgerbloed te wreeken,
Haar *linke* houdt een *Toorts*, om fellen Oproersbrand,
Ten ondergang van Volk en Overheid, te ontsteeken.
't Paar *Honden* dat vast *blaft* en naar elkandren *byt*,
Toont hoe 't Oproerig Volk raast, woedt en zig benydt.

Uit deezen bron (de onvergenoegdheid) Spruiten ook de vloeden van Eedgespan, die met behulp van tyd en toevallen, de verstandigste Regeeringen en Wetten overstroomen, ja die de trouwste voorstanders des Vaderlands dikmaals als Tirannen, en oproerige wargeesten handelen.

W. TEMPLE.

Oproerig Volk! dat Stad en Land verdeelt,
Bloeddorſtig woedt en driftig valt aan 't raazen,
Zie hier uw' aart in dichtmaat afgebeeld,
Dog denk niet dat myn Poëzy u ſtreelt,
Myn kunst heeft nooit de Muittrompet geblaazen.

Ik zing en maal de ontzinde MUITERY
Als 't groost verderf van Veld-en-Stedelingen,
De zwaarſte Plaag der nutte Maatſchappy,
Schrik voor dit Beeld, verlaat die Raazerny,
En hoor bedaard my haare woede zingen.

Gevloekt Gedrocht, dat, rood van Menſchenbloed,
De rust en 't heil der Volken tracht te ſtooren,
Het zy gy wierdt uit helſche Nyd gebroed,
Of voortgeteeld door 't onvernoegd gemoed,
Of uit de dolle Staatzugt zyt geboren.

De Aartsvyand van het Menſchelyk Geſlacht
Is 't hoofd des Stams, waar uit gy zyt geſproten,
Gy hebt, toen hy de Godlyke Oppermagt
't Eerst heeft beſtreên en roekeloos veracht,
Hem reeds gediend met uwe vloekgenooten.

Hoe

Wat onheil hebt ge op aarde al uitgevoerd?
Wat vuur van twist en tweedragt aangeſtoken?
Wat huis verwoest? wat heiligdom beroerd?
Wat goed vernield? wat leed aan leed geſnoerd?
Wat land en Stad van Burgerbloed doen rooken?

Het Volk, dat gy in uw gareelen bindt,
ô MUITERY, wordt *woest* en *uitgelaaten*,
't Hoort naar geen raad, maar driftig en ontzind,
Voor reden doof, en in 't verſtand verblind,
Zal 't ligt de Deugd als ſchandlyke Ondeugd haaten.

Hy, die ten *voorwerp van uw' haat* verſtrekt,
Schoon de Onſchuld zelf, ſchoon vry van ſnoode treken,
Wordt ſtraks van u met Lastertaal bedekt,
Zyn blanke Trouw wordt met de ſmet bevlekt
Van Ontrouw; die nooit Sterfling is gebleken.

Zyn Godvrugt wordt voor veinzery geacht,
Al blinkt de waarheid in zyn woord-en-daaden,
Hy blyft by u van logentaal verdacht,
Hoe naauw hy ook zyn' pligt voor 't Land betracht,
Hy poogt nogtans het Vaderland te ſchaaden.

Maar *hy*, *dien gy uw liefde en achting biedt*,
Wiens list u deed voor zyn belangen bukken,
Is wys, al kent hy zelf de wysheid niet,
Is deugdzaam, ſchoon hy ook de deugd verried,
En redt het Land, al mogt hy 't onderdrukken.

's *Lands Overheid* ſtaat vaak uw wrok ten doel,
De Braafſten doemt ge dikwils als verraders,
Men vloekt hun' naam; men werpt met wild gewoel,
Hen uit den raad, en van hun' eereſtoel,
Men ſchendt de Trouw der allertrouwſte Vaders.

De *plegtigſte Eed*, waardoor aan de Oppermagt
Voor 't alziende Oog, is hulde en trouw gezworen,
Wordt roekeloos door uw geweld verkracht,
Geen woord geſtaafd, geen burgerpligt betracht,
Daar deugd en eer is uit het hart verloren.

De *Wet des Lands*, altoos voor recht gekeurd,
De vaſte band der heiligſte verbonden,
Wordt door uw woên vertreden en verſcheurd,
's Lands voorrecht valt het zelfde lot te beurt,
En wordt met keur en handvest ſtout geſchonden.

De

De *Vryheid* treurt, al roept de Raazerny,
Dat zy haar poogt te dekken voor gevaaren,
Zy laat het Volk alleen den naam van vry,
Maar brengt het vaak tot wreeder Dwinglandy,
En onder 't Juk van Aartsgeweldenaaren.

Gerechtigheid, de ſterkſte ſteun van Staat,
Verlaat de Vierſchaar, door 't geweld betreeden,
Haar uitſpraak wordt door 't blinde Volk verſmaad,
Men leent het Oor aan ſchaadlyke Eigenbaat,
En baant het Pad voor ongebondenheden.

De *Koopmanſchap*, waar door 's Lands welvaard groeit,
De Zeevaardy, daar duizenden van leeven,
Wordt in haar winst en vryen loop beſnoeid,
Of daar ge woedt door last op last geboeid,
Of ganſch verjaagd en uit het Land gedreven.

De *Letteroefning* vlugt waar gy verſchynt,
De kunsten dryft ge uit haar gewyde Kooren,
De Liefde en Lust tot onderzoek verdwynt,
De Wysheid treurt, terwyl Geleerdheid kwynt,
Daar 's MUITERS ſtem en wild gedruis haar ſtooren.

De *Kerk* gesticht door Zalems Vredevorst,
Die zagt van aart geen oproer kan gehengen,
Wordt zelfs misbruikt, en door uw slyk bemorst,
Hier buigt ge uw Knie, terwyl het hart vast dorst
Niet naar Gods gunst, maar slechts om bloed te plengen.

Uw *Huichlaary* heeft vaak 't gemeen verblind,
Wanneer ge riept: „ de *Godsdienst* wordt verraaden,
„ Men sta hem by, die nergens bystand vindt!
Terwyl ge zelf, die *Godsdienst* kent nog mint,
Hem 't meest van al krenkt door uwe euveldaaden.

Gy blaast den Burger 't *vuur van tweedragt* in,
Uw list verwekt de Steden tegen Steden,
Volk tegen Volk, Huis tegen Huisgezin,
Vriend tegen Vriend, vervreemd van Broedermin,
Zaait ge overal 't Zaad van onéénigheden.

't Beeft alles voor het woedende geweld,
Nu *Eendragt*, *Rust* en *Liefde* 't Land verlaaten,
Het *Muitend* graauw geen paalen vindt gesteld,
En dolle *Wraak*, van *Haat* en *Nyd* verzeld,
Met Zwaard en Dolk loopt raazend langs de straaten.

Het

Het Land ligt woest men ploegt, men zaait niet meer,
't Uitzinnig Volk laat nutten arbeid ſteeken,
't Grypt naar geen Kouter, maar naar 't Moordgeweer,
De Schuur wordt leêg, en Onderdaan en Heer
Zal 't nodig voedzel in het kort ontbreeken.

't Gevaar vermeert; de ontmenſchte *wreedheid* woedt;
't Is nergens vry, de nood alom te dugten,
De *Plonderzugt* vernielt en huis en goed,
De *Moordlust* doodt al wat haar hand ontmoet,
Of dwingt elk om met Lyfsgevaar te vlugten.

Gints ſteekt de woede 't ſchoonst *Paleis in brand*
Hier *trapt* ze in 't bloed, op reedsvermoorde *Lyken*
Onteert *Hen*, die het dankbaar Vaderland
Hun trouw ten loon, deed door een Kunstnaars hand
In hard *Metaal* of duurzaam *Marmer* pryken.

Dat vry een Staat, die tegen rede en wet
Wordt door 't geweld geboeid in Slaafſche banden,
Zig tegen 't Oogmerk des Tirans verzett':
Maar Pest des Volks! waarom hebt gy beſmet
Door vuilen Stank de Lugt der vrye Landen?

Dog waart gy 't niet die Neêrlands Eedlen dreef,
Schoon zulks de Nyd en ſnoode Lastring waanen,
Toen *Flips* met bloed zyn wreede wetten ſchreef,
En hy voor 't Land geen Vorst, geen Vader bleef,
Maar een Tiran wierd van zyne Onderdaanen.

Toen yder, eer men 's Dwinglands Juk verbrak,
Hoezeer men 't Volk vertrapte en plaagde en hoonde,
In 't grootst gevaar en drukkendst ongemak;
Zyn trouw den Vorst tot aan den bedelzak
En zynen pligt aan 't Vaderland betoonde.

Gy waart het niet, maar Spanjes wreede haat,
't Vertreên van Wet, van Vryheid, Eed en Rechten,
De Tiranny, vervolging, Schimp en Smaad,
't Belang van Huis, en Kroost, en Kerk, en Staat
Dwong toen hun deugd voor 't zugtend Land te vechten.

Ach! had ge 'er nooit in laatren tyd gewoed!
Dan waar de trouw der allerbraafſte Mannen.....
Maar wreede! vlugt naar d' Afgrond, dat uw gloed
Nooit weer ontſteek' der Ingezeetnen bloed,
Blyf eeuwig uit dit Vrygewest gebannen?

EENZAAMHEID.

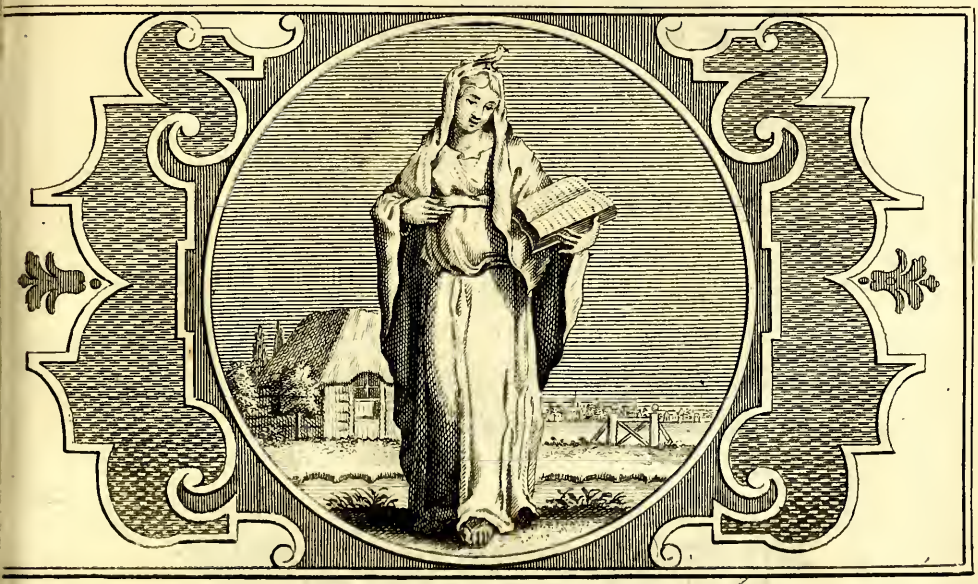

De woorden der wyzen moeten in ſtilligheid aangehoord worden.

PREDIK. IX. 17.

Hier toont zig de EENZAAMHEID in 't *hagelwit gewaad*,
Ten teken dat zy naar een blanke Oprechtheid ſtaat,
Het *eenzaam Muſchje* zien wy op haar *hulſel* pryken,
Zy treedt in 't *eenzaam Veld*, om 't Stads gewoel te ontwyken,
Zy draagt een *open Boek*, waarop ze de *oogen ſlaat*,
En wil door oefning zig met weetenſchap verryken.

Hier kan ik zonder ſtoornis ſpreeken met myn eigen hart, en de weetenſchappen leeren, my zelven te kennen. —— Verdringt dan vry malkanderen gy Staatzuchtigen, by den Morgengroet der Grooten; ik zal de beſcheiden uuren der EENZAAMHEID *met alle naauwgezetheid in acht neemen.*

HERVEY.

Zwygt ongebonden Waereldlingen,
Dat niets my in myn rust ontrust',
Myn dichtvuur word', terwyl 't my lust
Het nut der EENZAAMHEID te zingen,
Door uw gewoel niet uitgeblust!

Dat andren in de vreugde deelen,
De vreugd van 't lachend jaarſaiſoen,
Dat zy zig uit de Steden ſpoên
En dartlen in hun lustprieelen:
Ik wenſch in 't *Eenzaam* nut te doen.

Myn dichtkunst wraakt, geen ſaamenleven,
Waarin men, naar der byën aart,
Een ſchat van wysheids honig gaart,
Of tracht het Deugdſpoor in te ſtreeven,
En 't aangenaam aan 't nutte paart.

Zy kiest alléén voor 't ydel woelen,
Daar 't dartel oog in wellust weidt,
't Gedrag der boozen ligt verleidt,
Die weetenſchap nog deugd bedoelen,
De rustverwekkende EENZAAMHEID.

Vrien-

Vriendin van vree, Bron van genoegen
Beminnares van kunst en deugd,
Die in uw ſtilte met meer vreugd,
Dan 't goud, waarom de vrekken zwoegen,
Het edele vernuft verheugt.

Ge ontſluit de rykſte heiltrezooren
Voor *Godvrugt* en voor *Lettermin*,
Gy lokt haar uit door 't eelst gewin,
En leidt haar, daar haar niets kan ſtooren,
Den Deugd-en-wysheids tempel in.

Gy biedt haar keur van Lekkernyën
Naar yders ſmaak en weetlust aan:
Hem die zigzelven, wel beraên,
Der *Godgeleerdheid* poogt te wyën,
Wyst ge op de onfeilbre Bybelblaên.

Daar hoort hy trouwe Boetgezanten,
Profeeten yvren voor Gods eer,
Apostlen de Evangelieleer
By Jooden en by Heidnen planten,
Tot roem van hunn' gezalfden Heer,

Dien *Wysbegeerte* kan behaagen,
Die *Rechtsgeleerdheid* hooger acht,
Of 't nut der *Artzeny* betracht
Slyt by u vergenoegder dagen,
Dan daar de Waereld ſpeelt en lacht.

De wyze kan in u ontvouwen
De ryke *ſchoonheên der Natuur*;
In Water, Aarde, Lugt en Vuur
En 't ganſche Schepslen heir beſchouwen,
Het werk van 't eeuwig Albeſtuur.

Hy zal, ſchoon hier alléén gezeten,
Nu klimmen boven Zon en Maan,
De *Hemellichten gadeſlaan*,
Hun afſtand en hun grootte meeten,
Daar zy den kreits der Lugt beſlaan.

Dan daalt hy weêr *in 't hart der Aarde*,
Wanneer zyn nyvre geest betracht,
Wat Berg of Myn heeft voortgebragt,
Of Zee, Rivier of Afgrond baarde,
En vindt 'er blyken van Gods magt.

In u doorloopt hy voorige Eeuwen,
Daar hem *Historiekunde* leidt,
Beſchouwt den aart, en 't onderſcheid
Van Romers, Grieken en Hebreuwen,
Hun Godsdienst, taal, en werkzaamheid.

Hy ziet de *Kerk* in de eerste gronden,
Op waarheid en op deugd geſticht,
Vervolgd, geweken van haar pligt,
Aan 't Bisſchoplyk gezag verbonden,
En weer herſteld in klaarer licht.

Zyn Leeslust kan by u ontdekken
Al wat in 't *vreemdst gewest* geſchiedt,
Hy, blyft in zyn vertrek en ziet
Den dappren *Rus* te velde trekken,
Die zynen Vyand weerſtand biedt.

Hy ziet in u met weenende Oogen,
't Verwarde *Polen*, daar de haat
Den Godsdienst drukt, 's Lands wet verſmaadt,
En ombrengt zonder mededogen,
Al wat zyn woede tegenſtaat.

Straks vindt hy zig daar 't rustloos *Zweden*
Den langgewenſchten Ryksdag houdt:
Dan zeilt hy over 't ſchuimend zout,
Tot hy de Staatsonéénigheden
In 't magtig *Albion* beſchouwt.

Nu heeft hy 't oog op de Oorlogsvelden
Van 't rotzig *Korzika* gevest,
En ziet in dit gedrukt gewest,
Hoe *Paoli* de roem der Helden,
Strydt voor het vry gemeenebest.

Gints ziet hy *Romes Kardinaalen*
Met weidſchen zwier 't Konklaaf betreên.
Hy merkt hun noeste bezigheên,
Maar blyft (wienze ook tot Paus bepaalen)
In zyne Boekçel wel te vreên.

Dan kan hy by 't beſchouwen leeren
Van 's Waerelds wiſſelbaaren ſtaat,
Dat, waar hy ook het oog op ſlaat,
Het eens tot ſtof zal wederkeeren,
Daar alles met den tyd vergaat.

Maar zoekt hy, uit den drang geſcheiden,
Hier rust voor zyn ontrust gemoed:
Dan tracht hy naar 't *beſtendig* goed
Zyn Ziel in 't *Eenzaam* op te leiden,
En vindt den weg in Jezus bloed.

Hier leert hy kennen zyn gebreken,
Onbloot zyn hart voor 's Levensheer,
Belydt zyn misdaên, geeft God de eer,
En valt, des Menſchen Oog ontweken,
Hier voor zyn troon in ootmoed neer.

Hier ſlyt hy de aangenaamſte ſtonden,
En, ſchoon de Waereld met hem ſpot,
Hier juicht hy in de gunst van God,
En ſmaakt in u, op zekre gronden,
De voorproef van zyn Zalig lot.

Zo leeft hy in u vroeg en ſpade,
En, 't zy het daglicht daalt of ryst,
Hy leest, of zingt, of bidt, of pryst,
Zyn' God de Bronwel van genade,
Die hem ſteeds nieuwe gunst bewyst.

Zo kan hy in zyn Kamer ſtichten
Een *Zoar*, daar hy 't kwaad ontvliedt,
Een *Bethel*, daar hy de Almagt ziet,
Een *Tempel* voor zyn Godsdienſtpligten,
Een *Zalem* daar hy rust geniet.

En als het hart der Aardſchgezinden
Met ſchrik aan dood en graf gedenkt,
Wacht hy, door zorg nog vrees gekrenkt,
Den tyd af, die hem zal ontbinden,
En na den dood het leven ſchenkt.

Kan u nu, wakkere verſtanden!
Die ſchoon ge d'arbeid zelden ſtaakt,
En 't meest door nutte Koopzorg waakt,
Nogtans, tot roem der vrye Landen,
In 't vuur van Deugd en wysheid blaakt.

Kan Deugd en wysheid u bekooren:
Smaakt dan (door 's Hemels gunst geleid)
Als ge uit uw bezigheden ſcheidt,
En ſluit uw drokke Koopkantooren,
Het zoet der peinzende EENZAAMHEID.

DRONKENSCHAP.

Ende wacht uzelven dat uwe harten niet t'eeniger tyd bezwaard en worden met Braſſerye en DRONKENSCHAP.

LUK. XXI. 34.

De DRONKENSCHAP, reeds vroeg *verouderd van gelaat*,
Toont hoe ze 't Lichaam krenkt, *veroudert* 's Menſchen leden.
De ſlordige Armoê blykt uit haar *berooid gewaad*,
En daar de *Panter* ons verbeeldt haar lot en zeden,
(Een *Dier* dat, graag op wyn, wordt door den wyn verleid)
Vat zy den drinkkelk en ontdekt haar gulzigheid.

DRONKENSCHAP *is eene Moeder van 't booze, eene Vyandinne van de Deugd; een' naarſtigen Man maakt zy traag en lui, een' maatigen maakt zy wellustig; zy kent de gerechtigheid niet, de voorzichtigheid bluſt zy uit; want gelyk het water ſtrydt tegen het vuur, zo ſtrydt ook de onmaatige wyn tegen de Reden.*

BAZILIUS.

Gy, die verhit door druivenzap,
In wulpſche vreugde tracht te deelen,
Laat myn gezang u vry verveelen:
Ik zing den aart der DRONKENSCHAP,
Maar niet om uw gehoor te ſtreelen.

Geen Wyn ontvonkt de Poëzy,
Of ſchenkt haar zangen zwier en leven,
Zy wordt door eedler geest gedreven;
De DRONKENSCHAP baart Raazerny,
Maar kan de kunst geen ſieraad geeven.

Ik ſchets, Slaavin van vuilen lust,
Ontſteekſter van verboden driften,
Misbruikſter van Gods goede giften;
Aartsvyandin der ſtille rust,
Uw Beeltnis in myn zedeſchriften.

Op dat uw Beeld een Spiegel ſtrekk',
En elk daarin uw ſnoode daaden,
Uw woest gedruis, uw ſchand' en ſchaden,
En pynigend berouw ontdekk':
Zo leer men eeuwig u verſmaaden.

Wat leed is 't Menſchlyk Geſlacht
Door u, ô DRONKENSCHAP! beſchoren?
Die, 't zy uit *Ledigheid* geboren,
Of door den *Wellust* voortgebragt,
Nog 't dwaaze Menſchdom kunt bekooren.

Het Volk dat zig aan u verbindt,
Aan u, die niets dan ramp kunt geeven,
Waagt, ſchoon in Eer of Magt verheven,
Zyn Eer, en Magt, en hoog Bewind,
Goed, Huis en Kroost, Ziel, Lyf en Leven.

Uw gift verblindt het eêl *verſtand*,
Verdooft het licht der zuivre *reden*,
Kweekt duizend ongebondenheden,
Verzwakt het allerſterkſte Land,
En ſtrekt een Pest der beste zeden.

Door uw betoverende kracht,
Herſchept ge *Menſchen* zelfs in *Dieren*,
Die, door geen wysheidstoom te ſtieren,
Doldriftig, los en onbedacht,
Hun edele Natuur ontſieren.

Hier ſchynt ge Wraakzugt, Toorn, en Haat,
En Nyd, en ongegrond vermoeden
In 't hart des Sterflings uit te broeden;
Hy vloekt, en brult, en dreigt, en ſlaat,
En ſchynt een *Leeuw* gelyk in 't woeden.

Daar kweekt ge vuile Dartelheid,
En toont in woorden en in daaden
U wulpſch, onkuiſch en losberaaden,
En hy, die door u wordt verleid,
Zal als een *Zwyn* in 't ſlyk zig baaden.

Gints teelt ge Dwaasheid, en de Dwaas
(Hy zy dan jong of grys van hairen)
Zal in zyn houding en gebaaren,
In 't vreemd gelach en wild geraas
Meer *Aap* dan Menſch ſtraks evenaaren.

Ge *ontſluit het hart* voor groot en kleen,
Geheimen zult ge aan elk ontdekken,
Schoon ze ook tot 's Naasten ſchade ſtrekken,
Of voor uzelf verdrietlykheên,
En onheil voor uw huis verwekken.

't *Be-*

't *Beroep*, door 't eeuwig Wysbeleid
De zorg des Sterflings opgedraagen,
Verzuimt hy, wyl hy ganſche dagen
In zwelgery en ledigheid
Verſpilt, als gy hem kunt behaagen.

Nooit zal hy 't langgeſpaard *gewin*
Door moeite, vlyt of kunst vermeeren,
Maar 't in baldaadigheid verteeren,
Terwyl zyn *Kroost* en *Huisgezin*
Het nodig voedzel zal ontbeeren.

Zo volgt hem de *Armoê*, ſchoon zyn diſch
In keur van wynen uit moet ſteeken;
Ligt, als de goedren hem ontbreeken,
Zal hy nog, in bekommernis,
Om mindren drank by andren ſmeeken.

Gy krenkt het *Lichaam* daar ge in woedt,
Ontſtelt het brein door ſterke dampen,
Baart Koorts, verzwakking, Jigt en Krampen,
Ontſteekt de Gal, verhit het bloed,
Verwekt Beroerte en andre rampen.

Gezondheid kwynt, de *kracht* vergaat,
En Hem, die door u wordt gedreven,
Zien we in den bloeityd van zyn leven,
Verblind en doof voor vriendenraad,
Door uw geweld vaak ſchielyk ſneeven.

't Gemoed, door u in vuur gezet,
Blyft, ſnoode DRONKENSCHAP! verſteeken
Van *heilig vuur*, om God te ſmeeken,
't Is niet in ſtaat om door 't Gebed
Met de Oppermajeſteit te ſpreeken.

Gy weigert de altoosblyde Deugd
De ſchoone *Maatigheid* te hooren,
Gy ſtopt voor *Lydzaamheid* uwe Ooren,
De *Godvrugt* heeft u nooit verheugd,
De *Kuiſchheid* kan u niet bekooren.

Geen *ſchaamte* kent ge, want zy vliedt,
Voor u, terwyl gy uitgelaaten
Rinkinkt langs openbaare ſtraaten,
Voorzichtigheid bemint ge niet
En ſchynt een *goeden Naam* te haaten.

Zo

Zo kunt ge ô Pest van Orde en Tugt!
Geen nut voor Kerk of Staat betrachten,
Zo ſloopt ge Ziels en Lichaams krachten,
En, daar het *Schepzel* om u *zugt*,
Hebt gy des Scheppers toorn te wachten.

Gedenk aan Hem, wiens ydel hart
In drank en ſpyze zig vermaakte,
Maar die, wanneer het wraakvuur blaakte,
Vergeefs, tot lesſching van zyn ſmart,
Naar *éénen druppel waters* haakte.

Wat hebt ge ô ſnoode! al uitgericht!
Heeft *Noach*, 's Waerelds vloed ontkomen,
Door u geen vloed van leed vernomen,
Toen *Cham*, vervreemd van Kinderpligt,
De Naaktheid hoonde van dien vroomen?

In *Lot*, uit Zodoms gloed gered,
Doet ge een' onzuivren gloed ontbranden,
Daar hy (ô onuitwiſchbre ſchanden!)
Door u bezield, op 't eerloos bed
Onteert zyn beide Huwlykspanden.

Vlied

Vlied Sterfling, vlied de DRONKENSCHAP!
Dat nooit door haar uw Ziel met Zonden,
Uw huis met Armoê, 't Lyf met wonden,
Uw Mond met vuil en Zot geklap,
Beſmet worde en uwe eer geſchonden.

Nooit worde *Batoos edel Zaad*
(Geen ketens meer gewoon te draagen)
Door haar in Slaaverny geſlaagen,
In Slaaverny, die zynen Staat
Meer dan 't *Asturiſch* juk zou plaagen.

In Slaaverny, die Ziel en Lyf,
Maakt dienstbaar aan de vuilſte togten;
Een volk zo roemryk vrygevogten
Betoom den wellust, en verdryf
Die Hydra en haar vloekgedrochten.

Zo moer de *Maatigheid* zyn hoofd
En Huis met heil en eerlauwrieren,
Als zyn doorluchte Vadren, ſieren,
Zo ſchyn' door ſmart nog ſmaad verdoofd,
De Voorſpoedszon der Batavieren!

GERUSTHEID DES GEMOEDS.

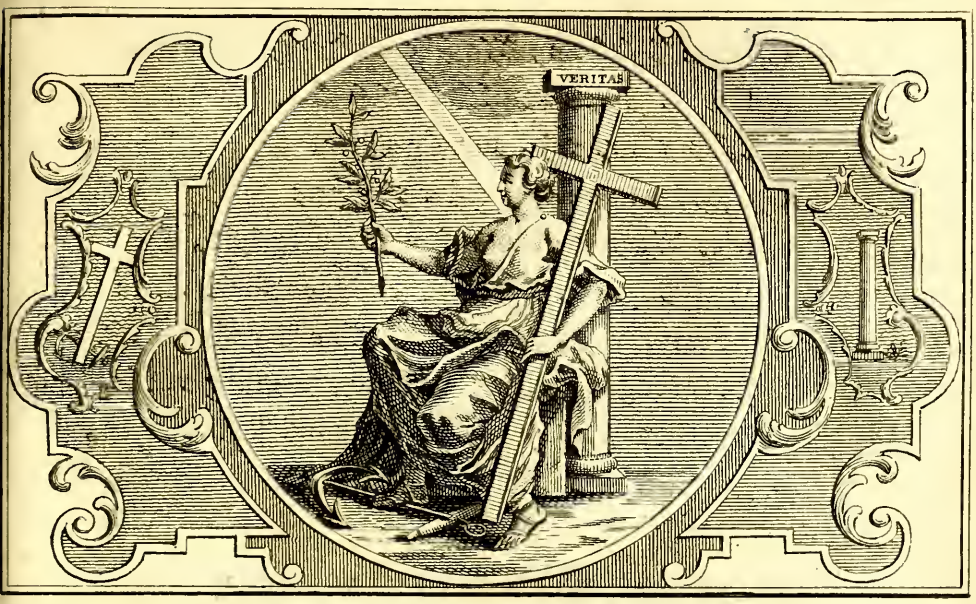

Ende 't werk der Gerechtigheid zal vrede zyn: ende de werkinge der Gerechtigheid, zal zyn geruſtigheid *en* zekerheid *tot in eeuwigheid.*

JES. XXXII. 17.

De *Vrouw door 't Licht beſtraald*, gedost in 't zuiver *wit*
Die *leunende aan de Zuil der Waarheid, nederzit*,
Die door *d' Olyftak* en het *Kruis* ons doet beſchouwen,
Dat zy door lust en last treedt met gelyken voet,
En door het *Anker* toont haar welgegrond vertrouwen,
Verbeeldt in haar gedrag GERUSTHEID VAN GEMOED.

De vrede Gods is een Paradys, een vaſte vergenoeginge des Geeſtes, het hoofd van de Deugden, de betemmer der Hartstogten, het Koningryke Gods in de Ziel. Gelukzalig en heilig is de Menſch, die 'er bezitter af is.

DU MOULIN.

Roem Rykdom, Weelde en hooge Staaten:
Die Trits van aardſche zaligheên,
Bekoor hun vry, die zig alleen
Op goedren van den tyd verlaaten:
Kies Waereld, door den ſchyn verleid,
Wat Oog, en Vleeſch, en Grootsheid vleit:
De hoogſte Staat, waar toe ooit Sterfling is geſtegen,
De reinſte Vreugde, die berouw nog kwelling voedt,
De grootſte ſchat, waarby geen Ofirs goud kan weegen,
Is een GERUST GEMOED.

De Menſch, met zynen *God bevredigd*,
Met God, die naar Oprechtheid ziet,
En duldt den ſnooden Huichlaar niet,
Met God, die ſchoon door hem beledigd,
Zig op zyn ſmeeken nog ontfermt,
Hem redt, en zegent, en beſchermt,
En ſchenkt op Goëls dood hem 't onverganklyk leven,
Wiens Geest hem troost en leidt, door 's Waereldskedar heen:
De Menſch tot zulk een heil, het zaligst heil, verheven,
Bezit die RUST alleen.

Hy,

Hy, hy alleen leeft *wel te vreden*,
Hy juicht, wanneer de Waereld zugt,
Is ryk, schoon aardsche Rykdom vlugt,
Zyn glorie klimt in tegenheden.
Beschouwt hy 's Hoogsten Albestuur
In al de Schepsels, daar *Natuur*
Gods Wysheid, Goedheid, Magt vermeldt met duizend monden,
Of let hy op den *Weg des heils*, zyn vreugde en lust,
Zo als die door 't *Geloof* in Jezus wordt gevonden,
't Bevordert zyne RUST.

Wanneer hy zyn bespiegelingen
Van de Aarde naar den *Hemel* richt,
En ziet de Zon, 't alkoestrend Licht,
De Maan en alle Starrekringen,
Haar afstand, veelheid, grootte en nut,
De Magt, die dit gevaarte stut,
En voor zyn ondergang ruim vyftig eeuwen hoedde:
Dan zegt hy: dit is 't Werk, het Werk van mynen God,
„ Zo groot is de Almagt, die my schiep en kleedde en voedde;
„ Hoe zalig is myn lot!

En als de ſchorre *Donders* klaatren,
De *Blikzem* door de Wolken barst,
De *Wolken*, op elkaâr geparst,
Een' ganſchen vloed, een Zee van *Watren*
Neerſtorten, met een ſterk geweld,
Van *Storm* en *Hagel* vergezeld,
Dan ſchrikt de Waereld: maar hy, van haar afgezonderd,
Vertroost zig in zyn heil, en juicht in 't vroom gemoed:
„ Vrees niet myn Ziel! de God, die in den Hemel dondert,
„ Is God die u behoedt!

Boom, *bloem*, en *gras* en *kruid* en *koren*,
Wat tuin of weide of akker baart,
't Gedierte, dat de *lugt* of *aard'*
Of *Zee* ter wooning is beſchooren,
En al wat Hy, die eeuwig leeft,
Het Leven, kracht en voedzel geeft,
Verbindt hem om, geraakt door 's Hemels gunstbewyzen,
Te erkennen, dat die God die de *Aarde vrugten* ſchenkt,
Het jaar met goedheid kroont, en 't *Vee* verzorgt van ſpyzen,
Aan hem ook gunſtig denkt.

„ Zou

„ Zou God, die Lichaam, Licht en Leven,
„ Gezondheid, dekzel, tydlyk goed
„ En, daar het aarſch voor zwigten moet,
„ Eene eedle Ziel my heeft gegeeven,
„ Een Straal van 't ongeſchapen Licht,
„ Zou God, aan wien ik ben verpligt
„ Al wat ik thans bezit, of immer heb bezeten,
„ Die my voor onheil hoedde en onderſteunde in ſmart,
„ Zou dan die Schepper en Behouder my vergeeten?
„ Neen! roept zyn juichend hart.

Maar ſlaat hy 't groote *Zoenwerk* gade,
Dat voor het Menſchelyk geſlacht
Door 's Heilands Kruisdood wierd volbragt,
Waarin een Troostbron van genade
Voor troosteloozen wordt ontdekt,
En is hy, die zig vond bevlekt
Door Zonde en ſchuld, niet in de Krachtelooze plasſen
Door Levis hand geplengd, in Stier-of-bokkenbloed,
Maar in de heilfontein van Jezus rein gewasſchen?
Dat geeft meer ruimte en moed!

Heeft Goël hem, die was verloren,
Gekend, geroepen en gezogt,
Verlost en door zyn Bloed gekogt,
En door zyn' Geest op nieuw geboren,
Beſchermt en leidt hy door zyn hand
Hem naar het juichend Vaderland,
Dan kan hy alles van zyn liefde en magt verbeiden,
Schoon de Aard dan beefde, ſchoon de Hemel nederviel,
Nog Aarde of Hemel zal hem ooit van Jezus ſcheiden,
Dat 's RUST! dat troost de Ziel!

Dat doet hem 't pad *vernoegd* betreeden,
Het pad voor zynen voet bepaald,
Schoon ook de Zon van voorſpoed daalt,
En hy gedrukt word en beſtreden:
Schoon in een dorre Zandwoeſtyn,
Hem wind en weer nadeelig zyn:
De RUST, die 't vroom gemoed geniet, kan hem verkwikken,
Die baart hem blydſchap als 'er buiten droefheid is,
En brengt door wondre kracht, in angſtige oogenblikken,
Het Licht uit duisternis.

Hy

Hy mag vry *ſobre ſpyzen* eeten,
De *Py* dekk' zyn vermoeide leên,
Zyn hoofd ruste op een harden *ſteen*,
Het rein het zilverblank geweten
Voedt hem met *ſpys* van meer waardy
Dan 's Waerelds kostbre Lekkerny,
Siert hem met eedler *Kleed* dan 't purper van de Grooten,
Het Kleed der Onſchuld en 't gewaad der heiligheid,
Schenkt hem een *rust*, die nooit de Waereld heeft genoten,
Op 't bed van dons geſpreid.

Laat *Lastring* op zyn Godvrugt ſmaaden,
Zyn Ziel, het veinzen onbewust,
Wordt niet gekrenkt in haare rust,
Maar toont in woorden en in daaden,
Dat zy de Oprechtheid hulde biedt.
„ Gy (zegt hy) Gy die alles ziet!
„ Die 't hart beproeft en kent van verre myn gedachten,
„ Gy weet Alziende! dat ik u in waarheid dien,
„ Wat ſchaadt het? laat my dan de Lasteraar verachten,
„ Gy zult myn Onſchuld zien.

Geen

Geen *Hartstogtſtorm* ontroert zyn zinnen,
Geen *Afgunst* knaagt hem, daar hy *Haat*,
Toorn, *Wraak* en ſchand'lyke *Eigenbaat*
Door 's Hoogſten hulp leerde overwinnen;
Geen *Wulpſchheid* heeft zyn hart bekoord,
Geen wind van *Hoogmoed* dryft hem voort,
Geen wrange *Droefheid* zal hem hoopeloos doen klaagen,
Nooit ſpat zyn *Blydſchap* uit, al ſtreelt hem de overvloed,
Hy blyft dezelfde, en houdt, in droeve en blyde dagen,
Een effenbaar gemoed.

ô Parel van onſchatbre waarde!
ô Schoonſt Kleinood der blanke Deugd!
ô Bron van Heil! wat baart ge een vreugd,
Een waare Hemelvreugd op aarde!
Hoe heilryk, Neêrland! waar uw Staat,
Zo overal uw onderzaat
By de eedle Vryheid, ook de Reinheid van 't geweten,
By zoveel ſchatten, ook die onwaardeerbre ſchat,
En by de Rust des Lands, zolang met nut bezeten,
Die *Ziele rust* bezat!

WANHOOP.

—— *De Droefheid der Waereld werkt de Dood.*

2 CORINTH: VII. 10.

Schrik voor dit Beeld! het is de WANHOOP, uit wier *wezen*
De woede, en uit wier *Kleed* de Droefheid is te leezen:
De *Lykcipres* vertoont haare onherſtelbre ſmart
En hoopeloozen Staat, de *pook doorboort het hart.*
Zy *valt*, en by haar ligt een *pasſer*, die, *gebroken*,
Ons leert, dat zy van rede en Oordeel is verſtoken.

Grooter Zonde kan 'er niet zyn dan de Wanhoop, *want die wraakt Gods Algenoegzaamheid en verwerpt zyne heilbelofte —— waarom zoudt gy ſterven? Waarom verloren gaan? Bekeert u tot den Leevenden God. —— Zeg niet, het is te laat —— een recht berouw komt nooit te laat.*

GARGON.

Hoe zal myn Zedepoëzy
Rampzalig voorwerp! u betrachten?
Uw beeld ontroert myn dichtgedachten,
Wie, wie vertoont een Schildery,
Een Schildery van zoveel naarheid?
Stiert gy Voorzichtigheid en Waarheid!
Stiert gy myn kunst, op dat haar pen de WANHOOP ſchets',
En maal' met juiste verf haar wreede folteringen,
Bewaart haar echter, dat zy nooit de Aartsgoedheid kwets',
Maar haar ter eer' mag zingen.

Wie zien we in een' verwarden ſtaat,
Gints in het aaklyk eenzaam waaren?
Wat onheil mag haar Ziel bezwaaren?
De ontſteltnis ſtraalt uit haar gelaat,
Zy wordt door doodſchen ſchrik gedreven,
Zy zweet, terwyl haar leden beeven,
Zy gaat, maar waar ze gaat, de wroeging volgt haar ſchreên,
Het hair ryst haar te berg', wat loost ze bange zugten!
Nu ſlaat ze 't Oog naar de Aard', dan naar den Hemel heen,
En poogt voor elk te vlugten.

't Is

't Is WANHOOP, 't is 't onzalig Kroost
Der Zonde, uit d' afgrond voortgeſproten,
Zy, die den Hemel vindt geſloten,
Ontbeert op Aarde rust en troost.
Gepynigd door 't benaauwd geweten,
Dat God en Godsdienst heeft vergeeten,
Vloekt ze op haarzelve, en ſchrikt voor't ritslen van de blaên:
Zy waant, te groot te veel is 't kwaad door haar bedreven,
Dan dat de Godheid ooit, met haaren druk begaan,
Haar misdaad zou vergeeven.

Nu zoektze naar een duister dal,
Daar haar geen Sterfling kan beſpieden,
Zy wenſcht de Waereld uit te vlieden,
Of dat 'er rots of heuvel vall'
En haar bedekk' voor 't Alvermogen,
Zy wringt de handen, en haare oogen (ſtond,
Staan wild, — daar ſpreektze, ach! dat, in deez' benaauwden
De Godverächters tog haar jammerklagten hoorden!
Zy weent, en ſlaakt in 't einde uit haar' beſtorven mond
Dees ſchrikkelyke woorden:

„ Waar vlugt ge heen rampzalig hart?
„ Waar vindt ge rust in 't rustloos dwaalen?
„ Waar zal ik ruimer adem haalen?
„ Wat land, wat oord verligt myn ſmart?
„ Waar is 'er veld, waar woestenyen,
„ Die my voor 's Hemels toorn bevryen?
„ Wat berg verbergt my in dit vreeſlyk oogenblik?
„ Maar ach! gebergt, woeſtyn, nog veld, nog oord, nog landen
„ Bedekken my voor God, voor God, voor wien ik ſchrik,
„ En voor zyne Almagts handen.

„ 'k Zie boven my de Majeſteit,
„ Wier deugden door my zyn geſchonden,
„ Gereed ter ſtraffe myner Zonden:
„ 'k Vind onder my een' Poel bereid,
„ Waarin onheilige Aardſchgezinden
„ De Wraak der Godheid ondervinden:
„ En in my leeft een Worm die onophoudlyk knaagt:
„ 'k Zie achter my den tyd verſpild in ydelheden,
„ En voor my 's Hoogſten wet, die my ter vierſchaar daagt,
„ En ſchandlyk is vertreeden.

„ Zou

„ Zou God, die door my is beſtreên,
„ Zou God, dien ik, van deugd verbasterd,
„ Ontkend, ontëerd heb en gelasterd,
„ My nog genadig zyn? ô neen!
„ ô Neen! het heiluur is verloopen,
„ Ik zou vergeefs op redding hoopen
„ Van Hem, dien 'k nooit met ernst om heil of redding bad:
„ Ik zou vergeefs van Hem gunst, hulp of zegen wachten,
„ Daar ik zyn gunst verſtiet, zyn hulp te ligt vergat,
„ Zyn Zegen dorst verachten.

„ Het leven wierd my aangeboôn,
„ En ik heb zelf den dood verkoren,
„ Ik gâ door eigen ſchuld verloren,
„ Dewyl ik 't Zoenbloed van Gods Zoon,
„ Voor Zondaars aan het Kruis vergoten,
„ Verſmaad heb, en myn heil verſtooten;
„ Ja! Hem door myn gedrag op nieuw aan 't Kruis gehegt.
„ Daar wordt geen offer, geen verzoening meer gevonden,
„ Het vonnis is geveld en 't leven my ontzegt;
„ ô Bittre vrugt der Zonden!

„ Ach! had' ik nooit naar 't kwaad gehoord,
„ Of waar ik in myn vroegſte dagen,
„ Eer my zyn ſchynſchoon kon behaagen,
„ Vertrapt of in myn bloed geſmoord!
„ Waarom mogt de Almagt zo veel jaaren
„ Een' Godvergeeten Schepſel ſpaaren?
„ ô Redeloos gedierte'! 'k beny uw beter lot,
„ Gy ſterft, maar hebt, wanneer ge ſterft, geen ſtraf te dugten,
„ Gy vreest geen eeuwigheid, en geen vertoornde God
„ Laat u dan hooploos zugten.

„ Dat Leeuw of Beer myn vleeſch verniel',
„ Geen Aarde dekk' myn dorre beenen,
„ Dat Maag nog Vrienden my beweenen,
„ Geen Menſch my noem', indien myn Ziel
„ Slechts tot haar niet kon wederkeeren,
„ En eeuwig al 't gevoel ontbeeren.
„ Maar neen! onſterflyk leeft ze in d' allernaarſten ſtaat,
„ Die de allernaarſte zal na duizend eeuwen blyven,
„ Zolang de Godheid leeft, en heerſcht, en ſtraft en haat
Gevloekte wanbedryven.

„ ô Eeu-

„ ô Eeuwigheid! . . . maar wat gerugt!
„ Hoe! opent de Afgrond niet zyn kaaken?
„ Beeft de Aarde niet? de Donders kraaken,
„ De Bliksem ſlingert door de lugt!
„ Daalt niet de Aartsrechter naar beneden
„ En zie 'k Hem niet ter Vierſchaar treeden?
„ Hy zit op 't wolkgeſpan; zie daar! het uiterst uur;
„ Ai my! wat vonnis! welk een ſtem klinkt in myne ooren!
„ *Ga weg van my, vervloekte! in 't onuitbluſlyk vuur,*
„ *Myn vyanden beſchoren!*

„ Hoe vreeslyk is 't ô God! hoe bang,
„ Hoe bang te vallen in uw handen!
„ Kom Dood! verbreek myn Lichaamsbanden,
„ Waar zyt ge? kom, wat toeft ge lang!
„ Sny af, ſny af myn levensdagen,
„ Want de Aarde is moê van my te draagen,
„ Doorboor dit hart!"... Help God! zy grypt naar 't Moord-
Hou op Rampzalige! wilt ge u dan eeuwig haaten? (geweer;
Maar vrugtloos! ... zy doorſteekt, zigzelf', valt raazend
En ſterft, van God verlaaten. (neer,

ô Naar

ô Naar Tafreel! rampzaalge Dood!
Begin van 't nimmereindend lyden!
Leer Sterfling, leer de Zonde myden,
Zy voedt dit Monſter in haar ſchoot:
Maar drukt u 't overtuigd gewiſſe?
Vlied naar geen naare wildernisſe;
Neen! val in nedrigheid uw' Rechter ſtraks te voet,
Beween uw Zonde, oprecht berouw komt nooit te ſpade,
God is barmhartig, en hy ſchenkt in Jezus bloed;
Genade voor genade.

Laat Neêrland! daar 't benaauwde hart
De Bron van troost wordt aangewezen,
De Heilarts die het kan geneezen,
De Balzem tegen Zieleſmart,
Laat nooit de WANHOOP u vervoeren,
Geen Judas vreeze uw' geest ontroeren,
Mistrouw met Kaïn nooit Gods wysheid, goedheid, magt,
Hy redde uw' veegen Staat, ſchier zonder hoop van leven;
Hy, die uw Vadren hielp, zal u, als ge op Hem wacht,
Ook nimmermeer begeeven.

VERDRAAGZAAMHEID.

Wandelt waardiglyk de roepinge, met welke gy geroepen zyt: met alle ootmoedigheid en zagtmoedigheid, met lankmoedigheid, verdraagende malkanderen in liefde. EFES. IV. 1, 2.

De *Weide*, door het *licht* der voorſpoed mild *beſtraald*,
Geſchikt *om Beesten van verſcheiden' zoort* te voeden,
Bewaakt door 's *Herders* trouw die, daar de *Wolven* woeden,
Dat *Roofgediert verdryft*, zyn woest geweld bepaalt,
En door *d' Olyf* verbeeldt een vreêryk zaamenwoonen,
Zal ons het voordeel der VERDRAAGZAAMHEID vertoonen.

De dwaalingen van anderen in zaaken die den Godsdienſt aangaan, beweegen de zagte en beſcheidene gemoederen tot mededogendheid, en niet tot haat en verſmaadinge. —— Al wie om 't Geloove te behouden een bres maakt in de Liefde, doet zoveel of by 't gewelf van een Kerk afbrak, om de muuren te vermaaken.

DU MOULIN.

De Aloudheid roeme op Orfeus luit,
Die 't woen der Dieren heeft geſtuit,
En hunne wreedheid kon bedwingen:
Is 't zeker, dat de Poëzy
Het woest geweld de Dwinglandy
Kan teuglen, door een kunſtig zingen?
Stier eedle kunst, ſtier dan myn veêr!
Zo temt misſchien myn zang het woên der Kerktirannen:
Nu 'k in myn dichtvermaak, VERDRAAGZAAMHEID ter eer
De ſnaaren poog te ſpannen.

Gy, die, voor 't licht der Rede blind,
Het vry gemoed aan kluisters bindt,
En u doldriftig durft vermeeten
Een werk, dat God voor zig behoudt,
En nooit een Sterfling heeft vertrouwd,
Het heerſchen over 's Volks geweten:
Dees Telg uit *Liefde* en *Recht* geteeld
VERDRAAGZAAMHEID, Sieraad der zuivre Kristenzeden,
Toont, dat de Aartsgoedheid u een zagter weg beveelt,
Om Zielen te overreden.

Stand-

Standvaste Zuil van Kerk en Staat,
Der onderdrukten Toeverlaat,
Verachtſter van geweld te pleegen,
VERDRAAGZAAMHEID! die, zagt van aart,
Nooit andren met een' last bezwaart,
Waartoe ge uzelf niet vindt genegen:
De *Vryheid*, die gy dierbaar acht,
Die u de Schepper ſchonk en ſtrekt uw lust van 't leven,
Gunt ge ook uw' Naasten, daar aan Hem die zelfde Magt
Dit kleinood heeft gegeeven.

Gy *kent uw zwakheên*, en gy weet
Hoe ligt de menſch op 't dwaalſpoor treedt
En doolt van 't juiste pad geweken,
En, daar het u het meeſt behaagt,
Als elk u in uw zwakheên draagt,
Draagt ge andren graag en hun gebreken.
Gy, ſchoon u ook hun dwaaling ſmart,
En ſchoon gy hen bedaard tracht daarvan te overtuigen,
Gy wraakt geweld, vermits de Schepper van het Hart
Het Hart alleen kan buigen.

De *Godsdienst*, dien gy mint en eert,
Die ons den weg des Levens leert
En voorſchryft de allerreinſte pligten,
Wierd nooit geſchraagd door Dwinglandy:
Maar eiſcht dat elk, gewillig, vry,
En zonder dwang dien zal verrichten.
God wil het hart, niet ſlechts den mond,
't Geweld mag ligt door pyn een woord ten halze uittrekken,
Gy zult, terwyl ge uw leer op overtuiging grondt,
Een eedler dienst verwekken.

Nooit wierd door dwang van vuur en zwaard
De Leer der waarheid ons verklaard;
Hoe kon ze dan 't gemoed bekooren?
Maar gy, Vriendin van vrede en rust!
Gy geeft ons vryheid, tyd en lust
Om 't ſchoon der Waarheid naar te ſpooren.
Gy weegt elks woord met ryp beleid,
't Zyn Dwaazen (zegt ge) die hun huis op zandgrond bouwden;
Gy tracht, daar ge alles proeft en toetst en onderſcheidt,
Het goede vast te houden.

De

De *Onkunde* wordt door u verlicht,
En 't *Bygeloof* verdwynt of zwigt,
Daar ge elk leert zien uit eigen oogen.
De Dwinglandy heeft, daar ze woedt,
Die ſnoode Monsters opgevoed,
En aangekweekt door haar vermogen.
Zy laat den Menſch in duisternis,
Of dwingt hem driftig tot een' dienst, langs wreede wegen,
Wiens waarheid, daar ze zelf niet van verzekerd is,
Betoogd wordt door den Degen.

Gy gaat met beter Krygsgeweer
ô Kruisheldin! voor Jezus eer,
Met *geestlyk wapentuig*, ten ſtryde:
Dewyl Gods heil uw helm verſtrekt,
't Geloof u als een ſchild bedekt,
En 't Zwaard des woords pronkt aan uw zyde.
't Gebed voor Haatren uitgeſtort,
Geduld en Nedrigheid, die andren ligt verdraagen,
Zyn Wapens die gy voert, en door die Wapens wordt
De Vyand eerst verſlaagen.

De *Koning*, dien gy hulde biedt,
Vervolgt den Afgedwaalden niet
Of drukt hem met geen harde boeïen.
De *Liefde* prykt in zyn banier,
Wyl in zyn heilig Ryksbeſtier
De Vrede en Waarheid zaamenbloeien.
Gy ſlaat uw Meesters voetſpoor in,
De *Liefde*, die ook ſtrekt ter Leidsvrouwe uwer daaden
Is goedertieren, is lankmoedig, zagt van zin
En zoekt geen menſch te ſchaaden.

Het allerwigtigst *Zielbelang*
Noopt ſterker dan Gewetensdwang,
Om zulk een' Godsdienst aan te kleeven,
Waar van men met vertrouwen denkt
Dat God daarin een middel ſchenkt,
Om eeuwig in zyn gunst te leeven.
De Tiranny dring met geweld
Op haar beſluiten aan! zy zal haar oogmerk misſen,
En 't ééns bepaald begryp, hoe zeer ze 't Lichaam kwelt,
Nooit uit de Zielen wisſchen.

Dan

Dan baart ze niets dan Huichlaary,
Bedrog en vuile Spotterny,
Dan doetze ons ſlechts door all' haar krachten
Een Leer belyden met den mond,
Waaraan het hart zig nooit verbond,
En die men heimlyk blyft verachten.
Zo baant ze 't ſpoor voor d' Ongodist,
En voert den Sterfling tot een ongodsdienſtig leven,
Of zal ligt oorzaak tot verwarring, haat en twist
En doodlyk oproer geeven.

Zo brengtze alom verwoesting, moord
En meerder ramp en onrust voort
Dan zy die ſlechts eenvoudig dwaalen:
Maar gy ſchenkt heil aan Kerk en Staat,
VERDRAAGZAAMHEID gy hoedt en laat
Verdrukten ruimer adem haalen.
Schoon ge ook aan hem die God veracht,
Zyn heilig woord verwerpt, of oproer durft verwekken,
Den vryen Staat ontrust en hoont 's Lands Oppermagt,
Nooit zult ter Schuilplaats ſtrekken.

Ge-

Gezegend zyt ge ô Leeuwendaal!
Dat niemand dwingt met vuur en ſtaal
Om eenen Godsdienst aan te hangen,
Maar dat, meedoogend, zelfs al vroeg
Vervolgden gunſtig gade ſloeg,
En hebt met open arm ontfangen.
Zo deedt ge nog toen Lodewyk
De Wet, den Hugenoot tot veiligheid gegeeven,
Verbrak in euvlen moede, en uit zyn magtig Ryk
De Onroomſchen heeft verdreven.

Beſcherm nog lang, ô heilryk Land!
De zuivere Onſchuld als ze band
En yzren Kettens moet ontvlugten!
Laat, daar ge 't juk der Dwinglandy
Verbrakt, in uwe Heerſchappy
Gewetensdwang geen Menſch doen zugten:
Zo moet ge en uw rechtaartig Kroost
Tot 's Waerelds laatſten dag nooit voor een' Dwingland bukken,
't Weldaadig Neêrland, der verdrukten hulp en troost,
Geen nyd of onſpoed drukken.

VERVOLGING.

Wee u gy Verwoeſter, die gy niet verwoeſt en zyt, en gy dic trouwlooslyk handelt, daar men niet trouwlooſlyk tegen u gehandeld en heeft: als gy het verwoeſten zult volbragt hebben, zult gy verwoeſt worden; als gy het trouwlooſlyk handelen zult voleind hebben, zal men trouwlooſlyk tegen u handelen. JES. XXXIII. 1.

De *Vrouw in 't rood*, wier *hand een pook* draagt, dorst naar bloed
Zy houdt een *Keten*, om het vry gemoed te boeïen,
Poogt *magtlooze Onſchuld*, die ze *nazét*, uit te roeïen,
Toont door haar *vleugelen*, haar drift en ſnellen ſpoed,
En ſchetst, daar 't oog *van verre* ontdekt *haar folteringen*,
VERVOLGING af, die Ziel en Lichaam zoekt te dwingen.

Een Aartstiran mag de Kerk zugten en traanen uirperſen, maar 't zyn niet anders dan dampen en uitwazemingen, die ten Hemel geſtegen, aldaar in blikzemen en donders veranderen, om hem te verbryzelen.

J. BRANDT.

Onſchuldig Volk! door Aartstirannen
Verdrukt, gekluisterd of verbannen,
Wier wreedheid u op 't Moordtooneel
Bereidt de zwaarſte folteringen,
'k Zal van uw vyands woede zingen
En offer u dit Treurtafreel.
Mogt nu myn zang uw druk verlichten!
Nog meer! mogt nu myn kunst, door Godlyk licht beſtraald,
Beteuglen 't woest geweld! 'k had in myn zededichten
Nooit eedler prys behaald.

Wie heeft, uit d'afgrond losgebroken,
Uw hart in helſchen gloed ontſtoken?
Door welk een heerſchend onbeſcheid,
Misbruikt ge, voor 's Aartsrechters oogen,
Het aan u toevertrouwd vermogen,
Vervolgers der Onnozelheid?
Wat recht heeft u die magt gegeeven?
Op welk een wet ſteunt uw onredelyk beſtaan?
Maar gy, door Bloeddorst, Goud- of Heerſchzugt voortgedreven,
Ziet recht nog wetten aan.

Uw hand durft zelfs zig onderwinden
't Geweten aan uw wet te binden,
Gy eiſcht geen Lichaams dienst alléén,
Maar poogt, daar elk de Godsdienstpligten
Moet naar uw ſtreng bevel verrichten,
Ook *Ketens voor de Ziel* te ſmeên.
Zo wilt ge ook over 't Hart gebieden,
Een voorrecht, nooit vergunt aan 's MenſchenHeerſchappy.
Gy dwingt door vuur en ſtaal te veinzen of te vlieden
Voor uwe Dwinglandy.

Kan dan uw *oog in 't harte dringen!*
Uw magt den geest des Menſchen dwingen?
Verlicht uw wysheid zyn verſtand?
Kan ook uw wil zyn wil bepaalen,
En roept gy hem te rug van 't dwaalen,
Wanneer ge uw wreede Vierſchaar ſpant?
Of vindt ge u hier te zwak van krachten,
En weet ge niet of 't hart uw wetten eert of ſchendt?
Hoe dwaaslyk poogt ge dan te dwingen de gedachten,
Die gy nog vormt nog kent!

Vervolg, bedreig, ſmeed yzren banden,
Laat vry de Martelvuuren branden
En dood het Lichaam door geweld;
Uw wreedheid zal *de Ziel niet krenken*,
Uw ſtraf doet haar niet anders denken,
Hier wordt uw woede een perk geſteld.
Op pynbank, houtmyt, moordtooneelen,
Of waar het Sterflyk deel uw ſtrengſte foltring lydt,
Wraakt nog de vrye Ziel uw harde bloedbevelen,
Tot 's Levens laatſten tyd.

ô Wreedaarts! heeft de God der Goden
U zulk een wreed bedryf geboden,
Toen hy u tot die hoogheid bragt?
Moet gy als *Herders* 't Volk beſtieren?
Of moet gy 't zelf als *wreede dieren*
Verſcheuren, door uw grootre magt?
Verdiende ge ooit den naam van *Vadren*?
Neen! uwe ontmenſchtheid maakt u zulk een' naam onwaard.
De Kudde, die uw ſtaf zorgvuldig moest vergad'ren,
Verſtrooit ge, woest van aart.

Kan

Kan u *Gods liefderyk regeeren*
Geen eedler Volksbeſtiering leeren,
Die d' afgedwaalden Onderdaan,
Wil draagen, ſpyzen, kleeden, hoeden,
Nooit tegen Weereloozen woeden,
Maar hen meêlydend gadeſlaan?
Sloeg God, daar Vorst en Slaaf door leeven,
Den Menſch, op yder feil, door 't wraakzwaard van zyn hand:
Hoe ſchielyk zag men Vorst en Volk elendig ſneeven!
En wee den Dwingeland!

Dwingt gy het hart der Onderdaanen
Naar uwen eiſch, door bloed en traanen?
Een Ander die uw wreedheid ziet,
Tracht u misſchien, met meerdre krachten,
Te dwingen, dat gy uw gedachten
Schikt naar de Wet die hy gebiedt.
Het recht, waarmêe ge uw' dwang wilt ſchraagen,
Is 't recht waarop hy ſteunt, hy is een Menſch als gy,
Zyn magt is meer dan de uw'. Wat Zee van bloed en plaagen
Vloeit dan uit Dwinglandy?

Zo geeft ge aan *elk het Zwaard in handen*,
En wapent landen tegen landen,
Volk tegen Volk, Stad tegen Stad,
Daar de een den andren zal verpligten
Den Godsdienst naar zyn keur te richten,
En yder zig met bloed bekladt.
Zo blust ge 't licht van waare blyheid,
Zo maakt ge ons aarde tot een *huilende woeſtyn*,
Vol van Gedrochten, daar de Liefde, Vrede en Vryheid
Alom gebannen zyn.

Hem, die zigzelf, naar uw bepaaling,
Door een gevaarelyke dwaaling,
Bereidt een eindelooze ſtraf,
Bezwaart ge nog door uw vermogen,
En ſnydt, vervreemd van mededogen,
Hem alle hoop van redding *af*.
Kunt gy hem door geen rede winnen,
En zult ge zyn verderf verhaasten door zyn' dood?
Zo toont ge u, daar gy hem moest als uzelf' beminnen,
Van Menſchlykheid ontbloot.

Dan

Ge *ontvolkt en plaagt uw eigen Staaten*,
Dewyl de Braafſten die verlaaten,
Vervolging drukt de welvaard neer,
Doet Koopmanſchap en Landbouw zugten,
De Kunst- en- Weetenſchappen vlugten,
Elk vreest haar doodlyk moordgeweer.
ô Vorsten! door dien geest gedreven,
Gy hoedt niet, maar vernielt het menſchelyk geſlacht,
En zult eens rekenſchap aan 's Waerelds Rechter geeven,
Van uw misbruikte magt.

Al poogt gy *Zion* te onderdrukken,
Nooit zal uw booze wenſch gelukken,
Zyn Konings hand is u te ſterk,
En gy zult vrugtloos u vermoeïen
Aartsdwingland! om het uit te roeïen,
Het Martelbloed is 't Zaad der Kerk'.
Roep vry: *de Kristnen voor de Leeuwen!*
Benaauw dit heilig Volk door Kruis, en Vuur, en Zwaard,
God heeft het, onder 't woên van vroege en laatere eeuwen,
Voor d' ondergang bewaard.

Zy-

Zyne Almagt ſloeg *zyn Kerk beſtryders*,
En wreekte 't bloed van haar Belyders.
Kon Nero, kon Domitiaan
Kon Maximyn zyn ſtraf ontkomen?
Wie moet niet voor het Sterflot ſchroomen,
Dat Decius moest ondergaan?
Hoe Vrankryks Moordtlust wierd gewroken,
Toen 't op ſint Bartels dag verſloeg den Hugenoot,
En Spanjes wreedheid, die het land van bloed deed rooken,
Leert Flips en Karels dood.

Erkent uw voorrecht, Batavieren!
Die, onder 't wys en zagt beſtieren
Der braafſte Vadren, veilig leeft,
Geen Dwingelanden hebt te dugten,
Maar ſmaakt in rust de rykſte vrugten
Die ongekrenkte Vryheid geeft.
Nooit moet gy of uw Kroost vergeeten
Dat God, der Vadren God, door onweerſtaanbre magt,
Uit 's Lichaams Slaaverny en Dwang van 't vry geweten,
U tot dien Heilſtaat bragt.

MORGENSTOND.

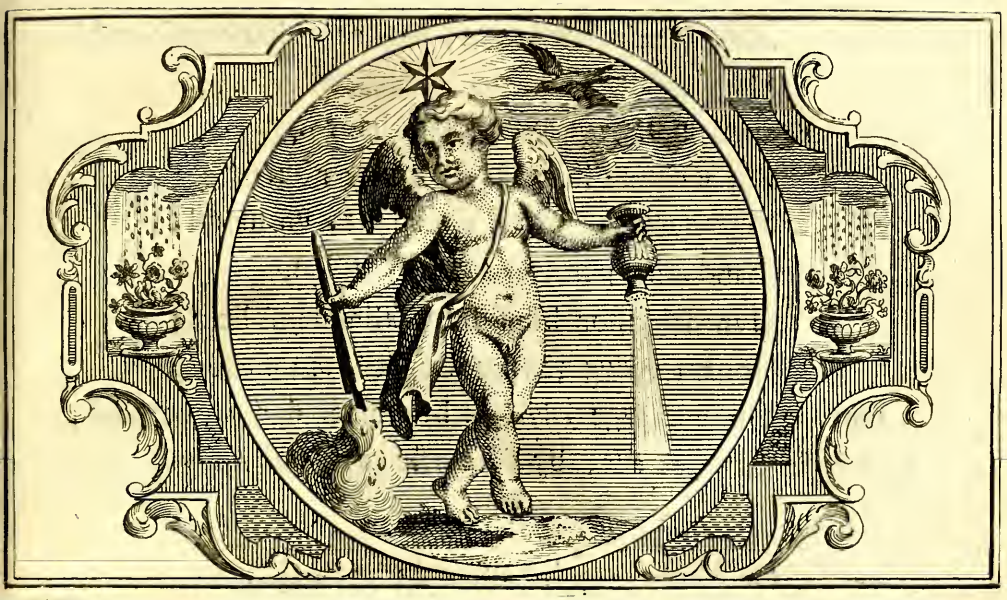

Verzadigt ons in den MORGENSTOND *met uwe Goedertierenheid, zo zullen wy juichen; ende Verblyd zyn in alle onze dagen.*

PSALM XC. 14.

'*t Gevleugeld Kind* verbeeldt de ſnelheid van den tyd,
Den tyd des MORGENSTONDS, die Mensch en Vee verblydt,
De *heldre Morgenſtar* zien we op zyn *Voorhoofd* ſtraalen,
Zyn *omgekeerde toorts* ontſteekt het eerste licht,
Terwyl, daar uit zyn *Kruik* daauwdrupplen nederdaalen,
De vroege *Zwaaluw* vliegt en toont den Mensch zyn' pligt.

Hoe bekoorelyk is de Wandeling in het uur van den nuchteren Dageraad! hoe verkwikkelyk is de bedaarde Stilte der Natuure te mogen genieten, langs de bedaauwde Laanen te treden en 't onberoofde Zoet der friſſche Lugt te ſmaaken!

HERVEY.

De Nacht verdwynt, — een nieuw geſchenk!
Het daglicht ryst, — ik leef, en denk,
En ben door God voor ramp beveiligd.
Zyt welkom lieve MORGENSTOND!
Myn eerstling word' door hart, en mond,
En hand, en pen aan God geheiligd.
Myn danktoon klim' by 't klimmend licht,
'k Hoor 't vroeg gezang der Boſchchoraalen,
Ontwaak myn traage Ziel! 'k ben meer dan zy verpligt,
Te zingen God ter eer, by de eerſte *morgenſtraalen.*

De Nacht, op 't halfrond uitgebreid,
Verborg den glans en heerlykheid
Van 't Schepslenheir voor Sterflyke Oogen:
Maar 't licht, in dit gezegend Uur,
Ontdekt de *Schoonheên der Natuur'*,
Het werk van 't eeuwig Alvermogen.
ô Eeuwig Licht! ô Liefdegloed!
Mogt ge ook het duister op doen klaaren,
Verdreef uw' glans den nacht, den nacht van myn gemoed,
Dan zou 'k uw heerlykheid den Menſchen openbaaren'.

De

De *Daauw*, die vloeibaar diamant
Vertoont op gras, en bloem, en plant,
Verkwikt, in ſtille Zomernachten,
Het dorstig aardryk, laaft en drenkt
De vrugten van het veld, en ſchenkt
Haar nieuwen groei, en geur, en krachten.
Drenk ook myn Ziel, die naar u zugt,
En laat uw heil haar' grond beſproeïen,
Schenk leven, Levens Geest! dan zal 'er de eelſte vrugt,
De vrugt van heiligheid op mynen Akker groeïen.

Maar Zilvren *Daauw*, hoe ſchoon ge zyt,
Wat duurt uw glans *een korten tyd*,
Uw ſchoonheid ſteunt op zwakke gronden,
Daar ze in een oogenblik verdwynt;
Als ſtraks de Zon onze Aard beſchynt,
Waar wordt uw luister dan gevonden?
Waar' nooit myn deugd den daauw gelyk!
Heer! laat uw kracht haar onderſchraagen,
Geef dat ze helder ſchyn', en nimmermeer bezwyk',
Al brandt de Zon van druk in zwaarbenaauwde dagen.

Hoe wyd zig *'t ruim der Heemlen* ſtrekt,
Zyn grootte ons ter verwondring wekt
En we op zyn ſchoonheid blyven ſtaaren:
„ Hy is (roept ſtraks 't verlicht verſtand)
„ Oneindig grooter, Hy, wiens hand
„ Den Hemel en zyn Heiërſchaaren
„ 't Eerst uit hun niet te voorſchyn bragt,
„ En al hun ſchoonheid heeft gegeeven!
En Deeze is God, die my in d' afgeloopen nacht
Bewaarde, en in zyn gunst den *morgen* laat beleeven.

Den *morgen* — maar wat lief geluid?
ô *Leeurik!* lokt ge onze aandacht uit?
Laat ge ons uw *morgenklanken* hooren?
Zing dan — maar hoe! ontvlugt ge ons oog?
Wat klimt ge, kleine zanger, hoog,
Gy ſchynt de Wolken door te booren.
Myn Ziel! ſla zulk een voorbeeld gaê,
Streef, ſtreef in uw Beſpiegelingen
Op wieken van Geloof in 't licht van Gods genaê,
En laat uw *Morgenzang* door Lugt en Wolken dringen!

Daar

Daar ryst de *Zon!* — wat Majeſteit!
Zwygt Vorsten, zwygt, geen heerlykheid
Kan in uw optogt hierby haalen:
Is 't vreemd dat ze om dien glans voorheen,
Van Volkren zelfs wierd aangebeên,
Die nederboogen voor haar ſtraalen?
Myn Ziel, die zulk een dwaaling weert,
Heeft echter, op vry eedler gronden,
In 't heerlyk Schepzel 't beeld des Scheppers, dien zy eert
Den Vader van het licht, de Bron van heil gevonden.

De *Zon* verlicht, geeft vreugd en vrugt,
Dryft damp en nevel uit de lugt,
Haar loop bepaalt getyd-en-dagen:
De *Zon van heil* verlicht het hart,
Verblydt de Ziel in druk en ſmart,
En doet ze waarheids vrugten draagen.
Den nevel van bekommernis
Verdryftze, en werkt door haar verlichting
By hun, in wier gemoed het nacht en winter is,
Een' dag, een lentetyd van leven, heil en ſtichting.

De rust, daar Stad en Veld in lag,
Verdwynt, by 't klimmen van den dag,
De ſtilte vlugt voor bezigheden,
De ſlaap heeft nu zyn werk verricht,
De ontwaakte Mensch keert tot zyn pligt
Met frisſche en uitgeruste leden.
Mogt ook, na 's Waerelds laatſten nacht,
Wanneer het Graf zyn doôn zal ſlaaken,
Myn rustend Lichaam, ô myn God! door uwe magt
Uit zynen yzren ſlaap, ter heerlykheid ontwaaken!

De *Zorg*, die ligt de rust belet,
Verliet al vroeg het zagte bed,
De noestige *Arbeid* toont zig wakker,
De nyvre Burger ſlaaft en zwoegt,
De Landman en zyn Huurling ploegt,
Of zaait, of égt den vrugtbren Akker.
Vlied ook myn Ziel de Ledigheid,
Zorg dat ge werkzaam wordt gevonden,
In 't goede werkzaam, als ge, naar Gods wys beleid,
In 's Levens Avonduur, wordt van het vleeſch ontbonden.

Gy', die gedrukt door *Ziekte of pyn*,
Uw Oog naar d' eerſten *morgenſchyn*
Vaak van uw leger, hebt geſlaagen,
Mogt, na een' ſlaapeloozen nacht,
Met zugt en ſmarten doorgebragt,
Nu 't licht van uw geneezing daagen!
Mag ik nog, na een zagte rust,
Aartsgoedheid! weer gezond verryzen?
Schenk by 't vernieuwde licht, vernieuwde kracht en lust
Op dat ik eeuwig roem dees nieuwe gunstbewyzen.

Dit uur, dees dag, myn ganſche tyd
Worde u en uwen dienst gewyd!
Zyn u de *Morgenofferhanden*
Gebragt van Levis Prieſterſchaar:
Mogt eeuwig, op myn Hartaltaar,
't Dankoffer u ter eere branden!
Myn weg blyf' van uw licht beſtraald,
Dan ſtap ik door de duisternisſen
Der Waereld heen, en zal, ſchoon 't licht van voorſpoed daalt,
Aartsheiland, nooit het licht van uw genade misſen.

Schyn

Schyn *Zonne der Gerechtigheid!*
Dat zig uw glans alom verſpreid',
En doe de Ziel geneezing vinden,
Die onder uwe vleuglen ſchuilt,
Als 't onweer van vervolging huilt,
Ontdek het duister oog der Blinden,
Laat in de Heidenſche Woestyn
Het licht van 't Evangelie ſtraalen!
Verlicht de Jooden, dat uw glans ook op hun ſchyn',
Daar ze in een' duistren nacht, nacht van verharding dwaalen.

Geen Dag, geen blyde MORGENSTOND
Verlicht' ô Neêrland! uwen grond,
Nooit ziet ge Zon in 't Oosten daagen,
Of zie ook hoe het heuglyk licht
Van Vry-en-Waarheid u verpligt,
Om God de Erkent'nis op te draagen.
Verheerlyk Hem, die, door zyn magt,
Het licht uit duisternis kon trekken,
Vergeet die weldaad nooit, en nooit zal u een nacht
Een nacht van Bygeloof of Dwinglandy bedekken.

NACHT.

Gy beſchikt de Duiſterniſſe, ende het wordt Nacht, *in den welken al het gedierte des Wouts uittreedt.*

PSALM CIV. 20.

De *duistre* NACHT pronkt in het *Starreryk gewaad*,
Een *Kroon van Mankop* dient haar tot een *hoofdſieraad*,
Zy ſpreidt haar Vleuglen uit, om 't halfrond te overdekken,
Daar we *Uil* en *Vledermuis*, die 't helder Licht ontvliên,
En 't *wild gediert'*, gewoon in 't duister uit te trekken
Op dat het buit behaale, aan haare zyden zien.

De Nacht — *ſtrekt thans — zyn' looden Scepter uit over eene ſluimerende Waereld. Wat doodſche ſtilte! Wat diepe duisternis! — de Schepping ſlaapt. Het is of de algemeene Aderſlag des Levens ſtil ſtaat, en de Natuur eene verpoozing maakt. Ontzachelyke verpoozing, die haar einde profeteert!*

YOUNG.

De Stilte is op onze aard' herboren;
Niets zal nu myn Beſpiegling ſtooren;
Den NACHT word myn gezang gewyd:
De Zon is ons gezigt onttogen,
De zagte ſlaapzugt luikt reeds de oogen
Van moeite, zorg en noeste vlyt.
Men hoort geen Zang der Veldelingen,
Geen kwinkeleerend pluimgediert',
't Zwygt alles; echter lust het my ter eer te zingen
Van Hem, wiens Hand den loop van dag en NACHT beſtiert.

De *woeling vlugt* uit Veld en Straaten;
De Landman heeft den ploeg verlaaten,
De Koopman ſluit Kantoor en Kas,
De Werkman rust met moede leden,
De Menſch kent nu geen bezigheden
En 't Vee ligt neder in het gras:
Zo zal de Dood eens d'arbeid ſtaaken;
In 't graf komt al het werk te ſpaê;
Misſchien zal ons in 't kort de NACHT des doods genaaken,
Werk dan, myn Ziel! by tyds, in 't licht van Gods genaê.

Het

Het *Roofgediert'*, by dag verſcholen,
Treedt nu te voorſchyn uit zyn holen,
En brult in 't Veld, verhit op buit:
Ach! dat nooit ſnooder wangedrochten
Hun prooi in 't aaklig duister zogten,
Dewyl de dag hun pooging ſtuit!
De Dronkenſchap en de Ontugt boeten
Haar lust nu, door geen oog beſpied,
Nu Roofzugt, die by 't licht zou tegenſtand ontmoeten,
In 't uur der duisternis, geen gruwelen ontziet.

Maar Dwaazen! zal de NACHT uw vlekken
Voor Hem, die 't hart doorgrondt, bedekken?
Zal Duisternis uw wangedrag
Verbergen voor het Alvermogen?
Waar ſchuilt ge voor uw Scheppers Oogen,
By wien de NACHT is als de Dag?
Hy ziet u; Hy omringt uw paden,
Al baant ge uw' weg door 't donker' dal.
De NACHT, door u misbruikt tot roekelooze daaden,
Schetst u een' NACHT, waarop geen Dag weêr volgen zal.

Nu zien we *voor al 't ſchoon der hoven*
Een duistere Gordyn geſchoven,
Nu mist de Roos haar gloeïend rood,
't Sneeuwit der Lelie ſchynt verdwenen,
Paleizen, die zo heerlyk ſcheenen,
Staan zonder licht van pracht ontbloot.
Wat baaten uw bekoorlykheden?
Wat baat het of uw Lichaam praalt,
ô Ydle Menſch! met ſchoone en juistgevormde leden?
Indien het licht van deugd uw' wandel niet beſtraalt.

De *Nachtuil* ſchreeuwt..... nooit zal uw raazen
ô Lichtontwyker! my verbaazen:
Het Bygeloof mag voor u vliên,
En uit uw roepen ramp verwachten;
Wy kunnen, als we u recht betrachten,
In u het beeld des Zondaars zien.
Hy vliedt het licht, en haat den luiſter
Die hem zyn wangeſtalte toont,
Hy vreest beſtraffing, en hy mint als gy, het duister,
Maar mydt de plaats daar deugd en waare wysheid woont.

't Wordt

't Wordt lichter: welk een heerlyk wezen!
Zie daar, de *Zilvren Maan* verrezen;
Zy breekt de Wolken door, en krygt
Nog ſchooner glans, terwyl de vlekken,
Die we in haar ſchoon gelaat ontdekken,
Vermindren nu ze hooger ſtygt.
Wierd elk by 't ſtygen zyner dagen
Ook meer van boezemſmet bevryd,
Mogt elk uit zyn gemoed de Zondevlekken vaagen,
En klom 'er 't licht van deugd, by 't klimmen van den tyd!

Dog met wat pracht ge ons zyt verſchenen,
Gy moet nogtans uw *licht ontleenen*
ô *Maan!* van 't helder licht der Zonn'.
Nooit zoudt ge met die ſchoonheid praalen
En door dien weerglans de aard beſtraalen,
Zo zy u niet verlichten kon.
Aartsheiland! Bron van licht en leven,
'k Zweef zonder u in duisternis,
Maar door uw invloed kan myn deugd haar ſchynzel geeven,
En andren ſtichten, ſchoon 't een NACHT van onſpoed is.

Wat zien we in u *veranderingen*,
ô *Nachttoorts!* die aan 's Hemels kringen
Nu wel met vollen luister ſchynt,
Maar ſtraks ons Oog u zult onttrekken,
Uw ſchoonheid ſlechts ter helfte ontdekken,
En afneemt, tot ge ganſch verdwynt.
Zo zyn alle Aardſche heerlykheden,
Hoe vast ze in 't Oog der Waereld ſtaan,
Los, onbeſtendig, ſchoon van dwaazen aangebeden,
En wisſelvallig, als de wisſelende *Maan*.

Wat glansryk Heir van *Hemelvieren*
Zien we al den Kreits der Lugt verſieren?
Wat *Starren* flonkren voor 't gezicht?
Wie zal haar grootte en afſtand meeten?
Haar vorm en orde en werking weeten?
Wie ſtelt haar juist getal in 't licht?
Wie, door al 't Godlyk opgetogen,
Roept niet, met Jeſſes grooten Zoon?
Hoe heerlyk is uw Naam en Werk, ô Alvermogen!
Hoe blinkt uw Majeſtiet in al 't verrukkend ſchoon!

Maar

Maar hoe verheven zig die Lichten
Aan ons vertoonen, *zy verrichten*
Nogtans 't *bevel van hunnen Heer*,
Hy heeft aan elk zyn plaats gegeeven,
Hun vasten loop hun voorgeſchreven,
Zy keeren op zyn wenken weer.
Ach! mogten trotſche Stervelingen,
Al klimt hun Aardſch geluk in top,
Ook bukken voor de Hand, van wie ze 't al ontfingen,
En volgen 't wys bevél des Alregeerders op!

Wie ziet de zuivre *Nachtjuweelen*,
Zo vol van luister, vuuren, ſpeelen,
En ſchitteren aan 's Hemels Kroon;
Wie kan de magt van 't eeuwig Wezen,
In zo veel gouden Lettren leezen,
En knielen niet voor zynen troon?
Wie zal zig voor dien God niet buigen,
Die alles de eerste ſchoonheid gaf,
Mogt Ongodist! u 't ſchoon des NACHTS nog overtuigen,
En rukken uit een NACHT van ongeloof en ſtraf!

Zo

Zo kan de NACHT myne aandacht wekken,
En leert my licht uit duister trekken,
Zo toont hy my en elk zyn pligt:
Laat andren, die in 't donker waaren,
Een blad, een ſchim, een niet *vervaaren*,
'k Ontdek, by 't helder Redelicht,
Wat ydle vrees hen heeft bedrogen.
Geen NACHT ontrust het vroom gemoed,
Dat, waar het waakt of ſlaapt, door nimmerſluimrende oogen
Bewaakt, en door de hand der Almagt wordt behoed.

De Alheerſcher, die by NACHT en dagen
Zyn Israël heeft gaê geſlaagen,
Geleid door Vuur-en-Wolkkolom,
Verlicht in onſpoeds duistre *Nachten*,
En dekk' voor vyandlyke magten,
Zyn Neêrland als zyn Eigendom.
Ja! ſchoon ook 't vredelicht mogt daalen,
By 't klinken van de Krygsbazuin,
God, die al 't woeden van den Vyand kan bepaalen,
Blyve in een' *Oorlogsnacht* de Wachter van zyn Tuin.

JEUGD.

Gedenkt aan uwen Schepper in de dagen uwer Jonglingſchap, *eer dat de kwaade dagen komen, ende de Jaaren naderen van dewelke gy zeggen zult, Ik hebbe geenen luſt in dezelve.*

PREDIK: XII. 1.

De *Jonge Maagd* verbeeldt ons door haar *lachend wezen*
De vrolykheid der JEUGD, die zorg kent nog verdriet:
't *Boek* toont haar leerzugt; zy, die tyd nog vlyt ontziet,
Poogt als de *nyvre By* uit bloemen vrugt te leezen:
Daar 't *weinig zand, beneên in 't Uurglas* voorgeſteld,
Ons aanwyst dat de JEUGD nog weinig Jaaren telt.

't Verſtand der JEUGD *is vlug, de Memory krachtig, 't is voor haar de rechte tyd om God te dienen, de Krans van deugd, de Kroon van heiligheid, paſt op zulke Hoofden allerbeſt. Is 't gevaar en de bekooring der Waereld groot, de Standvaſtigheid is loflyk, is de ſtryd ſterk, te heerlyker is de overwinning.*

G. BRANDT DE JONGE.

Offchoon myn kunst in haar Beſpiegelingen,
ô *Bloëm des Lands!* vaak uwer heeft gedacht,
't Zy zy het nut der *Leerzaamheid* mogt zingen,
't Zy 't lot der *Luiheid* van haar wierd betracht:
Tans zal ze zig nog meer tot u bepaalen,
Terwyl zy 't ſchoon der rechtgeaarte JEUGD,
Die God' behaagt en Land en Kerk verheugt,
Op 't dichttafreel zal u ten voorbeeld maalen.
Wat heil! zo gy, door haaren glans bekoord,
Ter deugd wierd aangeſpoord!

Een Wulpſchaart mag in 't wild losbandig rennen,
En driftig God nog Godsdienst gade ſlaan,
Rechtaarte JEUGD leert vroeg haar' *Schepper kennen*,
Door 't Redelicht en nimmerfaalbre Blaên;
Zy kent den God, den God van haare Vadren,
Als 't allerhoogst en allernodigst goed,
En tracht, langs 't ſpoor, gebaand door Jezus bloed,
In nedrigheid tot zynen troon te nadren;
Zy zoekt Hem vroeg, en de eerstling van haar' tyd
Wordt aan zyn' dienst gewyd.

Zo

Zo poogt ze jong *ten Tempel* in te treeden,
En volgt hierin haar grooten Levensheer,
Zy offert Gode ootmoedige gebeden,
Zy hoort zyn woord en zingt zyn' naam ter eer',
Het Ongeloof verlaate 's Hoogſten wooning,
Zy woont getrouw de Godsdienstoefning by,
Dog nooit in 't Kleed der ſnoode Huichlaary;
Zy weet God ziet door al die ſchynvertooning,
En mint alleen een' ongeveinsden geest,
Die Hem in waarheid vreest.

Geen ydel Boek, dat ligt de Deugd kan hindren,
En de Ontugt vroeg in 't jeugdig harte plant,
Maar 't *eeuwig Woord*, die melk voor jonge Kindren,
Die vaste ſpys voor 't meer volmaakt verſtand,
Die bron van vreugd, verheugt haar teedre jaaren,
Dat heiltrezoor ſchenkt haar het grootst gewin,
Daar boetze 't liefst haar' nyvren leeslust in,
Zo weet ze 't nut aan 't aangenaam te paaren,
Zo zuigt ze al vroeg gelyk de kleene By
De beste Lekkerny.

Zy kent de Wet, op Horeb voorgeſchreven,
Door God geſtaafd met heilbeloftenis,
Nooit weigert zy *haare Ouders eer te geeven*,
Zy weet watze aan die Leidsliên ſchuldig is:
Steeds zal haar hart voor hen in liefde blaaken,
Zy ſlaat hun les, hun wyze lesſen gaê,
Zy volgt met lust hun zedig voorbeeld na,
En, vroeg gewoon de ondankbaarheid te wraaken,
Toont ze elk, die haar ter deugd of kennis leidt,
Liefde en Gehoorzaamheid.

De *Nedrigheid* blinkt in haar braave daaden;
Die ſchoone bloem verſiert haar Lentſaiſoen,
Zy ſchept geen vreugd in prachtige gewaaden,
Een eerlyk kleed kan aan haar keur voldoen.
Zy eert haar Meerdren, zonder ſlaafſch te weezen,
En toont zig ook by minderen beleefd;
De *Vriendlykheid*, die zoveel ſchoonheid geeft
Aan 't jong gelaat, is uit haar oog te leezen;
Niet norſch, niet ſtug, niet woest, maar zagt van zin,
Neemt zy de harten in.

De

De *Naarſtigheid* leert haar haar' pligt betrachten,
En zet haar vroeg tot yvrig werken aan,
Zy ſlyt haar tyd en frisſche Lichaamskrachten
Niet vrugteloos, met ſchandlyk ledig gaan.
De logge Luiheid, pest voor 't jonge leven,
Die wulpſchheid kweekt in 't jeugdige gemoed,
't Gemeen bezwaart en nypende Armoê broedt,
Verfoeitze en toont, door eedler geest gedreven,
Dat zy den dag, onwerkzaam doorgebragt,
Geheel verlooren acht.

Oprechtheid mint ze; en 't blykt in al haar poogen
Dat blanke *Waarheid* haar ten Leidsvrouw ſtrekt;
Haar jonge Ziel verſmaadt de vuile logen,
Geen veinzery heeft nog haar kleed bevlekt.
't Eenvoudig hart kent list nog ſnoode laagen,
Maar tracht nogtans op 's Levens gladde paên,
Daar Boosheid waakt, *voorzichtig* voort te gaan,
En wysren vaak om hulp en raad te vraagen;
Zy waagt niets los, de drift van 't jong gemoed
Wordt niet te ligt geboet.

Zy vliedt den *Wellust* en zyn looze netten;
Die vuile ſpin zal nooit het eerbaar rood
Of 't zuiver wit dier Lentebloem beſmetten,
Nooit heeft dit gift haar van haar ſchoon ontbloot.
Een wulpſche voer', met ongebonden zeden,
De wufte JEUGD ten dans by veêl of ſnaar,
Haar kuiſch gemoed veracht dat woest gebaar,
En wapent zig met deugd en wyze reden,
Wanneer zy merkt, dat ſnoode Dartelheid
Voor haar den ſtrik bereidt.

Geen *Vuil geklap*, geen ydle Zotternye,
Die ras te veel het vlugtig hart bekoort,
Geen bits verwyt, geen laffe vleïerye,
Geen lastertaal wordt uit haar mond gehoord.
Zy ſpreekt bedaard, en weet met nut te zwygen;
Het zwygen past tog 't best aan haaren tyd;
Zy hoort den Ouden, maar zy hoort met vlyt,
En poogt daardoor meer licht, meer vrugt te krygen,
Dan dat ze ſpreekt, en vaak, door waan geſtreeld,
Eens anders Oor verveelt.

Ze

Ze is in haar taal en houding *ongedwongen*,
Gemaaktheid ſchuwt ze, al toont ze zig beleefd,
Laat keur van ſpys en drank aan kieſche tongen,
En is vernoegd in 't geen de Aartsgoedheid geeft;
Geen weidſche zwier, die aan uitheemſche wetten
Het vry gemoed door 't ydel tooiſel bindt,
In wangeſtalte een fiere ſchoonheid vindt,
En zig vermaakt in dartle feestzaletten,
Geen *Mode* ontſiert, hoe nieuw en ongewoon,
Ooit haar natuurlyk ſchoon.

Geen *los Gezelſchap* zal haar vergezellen,
Dat meest in 't ſpel zyn' nutten tyd verſpeelt,
Zy weet een perk aan tydverdryf te ſtellen,
Hoe zagt het ook de jonge Zinnen ſtreelt.
Het nuttig zal 't vermaaklyk overweegen;
De *Wysheid* ſchatze 't allernuttigst goed;
Wordt om wat gouds, gezogt, gezweet, gewroet,
En 't zonder moeite uit de aarde nooit verkregen:
Om wysheidsgoud, dat meerder voordeel baart,
Dient tyd nog vlyt geſpaard.

Geen

Geen *Baatzugt* kwelt haar, en haar vroege jaaren
Zyn 't minst bezwaard met *zorg voor 't Huisgezin*,
Maar recht geſchikt om *weetenſchap* te gaêren,
En, aangezét door eedle Lettermin,
Tracht ze onvermoeid door alles heen te dringen,
Hoe zwaar het ſchynt, ze ontziet geen last of zweet,
Maar acht haar tyd en arbeid wel beſteed,
Als zy, door hulp van leerzaame oefeningen,
Het doel bereikt, dat ze in het Letterveld
Zigzelf heeft voorgeſteld.

Volg edel Kroost der vrye Batavieren!
Dit loflyk voorbeeld in uw' Lentedag
Zo zult ge Staat, en Kerk, en Huis verſieren,
Zo kroont Huis, Kerk en Staat uw braaf gedrag.
Zo zult ge in rust ter zilvren grysheid nadren,
Zo noemt u elk, die 't nut des Lands betracht,
De vreugd des Volks, de Hoop van 't Nageſlacht,
Rechtaarte Zoons van uw beroemde Vadren,
Zo ſchraagt ge als zy, door Godvrugt en Verſtand
Het vrye Nederland.

OUDERDOM.

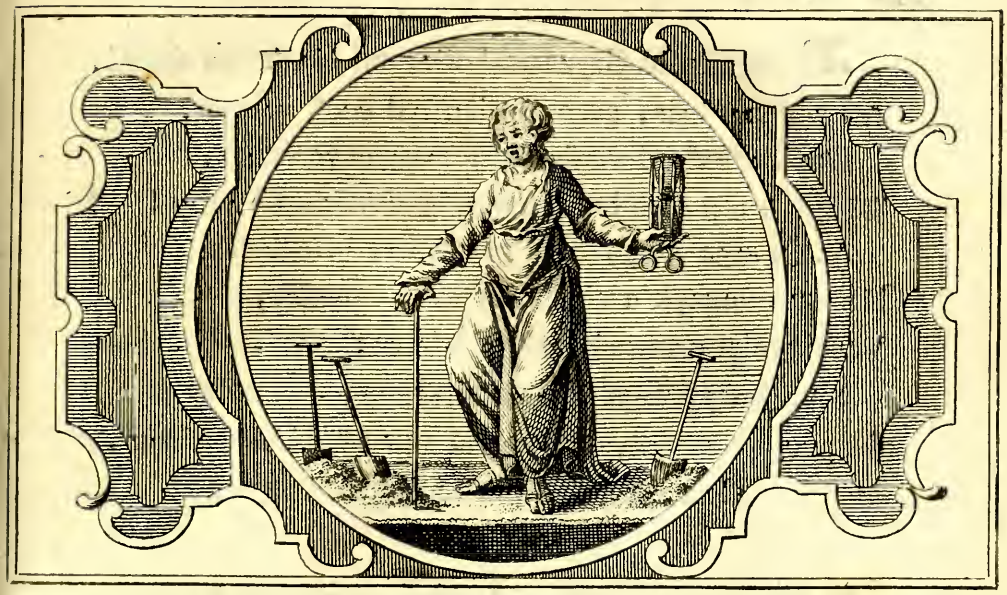

In den gryzen OUDERDOM *zullen zy vrugten draagen: zy zullen vet en de groene zyn, om te verkondigen dat de HEERE regt is.* ——

PSALM XCII. 15.

De *Vrouw*, die, *grys van hair*, *gerimpeld van gelaat*,
Ons d' OUDERDOM verbeeldt, in een *verſlenst gewaad*,
Zien we in haar *linke hand* een *Bril* en *Uurglas* draagen,
Een *Uurglas* dat ons hier *ſchier ledig* wordt vertoond:
Haar *rechte hand leunt op een' ſtok*, om 't lyf te ſchraagen,
Haar voet ſtaat *by het graf*, dat ryk nog arm verſchoont.

Indien yder leeftyd zyne bitterheden en zoetheden heeft, zo dunkt my nogtans, alles wel overwogen zynde, dat een ſtille, vreedzaame en eerlyke OUDERDOM, *boven alle andere trappen des Levens moet geſteld worden. De eerwaardige grysheid van een' vroomen Ouden, heeft niet alleen, meer ontzag, maar ook meer eerlyk vermaak, dan alle de aanlokkingen en liefkozeryen die den Jongen vervoeren.*

RIVET.

Roemwaarde Gryzaarts! die, zo blank van deugd,
Als wit van hair, getroost den tyd voelt nadren,
Die 't ongeloof verſchrikt, maar u verheugt,
'k Zing u ten dienſte, en wy, godvruchte Vadren!
Aan u myn zang, myn zedezang; offchoon
Het kunstmuzyk u niet meer kan bekooren,
Verwaardigt u myn Poëzy te hooren;
Myn Poëzy vlegt eene letterkroon,
En poogt daarmee, vervreemd van weidſche zwieren,
Uwe achtbre kruin te ſieren.

Dat Dwaazen, door een' ydlen waan verleid,
ô Ouderdom! u vry rampzalig achten,
Ik kan in u, al raast hun onbeſcheid,
Meer lief dan leed, meer lust dan last betrachten:
In u, die, wars van Waereldſche ydelheên,
In 's Hoogſten dienst uw leven hebt geſleten,
Die, aan den oever der Jordaan gezeten,
Het uur verwacht om Kanan in te treên,
En reeds van verre, aan 't eind' der Zandwoestynen,
De Rustplaats ziet verſchynen.

Dog

Dog zwygt myn kunst, die vleïery veracht,
De *rampen* niet die uw geſtél bezwaaren,
ô OUDERDOM! gy voelt uw *Lichaamskracht*
Vermindren by 't vermeerdren uwer Jaaren.
Uw Huis vervalt, door ſlag op ſlag geſchud,
Uw Wachters beeven en door onvermogen
Gaan uwe ſterke Mannen krom gebogen,
Die Pylers daar 't Gebouw door wierd geſtut.
Uw Maalſters worden in haar werk verhinderd,
Wyl haar getal vermindert.

't *Gezigt*, waar door men zoveel ſchoon ontdekt,
Neemt af, verzwakt in laatre levensſtonden
Wanneer het glas u nog tot hulp verſtrekt,
Het glas ten dienst der Ouden uitgevonden.
't *Gehoor* verdooft, gy kunt met moeite en vlyt
Eens anders reden pas ter helfte hooren,
De *ſmaak* vergaat, geen ſpys kan ſchier bekooren,
Het minst gerugt verveelt u, en gy ſlyt
Op 't zagte dons, met zugt- en droeve klagten,
Vaak *ſlaapelooze nachten.*

Geen *roode roos*, de bloem der Lentejeugd,
Bloeit op gekreukte en ingevallen' kaaken,
Ge ontbeert dat ſchoon, en mist de *gulle vreugd*,
Die kommerloos de Jonkheid kan vermaaken.
Ge draagt, door ziekte en ongemak bezét,
ô OUDERDOM! *een lichaam vol gebreken*,
Zo dat ge vaak, door al dien last bezweken,
Met ſmart moet worſtlen op het kwynend bed.
'k Zwyg van al 't leed, waarmee, by zoveel rampen,
De *Ziel* nog heeft te kampen.

Dog ſchoon u zulk een last van kwaalen drukt,
ô OUDERDOM! aan 's Hoogſten dienst geheiligd,
Die onder 't kruis uw hals gewillig bukt,
Gy blyft nogtans voor grooter ramp beveiligd:
De Waereld, die alleen het zigtbre ziet,
Ziet ook alleen wat laſtige ongemakken
Uw leemen hut van tyd tot tyd verzwakken,
Maar kent daarby het zalig *voorrecht* niet,
Waarmeê ge uw' geest, tot de uiterſte oogenblikken,
Kunt ſterken en verkwikken.

De

De onvaste Jeugd, die ligt en onbedacht
Zig tot een zaak tans driftig toont genegen,
Die ze even driftig morgen weer veracht,
Is los en *onbeſtendig* in haar wegen:
Maar gy, die met een meer bedaard gemoed
De zaaken wikt, en, wys door 't ondervinden,
U niet zo ligt door 't ſchynſchoon laat verblinden,
ô OUDERDOM! gy bouwt op vastren voet:
Beſtendigheid laat ons in uwe werken
Niet veel verandring merken.

Uw *wyze raad* ſtrekt andren vaak tot nut,
De Jongling roem' de ſterkte zyner handen,
't Gemeen belang wordt meer door u geſtut,
Ervarenheid ſchraagt best het heil der landen.
De laatre Herfst ſchenkt ons de rypſte vrugt;
Een Stuurman, lang beproefd in Zeegevaaren,
Stiert best de Kiel door de ongeſtuime baaren,
Wanneer het volk een dreigend onweêr dugt.
Voorzichtigheid, die niets te los zal waagen,
Vertoont zig oud van dagen.

Het *onrein vuur*, dat ligt de Jeugd ontſteekt,
(De wufte Jeugd die wellust kan bekooren)
Haar ſchoonte ontſiert, en zonde en ſtraffe kweekt,
Verdooft in u en heeft zyn kracht verloren.
Geen *hartstogtſtorm*, die't jonge hart vervoert,
Wanneer 't door zugt om ryk of grootſch te leeven,
Door Nyd, of Vreugd, of Droefheid wordt gedreven,
Heeft ooit zo ligt uwe ſtille rust ontroerd;
Gy weet veeleer, door welbeſtierde zinnen,
Uw driften te overwinnen.

De Dwaas vergaap' zig aan een' ydlen ſchyn,
Laat hem het ſchoon der Waereld vry behaagen,
Gy *kent haar' aart*, gy weet ze is een woestyn,
Waarin ons Haat, Bedrog en List belaagen,
Gedrochten die op de onſchuld woên, wier magt
Zo menigmaal door u wierd ondervonden;
Nu juicht uw hart, terwyl ge in weinig ſtonden
Uw Levensreis gelukkig hebt volbragt;
Een ſtapje nog, dan zyt gy al 't vermogen
Dier Vyanden onttogen.

Gy

Gy ziet met vreugd, aan 't einde van uw paên,
Bedaard te rug *op zoveel moeilykheden*,
Op al 't gevaar gelukkig *doorgeſtaan*,
Op al het leed met lydzaamheid geleden.
Ge errinnert u by 's Levens avonduur
Gods gunst, *beproefd* in de afgeloopen' wegen,
Hier vindt ge blyken van zyn milden zegen,
Daar tekens van zyn hoede en wys beſtuur,
Gints van zyn magt, die, welk een magt u plaagde,
Getrouw u onderſchraagde.

Gy weet die God, wiens liefde ge ondervondt,
Blyft ook uw God by 't hooggeklommen leven,
Hy zal, daar ge u al vroeg aan Hem verbondt,
Schoon grysheid naakt, u nimmermeer begeeven.
Al ſchynt uw Staat van Aardſche *vreugd* beroofd,
Gy zult in hem een *eedler vreugde* erlangen,
Al ſiert geen *blos* uwe uitgeteerde wangen,
De *grysheidskroon* ſiert uw godvrugtig hoofd,
Die Kroon, op 't pad van waare deugd gevonden,
Wordt door geen tyd geſchonden.

Ver-

Vermindert uw *gehoor*, gy *hoort* nogtans,
Gy *hoort God zelf* van vrede tot u ſpreeken,
Verzwakt het *Oog*, *gy ziet* den morgenglans
Van 't zaligst heil reeds door de Wolken breeken.
Uw Goël leeft, hy redde u door zyn bloed,
Zyn Arm, die u in 't leed kon onderſteunen,
Strekt u een ſtaf, om veilig op te leunen,
Wanneer ge 't dal des doods bewandlen moet.
Dan zult ge grys en moe, en zat van Jaaren,
In rust ten grave vaaren.

ô Vadren! die door Godvrugt, en verſtand,
En ryp beleid het algemeen helpt ſchraagen,
Uw grysheid ſtrekke een Zuil van Nederland,
Uw Heilzon klimm' by 't klimmen uwer dagen!
Rehabeam mag los en onbedagt
Der Oudſten raad, zyn ryk ter ſtraf, verſmaaden;
Het dankbaar volk kroont dien met lauwerbladen:
Uw wyze raad word' lang met nut betracht,
Lang blinkke uw deugd in 't Vaderlyk beſtieren
Der vrye Batavieren!

R Y K D O M.

— *Een* Ryke *en beroeme zig niet in zynen* Rykdom.

Jerem. IX. 23.

De Rykdom, die hier op een' *gouden zetel* prykt,
Stelt al haar *eêl geſteente* en *ſchatten* ons voor oogen,
Daar 't *wollig Vee*, en *goud*, en *zilver* haar verrykt,
Geeft *Kroon* en *Scepter* ons een blyk van haar vermogen:
Maar, wyl ze blindelings haar goed den Sterfling deelt,
Op deugd nog ondeugd let, zien wy haar *blind* verbeeld.

Niet de Rykdommen, *maar de begeerte tot* Rykdommen *is de wortel van alle kwaad. Niet zy, maar dieze misbruiken doen het kwaad, nademaal zy dezelven met ongeregelde luſten begeeren, door kwaade middelen byëén ſchraapen, tot een kwaad einde aanleggen, met verdriet bezitten, met ongeruſtheid bewaaren, en met wanhoope verliezen.*

Du Moulin.

Leent, *Ryken*, leent my luistrende ooren!
'k Zing u ten nutt'; 'k wyde u myn kunst;
Dog waant niet dat ik, om uw gunst,
U onverdienden lof doe hooren:
Wat lot my treff', myn Poëzy
Moet nooit, bezield door vleïery,
Om 't goud den Sterfling hooger achten;
Zy, daar haar gunst nog wangunst ſtuit,
Zal tans den RYKDOM in zyn juisten aart betrachten,
Dies loktze uwe aandacht uit.

ô RYKDOM! meest van kleen-en-grooten
Geliefd, gezogt en aangebeên,
Alsof een ſchat van Zaligheên
In uw bezit was opgeſloten;
Offchoon ge nooit de Ziel verzaadt,
'k Mag echter u *geen bron van 't kwaad*,
Geen vyand van de Godvrugt heeten:
Neen! 'k weet gy hebt, wanneer gy wierdt
Met recht verzameld en met dankbaarheid bezeten,
De Godvrugt zelfs verſierd.

Gy waart een blyk van 's *Hemels zegen*,
Wanneer ge, met geen drift begeerd,
Nog door geweld of list vermeerd,
Van vroomen Abram wierdt verkregen.
Gy ſtrekt, by die u wel beſteên,
Ten beste van het algemeen;
't Misbruik zal uw bezittren krenken:
Dog wat uw glans bekoorlyks heeft,
Hoe ſchoon ge ook ſchynt, gy zyt de *minſte der geſchenken*,
Die God zyn Kindren geeft.

Wat *heil verwekt ge* na al 't zwoegen,
ô RYKDOM! door 't geliefd Metaal!
Gy ſtuit geen pyn, gy heelt geen kwaal,
Gy geeft geen rust, geen vergenoegen,
Maakt niemand meerdere achting waard',
Verandert niemands ſtuggen aart,
Gy kunt geen korten leeftyd rekken,
Veroorzaakt geen verſtand of deugd,
Nog weet ons voor 't gevaar, voor Haat of Nyd te dekken,
Gy ſchenkt geen waare vreugd.

Wat *moeite* kost ge by 't vergaêren?
Wat kost het *zorg*, om u voor 't woên
Van Roofzugt en Bedrog te hoên?
Wat *angst*, wat *droefheid* en *gevaaren*,
Verwekt ge voor 't benaauwd gemoed,
Wanneer 't zyn ſaamvergaderd goed.
Door linkſche treken wist te winnen,
Of 't weer op 't onverwagtst verliest,
Of door 't bezitten leert meer 't goud dan God beminnen,
En 't aardſch voor 't hemelſch kiest?

Wel hem, die met een ryper oordeel
U in uw *waarde recht betracht*,
U driftig zoekt, nog los veracht,
En weegt al 't onheil en al 't voordeel
Dat, naar ge deugd of ondeugd ſtreelt,
Den Staat door u wordt meegedeeld;
Wel hem, die, zuiver van geweten,
Niet als een Mol in de aarde wroet,
En, ſchoon hy 't goud bezit, niet wordt van 't goud bezeten,
Maar oogt op beter goed.

Die

Die zo voorzichtig by 't erlangen
Van aardſche ſchatten werkt en denkt,
Zal nooit, hoeveel hem de Almagt ſchenkt,
Zyn hart ô RYKDOM! *aan u hangen*;
Maar bindt zig nader aan dien God,
Van wien zyn ryk gezegend lot
Door vrye goedheid nederdaalde;
Erkennend dat hy 't nog door kunst,
Door grootre wysheid, nog door nyvre vlyt behaalde,
Verheft hy 's Hemels gunst.

Hy blyft de *Hovaardy* verfoeïen,
Offchoonze in 't ydele gemoed
Door u gekweekt wordt en gevoed,
Dat by zyn ſchat zyn waan ziet groeïen.
Zou hy, om dat Gods milde hand
Hem zegent, en zyn huis en land
Geen bittre tegenſpoeden treffen,
Om dat een ander uit het ſtof
Hem opbeurt, zou hy zig dan daarom zelf verheffen?
Hoe ydel was zyn lof!

Hy zet ten ſteun van *zyn vertrouwen*,
Geen tydlyk goed, geen blinkend ſlyk,
Hy toont zig nooit dien Dwaas gelyk
Die 't huis op 't zand beſtond te bouwen,
Op 't losſe zand dat ligt vergaat,
Wanneer de vloed 'er tegen ſlaat,
De regen valt, en winden waaïen;
Zyne Ziel, die eedler ſchat verbeidt,
Laat door het glinstrend aas der dwaazen zig niet paaïen,
Maar hygt naar de Eeuwigheid.

Hy poogt door zyn verkregen ſchatten
Zig in *geen overdaad* te baên,
De Maatigheid beſtiert zyn daên,
Om in geen wellust uit te ſpatten.
Hy wordt door Staatzugt niet beroerd,
Die 't meest het blinde Volk vervoert,
Als ſchatten haaren hoogmoed ſchraagen:
Zyn goed baart andren geen verdriet,
Hy geeft aan minderen geen reden om te klaagen,
En drukt zyn' naasten niet.

Hy

Hy ſchat een yder dag verloren
Die zonder weldoen wordt verkwist,
Geen *Gierigheid* ſluit hart of kist,
Hy opent willig zyn trezooren.
En geeft met onbekrompen hand,
Ten dienst van 't vrye Vaderland:
Geen lasten zal hy zig onttrekken,
En, hoe veel gouds hy ooit bezat,
Hy acht (vervreemd van d' aart der onverzaadbre vrekken)
's Lands heil zyn grootſten ſchat.

Hy tracht de *Kunsten* aan te kweeken,
Kroont *Weetenſchap* en noeste *vlyt*,
Beloont de *Deugd*, en is verblyd
Wanneer hy de *Armoe*, ſchier bezweken
In haaren druk, verſtrekt tot troost,
Hy helpt het vroeg verlaaten kroost,
En poogt Gods *Heiligdom* te ſchraagen,
Zo vaak door woede neergerukt:
Hy durft zyn ſchatten voor den *Godsdienst* rustig waagen,
Dien Dwinglandy verdrukt.

ô RYKDOM! wierdt ge zo bezeten,
Bezeten zonder Eigenbaat!
Dan waart ge nut voor Kerk en Staat,
Dan mogt ge een ſteun van 't Menſchdom heeten,
Dan wierden Wellust, Twist, nog Pracht,
Nog Afgunst door u voortgebragt,
Dan zag men geen Afgoderye
Door u geteeld in dit gewest,
Dan waart ge een Kroon des Volks, een Zuil der Maatſchappye
Van 't vry gemeenebest.

ô Land! uit tweepaar Waereldſtreeken
Door nutte Koopvaardy verrykt,
Dat voor geen andre Landen wykt
In uw vermogen aan te kweeken:
Ach! dat ge nooit by zulk een ſchat
Der Vadren Nedrigheid vergat!
Moogt nooit het laater Nakroost hooren:
„ De RYKDOM ging, ten kwaader ſtond,
„ In Neêrland, daar hy wierd uit Nedrigheid geboren,
„ Door weelde en pracht te grond!

ARMOEDE.

De Arme, *wandelende in zyne oprechtigheid, is beter dan die verkeerd is van wegen, al is hy ryk.*

SPREUK. SAL. XXVIII. 6.

De *Vrouw*, die *bleek van kleur* en *mager van gelaat*,
Ons hier verbeeld wordt in een *oud verſcheurd gewaad*,
Zien we, om een liefde gift, *haar rechte hand uitſtrekken*,
De *linke drukt haar borst*, waarin haar onſchuld woont,
Zy ziet ten Hemel, om van daar haar heil te ontdekken,
Terwyl ze ons de eigenſchap der deugdzaame ARMOE toont.

De ARMOEDE *doet geen kwaad den geenen, die niet meer begeert dan de Natuur van nooden heeft, en al wie meerder begeert doetze goed: want zy dwingt tot ſoberheid. Weinig te hebben, en daar mede te vreden te zyn, is een groote Rykdom.*

DU MOULIN.

Gy, die op uw vermogen roemt,
En waant dat uw verkregen ſchatten
Het grootst geluk in zig bevatten,
Maar de ARMOEDE als rampzalig doemt,
Verwaande Rykaarts! ſtaakt uw oordeel,
En denkt niet dat het Zaligst voordeel
Beſtaat in ryken overvloed:
't Is misverſtand, komt, hoort my zingen,
En ziet hoe de ARMÔE vaak in 't welbewust gemoed
Smaakt eedler Zegeningen.

ô Eerlyke ARMOEDE! onder 't lot
Van 't nypende gebrek gezeten,
Die, niet beſchuldigd van 't geweten,
Bukt lydzaam voor de hand van God,
En, zonder morrend onvernoegen,
U weet naar zynen wil te voegen,
Beſpiegel met my uwen Staat:
En, zo wy dien te recht betrachten,
Dan zult ge u, hoe ge van de Waereld wordt verſmaad,
Niet zo rampzalig achten.

't Is waar, *'t gemak ontvliedt uw Stulp*,
Daar is geen weelde of pracht te vinden,
Ge ontmoet by Grooten weinig vrinden,
En vaak by Mindren weinig hulp,
Schaars moogt ge, by uw lastig wroeten,
Met ſchraale ſpys uw eetlust boeten,
Pas kunt ge 't naakte Lichaam kleên,
Pas 't voor de felle koude dekken,
En als de nacht verſchynt, dan moet ge uw moede leên
Op 't harde leger rekken.

Dog treur om zoveel onſpoeds niet,
Ween niet, of laat myn dichtvermogen
De traanen van uw wangen droogen,
En troosten u in uw verdriet.
By 't licht der onbeſmette reden,
Vertoonen all' die *tegenheden*
Zig niet zo ſchriklyk voor 't verſtand,
Als ze in het oog der Ryken ſcheenen;
Dan zyn het *roeden*, *in uws Vaders liefdehand*,
Om u van de aard' te ſpeenen.

Zy leeren u voor ydlen *waan*,
En logge *Ledigheid* u hoeden,
Door arbeid nutte *kunſten* voeden,
En naar *volmaakter Schatten* ſtaan,
Zy noopen u om d'Ongezienen,
Om God niet om het *Brood* te dienen,
Zy hoeden u voor *overdaad*,
Zy doen u min voor *onſpoed* dugten,
En 't dreigende gevaar, dat meest den Rykdom ſchaadt,
Met *mindre moeite ontvlugten*.

De *Rust* woont in een laage Hut
Meer dan in 't ruim Paleis der Grooten;
De zorg wordt uit geen Hof geſloten,
Schoon 't door de Lyfwacht wordt beſchut;
Door *weelde*, uit overvloed geboren,
Gaat ligt de glans der deugd verloren;
De *pracht*, die 't meest op 't Schepſel ziet,
Heeft meest des Scheppers toorn te wachten;
Wie zal de *Vriendſchap*, die men ons om 't voordeel biedt,
Een waare Vriendſchap achten?

Al ziet ge met geen kostbaarheên
Van *ſpys* en *drank* uw' diſch belaaden,
De ſobre ſpys kan ook verzaaden;
Met weinig is Natuur te vreên:
By overvloed van lekkernyen
Zal uw gezondheid meerder lyen,
Dan daar de ſchraale kost u voedt:
Men kan zyn dorst door 't brennat ſtillen,
Dat minder ſchaê verwekt, dan daar men tyd en goed
Durft by den wyn verſpillen.

Al pronkt gy in geen *Purpren Kleed*,
De grove *Py* kan ook verwarmen,
Kan 't pronkgewaad u meer beſchermen
Voor Ziekte, kwaal en drukkend leed?
Al rust ge ook op geen *Zwaanenveeren*,
Gy zult nog minder rust ontbeeren
Dan hy, die ſteeds naar ſchatten tracht,
Zelfs als zyn leên op dons zig ſtrekken.
Een vroom gemoed ſlaapt ook op 't *hardſte leger* zagt,
Geen gouddorst zal het wekken.

Hy 's minder arm, die in zyn' ſtaat
Met luttel goeds *vernoegd* kan leeven,
Dan die, door Goudzugt wordt gedreven,
En door het goud niet wordt verzaad.
Vaak kunt ge 's Hemels liefde ſlagen,
ô Lydzaame ARMÔE! beter draagen,
Dan Rykaart al zyn laſtig goud,
Dat ligt zyn vreugd hem doet vergeeten,
Zyn rust beneemt, hem meest met moeite werkzaam houdt,
En vaak van angst doet zweeten.

De *Nyd*, die 't eerst den Rykdom plaagt,
Tracht u niet ligt naar 't hart te ſteeken,
Niet ligt wordt de ARMÔE door de treken
Der ſnoode *Vleïery* belaagd;
Gy kunt by *dieven* rustig zingen,
Geen *Plonderzugt* zal u beſpringen,
Om 't geld met moeite en zorg geſpaard:
Uw Stulp vreest voor geen *roofſoldaaten*,
Die zullen, ſchoon geen ſlot uw Kist of Kas bewaart,
U ongehinderd laaten.

De

De Ryke door het goud verblind,
Zal meer op *goud* dan *God* vertrouwen,
Hy laat zyn ſchuuren grooter bouwen,
Vermits zyn ſchat meer ſchatten wint.
Hy ſtreelt zig met zyn volle kasſen,
Tot hem het *Sterflot* komt verrasſen,
En ſtraks van al zyn *heil* ontbloot:
Maar gy, die aan geen goud blyft kleeven,
Uw ſchat in 't aardſch niet zogt, verwagt getroost den *dood.*
Om *eeuwig ryk* te leeven.

Deeze aarde is niet uw *Vaderland*,
Hier moet ge in ballingſchappen zwerven,
En vaak het nodig voedſel derven.
Zou ook het meerverlicht verſtand
Zig nog met blinkend ſlyk belaaden,
Wanneer 't langs moeïelyke paden,
In zandwoeſtynen wandlen moet?
Gy, vreemd van 's Waerelds ſchynbaarheden,
Maakt eedler voortgang, min bezwaard met tydlyk goed,
Om Kanan in te treeden.

Uw

Uw Reistogt duur' dan lang of kort,
Gy weet, de Hoeder van uw leven
Zal deugdzaame ARMÔE nooit begeeven,
En ſchoon uw ſpys verminderd wordt,
Zyn liefdezorg zal nooit vermindren,
Hy blyft de Vader van zyn Kindren,
Hy die Elia Vleeſch en Brood
Door Raaven zond, met hem bewogen,
Beweegt voor u het hart der Ryken in den nood,
Tot teder mededogen.

Zie, zie 't weldaadig Leeuwendaal,
Zyn liefdepligt aan u bewyzen!
't Verkwikt uw hart door drank en ſpyzen,
Het kleedt uw naaktheid, zalft uw kwaal,
Giet Wyn en Oly in de wonden,
Helpt Weezen, die geen helper vonden,
En leert de Waereld hoe men moet
Noodlydenden tot heil verſtrekken.
Dat de Albeheerſcher lang de Volkren dekke en voed'
Die d' Armen voên en dekken!

VERGANGKLYKHEID.

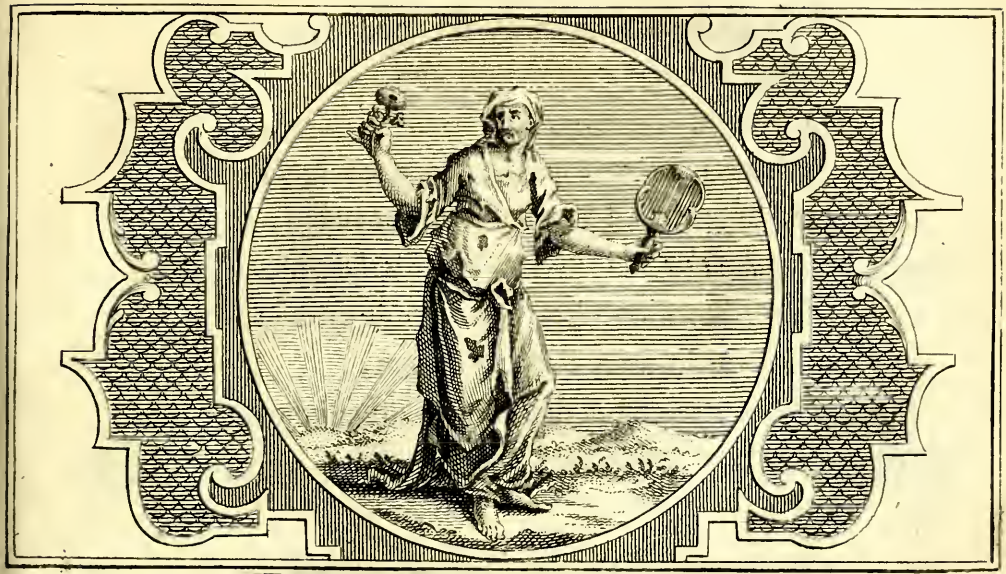

Ende de Waereld gaat voorby ende haare begeerlykheid. —

1 JOH. II. 17.

Deeze *oude Vrouw*, die in *verſleten kleedren* ſtaat,
Draagt in haar *rechte hand een Bloem*, die ras vergaat,
In *de andre* houdt ze *een glas*, *een glas* zo ligt te breeken,
En toont VERGANGKLYKHEID ons door dees Schildery:
De *Zon*, die hier *in 't weſt* ſchier 't halfrond ſchynt ontweken,
Ontdekt ons, dat de tyd loopt onvermoeid voorby.

Wat is hier tog beſtendig en duurzaam in de ganſche Waereld! waar wiſt Menſchelyke, niet dan Menſchelyke wysheid of deugd beſtendigheid te vinden? het aangenaamſte en alom meeſt begeerde gaat voorby, en begeeft ons, wordt onder het genot, naauwlyks genoten, en ſlacht het broze glas, hoe fyner hoe eer gebroken.

VOLLENHOVE.

Hy zoekt het leven by de dooden,
De rust op de ongeruste Zee,
De veiligheid in angst en nooden,
De vreugd by 't kermend ach en wee,
Die, afgedwaald van 't ſpoor der reden,
Zoekt *onvergangklyk* heil in 's Waerelds ſchynbaarheden.
Keer Sterfling! keer, gy wordt misleid,
Kom, zie in myn Beſpiegelingen,
(Daar niets beſtendig is dan de onbeſtendigheid)
Het *baaſtvergangklyk* lot der ondermaanſche dingen.

Beſchouw, zo u geen waan verblindt,
Beſchouw uw onbeſtendig *leven*,
't Wordt als een damp, een rook, een wind,
Een ſtroom, een ſchaduw voortgedreven.
Eén ziekte, één koorts, één val, één ſtoot
Eén ſlag, één worm, één kruid veroorzaakt ligt uw' dood.
Hoe ras verloopen uwe Jaaren,
Geen Arend vliegt met ſneller vlugt,
Geen Schip zeilt met meer ſpoed voor wind, door 't vlak der baaren,
Geen afgeſchooten' Pyl ſnort raſſer door de lugt.

Al

Al zaagt ge als Vorst uw aanzien groeïen,
Uw Wet gehoorzaamd van 't gemeen:
Uw Kroon zal niet beſtendig bloeïen,
De dood dringt door de Lyfwacht heen;
Hy is door ſlot nog wal te ſtuiten.
Uw troon is wankelbaar, ligt wordt ge, eer ge uw beſluiten
Ter uitvoer brengt; in 't ſtof gelegd,
Of door het lot der Oorelogen,
Of door een ſnood verraad, of, tegen pligt en recht,
Door 't muitend Volk beroofd van aanzien en vermogen.

Geen *Heerſchzugt* keert het Doodsgeweld,
Geen *magt* heeft ooit zyn magt verwonnen,
Geen *moed* beſchermt den Oorlogsheld,
Geen *wysheid* wyze Salomonnen,
Geen *deugd* weerde ooit het Sterflot af,
Geen blanke *Godvrugt* hoedde een David voor het graf,
Geen *Jeugd* een Abſalon, dien Spiegel,
Dat beeld der losſe Jonglingſchap,
Geen fiere *ſchoonheid* ſpaarde een Esther een Abigel,
Geen *grysheid* Enochs Zoon op 's Levens hoogſten trap.

't Zy ge u *vermaakt* in weeldezaalen,
Daar wellust, pracht en overdaad
Om ſtryd, oor, oog en mond onthaalen,
Maar de eedle Ziel niet wordt verzaad:
't Zy ge onder drukkend *leed* moet klaagen,
En ſlyt in tegenſpoed onaangenaame dagen,
Het zy ge in rust en *vryheid* woont,
Of leeft van anderen *afhangklyk*,
Ligt wordt u eerlang, door den dood of tyd getoond,
Dat 's Waerelds last en lust is onvast en *verganklyk*.

Hoop *goud* op *goud*, kan 't zyn, vergaar
Den Rykdom der Peruſche mynen,
Vermeer uwe inkomst jaar op jaar,
En laat uw ſtaat te vaster ſchynen:
Gy koopt, met al dien ſchat, hoe groot
Geen uurtje levens, als u de onvermydbre Dood
Rukt uit het midden uwer ſchyven.
Het goud hoe hard, hoe vast, hoe lang
Het duur', het goud zal zelfs hier niet beſtendig blyven,
Maar wacht, met al het aardſche, een zekren ondergang.

Ver-

Verwerf door dappre *heldendaaden*,
Door *kunst* of *weetenſchap* een kroon
Van onverwelkbre Lauwerbladen,
Dat groot en klein u achting toon',
Dat Dichters u onſterflyk noemen,
En laat het Nageſlacht op uw verdienſten roemen,
Het hoedt geen Sterfling voor 't vergaan;
Al mogt uw naam u overleeven,
Het brengt geen zagter rust u in uw grafplaats aan,
En 't kan geen langer duur aan uwe beendren geeven.

Bouw Lustwaranden dat uw ſtaat,
Uw kunde, en orde, en groot vermogen
In keur van vrugten, hoffieraad
En beeldwerk yder ſchyne in de oogen;
Noem vry uw Lusthuis naar uw naam,
Breng zeldzaamheden uit het Oost en West te ſaam,
En laat de Vreemdeling gewaagen
Van al zyn ſchoonheên en waardy;
Maar doe dit Pronkgewrocht dit zeker opſchrift draagen:
MYN VREUGD EN HEERLYKHEID GAAN MET DEN TYD VOORBY!

De Aloudheid *bouwde* uit Marmerſteenen
Paleizen, *Templen* hoog van kruin,
Wier weidſche pracht voorlang verdwenen
Of ligt veranderd is in puin.
Niets kan den tand des tyds verduuren,
Al roemt Semiramis op Babels trotſche muuren,
Efeze op 't grootſche Tempelwerk,
Egipte op graf-en-praalgeſtichten,
En Rhodes op zyn beeld, de tyd, hun magt te ſterk,
Deed hen met al hun zwier voor zyne woede zwigten.

Geen *Ryk*, hoe groot, hoe ver geacht,
Hoe trouw beſchermd door heir en vlooten,
Hoe wel voorzien van Oorlogsmagt,
Hoe wys beſtierd door de eer der Grooten,
Hoe ryk, hoe trots, hoe min belast,
Staat onveranderlyk op zynen grondſlag vast:
Geſchokt door harde Stormorkaanen,
Wordt ligt, (gelyk de ervaaring leert)
Het beste land, ter ſtraff' van Vorst en Onderdaanen,
Van zynen glans ontbloot, verwoest en omgekeerd.

Waar

Waar 's *Babel*, dat de laatre Neeven
Van Juda floeg in ſlaaverny?
Waar *Perzie*, ten top verheven
Op 't puin van Babels Heerſchappy?
Waar *Griekenland*, wiens heldendegen
Schier 't algemeen bewind der Waereld had verkregen?
Waar *Rome* en zyn gevreesd gebied?
Waar wordt hun Majeſteit gevonden?
Elk roept tans uit zyn aſch: „ het duurzaam woont hier niet,
„ De tyd heeft ons gebaard, de tyd heeft ons verſlonden!

Geen *Vriendſchap* kan, hoe teer ze mint,
Hier de ONVERGANKLYKHEID verwerven,
Een David moet zyn' trouwen vrind,
Zyn' Jonathan door 't Krygslot derven.
Geen *Huwlyksmin*, wier liefdeband
Twist, ramp, nog afgunſt breekt, houdt hier beſtendig ſtand,
Geen Jakob redt het lieve leven
Van Rachel, al zyn lust voorheen,
't Is alles hoe geliefd, hoe magtig, hoe verheven,
Vergangklyk, ydel, los, behalven God alleen.

Zoudt

Zoudt ge u myn Ziel! dan nog vergaapen
Aan aardſche goedren, kort van duur?
Gy zyt voor de Eeuwigheid geſchapen,
Verzaakt ge uwe edele Natuur?
't Past u om bet're ſchat te denken
Dan dien de dief, de tyd, de mot, of roest kan krenken;
Zoek God, die blyft als 't al vergaat,
Die Hem bezit kan niets ontbeeren,
Hy is een vaste Rots, een zekre toeverlaat,
Schoon Aarde en Hemel tot hun' eerſten bajert keeren.

Verſlaaf dan aan het tydlyk goed
ô Batavier! geen vrye harten:
Hoe vaak zaagt gy 't, door vloed, en gloed,
Door Veepest, ſtorm en Oorlogsſmarten
Geheel vernietigd of beſnoeid?
Daar groeit in Neêrlands Tuin, offchoon 'er voorſpoed groeit,
Geen vrugt die eeuwig kan verblyen,
Geen Kanan kweekt dat duurzaam ooft,
Het wordt vergeefs gezogt in 's Waerelds woestenyen,
Maar is aan 't vroom gemoed in 't Paradys beloofd.

EEUWIGHEID.

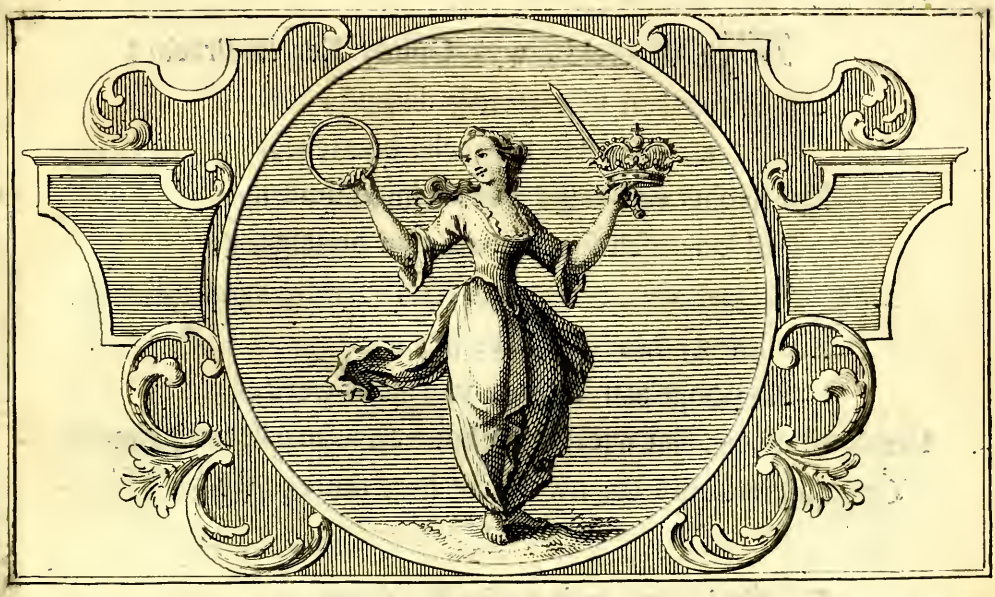

Eer de Bergen geboren waaren, en gy de Waereld voortgebragt hadt: ja van EEUWIGHEID *tot* EEUWIGHEID *zyt gy God. Gy doet den Menſche wederkeeren tot verbryzelinge: ende zegt, keert weder gy Menſchen Kinderen, want duizend jaaren zyn in uwe oogen, als de dag van giſteren, als hy voorby gegaan is: ende (als) eene nachtwaake.* PSALM XC. 2, 3, 4.

Wie maalde ooit de EEUWIGHEID met juistgepaste trekken?
Hier wordt ze van ons als een *Jonge Maagd* beſchouwd,
Vermits ze door den tyd nog krachtloos wordt, nog oud;
Een' *Kring*, waaraan nog *eind* nog *aanvang* is te ontdekken,
Draagt ze in haar *rechte hand*, in *de andre* een *Kroon* en *Zwaard*,
't Geen 't *eeuwig* lot der Deugd en ondeugd ons verklaart.

Wat gemoed kan de EEUWIGHEID *zig verbeelden? wie peilt den grondeloozen afgrond? Denk honderdduizen jaaren ô Menſch! zo wordt de* EEUWIGHEID *geenzins begrepen. Denk duizendmaal duizend eeuwen, by de* EEUWIGHEID *mag het in't minſte niet halen. Denk zoveel duizenden van Jaaren of eeuwen als 'er grasſpruiten op de Aarde zyn, baaren in Zee, of zant aan het Zeeſtrant, als 'er jaaren, dagen of uuren tyds verloopen zyn, nadat de tyd eerſt begon, nog wordt door dit alles geene* EEUWIGHEID *uitgedrukt of geminderd.*

VOLLENHOVE.

*W*yk Waereld, wyk Goud, Eer en Pracht!
Uw luister kan niet *eeuwig* duuren,
Gy, zo 't verſtand u recht betracht,
Zyt ſlechts een vrugt van weinige uuren.
All' 't aardſch ſpoedt naar zyn ondergang;
Myn kunst kiest de EEUWIGHEID ten voorwerp van haar' zang,
Zo ſluit zy haar Beſpiegelingen:
Ze poogt aan 't einde van haar werk,
Van de eindlooze EEUWIGHEID, ſchoon onvolmaakt te zingen.
Oneindig wezen! dat uw kracht haar onmagt ſterkk'!

Eer God nog, in 't begin der dagen,
't Licht uit het aaklig duister riep,
En, naar zyn *eeuwig* welbehagen,
Den Tyd, Stof en Beweeging ſchiep,
Eer Aarde en Lugt en Vuur en Stroomen
Nog uit hun niet, op zyn bevél zyn voortgekomen,
Eer nog de tyd door dag, en ſtond,
En oogenblikken wierd gemeeten,
Eer de Englen juichten, als het Aardryk wierd gegrond,
Toen wierd reeds de EEUWIGHEID! *alleen van God bezeten.*

God,

God, die begin nog einde heeft,
't Begin en Eind' van alle dingen,
Die uit-en-door-zigzelven leeft,
Wiens Wezen geen veranderingen
Door eenig toeval ondergaat,
Die al wat was, en is, en zyn zal gadeslaat,
God is aan maat nog tyd gebonden,
Die *Eeuwige* en volmaakte Geest,
Schoon ook al 't Schepslenheir wierd door den tyd verslonden,
Blyft nogtans *eeuwig*, wat hy *eeuwig* is geweest.

Wie kent dat nooitbegonnen leven,
Dat al wat leeft het leven gaf,
Dat, door geen voortgang voortgedreven,
Neemt door geen jaar-of-eeuwen af?
Wie meet het *eeuwig* Alvermogen?
Hier stuit de denkingskracht, hier schemeren onze oogen —
Hier ziet het scherpst verstand zig blind!
Wat Mensch kan tot die hoogte stygen?
Wie peilt een diepte, daar het brein geen grond in vindt?
Buk Sterfling! buk in 't stof en leer eerbiedig zwygen!

Hoe moet hier de *aardſche heerlykheid*,
Gelyk een rook en damp verdwynen?
Wat is een *Vorst*, wiens Majeſteit
In 't oog der Waereld groot mag ſchynen?
Offchoon geen Vyand hem belaagt,
Zyn troon door wysheid, magt en rykdom word geſchraagd,
Niets kan hem voor het *Sterflot* ſpaaren,
Straks meldt ons reeds zyn grafgeſteent':
„ Dees wierd geboren — en hy heerſchte zo veel jaaren —
„ Maar ſtierf ten laatſten — en hier rust zyn dor gebeent."

Beſchouw onze *aarde* en *all' de ſchatten*,
Die myn, en berg, en boſch, en veld,
En ſtroom, en zee in zig bevatten,
En daar de Sterfling prys op ſtelt!
Beſchouw de *tintelende vieren*,
Zon, *Maan* en *Starren*, die de hemeltent verſieren,
En wat Natuur ooit heeft gebaard:
't Roept ſaam, uit meer dan duizend monden:
„ Wy zyn door 's Hoogſten hand geſchapen en geſpaard,
„ Maar worden eerlang, op zyn wenk, ook weer ontbonden."

De

De *Ziel* alléén het eêlst gewrocht,
Die vonk door 't eeuwig Licht ontſtoken,
't Onſtoflyk deel aan 't ſtof verknogt,
Wordt niet geblust, wordt niet verbroken.
Zy blyft, ſchoon 't zigtbre wordt geſloopt,
Verduurt den tyd, en ſchoon de tyd ten einde loopt,
Zy heeft nogtans geen eind te vreezen.
Hy, die haar eerst het aanzyn gaf,
Schonk aan haar de EEUWIGHEID, en haar onſterflyk wezen
Neemt door verzwakking, nog verloop van jaaren af.

Al blust de Dood het *tydlyk leven*,
Al moet ze, op last van 's Levensheer,
Zig uit haar leemen hut begeeven,
Straks keert zy naar haar' oorſprong weer,
En zal, kon Godvrugt haar bekooren,
Een vreugd genieten, die geen tyd of leed kan ſtooren,
Daar leed en tyd zyn onbekend;
Of, kón haar de ydelheid behaagen;
Was de ondeugd haar vermaak: dan heeft haar ſtraf geen end',
Haar vuur wordt nooit geblust, haar worm zal *eeuwig* knaagen.

ô EEUWIGHEID! wat Sterfling zal
Uw beeld zig recht voor oogen ſtellen?
Hy mag 't ontelbaar groot getal
Der flikkerende Starren tellen,
Hy tell' de droppen van al 't nat,
Dat bron, en beek, en ſtroom, en Oceaan bevat,
Al 't Kruid dat all' de velden kweeken,
En ſchoon zyn kunst voor yder kruid
En drop en ſtar, den tyd van duizend jaaren reken'
Nog drukt dit al den duur der EEUWIGHEID niet uit.

Gy, die, in 's Levens vlugtige uuren,
Uw hart met *ydle glorie* vleit,
Hoe kort zal uwe *hoogheid* duuren!
Hoe lang een naderende EEUWIGHEID!
Durft ge om *een ſchat van weinig dagen*,
Om winst die ligt vergaat, een *eeuwig heilgoed* waagen?
Verkiest ge een *korte weelde en lust*,
Een vreugd van weinige oogenblikken?
Vrees voor eene EEUWIGHEID, waarin geen tyd van rust,
Geen droppel van genaê den Zondaar zal verkwikken.

Maar

Maar gy die uwen tyd beſteedt
In 's Hoogſten dienst, ô *Deugdbetrachters!*
En vaak in druk uw dagen ſleet,
Geplaagd door ſnoode Godverachters,
Verwacht een vreugd die nooit verdwynt,
Een Kroon die *eeuwig* bloeit, een licht dat *eeuwig* ſchynt,
Een rust die nimmer wordt beſtreden,
Een luister zonder ſmet of vlek,
Een leven niet geſchokt door wisſelvalligheden,
Door Jonkheids onkunde, of door Ouderdoms gebrek.

Misleiden, die, door waan gedreven,
Terwyl ge 't licht der waarheid derft,
Ontkent het leven na dit leven,
En meent dat Ziel en Lichaam ſterft:
Keert keert te rug! wie kan niet merken,
Die d' oorſprong van de Ziel, haar wezen en haar werken,
En 's Scheppers wysheid gadeſlaat,
Die let hoe menigmaal op aarde,
De Deugd haar loon ontbeert, en de ondeugd ſtraf ontgaat,
Dat zy onſterflyk is en boven 't ſtof in waarde?

Wierd

Wierd uwer Vadren Krygsbeleid
En Heldenmoed ô Batavieren!
Geheiligd aan de *Onſterflykheid*,
Gekroond met bloeiende eerlauwrieren:
Tracht naar een Kroon van meer waardy,
Die door geen tyd verwelkt, en door geen Tiranny
Of wreevle Muitzugt wordt geſchonden,
Strydt om eene *eeuwige* erfenis,
Om 't Ryk daar dood, nog rouw, nog droefheid wordt gevonden,
Dat *eeuwig* duurt, gelyk zyn Koning *eeuwig* is.

Zo zong myn kunst, die onderſcheiden
De *Deugd* en *Ondeugd* heeft gemaald,
Het *eeuwig* lot, dat voor die beiden
In vreugd of droefheid is bepaald.
Zo toont ze, aan 't einde van haar zangen,
Den prys aan 't einde van de Loopbaan opgehangen.
Dog U, die 't *eeuwig* licht bewoont,
U wordt myn Offer opgedraagen,
Gy ſchonkt myn dichtlust kracht, gy hebt me uw hulp getoond,
Laat eeuwig hart en mond van uwen lof gewaagen!

BLADWYZER

DER

ZINNEBEELDEN EN BESPIEGELINGEN.

A.

Bladz.

Arbeid - - - 265
Armoede - - - 385

B.

Boetvaardigheid - - 233

D.

Dankbaarheid - - 193
Dronkenſchap - - 305
Dwinglandy - - 225

E.

Eenzaamheid - - 297
Eeuwigheid - - 401

G.

Gebed - - - 33
Geloof - - - 57
Geruſtheid des Gemoeds - 313
Gierigheid - - 169
Godloosheid - - 241
Godsdienſt - - 153
Godvrugtigheid - - 249

H.

Bladz.

Haat - - - 113
Hoop - - - 9
Hovaardy - - 177
Huwelyk - - - 65

I.

Jeugd - - - 361

K.

Kuiſchheid - - 185

L.

Landbouwery - - 73
Laſtering - - 81
Leerzaamheid - - 129
Letteroefening - - 1
Liefde - - - 105
Liefde tot het Vaderland - 281
Logen - - - 49
Luiheid - - - 273
Luiſter van een' goeden Naam 89
Lydzaamheid - - 17

BLADWYZER.

M.

Bladz.

Maatigheid - - 25
Milddaadigheid - - 41
Morgenſtond - - 345
Muitery - - 289

N.

Nacht - - - 353
Nedrigheid - - 145

O.

Oorlog - - - 209
Ouderdom - - 369

R.

Rykdom - - - 377

S.

Schynheiligheid - - 257

V.

Bladz.

Verdraagzaamheid - - 329
Vergangklykheid - - 393
Vervolging - - 337
Voorzichtigheid - - 121
Vrede - - - - 201
Vriendſchap - - 137
Vryheid - - 217

W.

Waarheid - - 161
Wanhoop - - 321

Y.

Ydelheid - - - 97

DRUKFEILEN EN VERBETERINGEN.

Bladz.	reg.	ſtaat:	lees:
12	12	allerdroefigst	allerdroevigst
14	16	Troosterresſe	Troosteresſe
	18	ſtandt	ſtand
16	5	verbeeld	verbeeldt
19	1	der Kristen	der Kristnen
29	20	kleet	kleedt
30	15	betovrende	betoovrend
32	5	grampſchap	gramſchap
39	11	wierdt	wierd
43	13	wierdt	wierd
47	5	's Naastens	's Naasten
51	18	bekladt	beklad
61	19	den bron	de bron
63	14	DAAIDS	DAVIDS
65	5	pâan	pâen
69	13	welgelâan	welgelâen
76	16	gins	gints
80	20	Druk	Drukke
86	2	aadertong	addertong
88	17	leidzaam	lydzaam
95	18	die	dien
96	1	eens Kristen	eens Kristens
110	8	den dood	de dood
112	6	verblydt	verblyd
116	15	ſchult	ſchuld
131	5	geleid	geleidt
	8	ryke	ryken
135	18	onweetenheid	onweetend-heid
142	17	bemindt	bemint
143	12	dog	tog
151	11	graag — gebreeken	gaarn — gebreken
154	3	daar	door
156	2	den	de
160	5	onze	onzen
163	3	den	de
166	19	vliegt	vlugt
170	2	de	den
171	6	ſchandelyke	ſchandlyke
175	20	naa	naar
179	8	verſellen	verzellen
183	13	aanſtond	aanſtonds
188	20	word	wordt
189	6	ontblooten	ontbloote
193	5	houd	houdt
199	1	veilige	veilge
	8	Erkntenis	Erkentenis
206	12	ontbloten	ontblooten
213	3	wendelt	wentelt
221	20	bevreest	bevreesd
223	11	Huichlary Godtonteering	Huichlaary Godonteering
234	6	ſchreid	ſchreit
237	9	ſchonk	ſchonkt
	10	hoede en voede	hoedde en voedde
241	4	haare	haar
246	8	uw	u
267	15	mist	mest
299	2	Beminnares	Beminnaares
318	14	word	wordt
320	18	die onwaardeerbre	dien onwaardeerbren
322	12	aaklyk	aaklig
325	19	ontzegt	ontzegd
336	13	kettens	ketens
339	8	vergunt	vergund
344	7	Moordtlust	Moordlust
360	14	verlicht	verlichte
382	8	Zyne	Zyn
384	17	Moogt	Mogt

5.5.—

22 July 1860

0'9

1169
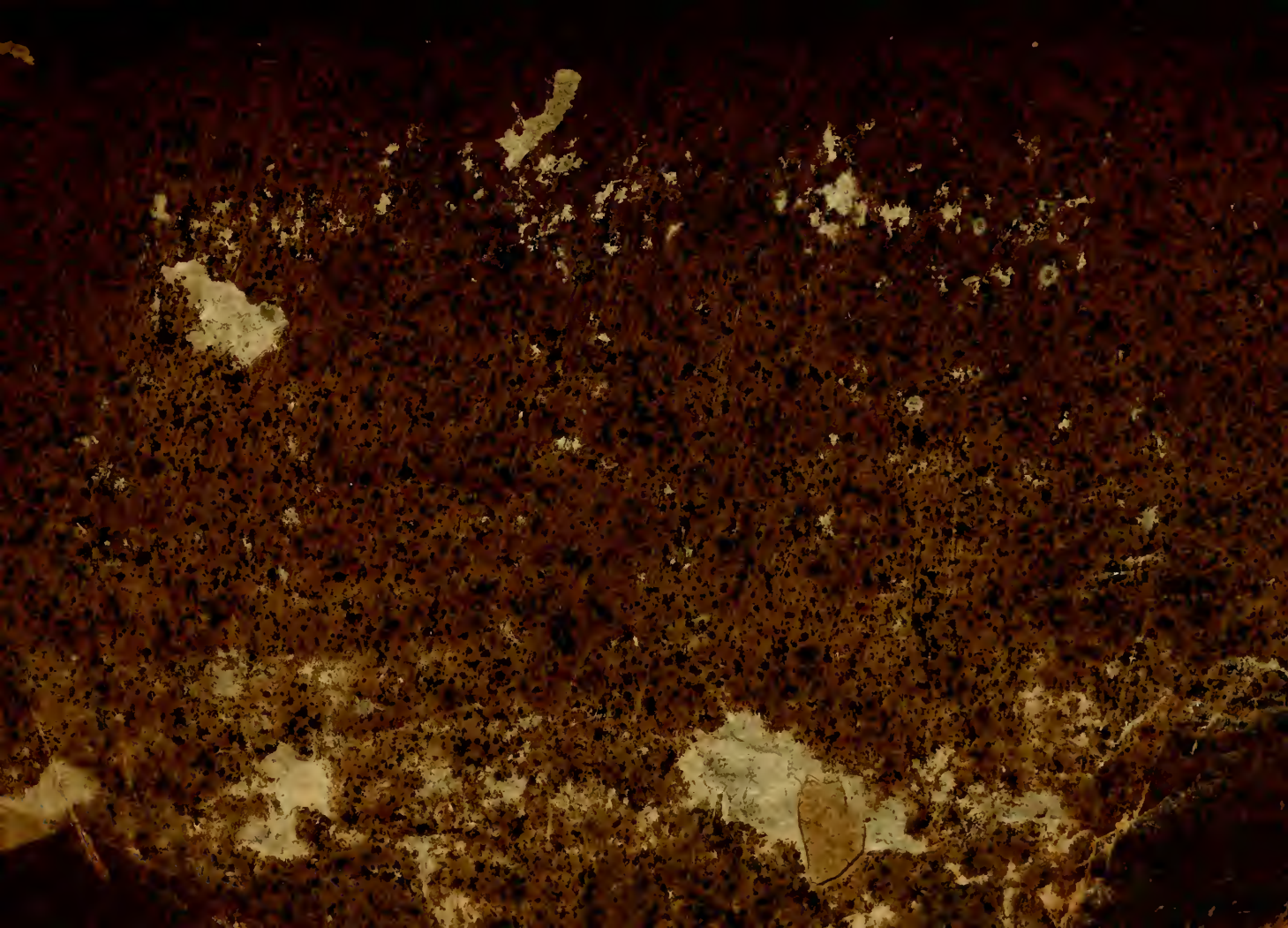
1860 gendt-3